

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Bir Tannie Maria polisiyesi

AŞK ve CİNAYET TARİFLERİ

Sally Andrew

Suzie Tonnie Maria

[illegible][illegible]

bolanane bulmuş.
 10. ayda bir kez duşuyor. Hayatı
 10. Yani ayın içinde beş gün
 11. yor beni. Bolunu olmanı
 tashkışlarla çok müddet
 12. ki sadece evde
 13. birinizi

Tamie Maria;
Bir yıl boyunca
tarlamlarda "binen"
başlağı. Tam tarlay
na patatesle
bilmiyen bir
araziye bir
leylek
avulmuş.

...tatl...
...lay...
...B...

“Olağanüstü eğlenceli bir zafer.”

Alexander McCall Smith

ROMAN

**ruhun
gıdası
kitaplar**

ruhun
gıdası
kitaplar

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Sally Andrew, ressam eşi ve bir takım yabani hayvanlarla birlikte, Güney Afrika'da, Klein Karoo'daki bir doğal koruma alanında, çamur sıvalı tuğla bir evde yaşamaktadır. Zamanının bir bölümünü de Muizenberg kasabasında, deniz kenarında geçirmektedir. Yetişkin Eğitimi konusunda Cape Town Üniversitesi'nden aldığı bir lisansüstü derecesi vardır. Uzun süre bir aktivist olarak çevre korunması başta olmak üzere birçok sosyal alanda faaliyetlerde bulunmuş, çevresel eğitim amaçlı kitaplar yazmıştır. *Aşk ve Cinayet Tarifleri*, bir süredir tüm zamanını yazmaya adanmış olan Andrew'nun ilk romanıdır. İki kitaplık bir serinin de ilki olan kitap tüm dünyada en az on iki dile çevrilecektir.

www.sallyandrew.com

ruhun
gıdası
kitaplar

Ücretsiz PDF kitapları için <https://rantey.org>

“ruhun gıdası kitaplar” - 23

“lezzetli romanlar” - 7

ISBN: 978-605-83796-6-4

**Sally Andrew
Aşk ve Cinayet Tarifleri**

**Orijinali İngilizce olarak “Recipes for Love and Murder” adıyla yayınlanmıştır.
©RGK, 2017**

**Bu kitabın hakları Anatolia Telif Hakları Ajansı aracılığıyla Blake Friedmann Literary,
TV and Film Agency’den alınmıştır.**

1. Baskı, İstanbul, Nisan 2017

**Genel Yayın Yönetmeni: Güzin Yalın
Çeviren: Pelin Arda
Yayına Hazırlayan: Güzin Yalın
Kapak: Erkan Bulut
Baskıya Hazırlık: M. Metin Göktaş**

**Baskı: Anadolu Ofset
Davutpaşa Caddesi Emintaş Kazım Dinçol Sanayi Sitesi
No: 81 / 87 Topkapı, İstanbul - Türkiye
Tel: 0212 567 89 92 -93
Sertifika No: 16231**

**SCOPE TANITIM ve DANIŞMANLIK LTD. ŞTİ
RGK Yayınları
Bebek Hamamı Sok. Yuva Apt.
No: 6 D: 3 Bebek/ İSTANBUL
Tel: 0212 263 40 60
www.ruhungidasikitaplar.com
info@ruhungidasikitaplar.com
www.facebook.com/RuhunGidasıKitaplar**

SALLY ANDREW

*Aşk ve
Cinayet
Tarifleri*

Çeviren:

Pelin Arda

ruhun
gıdası
kitaplar

Ücretsiz PDF kitapları için <https://rantey.org>

**Bu kitap benim inanılmaz annem ve babam,
Bosky ve Paul Andrew'a adanmıştır,**

Aşk ve Cinayet Tarifleri Övgüler

Güney Afrika'da geçen hafiyelik öyküsü, yemek tarifleri ve açıklığa kavuşturulan bir gizem bu kitabı karşı konulamaz, elden düşürülemez bir ilk roman haline getirmiş.

Woman and Home

Baştan sona lezzetli yemekler ve ilginç karakterle dolu...

Kerry Greenwood

*Aşk ve
Cinayet
Tarifleri*

Komik değil mi hayat? Hani olayların hiç beklemediğiniz bir şekilde bir-birini izlemesi...

O pazar sabahı, mutfağımda döküm tencerenin içinde kayısı reçelimi karıştırıyordum. Klein Karoo'da kurak yaz günlerinden biriydi ve pencereden gelen esintiyle mutlu oluyordum.

"Güzel kokuyorsun," dedim *appelkooskonfyt*¹.

Kayısı "reçeli" dediğim zaman sanki SPAR süpermarketinden alınma bir kavanoz reçelmiş gibi geliyor kulağa ama *konfyt* dediğimde bunun gerçek bir mutfakta yapılmış olduğunu anlayabiliyorsunuz. Annem Afrikaan² babam ise İngilizdi; bu da dillerin içimde karışmış olduğu anlamına geliyor. Tatlara Afrikaanca bakıyor olsam da İngilizce tartışıyorum ama sövüp sayarken yine Afrikaancaya kayıyor dilim.

Dışarıda bir araba sesi duyduğumda *appelkooskonfyt* kararında pişmekteydi; kıvamı katılaşıyor ve berraklaşıyordu. Reçele biraz kayısı çekirdeği bir tane de çubuk tarçın ekledim; sesini duyduğum arabanın bir aşk ve cinayet tarifinin ilk malzemesini getirdiğini bilmiyordum.

Ama belki de hayat sürekli akan bir nehir gibidir, her daim bir ölüme bir aşka gidip gelen. Bir ileri bir geri ... Gel gör ki, hayat tıpkı bir nehir gibi hareket etse bile insanların çoğu yaşamlarını hiç yüzmeden geçiriyorlar. Ben de bu insanlardan biri olduğumu düşünürdüm.

Karoo, Güney Afrika'daki en sessiz yerlerden biridir; bu sayede bir motorun sesini çok uzaklardan dahi duyabilirsiniz. Ocağı söndürdüm ve tencerenin kapağını kapattım. Hala ellerimi yıkamak, mavi mutfak önlüğümü çıkarmak, aynada saçımı düzeltmek ve su ısıtıcısını çalıştırmak için vaktim vardı.

Fren sesiyle beraber *güm* sesini de duyunca gelenin Hattie olduğunu tahmin ettim. Kendisi felaket bir şofördür. Dışarı baktım ve beyaz Toyota Etios model arabasının, garajımın yolundaki okaliptus ağacına toslamış olduğunu

¹ Afrikaanca, kayısı reçeli.

² Güney Afrika'da yaşayan, çoğunlukla Avrupa kökenli bir etnik grup. Aynı zamanda bahsedilen etnik grubun kullandığı dil (Afrikaanca).

gördüm. Emektar Nissan kamyonetime çarpmadığı için mutlu oldum. Buzdolabından *melkert*'i³ çıkardım. Harriet Christie, hem arkadaşım hem de tarif sayfamın yayımlandığı *Klein Karoo Gazette* gazetesinin editörüdür. Gazeteci değilim; yalnızca pişirmeyi çokça, yazmayı ise daha az seven bir *tannie*'yim⁴. Babam gazeteciydi; annem ise harika bir aşçı. Çok fazla ortak noktaları yoktu; komiktir, ben de bu yüzden gazetedeki tarif köşemde onları bir araya getirdiğimi düşünürüm.

Hattie süslü kilise kıyafetlerini giymişti, pembe etek ve ceket. Yüksek topukları, bahçemin oyuklu yolunda yalpalıyordu biraz ama kaldırıma ulaştığında rahatladı. Kiliseden çıkan insanları gördükçe hala biraz utanırım çünkü kocam Fanie öldüğünden beri hiç kiliseye gitmedim. Ahşap sıralarında en bakımlı halimle ve güzel bir edayla yanında oturup vaizin bitmek bilmeyen konuşmasını dinlediğim, ardından arabayla eve döndüğümde kocamın beni yine patakladığı bütün o yıllar adeta soğuttu beni kiliseden. O şekilde sürekli dayak yemek herhangi bir şeye fazla inanç bırakmadı. Tanrı, iman, sevgi Fannie'yle geçirdiğim yıllarda pencereden uçup gitti.

O zamandan beri pencereleri açık bırakıyorum ama henüz geri gelen de yok.

Ve Hattie kapımdaydı. Kapıyı çalmasına gerek yoktu çünkü kapım hep açıktır. Temiz havayı, çalılarla ve kuru toprakla örtülü savanın kokusunu ve tavuklarının gübre yığınlarını eşelerken çıkardıkları o ince sesleri seviyorum çünkü.

"Gel, gel içeri tatlım," dedim.

Afrikaan hanımların birçoğu Hollanda Reform Kilisesine gitmeyi bıraktığımda benimle olan arkadaşlıklarını kesti ama Hattie İngiliz olduğundan St. Luke kilisesine gidiyordu. Ladismith'te kırktan fazla kilise vardır. St. Luke Kilisesi'nde siyahilerle beyazlar yanyana mutlu mesut otururlar. Hattie de ben de ellilerimizdeyiz ama diğer açılardan birbirimizden oldukça farklıyız. Hattie, derli toplu sarı saçları ve havalı İngiliz tavırlarıyla uzun boylu ve zayıf biri. Ben ise kısa boylu, kısa kahverengi kıvrıkcık saçlı, biraz balıketi (vücudumun bazı

3 Afrikaanca, sütü turta. Bolca süt, vanilya özü ve tarçınla yapılan hafif bir turta.

4 Afrikaancada kişilerin kendileriyle aynı yaşta ya da yaşça büyük olan kadınlara saygılı bir üslupla hitap etme şekli. Teyze.

bölgeleri fazla balıketi) ve savruk Afrikaanca konuşan biriyim. Onun gözleri bir yüzme havuzu kadar mavi benimkilerse bir gölet kadar yeşil. Onun en sevdiği ayakkabılar boyalı cilalı topuklular benimki ise *veldskoene*⁵. Hattie'nin yemekle çok fazla işi olmaz (gerçi benim sütlü turtama da bayılır ya) benim içinse yemek yapmak ve yemek yemek yaşamının en iyi iki nedenidir. Yemek yapma sevgim annem tarafından aşılandı bana, ancak kocamın ne kadar kötü bir arkadaş olduğunu keşfettiğimde yemeğin ne kadar iyi bir arkadaş olduğunun da farkına vardım. Bazıları yemeğin benim için fazla önemli olduğunu düşünebilir ama bırakın düşünsünler. Yemek olmasa yapayalnız kalırdım. Daha doğrusu, yemek olmasa ölürdüm. Hattie de iyi bir arkadaşdır ve birbirimizi görmek bizi her zaman mutlu eder. Eminim nasıl olduğunu bilirsiniz yanınızda kendiniz gibi olabildiğiniz insanlardan o da.

“Günaydın *Tannie* Maria,” dedi.

Bazen bana *Tannie* yani teyze demesini seviyorum (gerçi bunu, aslında *honey* kelimesiyle daha uyumlu olduğu halde, o genelde kendine has İngiliz edasıyla *nanny* gibi söyler ama)⁶. Yanağımdan öpmek için eğildi ama yanağım yerine Karoo'nun kurak havasını öpmüş bulundu.

“Kahve?” diye sordum. Ardından saate baktım. İngilizler saat on birden sonra kahve içmeyi sevmezler. “Çay?”

“Süper olur,” dedi Hattie, Mary Poppinsvari tavrıyla ellerini çırparak.

Ama kendisi çok da süper görünmüyordu. Çatık kaşları *gwarrie*⁷ ağacının yaprakları gibi kırıksık doluydu.

“İyi misin canım?” diye sordum çay tepsinini hazırlarken. “Üzgün görünüyorsun.”

“Evini seviyorum,” dedi, mutfaktaki ahşap masaya dokunurken. “Oregon ahşabı ve kalın kerpiç duvarlar. Hepsi çok gerçek.”

Fanie öldüğünde şehirdeki evimizi satıp savandaki bu evi almıştım.

“Güzel ve eski bir çiftlik evi,” dedim. “Neyin var Hats?”

⁵ Afrikaanca, savanda yürümek için ideal olan, yumuşak deriden yapılmış bağcıklı, sağlam ayakkabı.

⁶ İngilizcede; nanny, dadı; honey ise bal ve canım, tatlım gibi sevgi sözcüğü anlamına gelir.

⁷ *Euclea divinorum*, en fazla 9 mt. Yüksekliğe ulaşan, sık ve kırıksık yapraklara sahip ağaç türü.

Yanaklarını ısırdı, sanki sözcükler hızla boğazından geri dökülürmüş gibi.

“Verandaya çıkalım,” dedim tepsiyi dışarıdaki masaya doğru taşıırken.

Verandamdan çim alan, sebze ve çeşit çeşit ağaçlarla dolu bahçeyi görebilirsiniz. Alçak ahşap çitlerimin diğer tarafında ise evime uzanan uzun toprak yol ve çalılarla ve ulu ağaçlarla kaplı kırık alan vardır. Kayalıklı bir tepenin ardına gizlenmiş olan en yakın ev birkaç kilometre uzaklıkta ama ağaçlar benim en iyi komşularımdır.

Hattie otururken eteğini düzeltti. Gözlerinin içine bakmaya çalıştım ama bakışları bahçede oradan oraya geziniyordu, sanki uçan bir kuşu takip ediyormuş gibi. Pas rengi tavuklarımdan biri yayılıp dinlendiği sardunyaların arasından çıkmış gübre yığnında kendine ziyafet çekmeye başlamıştı. Ancak Hattie’nin izlediği kuş bu değildi. Onun izlediği kuş, limon ağacından sebze tarhına uçmuş oradan da çiçeklere ve turuncgillerin olduğu kısma geçip geri dönmüştü. Etrafımızda cıvıldaayan kuşların seslerini duyabiliyordum ama onun baktığı tarafta hiçbir şey göremiyordum.

“Savan bitkilerinin arasında bir şey mi görüyorsun?” diye sordum.

“Vay be, çok sıcak,” dedi.

Cebinden bir zarf çıkardı ve bununla yüzünü serinletmeye başladı.

“Sana biraz sütlü turtta vereyim.”

Dilimleri kestim ve tabaklarımıza koydum.

“Yakında yağmur yağacak,” dedi.

Şimdi de sanki masada uçuyormuş gibi takip ediyordu gözleriyle o görünmez kuşu. Tabağı ona doğru ittim.

“En sevdiğinden,” dedim.

Hava durumundan başka şeyler de vardı söyleyeceği, belliydi. Sanki ağzında acı bir şey varmışçasına kızarmıştı yüzü ama dudaklarının kenarları sımsıkı kapalıydı.

Hattie konuşmaya utanacak bir insan değildi bu yüzden onu zorlayıp acelele getirmedim. Çaylarımızı koydum ve kırlara baktım. Yağmurun üzerinden uzun zaman geçmişti. Savanın karşısında, Klein Karoo’nun alçak tepeleri uzanıyordu, dalgalar misali bir yükselen bir alçalan tepeler. Ardı arkası kesilmeyen tepeler, durgun ve soğuk bir deniz gibi. Sütlü turtamı kestim ve

ağız dolusu ısırdım. Tadı hayli güzeldi; vanilya, süt ve tarçın insanı rahatlatan o mükemmel tadı oluşturmak için bir araya geliyordu. Kıvamı da oldukça iyiydi- turtası pürüzsüz ve hafif, üst tabakası ince ve ağızda kolayca dağılan türden.

Hattie fincanına baktı, hayali kuş içine girmiş gibi. Ağacın gölgelerinde gerçek bir kuş gördüm ancak türünü söyleyemeyecek kadar uzaktaydı. Bu yaşlı ağaçları seviyorum. Bazıları binlerce yıllık. Hepsisi yamuk yumuk, dizler ve dirsekler gibi bükülmüş, yaprakları da koyu yeşil ve buruş buruş.

Hattie sandalyesinde doğruldu ve çayından bir yudum aldı. İçini çekti. İşte verandalar da böyle durumlar içindir. Çay içmek, iç çekmek ve savana bakmak için. Ancak Hattie hala bardağın içine bakıyordu.

“Leziz,” dedim tabağımdaki son kırıntıları yerken.

Uzakta gördüğüm kuş yakınlara geldi ve akasya ağacına kondu. *Bokmakierie*⁸ bu. Avlanıyordu.

Hattie turtasına dokunmadı, ben de daha fazla bekleyemedim.

“Ne oldu, Hattie, canım?”

Havayı içine çekti ve elindeki zarfı masaya koydu.

“Of, Tanrım ...” dedi, “Maria, haberler iyi değil.”

Çayla turtanın midemde hareketlendiğini hissettim.

İki

Şimdi ben tabii kötü haberi duymak için acele edenlerden değilim; dolayısıyla, kendime biraz daha çay ve sütlü turta aldım. Hattie hala ilk fincan çayını içiyordu; perişan bir haldeydi. Zarf öylece duruyordu, kötü haberlerle dolu bir vaziyette.

“Merkez ofisten,” dedi, eliyle boğazındaki çıkıntıya dokunuyordu.

Belki de içine çektiği hava orada sıkışıp kalmıştı.

⁸ Güzel öten, sarı ve yeşil renkli cırlayıcı kuşu.

Hattie'ye merkez ofisten çok sık haber gelmezdi. Gelenler de yapması gereken bazı talimatlar olurdu. Umumi gazeteler, nasıl denir, tek bir yönetim altında birleşmiştir. Her bir gazete bağımsızdır ve kaynaklarının çoğunu reklamlar ve ilanlarla kazanırlar ancak yine de merkez ofisin kurallarına uymak zorundadırlar.

Bokmakierie, akasya ağacından toprağa doğru uçtu.

"Maria, gazetede mutlaka bir tavsiye köşesine yer vermemizi istiyorlar," dedi.

Kaşlarımı çattım. Ne demeye kıvranıp duruyordu ki?

"Güzin Abla Köşesi gibi bir şey," dedi. "Aşk ve diğer konularla ilgili tavsiyeler. Bunun satışları artırdığını söylüyorlar."

"Evet. Olabilir," dedim.

Hala kötü olan haberi bekliyordum.

"Gazetede yerimiz yok. Bir köşe yazısı eklemek için fazladan dört sayfa basacak paramız da..." Ellerini kitap gibi tuttu. İşleyişin nasıl olduğunu biliyordum. Tek bir büyük kağıda basılırdı dört sayfa. "Sayfa düzenlerinin üzerinden geçtim. Neyi açıklayabileceğimize baktım. Ama yapılabilecek hiçbir şey yok. Hiçbir şey."

Sandalyemde kaydım. *Bokmakierie*, yakaladığı bir şeyle beraber ağaç dallarından birine çıkmıştı.

"Cuma günü aradım," dedi Hattie, "En azından şu anda yapılabilecek bir şey olmadığını söylemek için." Boğazı, plastik bir pipet gibi sıkışmıştı. "Yemek tarifi köşesini çıkarabiliriz dediler."

Sesi uzaklardan geliyor gibiydi. *Bokmakierie*'yi izliyordum; gagasında kertenkele vardı. Büyük beyaz bir dikene saplamıştı hayvanı.

"Tannie Maria."

Hala canlı mıydı kertenkele? Merak ettim.

"Tartıştım, okuyucuların köşeni ne kadar çok sevdiklerini söyledim. Ama tavsiye köşesinin tartışmaya açık olmadığını söylediler."

Acaba bu kasap kuş, eti kurutacak mıydı öylece; *biltong*⁹ mu yapacaktı?

⁹ Afrikaanca, bir çeşit baharatlı pastırma.

“Tannie Maria.”

Ona baktım. Yüzü gergin ve perişan bir haldeydi- sanki onun hayatıydı tepetaklak olan, benimki değil. Yemek tarifi köşesi gerçekten benim hayatımdı. Sadece para için değil. Para da önemliydi tabii; kocamın ölümünün ardından aldığım maaş hayli düşüktü. Ama köşe benim için en önemli olan şeyi, pişirdiğim yiyecekleri paylaştığım yerdi.

Boğazım kurudu. Biraz çay içtim.

“Ama düşündüm de,” dedi Hattie, “Tavsiye köşesini sen yazabilirsin. Aşkla ve diğer konularla ilgili sen tavsiye verebilirsin.”

Homurdandım. Hoş bir ses değildi çıkardığım.

“Aşka dair hiçbir şey bilmiyorum ben,” dedim.

O anda tavuklarımdan bir tanesi, boynunda koyu renkli tüyler olanı, çimenlik alanda yeri gagalayarak yürüyordu ve onun için bir tür sevgi hissettim içimde. *Melkert*¹⁰’imin kokusunu da seviyordum, pişen peksimetlerin kokusunu ve uzun bekleyişlerden sonra gelen yağmurun sesini de. Sevgi, pişirdiğim her şeyin malzemelerinden biriydi. Ancak tavsiye yazıları, *melkert* ya da tavuk sevgisiyle alakalı değildi tabii.

“Ya da o tür bir aşka dair diyelim,” dedim. “Ayrıca tavsiye verebilecek bir insan da değilim. CBL’de çalışan Tannie Gouws gibi birine danış bence. Her zaman herkese verilecek bir tavsiyesi var onun.”

“Maria senin en şahane özelliklerinden biri de kimseye sana danışmadan tavsiye vermemen. Ama sen fevkalade bir dinleyicisin. Önemli olan konularda konuşulması gerektiği zaman danıştığımız kişi sensin. Cape Town’da çalışıp çalışmama konusunda karar veremediğinde Jessie’ye nasıl da yardımcı olmuştun hatırlasana.”

“Koeksister’lar¹⁰ verdiğimi hatırlıyorum...”

“Onu dinlemiş ve harika tavsiyeler vermiştin. Senin sayende hala burada bizimle.”

Başımı salladım ve “Hala *koeksister*’lar sayesinde olduğunu düşünüyorum ben,” dedim.

10 Afrikaanca, Güney Afrika’ya özgü, seritler halinde kesilmiş, kızartılmış, serbetli hamur. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteey.org>

“Bir fikrim daha var,” dedi Hattie. “Neden bir yemek kitabı yazmıyorsun? Tannie Maria’nın Tarifleri. Belki senin için bir yayınevi bulabilirim.”

Pır pır bir ses duydum ve başımı kaldırıncı *bokmakierie’nin* uçup gittiğini gördüm. Kertenkeleyi dikenin üzerinde bırakmıştı.

Kitap fikri kötü bir fikir değildi, gerçekten. Ama bu fikirle ilgili ağzımdan çıkan sözler “Kitap yazmak insana kendini yalnız hissettiren bir iş,” şeklinde oldu.

Elimi tutmak için uzandı. Ama ellerim zaten öylece duruyordu.

“Ah, Tannie Maria,” dedi, “Çok üzgünüm.”

İyi bir arkadaştı Hattie. Acı çekmesini istemiyordum. Elini sıktım.

“Hadi biraz turta ye Hats,” dedim. “Tadı çok güzel.”

O çatalını eline aldı, ben de kendime bir dilim daha aldım. Ben de acı çekmek istemiyordum. Yalnız hissetmek için hiçbir nedenim yoktu. Savanların güzel manzarası, iyi bir dost ve birinci sınıf bir sütlü turta eşliğinde verandamda oturuyordum.

“Şuna ne dersin? İnsanların mektuplarını okurum ve onları rahatlatacak bir yemek tarifi veririm?”

Konuşmadan önce ağzındaki lokmayı yedi Hattie.

“Onlara tavsiye vermen gerekecek”

“Yemek tavsiyesi,” dedim.

“Kendi sorunları hakkında yazacaklar ama.”

“Farklı sorunlar için farklı tarifler.”

Hattie çatalını havaya saplar gibi yaptı ve “Hem beden hem de kalp için ilaç niyetine yemekler,” dedi.

“Evet, kesinlikle.”

“Tavsiye vermen gerekecek ama tariflerin de bunun bir parçası olabilir.”

“Tannie Maria’nın Aşk Tavsiyesi ve Yemek Tarifleri Köşesi.”

Hattie gülümsedi, yüzü eski haline dönmüştü artık.

“Tanrım! Tannie Maria! Neden olmasın ki ...”

Ve sonra *melkert*’ini silip süpürdü.

Böylece, Hattie'yle verandada *Tannie Maria'nın Aşk Tavsiyesi ve Yemek Tarifleri* Köşesi'ne karar verdik. Köşe çok popüler bir hale geldi. Klein Karoo'nun dört bir yanından insanlar bana yazıyordu. Onlara yazdığım cevaplar bu kitabın tariflerini oluşturdu: aşk ve cinayet tariflerini. İşte en nihayetinde yemek tarifi kitabı yazıyorum. Yazmayı düşündüğüm türden değil ama olsun.

Olaylar tahmin edemeyeceğim şekilde birbirini izledi. Ama hikayeyi altüst etmemeliyim; şimdilik yalnızca tadımlık olsun...

Bu kitabın ana tarifi cinayet tarifidir. Aşk tarifi ise biraz daha karmaşık ama tuhafır ki o da cinayet tarifinden doğdu.

Cinayet Tarifi

- 1 adet karısına acı çektiren tıknaz erkek
- 1 adet küçümen müşfik eş
- 1 adet adamın karısına aşık orta boy kuvvetli kadın
- 1 adet çifte namlulu av tüfeği
- 1 adet sırlarla marine edilmiş Karoo kasabası
- 3 şişe Klipdrift brendisi
- 3 küçük ördek
- 1 şişe nar suyu
- 1 avuç kırmızı acı biber
- 1 adet mülayim bahçıvan
- 1 adet soba maşası
- 1 adet öfkeli New Yorklu
- 7 adet Yedinci Gün Adventisti¹¹ (dünyanın sonu için hazırlanmış)
- 1 adet iyice kaynatılmış araştırmacı gazeteci

11 Diğer mezheplerden Yahudi/Hristiyan haftasının orijinal yedinci günü olan Cumartesi gününün Sebt olarak tutulmasıyla ayrılan ve İsa Mesih'in çok yakında gerçekleşecek ikinci gelişine (advent) vurgu yapan bir Protestan Hristiyan mezhebi.

- 1 adet yumuşak amatör dedektif
- 2 adet serinkanlı polis
- 1 adet kuzu
- 1 avuç hile ve şüphe karışımı
- 1 tutam açgözlülük

Bütün malzemeleri bir tencereye koyun, birkaç yıl boyunca tahta kaşıkla karıştırarak yavaş yavaş pişirin. Sona doğru ördekleri, kırmızı acıiberi ve brendiyi ekleyin ve ateşi kızdın.

D ö r t

Harriet'le verandada oturmamızdan yalnızca bir hafta sonra mektuplar gelmeye başladı. Hattie'nin *Klein Karoo Gazetesi* ofisinin kapısının aralığında durup mektupları kart sihirbazlığı yapar gibi tuttuğu günü hatırlıyorum. Kamyonetimle geldiğimi duymuş olmalı ki ben patika boyunca ilerlerken durmuş beni bekliyordu.

"Tannie Maria! İlk mektupların!" diye seslendi.

Yağ sarısı bir elbise giymişti ve saçları da günışığında altın rengine bürünmüştü. Hava sıcaktı, bu yüzden iki yanında aloe ve diğer sukulent saksıları olan yolun taşları üzerinde ağır ağır ilerliyordum. Bu küçük ofis, Eland Caddesi'nde Ladismith Sanat Galerisi ve Çocuk Yuvasının arkasında gizlenmişti.

"Küçük sukulentler çiçek açıyor," dedim.

Bu küçük tombul bitkilerin üzerinde ışığı yakalayınca gümüşü parıltılar saçan pembe çiçekler açmıştı.

"Dün geldiler. Üç tane var," dedi mektupları verirken.

Ofisin beyaz duvarları, Oregon tarzı döşeme tahtaları ve yüksek bir tavani vardır. Dış cephede ise "Ladismith Gözleri" denen türden desenli büyük yuvarlak bir havalandırma deliği bulunur. Eskiden, bu bina bir Ladimisth eviyken bu ofis yatak odası olarak kullanılıyormuş. Yalnızca üç ahşap masa,

bir lavabo ve küçük bir buzdolabı için yer var bu ofiste; ancak Jessie, Hattie ve benim için yeterli oluyor. Klein Karoo'nun küçük kasabalarında başka serbest gazetecilerimiz de var ama hepsi yaptıkları işleri Hattie'ye mail yoluyla ulaştırıyorlar.

Tavanda kocaman bir vantilatör dönüp duruyordu ama odayı soğuttuğundan şüpheliyim.

"İşe bak!" dedim, "Böyle bir günde fırın olmadan dahi peksimet pişirilebilir."

Masama bir kutu taze pişirilmiş peksimet koydum. Jessie bilgisayarının arkasından başını kaldırıp bana ve peksimet kutusuna bakarak sırtıttı.

"Tannie M," dedi.

Jessie Mostert genç bir gazeteciydi. Grahamstown'da okumak için burs almış ve çalışmak için tekrar memleketine dönmüş siyahi bir kızdı. Annesi, Ladismith hastanesinde hemşireydi.

Jessie, rengi solmuş bir kot pantolon ile siyah bir yelek giymişti, beline üzerinde bir sürü keseler olan bir kemer takmıştı. Atkuyruğu şeklinde toplanmış gür koyu renk saçları vardı, kahverengi kollarının üstünde kertenkele dövmesi taşıyordu. Masasında, bilgisayarının yanbaşımda mopet kaskı ve kot ceketi duruyordu. Jessie, küçük kırmızı mopetini çok severdi.

Hattie mektupları masama, peksimetlerle su ısıtıcısının yanına koydu. Yarı zamanlı çalışıyordum ama masamı tam zamanlı çay malzemeleriyle paylaşmayı seviyordum. Suyu ısıttım ve küçük lavabodan bardakları çıkardım.

Hattie masasına geçti ve notlarına göz attı.

"Jess," dedi. "Hollanda Reform Kilisesinin Cumartesi günkü ziyafetini yorumlaman gerekiyor."

"Of, hayır Hattie. Yine mi ziyafet. Araştırmacı gazeteciyim ben, biliyorsun."

"Tabii tabii, kertenkele dövmeli kız."

"Komik değil," dedi Jessie gülümseyerek.

Masamda, açılmamış hediyeler misali duran üç mektuba baktım. Hepimiz için kahve yaparken orada bırakmıştım mektupları.

"Kırkyama işiyle uğraşanların yeni çalışmalarını fotoğraflamanı istiyorum- ziyafette kendi tezgahları olacak," dedi Hattie.

“Hayır ya, yine mi yamacılar! Geçen ay da onlar ve Afrika Dili ve Kültürü Demeği üzerine bir yazı hazırlamıştım.”

“Üzülme tatlım. Eminim ilgi çekici bir şeyler olacaktır,” dedi Hattie not defterine bir şeyler karalarken. Jessie’nin nasıl gözlerini devirdiğini gördüğünü sanmıyordum ama birden “Ya da daha heyecan verici bir gazetede iş bulma imkanın var her zaman. Mesela Cape Town’da,” deyiverdi.

“Hayır, Hattie, burayı sevdiğimi biliyorsun. Sadece-”

“Jessie, burada kalmaya karar verdiğin için gerçekten çok mutluyum. Ama sen çok zeki bir kızsın ve zaman zaman bu kasabanın da bu gazetenin de sana küçük geldiğini düşünüyorum.”

“Kasabayı seviyorum,” dedi Jessie. “Ailem de arkadaşlarım da burada. Yalnızca küçük kasabalarda dahi büyük öykülerin olduğunu düşünüyorum ben.”

İkisinin de masasına birer fincan kahve koydum ve ikisine de peksimet ikram ettim. Hattie, öğle yemeğinden önce asla yemezdi ama Jessie’nin gözleri çıtır çıtır peksimetlerin karşısında parıl parıl parladı ve Hattie ile sürdürmekte olduğu tartışmayı tamamen unuttu.

“İki tane al,” dedim.

Elini kutuya uzattığında kolundaki kertenkele dövmeleri koluna tırmanıyormuş gibi göründü. Ona gülümsedim. İştahlı kızları severim.

“Çok lezzetli,” dedi ve kalçası birden şarkı söylemeye başladı.

*Girl on fire!*¹² şarkısını söylüyordu.

“Pardon,” dedi arka cebine uzanırken, “Telefonum.”

Kapıya doğru yürürken şarkı daha da yüksek sesle çalmaya başlamıştı, telefonu açtı.

“Merhaba... Reghardt¹³?”

Bahçeye çıktı, sesi gittikçe uzaklaşıyordu, şarkısını da artık duyamıyordum. Masama geçtim, peksimetimi kahveme batırdım. Peksimetin içinde ayçekirdeği vardı; kavrulmuş çerez tadı bırakıyordu ağızda. Zarflara tekrar baktım.

¹² İngilizce, “Ateşli kız.”

¹³ Afrikaancada iyi huylu, dürüst anlamlarına gelen bir isim.

En üstte duran mektup pembeydi ve Tannie Maria'ya gönderilmişti. İ harflerinin noktaları küçük daireler şeklinde çizilmişti. Kahverenden bir yudum aldım ve mektubu açtım. Okumayı bitirdiğimde o kadar şaşırmıştım ki peksimetleri yemeyi bıraktım.

Mektup şöyleydi:

Sevgili Tannie Maria,

Hayatım sona ermiş gibi hissediyorum, üstelik daha on üçümde bile değilim. Eğer ben kendimi öldürmezsem annem beni öldürecek. Ama henüz bilmiyor. Üç kez oral seks yaptım ama sadece bir kere yuttum. Hamile olabilir miyim? Adetim çok uzun süredir gecikti.

Sevgilim on beş yaşında. Teni siyah ve pürüzsüz, gülüşü bembeyaz ve beni sevdiğini söyledi. Sumak ağacının altında buluşup barakaya gidip dondurma yalamaca oynuyorduk. Bana, geldiği yerin sokaklarında yetişen tatlı mangolar tadında olduğunu söylüyordu. O da, çikolata, çerez ve dondurma tadında. Bunlar eskiden yemekten hoşlandığım şeylerdi. Barakaya gitmeyi bırakmaya çalışıyordum ama onu orada ağacın gölgesinde görünce canım yine onu çekiyordu.

Pembe zarfı yelpaze gibi kullandım ve okumaya devam ettim.

Ona hamile kalmış olabileceğimi söylediğimde bir daha görüşmememiz gerektiğini söyledi. Okuldan sonra ağacın oradan geçiyorum ama o hiç orada olmuyor.

O kadar üzülüyorum ki yemek dahi yiyemiyorum. Annem iğne ipliğe döndüğümü söylüyor. Biliyorum cehenneme gideceğim, ondan öldürmüyorum zaten kendimi.

Bana yardım edebilir misin?

Çaresiz

Mektubu bıraktım ve başımı salladım. Magtig!¹⁴ Nasıl bir trajedi bu...

Kızın tekrar yemek yemesini sağlamamız lazım. Çikolata ve fındıklı bir tarif bulmalıydım. Ve dondurmali. İçinde de sağlıklı bir şeyler olmalı.

Ayrıca ona oral seksle hamile kalınmayacağını da söyleyecektim. Bu konuyu gerçekten annesiyle konuşamayacak durumdadır diye de Ladismith'te-

¹⁴ Afrikaanca, "Aman Allahım!"

ki aile planlama kliniğinin nınarasını verecektim. Ama asıl onun için karşı konulamaz bir tarif bulabilirsem eğer birçok kişi dertten kurtulmuş olacaktı.

Muz, diye düşündüm. Hem sağlıklı hem de kızın tekrar kuvvetlenmesini sağlayacaktır. Eritilmiş bitter çikolata ve fındık parçalarıyla kaplanan dondurulmuş muzlar mesela. Bitter çikolata ve kavrulmuş fındık içeren bir tarif yazdım bu kız için. Bu tarif, sevgilisini unutmasına yardımcı olabilir. Ayrıca eğer oğlan da gazeteyi okuyorsa diye onun için de mangolu sorbet tarifi yazdım. Tam mango zamanıydı çünkü ve iyi olanları bal ve gün ışığı kadar tatlıydı.

B e ş

Of! Hava amma sıcaktı; neyse ki bu soğuk tarifler gayet güzel görünüyordu. Masamda hala iki tane açılmamış mektup duruyordu. Mektuplar, dondurulmuş muzlar kadar cazibeli değildi.

“Evden çalışacağım,” dedim Hattie’ye. “Birkaç tarif denemem lazım.”

“Mmm,” dedi Hattie.

Ağzında kalem vardı ve çalışırken kaşlarını çatıyordu.

“Hattie, cumartesi günkü ziyafet saat kaçta?” diye sordu Jessie.

Masasına geçmişti Jessie, cebinden küçük bir not defteri çıkarıyordu.

“Saçmalık,” dedi Hattie, bilgisayarında bazı tuşlara basıyordu. “Hmm?”

Öğleden sonra ikide.”

Ayağa kalktım, mektuplar elimdeydi.

“Tariflerin güzel olması gerekiyor,” dedim. “Karşı konulamaz olması.”

Hattie başını kaldırdı.

“Maria, canım. Git hadi.”

Kamyonetim, ofisten birkaç ağaç ileride Jessie’nin kırmızı mopetiyle yan yana park halindeydi. İkimiz de Hattie’nin Toyota Etios’uyla aramıza mesafe koymaya çalışmıştık; zaten halihazırda arabamın kapısında onu yaptığı bir göçük vardı. Nissan 1400 model kamyonetim açık mavi renkteydi- sabahın erken saatlerinde Karoo’da beliren gökyüzü gibi. Güneşliği, minik pofuduk

bulutlar gibiydi. Gerçi genelde bulutlardan daha kirli olurdu bu güneşlik. Arabanın bütün camlarını açık bırakmıştım ayrıca jakaranda¹⁵ ağacının gölgesinde duruyordu ama içerisi yine de fırın gibi sıcaktı. Gerçekten de tam dondurmalık bir gündü.

Malzemeleri almak üzere SPAR süpermarketine uğradım. Günün sakin zamanlarından olduğu için yalnızca üç kişiyle konuşarak oradan ayrılabilir kadar şansım yaver gitti. Konuşmayı sevmediğimden değil. Fakat o tatlı ve serin yiyecekler o kadar şiddetle çağırıyordu ki beni doğru düzgün dinletemiyordun bile insanları.

Uçsuz bucaksız savan boyunca kahverengi alçak tepeliklerin arasında tarlaları geçerek ilerlerken olgunlaşmış mangoların kokusunu alabiliyordum. Evime giden toprak yola saptım, okaliptus ağaçlarını geçtim ve lavantanın yanına arabamı park ettim. Sardunyanın gölgesinde iki kahverengi tavuk oturmuyordu; selam vermek için ayaklanmadılar.

Mutfağa girdim, market poşetimi büyük ahşap masaya küt diye bıraktım, altı muzı hemen soydum ve *Tupperware* kutusu içinde buzluğa yerleştirdim. Ardından, dört adet mangoyu doğrayıp onları da buzluğa koydum. Mangoların kabuklarını yemek ve yapış yapış çekirdeklerini emmek için lavabonun başında dikildim. Üstüm başım kirlenmişti.

Fındıkları tahta havanda kırdım ve bir tencerenin içinde hafifçe kavurdum. Hala sıcakken tadlarına baktım. Çikolatayı böldüm ve benmari usulü eritmek için iki katlı bir tencerenin üzerine yerleştirdim. Eritmeyi muzlar donduktan sonra yapacaktım. Bitter çikolatanın tadına baktım. Sırf beraber nasıl olacaklarını anlayabilmek için çikolatayla birlikte fındıklardan da biraz yedim. Bütün bu tadına bakma işlemlerini telafi etmek için biraz daha fındık kırdım ve çikolata erittim. Muzlarla mangoların donması birkaç saat alacaktı. Nasıl bekleyebilirdim ki bu kadar uzun süre? Mektuplarım. İki mektubumu yanımda getirmiştım.

Mektuplarla beraber dışarı çıkmaya karar verdim böylece dikkatim dağılmayacaktı. Gölge verandada oturdum ve mektuplardan birini açtım. Öğ-

¹⁵ Güney Amerika yerlisi olan bitki yetişkinliğinde 30 metreye kadar yükselebilir. Mor-mavi çiçekleri vardır.

lanın tekinden hoşlanan ama onunla nasıl arkadaş olacağını bilmeyen küçük bir kızdan geliyordu bu mektup. Basit bir şekerleme tarifi verdim ona. Küçük oğlanlar şekerlere asla hayır diyemez çünkü.

Açtığım diğer mektup şu şekildeydi:

Kahretsin, gerçekten aptalın tekiyim. O son mektubu yırtıp atın lütfen. Kocam görür ya da duyarsa... Salağım ben. Lütfen yayımlamayın. Mektubu yok edin. Yalvarıyorum.

Hangi mektup? Neyden korkuyordu bu kadın? Zarfın üzerindeki dam-gaya baktım. Ladismith'ten geliyordu. İki gün önce gönderilmişti. Gazeteyi aradım, Jessie'yle konuştum.

"Selam Tannie M," dedi.

"Masamda mektup bırakmış mıyım?" diye sordum.

"Bekle, kontrol edeyim."

Jessie telefonu bırakınca mutfaktaki saate baktım. Muzları buzluğa koyalı daha bir saat bile olmamıştı.

"Hayır hiçbir şey yok. Ama sen çıktıktan sonra postacı geldi. Sana da bir mektup gelmiş."

"Beyaz bir zarf mı?" dedim, "Ladismith damgalı, iki ya da üç gün önce gönderilmiş?"

"Mmm," dedi, "Aynen."

"Çikolatalı fındıklı dondurulmuş muz yapıyorum," dedim, "Eğer uğra-mak istersen..."

"Öğle aramda gelsem? Mektubu da getiririm."

"Çok iyi olur," dedim.

Kadının mektubunda geçen koca hakkında hiç de iyi şeyler hissetmiyordum. Midem rahatsız edici bir kaygıyla dolmuştu. Onun yerine oraya tatlı bir şeyler koymaya karar verdim. Muz henüz donmamıştı ama fındık ve çikolatayla iyi gidiyordu. Tarifi doğru düzgün bir şekilde denemem gerekiyordu- donmuş muz ve eritilmiş çikolatayla- bu yüzden yalnızca bir tane muz yiyip durdum.

Kendimi mutfaktan atmak için *veldskoene* lerimi ve eski kıyafetlerimi giydim, hasır şapkamı taktım ve sebze bahçesine çıktım. İki çift *veldskoene* 'm vardı: nispeten daha şık olanı açık haki, diğeri ise daha çok bahçe işleriyle

uğraşırken giydiğim koyu kahve olan. Dışarı, kızgın finanın içi kadar sıcak-
tı, bahçenin bir kısmı limon ağacının gölgesinde kalıyordu, ben de orada diz
çöktüm ve yabancı otları temizlemeye koyuldum.

Marulların üzerinde salyangozlar vardı; onları tavukların bulması için
gübre yığınınına doğru fırlattım.

Bahçemi sulamak için kuyu suyum vardı neyse ki. Yağmur yağmayalı çok
uzun zaman olmuştu. Karoo güneşi, bitkilerdeki ve insanlardaki tüm nemi
emmek istiyor gibidir hep. Ama biz de sıkı sıkı tutarız nemi vücudumuzda,
asılırız. Geceleri vücuduma zeytinyağı sürerim böylece kurutulmuş *biltong*'a
dönüşmez vücudum. Ama dışarı çıkarken asla sürmem çünkü sürersem gü-
neş beni *Tannie Maria vetkoek*¹⁶ kızartmasına çevirir mazallah.

Bir süre sonra güneş dayanılmaz bir hal aldı. Ayağa kalktım, dizlerimdeki
toprağı temizledim ve bahçedeki muslukta ellerimi yıkadım. Şapkamı çıkar-
dım, soğuk suyu yüzüme çarptım, yüzümü mendilimle kuruladım. İçeri gir-
dim, çikolataları biraz daha erittim, mangoları buzluktan çıkardım. Donmuş-
lardı ama taş gibi de değillerdi, işte tam da istediğim kıvam buydu. Blenderdan
geçirdim, yaptığım püreyi *Tupperware* kabına koyup tekrar buzluğa attım.

Jessie'nin mopetinin sesini duyduğumdan buzluktan muzları çıkardım,
çikolatayı da ocaktan aldım. Donmuş muzları bitter çikolata kasesinin içine
batırmak ve sonra da kavrulmuş fındığa bulamak için *braai*¹⁷ maşalarımı kul-
landım.

Jessie mutfığa girerken sırtıyordu.

"Vay be! *Tannie M*, çok güzel kokular geliyor. Müthiş, ne bu allah aşkına?"

Kaskıyla kot ceketini sandalyenin üzerine bıraktı ve ben yağlı kağıdın
üzerine dizerken çikolatalı-fındıklı muzlarıma gözlerini dikti. Beş tanesini de
tamamladığımda buzluğa attım.

"Önce aperatifler," dedim ve ikimize de birer kase mangolu sorbet çıkardım.

"Tadı harika, *Tannie*. Ne var içinde?"

"Mango."

¹⁶ Afrikaanca, bol yağda kızartılmış hamur. Genellikle içine kavrulmuş kıyma ya da reçel, bal
konarak yenir.

¹⁷ Afrikaanca, barbekü.

“Evet ama başka ne var?”

“Sadece mango var.”

“Hadi canım. Gerçekten mi?”

“Aynen. *Zill* marka olanlar en iyileri gerçi ama şu an daha sezonu değil. Bu *Tommy Atkinsler* de gayet güzel. Ha, üstünde de biraz misketlimonu suyu var; bu tadı veren o sanırım.”

“Vay be. İnanılmaz.”

Boş kaselerimizi lavaboya bıraktım ve ana yemek için iki tabak çıkardım. Jessie kemerini çözdü.

“Kemerinde taşıdığın onca şey ne Jessie?” diye sordum muzları tabaklarımıza koyarken.

“Mmm,” dedi, kalçasından sarkan keselere hafifçe vurarak. “Kamera, telefon, not defterleri, bıçak, el feneri, biber gazı. Öyle şeyler işte” Çikolatalı muza bakıyordu. “Mmh! Çok lezzetli görünüyorlar.”

“Gerçi şu anki halleriyle biraz tuhaf duruyorlar,” dedim. “Olması gereken halde değiller henüz.”

“Elle mi yiyeceğiz?”

“Emin değilim,” dedim. “Daha önce hiç yapmamıştım. Çatal bıçak vereyim... Bekle bir dakika. Krema. Krema lazım.” Tabaklarımıza büyük birer parça krema koydum. “Evet, şimdi daha güzel görünüyor.”

Çatal bıçakla başladık yemeye ama parmaklarımızla devam ettik çünkü boşa zaman harcamaya değmeyecek kadar lezzetlilerdi.

Jessie’nin en önemli özelliklerinden biri yemeğe değer vermesidir. Doğru yerlerinden dolgun olan güzel bir vücudu vardır.

Yerken hiç konuşmadık ama Jessie gözlerini kapatıp birazcık inledi.

“Müthiş,” dedi bitirdiğinde, “Şu kut hayatımda yediğim en güzel muzdu.”

Gülümsedim ve tabağına bir tane daha çikolatalı-fındıklı dondurulmuş muz ve krema koydum. Ona eşlik etmek için kendime de bir tane daha aldım. Jessie’nin bu hassasiyetini tarifi göndereceğim kıza da yollamak isterdim.

Jessie, tabağındaki çikolatayı son damlasına kadar yalayıp yuttu. Sonra içini çekti ve kolundaki kertenkele dövmelerinden birini sıvazladı. Mutlu olduğu zamanlarda bazen böyle yapar.

“Gerı dönmeyi iyi olur,” dedi, ayağı kalktı ve kemerindeki keselerden birini açtı. “İşte mektubun.”

Ellerim ateş gibi yandı birden.

Altı

Jessie gidince ortalığı toparlamadım bile; dışarı çıktım, limon ağacının gölgesindeki metal sandalyeye oturdum ve zarfı açtım. Yazı, diğer mektuptaki el yazısının aynısıydı.

Sevgili Tannie Maria,

Yemek tariflerinizi hep sevmişimdir. Her hafta okurdum.

Şimdi ise sizden öğüt almak için yazdığımı utanıyorum. Kendim ettim kendim buldum ve bu sonuca katlanmalıyım. Ama bu son olanlardan sonra...

Bu adamı sevmeye ve ona itaat etmeye söz vermiştim. Kocamdan bahsediyorum. Sevgi tükendi ama elimden geleni yapıyorum yine de. O da kendi payına düşeni yapıyor; beyin felci geçirmiş olan ve şu an özel bir bakım evinde kalan oğlumuzun masraflarını karşılıyor.

Yalnızca sarhoş olduğunda veya kıskandığında dövüyor beni. Eğer karşı koymazsam çok ileri gitmiyor. Sonrasında pişman olduğunu söylüyor, tuhaftır ki inanıyorum buna ve bir daha asla yapmayacağını söylüyor ama buna inanmıyorum işte. Bazen bazı şeylere patlıyor. Kendi babasının sorunlarıyla ya da orduda geçirdiği zamanlarla ilgili olabilir. Orduyla ilgili kabuslar görüyor. Yaptığı şeylere bahane bulmuyorum- sadece bir canavar olmadığını söylüyorum.

Ağzım kurumuştu, ayağı kalktım, yarısını okuduğum mektubu sandalyenin üzerinde bıraktım. İçeri girdim ve buzdolabından bir bardak su aldım. Ellerim biraz titriyordu. Yutkunurken göğsüm sızladı. Soğuk suyu çok hızlı içtiğimde öyle olur genelde. Bahçedeki mektuba geri döndüm ve okumaya devam ettim.

Ayda ortalama bir kez dövüyor. Haftada bir kez de sevişmek istiyor. Yani ayın yirmi beş gününde çok da fazla rahatsız etmiyor beni. Kocam dışarı çıktığında beni ziyarete gelen kadın arkadaşım ile çok mutlu vakitler geçiriyorum. Haftada yalnızca iki sabah çalışıyorum yani çoğunlukla evdeyim. Bu kadınla birbirimizi seviyor gibiyiz ama platonik kalmasını tercih ediyorum.

Bana ördek hediye etti arkadaşım. Üç tane beyaz ördek. Yüzmeleri için süs havuzunu tamir ettik.

Tamamen saf bir şekilde sevdiğim ilk şeydi bu ördekler. Kendimi suçlu hissetmeden, canım acımadan. Saf pırıl pırıl bir hazla. Saatlerce izliyordum onları. Yüzmelerini. Paytak paytak yürümelerini. Çimleri eşelemelerini. Gagalarını tüylerinin arasına gizleyerek yatmalarını.

Kocam vurdu bu ördekleri.

Üçünü de.

Kahrolası av tüfeğiyle.

Uyuyorlardı.

Öldürmek istedim kocamı. Mutfaktan bıçağı kapıştığım gibi üstüne doğru koştum. Ağlamaktan dermanım kalmayana dek tuttu kollarımı.

Bir şişe Klipdrift brendisi içmişti. Arkadaşımı da ördekleri de kısıkanıyordu. Ama bardağı taşıran son damla yaptığım yemek olmuştu. Kuzu etinin sert, sosunun ise çok baharatlı olduğunu söyledi. Onu önemsemediğimi söyledi. Her iki konuda da haklıydı.

Bana şöyle güzel bir baharatlı koyun eti yemeği tarifi verebilir misiniz?

Ve diğer tavsiyelere de açığım.

Saygılarımla,

Zavallı Kadın

Kucağımda mektupla uzun bir süre oturdum orada, veldskoene'lerime bakıp hatırlamak istemediğim anılan hatırladım. Güneş gölgeleri aşıp yakaladı beni; bacaklarımda ve omzumda sıcaklığını hissettim. Ama titriyordum, üşüyordum. Sonra aniden terlemeye başladım, güneş tenimi yakıyordu. Rüzgar ağacın yapraklarını hışkırdattı; ayağa kalktım ve içeri girdim.

Midemde bir mutsuzluk dalgalanıyordu. Son dondurulmuş muz da

yedim ve bu his bir kenara itildi. Artık midemde çikolatalı muzdan başka bir şey hissetmiyordum. Ama aklım, aklım hala gitmesini istemediğim yerlere gidiyordu. Ellerim yine titremeye başlamıştı.

Kendime büyük bir fincan bol şekerli kahve yaptım ve kadının mektubuyla kâğıt ve kalem alıp verandaya çıktım. Bol şekerli kahvenin beni canlandıracağını düşünmüştüm. Ama kendimi o koca fincanı içtikten sonra dahi üzgün hissediyordum. Üzerimden silkeleyip atamadığım bir mutsuzluğa bürünmüştüm. Tıpkı bu kadının kocası gibi olan bir adamla geçirdiğim onca sene. Tamamen aynı değil tabii olaylar. Ördeklerimi öldürmemişti o benim. Zaten ördeğim de yoktu. Bana ördek verecek bir arkadaşım da yoktu. Bana attığı dayaklar daha ziyade haftada bir oluyordu, zoraki sevişmeler ise ayda bir. Tabii şanslıysam eğer. Ama hikaye yine de aynı gibiydi işte. Klipdrift brendi bile aynıydı. Hiçbir zaman bıçakla üstüne saldırmadım ben. Terk etmedim. Ölmekten korkuyordum. Yaşamaktan da.

Fanie kalp krizi geçirip öldüğünde içimde bir şeylerin özgürlüğe kavuştuğunu hissettim. Ama o hayattayken kaçıp gidememiştim işte. Kilisemizdeki rahip bile kocamın yanında kalmanın benim vazifem olduğunu söylemişti; ben de kaldım ve kaldım ve kaldım.

Umarım bu kadın benim yaptığımı yapmaz. Kalemimi elime aldım. Mektubunu tabii ki gazetede yayımlayamayacaktık ama bir tarifile beraber benim mektubumu basabilirdik. Ne söyleyeceğim üzerine hayli düşündüm, yazıp yazıp sildim. Mektup, iki saatimi aldı ve bir kase mangolu sorbeyi de beraberinde götürdü. Nihayetinde şunları yazdım:

Beni döven bir adamla çok uzun zaman yaşadım. Yaralar ve kırılmış kemikler iyileşir. Ama kalp, kalp sonsuza dek yaralı kalır. Sevgi çok kıymetli bir şey. Eğer sana acı çektiren bir adamla berabersen onu terk etmelisin. Bunu zor kılan birçok neden var, biliyorum. Ama bir yolunu bulabilirsin.

Benim yaptığımdan daha iyisini yapabilirsin. Kalbini kurtarabilirsin.

Ardından, ağır ateşte pişen en güzel körili koyun eti tarifimi yazdım. (Aklım misket üzümlü ördek tarifine kaydıysa da onu yazmadım.) Bütün diğer tariflerle beraber bu tarifi de kitabın sonunda bulabilirsiniz. Diğer enfes garnitürlerle birlikte son derece hafif ve lezzetli bir tarif bu.

Birkaç hafta sonra *veltskoene*'lerimi giymiş sabah sıcaklığında ofise doğru yürüyordum. Kapıya yaklaştıkça sesleri duymaya başladım.

"Mükemmel," diyordu Hattie, "Biliyordum bu kadar güzel bir ziyafet makalesi yazabileceğini."

"Aman Hattie, abartma lütfen. Şimdi sana bahsetmek istediğim bir hikaye var. Yerel tarım yöntemleri ve aşırı otlatma ile haşere ilaçlarının ekosisteme verdiği zarar hakkında..."

"Maria," dedi Hattie, beni görür görmez alkuşlamaya başladı, "Masandaki şu mektup yığınına bak. Olağanüstü değil mi?"

Tavandaki havalandırmanın altında durdum ve yüzümle boynumdaki teri kuruttuğunu hissettim. Kahverengi keten elbisem buruşmuş ve terden ıslanmıştı; halbuki bu sabah üzerime giydiğimde gayet güzeldi. Hattie, masasının başına oturmuş, kayısı rengi jilet gibi keten pantolonundaki toz zerrecikleri fırçalıyordu. Her daim bu kadar şık görünmeyi nasıl başarıyordu bilemiyorum. Jessie, bir bardak soğuk suyu uzatırken gülümsedi. Yuvarlak kahverengi yüzünde parlıyordu bu gülümseme.

"*Dankie*¹⁸canım," dedim ve bir *Tupperware* kutusunu uzattım. "Sana *bobotie*¹⁹yaptım."

"Ahh, enfes," dedi Jessie ve yemeği mini buzdolabına koydu.

Buzdolabının kapağını açık bırakarak önünde durdu bir anlığına, gür atkuyruğu saçını havaya kaldırdı, siyah yeleşinden uzaklaştırdı. Buzdolabından gelen havanın yüzünü ve ensesini serinletmesini bekledi.

Jessie'nin cep telefonu *Girl on fire* diye çalışıyordu yine. Telefonu cebinden çıkardı ve müziği kapattı.

"Hatırlatmaydı," dedi.

"Aman Jess. Havanın sıcak olduğunu hatırlatmaya gerek mi var?" dedi Hattie.

¹⁸ Afrikaanca, teşekkürler.

¹⁹ Afrikaanca, üzeri yumurta ile kaplanan baharatlı kıyma ile yapılan Güney Afrika yemeği.

“Yok,” dedi Jessie gülümseyerek. “Şimdiye kadar hazır olması gereken bir websitesini kontrol etmem için kurduğum bir hatırlatmaydı.”

Masasına geçti ve bilgisayarıyla uğraşmaya koyuldu. Ben de bir bardak serin suyumla beraber masamın başına gittim. Tavsiye köşesini hayata geçireli yalnızca iki hafta olmuştu ama ofise mektup yağıyordu. Birçok insan hem tariflerime hem de tavsiyelerime açtı. Önemli bir sorumluluktan bu ama hoşuma gidiyordu. Birine bir tarif verdiğim zaman genelde kendim için de pişiriyordum. Yazı yazmadığım zaman yemek yapıyordum. Kendi yiyebileceğimden daha fazlasını pişiriyordum. Bazen fazla olan yemekleri buzluga atıyordum bazen de Jessie’ye getiriyordum.

Bardağı bıraktım ve masamdaki mektup demetini elime aldım.

“*Jinne*²⁰! Nasıl seçeceğim ki?” dedim.

Masama, solitaire oyunu gibi yaydım mektupları. Haftada yalnızca bir veya iki mektup basabilecek kadar yer vardı gazetede ve cevap veremediğim insanlar için kendimi kötü hissediyordum. Bazıları adreslerini veriyorlardı böylece onlara cevap gönderebiliyordum. Ama çoğu adreslerini vermiyorlardı.

“Maria, tatlım, biz de senin sorunun üzerinde çalışıyorduk,” dedi Hattie. Bilgisayarının başında olan Jessie’ye doğru baktı. Jessie başını onaylar şekilde salladı ve tamam anlamında bir işaret yaptı. “Artık bir websitemizin olduğunu söylemekten mutluluk duyarız. Klein Karoo Emlak Komisyoncuları sponsor oldu. Mektuplarının hepsini websitesinde yayımlayabiliriz. İnsanlar da mektuplarını e-mail yoluyla gönderebilirler.”

“Gel de bak,” dedi Jessie.

“Aa, teşekkür ederim, canlarım.” Memnuniyetsiz görünmek istemiyordum. “Ama sorun şu ki eminim bana yazan insanların çoğunun bu web zımbırtılarıyla işi olmuyordur. Sonuçta, nasıl desem, sıradan insanlar onlar.”

“Biliyor musun, şaşıp kalırsın,” dedi Jessie. “Birçok insanın evinde internet bağlantısı var. Ve küçük kasabalarda da artık internet kafeler var.”

Ekrandan websitesine bakmaya gittim. Gazeteyle aynı ismi taşıyordu, *Klein Karoo Gazetesi*. Jessie bir tuşa bastı ve *Tannie Maria’nın Aşk Tavsiyeleri*

²⁰ Afrikaanca, “Aman Tanrım!”

ve Yemek Tarifleri Köşesi yazan bir sayfa çıktı. Elinde kalp şeklinde bir pasta tutan ve bana hiç benzemeyen sevimli bir *tannie* figürü vardı sayfada.

“Güzel görünüyor,” dedim. “Biliyorum, zamanın ve bütün bu websitesi işlerinin gerisinde kaldım ben.”

“Hadi Jessie, ona ne yaptığını anlat.”

“*Parmalat*²¹ Peynir Dükkanı’nın müdürüyle görüştüm,” dedi Jessie. “Senin köşenin yanında reklam yeri satın aldılar ve dükkandaki duyuru panoları var ya, hani kendileriyle ilgili haberleri falan astıkları; işte *Tannie Maria*’nın mektupları ve yemek tarifleri için onun gibi ikinci bir pano daha koymayı kabul ettiler.”

“Anneciğim! İnanamıyorum,” dedim ikisine de gülümseyerek. “Bu çok güzel.”

“Ve şimdi,” dedi Hattie, “senin ücretini de biraz artırabiliriz. Yanıtlayacağın bütün o ekstra mektuplar için.”

“İnsanların çoğu mektuplarını isimsiz yazıyor,” dedim, “Cevaplarını gönderemem ki bu şekilde.”

“Hayır canım, websitesinde yayımlayacaksın ve ayrıca duyuru panosuna koyacaksın.”

“*Parmalat*’takiler,” dedi Jessie; “Tariflerine süt ürünleri koyup koyamayacağını sordular. Krema, peynir, vs.”

“Hepsine mi?” dedim.

“Hayır, ama panoya asılacakların çoğuna.”

“Olur,” dedim. “Peynir severim.”

Çalışmaya koyulmadan evvel kendime kahve yapacaktım ama zarfların birinin üzerindeki el yazısı gözüme ilişti. Diğer mektupları bir kenara ittim, oturdum ve mektubu açtım.

Ördekleri öldürülmüş olan kadından geliyordu.

Şöyle diyordu:

Tannie Maria’ya not (yayımlanması için değil)

²¹ İtalya merkezli, çok uluslu süt ürünleri ve gıda şirketi.
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Körili koyun eti harikaydı. Kocamı az da olsa sakinleştirdi. Arkadaşım için de ayırdım biraz, o da seviyor çünkü.

Kaçmamı sağlayacak bir plan yapıyorum. Sadece biraz sabırlı olmam gerekiyor. Teşekkür ederim.

Bazen, yazılan mektupların isimsiz olmamasını istiyordum. Böylece ben de onlara cevap yazabilirdim. Sanırım, adamın yazdığı mektuba el koyma tehlikesi vardı. Ördekli hanıma kendi kafamın içinde verdim cevabını: *Başarabilirsin! Yardımcı olacaksa bildiğim tüm tarifleri gönderirim sana.*

Ofiste, teşekkür mektuplarımı sakladığım bir çekmecem vardı. Ama bu mektubu oraya koymadım. Onun hakkında endişeleniyordum; hala kaçamamıştı. Mektubunu eve götürüp özel bir yere koyacaktım.

Hepimize birer kahve yaptım ve mektupların kalanını okumaya koyuldum. Hattie ile Jessie bir makale hakkında tartışıyorlardı ama bilgisayarda çalışırken seslerini duymazdan geldim. Elle yazmayı seviyordum ama bilgisayarda da hataları düzeltmek daha kolay oluyordu.

Öğlen yemeği vaktine doğru başımda bir ağrı ama kalbimde iyi hisler oluştu. Yanıtlanmayan iki mektup kalmıştı yalnızca. Diğer tüm insanlara -ergenlere ve büyük annelere, kadınlara ve erkeklere, sorunları ve hayalleri hakkında yazan herkese- küçük birer tavsiye ve güzel birer tarif vermiştim. Bana, öğle yemeği vaktinin geldiğini hatırlatıp duran en iyi tarifim naneli ve kremalı patates salatasıydı. Bir an önce eve gitmeli ve kendim için de yapmalıydım bu tarifi. Ayrıca, ördekli hanımın mektubunu da eve götürmek istiyordum. Ona ulaşamazdım ama sanki ondan bir parçaymış gibi mektubuna bakabilirdim.

“Eve gidiyorum,” dedim Hattie’ye.

Evim ofisten daha serindi. Ayrıca buz gibi ev yapımı limonatam da vardı.

“Aman Tanrım,” dedi Hattie saatine bakarken. “Saat bir olmuş bile.”

“Mektuplarını çoğunu bitirdim; yarın getiririm,” dedim. “Hangilerinin gazetede hangilerinin peynir webinde yayımlanacağına karar vermem lazım.”

Güldü Hattie. Kahkahası çınlama sesini andırıyordu. Su gibi serindi.

“Ne demek istediğimi anladın işte,” dedim. “Doğru düzgün konuşamayacak kadar terli ve açım.”

Küçük mavi kamyonetime binmeden önce sıcak hava dalgasını dışarı çıkarmak için arabanın her iki kapısını da açtım. Buna rağmen, koltuk, elbiseimin değmediği yerlerimi yakıyordu. Yolda camları açık bıraktım ve araba giderken hava ciğerlerimi kuruttu.

Tepeler sanki sıcaktan kaçabileceklermiş gibi serilmiş yatıyorlardı. Swartberge'nin tepesindeki Towerkop kayalığı çekinmiyordu güneşten, yarıklarla kaplı çorak başını gökyüzüne doğru uzatmıştı. Dağın kenarları bulanık ve sendeler vaziyetteydi.

Evime ulaştığımda, daha limonataı koymadan mektubu mutfaktaki raflara götürdüm. Annemin verdiği büyük tarif kitabına. *Koon en Geniet*²²in sayfalarını açtım. Ördekli hanımın mektubunu sayfaların arasına koydum ve kitabı onun sözcüklerinin üzerine kapattım. Sanki ona sahip çıkıyor gibiydi kitap, ihtiyaç duyduğu her şeyi gönderiyor gibi.

Öğleden sonramı patates salatamı hazırlayarak ve verandadaki masamda oturup yiyerek geçirdim ve sonra son iki mektupla kağıt kalemi elime alıp salatanın artanının yanına oturdum.

Mektupların biri hiç arkadaşı olmayan genç bir kızıdan geliyordu, okulunda yemek yarışması vardı. Diğeri ise, buzluğunda çok fazla kıyma olan, bir çiftlikte yapayalnız yaşayan yaşlı bir adamdan. İki mektubun sahibinin de mutsuzluklarını hissedebiliyordum, onlara ne verebileceğimi düşünerek öylece oturdum bir süre. Benden yemek tarifi istiyorlardı ama yapayalnız ve sevgiye muhtaç oldukları belliydi.

Ama sevgi için verilecek bir tarifim yoktu ki.

Ama eğer onlara iyi birer tarif verirsem, kendi kendilerine yapabilecekleri basit tarifler, belki beraber yemek için birilerini çağırabilirlerdi. Kıza vermek için harika bir fırında makarna tarifim vardı. Yaşlı adam içinse en iyisi spagetti bolonez olurdu. Ve kendi başlarına yemek zorunda kalsalar bile...

"Dürüst ol," dedim patates salatasına, "Sevgi ve aşktan duygusu gerçekten iyi bir yemekten aldığın tatminden daha mı güçlü?"

²² Afrikaanca, 'Pişir ve Eğlen' adında Güney Afrika'da meşhur olan bir yemek tarifi kitabı. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İyi arkadaşlar yiycekler; gerçi cevap vermezler, en azından kelimelerle. Belki de budur onları iyi arkadaş yapan nedenlerden biri. Ancak yine de salata benimle iletişim kurmadı çünkü sorumun hemen ardından kremalı ve naneli patates salatasından arta kalanları mideme indirdim.

Ağzım nefis tatlarla doluydu, kamım da doymuştu, soruma kendi kendime cevap verdim: “Bence değil.”

S e k i z

Ertesi gün, telefonum çaldı. Arayan Hattie idi.

“Duydun mu?” dedi. “Nelson Mandela dün gece ölmüş.”

Telefonu kapatınca kendime bir fincan kahve yaptım, iki tane peksimet alıp verandaya çıktım. Bardağı dudağıma götüremeden gözyaşlarım akmaya başladı.

Mandela doksan beş yaşındaydı ve uzun süredir de hastaydı ama haber yine de üzerimde şok etkisi yarattı. Kahverengi savana, büzüşmüş *gwarrie* ağaçlarına ve uzaklardaki dağlara baktım. Gözlerimde yaşlar varken sanki yağmur yağıyormuş gibi hissettim ama aslında gökyüzü gayet açık ve bulutsuzdu. Memleketteki herkesin benimle beraber *Tata*²³ Mandela için ağladığını biliyordum.

Derken göbeğim titremeye ve derinliklerime gömülmüş gözyaşları dışarı çıkmaya başlayınca kendi babam için de ağladığımı fark ettim. Beni erkenden bırakıp giden babam için.

Savana baktım ve bıraktım kalbim hem babam hem de Mandela için keder ve gururla dolsun.

Bazen babamın annemi Mandela yüzünden terk ettiğini düşünürdüm. Ancak tabii yirmi yıldan fazla bir süre Klein Karoo’da çok uzaklardaki Robben Adası’nda hapis hayatı yaşamış olan Mandela’yı suçlamıyordum bunun

²³ Afrikaanca, baba.

için. Babam annemi severdi, biliyorum- annemin kahverengi gözlerini, yumuşacık ellerini ve birbirinden lezzetli yemeklerini severdi- ama kocaman savanı ve uçsuz bucaksız gökyüzüne rağmen Klein Karoo'nun babama dar geldiğini de biliyorum. Annemin beyni de fazla kapalı gelirdi ayrıca ona.

Babama göre Mandela özgürlük savaşçısı ve aynı zamanda muhteşem bir önderdi; anneme göre ise bir terörist ve *kaffir*²⁴ (gerçi k harfiyle başlayan kelimeyi babamın yanında söylemezdi). Benim yanımda pek fazla kavgamazlardı ama bu anlaşmazlık birden çok kez duyduğum bir konu olmuştu.

Babam, İngiltere'deki *the Guardian* gazetesinin Afrika'daki muhabiriydi ve çok fazla seyahat ederdi. Yıllar içinde eve daha seyrek gelmeye başladı ve bir gün gitti ve bir daha hiç dönmedi. Para ve kartpostal gönderirdi gittiği yerlerden. Kartpostallar annemi sinirlendirirdi. Nihayetinde kartpostallar durdu ama para her ay boyunca gelmeye devam etti. Babamı özlediğim zamanlarda, çöp kutusundan kurtardığım eski kartpostalları okurdum (yapıştırmak zorunda kaldığım zamanlar da olurdu kartları çünkü annem yırtıp öyle atardı). Küçükken babamın bana okuduğu bir kitabın arasında saklardım bu kartları- Rudyard Kipling'in *Öylesine Hikayeler* isimli kitabında. Büyümeyi bekledim çünkü onsekizime girdiğimde gidip onu bulacak ve hem kartpostallardaki hem de *Öylesine Hikayeler*'deki o muhteşem yerlerin bazılarını da ziyaret edecektim. Ama olaylar beklediğim gibi gelişmedi.

On sekiz yaşıma girdiğimde anneme yurtdışından bir telefon geldi, babamı bir kazada kaybettiğimizi bildiren bir telefon. Babamın öldüğü gerçeği kadar kendisine bu haberi veren kişinin siyahi bir erkek olması da üzmüştü annemi.

Babamın gönderdiği paralar artık gelmiyordu ama *the Guardian* anneme az da olsa bir emeklilik maaşı bağlamıştı. Faturaların ödenmesine katkı sağlamak için çiftçi kooperatifinde çalışmaya başladım. Yirmili yaşlarıma başına kadar annemle yaşadım.

1990 yılında ayrılıkçı hükümet nihayet olağanüstü hal durumunu kaldırdı. Siyasi organizasyonların- Afrika Ulusal Konseyi dahil olmak üzere- yasağı

²⁴ Arifkaanca, Arapların Hristiyanlar için kullandığı kafir kelimesinden türeyen bu sözcük Afrika'da siyahiler için hakaret amaçlı kullanılmaktadır.

kaldırıldı, bütün siyasi tutuklular serbest bırakıldı. Mandela sonunda serbestti. Ama ülke geneli çatışmalarla doluydu ve kan gövdeyi götürüyordu.

Uzlaşma konuşmalarını Mandela yönetti ve bir şekilde bizi barışa götüren yolu buldu. 1994 yılında bütün Güney Afrikalılar ilk ırkçı olmayan seçimlerde oy kullanma hakkına sahip oldu. Afrika Ulusal Konseyi siyasi partisi iktidara geçti ve Mandela devlet başkanımız oldu.

Pek çok diğer beyazla beraber annem de dehşete kapılmıştı. Kutularca konserve gıda aldı, bütün kapılara ve pencerelere sürgüler taktı. Siyasetle ilgili ne düşünmem gerektiğini bilmiyordum ama her geçen gün evde daha da kapana kısılmış gibi hissediyordum. Fanie'nin bana kur yapmaya başladığı zamanlar bu zamanlardı. Yirmi üç yaşındaydım. Bana evlenme teklif ettiğinde annemin evinden kurtulacağım için mutlu olmuştum.

Fanie, iki yıllık zorunlu askerlik görevini ayrılıkçı hükümet zamanında yapmıştı ve Afrika Ulusal Partisi'nin Afrika Ulusal Konseyi ile "sıkı fıkı" dost olmasına çıldırıyordu. Bu parti onu "Afrika Ulusal Konseyi'nin teröristlerini" öldürmek üzerine eğitmişti ve şimdi de "düşman"ın hükümetimize el koymasına izin veriyordu. Mandela eninde sonunda annemi etkilese de Fanie ne onu ne de siyahi hükümeti hiçbir zaman desteklemedi.

"Dans edişini seviyorum," diyordu annem Mandela için. Fanie için ise "Bankada iyi bir işi var ayrıca Van Hartenler saygın bir aile. Babası Hollanda Reform Kilisesi'nin rahibi," diyordu.

Kapıların süngülerini açıp normal bir şekilde alışveriş yapmaya başladığı zaman (gerçi hala kilerde iki koca çuval un saklıyordu) söyledi babamla ilgili gerçeği: Babam, Afrika Ulusal Konseyi'nin yeraltı üyelerinden biriydi. Bu haberi bana verdiğinde partinin yasağı kalkmış ve babam da çoktan ölmüş olmasına rağmen fısıldayarak anlatmış ve bunu bir sır olarak tutmamı istemişti.

Babamın neler yapmış olduğundan, ne tür bir kazada vefat ettiğinden ya da neden ona cenazetöreni yapmadığımızdan ise hiç bahsetmedi.

Umarım Mandela, annemin babama ve onu annemden çalan siyahilere duyduğu öfkeyi az da olsa dindirmiştir ama annem yine de ölene kadar yapayalnız bir karamsarlık içinde yaşadı.

Mandela tıpkı babam gibi hem iyi bir insan hem de Afrika Ulusal Konseyi üyesi olduğundan babamın bana vermiş olacağı tavsiyeleri o da verebilirmiş gibi dinlemeye başladım onu. Bu durumdan önce siyasetle çok fazla ilgilenmiyordum; bana çok uzak geliyordu politika. Sonuçta, televizyonda gördüğümüz kadarıyla toplumdaki kargaşanın çoğu siyahilerle ilgili nedenlerden doğuyordu ve Klein Karoo'da da çoğunlukla sadece melez kasabaları vardı. Mandela'yı dinledikten sonra Afrika Ulusal Konseyine oy vermedim (daha doğrusu hiçbir partiye oy vermedim) ama Hollanda Reform Kilisesi'nin siyahi okulları ve AIDSli yetimler için bağış toplayan kadın grubuna katıldım. Kilise ziyafetleri için bol bol yemek pişirdim.

Fanie'yle evlendiğimde ve ondan dayak yemeye başladığımda Mandela'dan cesaret aldım. Mandela, kadın haklarını savunuyor ve kadınlara uygulanan şiddeti kınıyordu. Bazen onun konuşmalarını dinledikten sonra Fanie'yi bırakıp gitmem gerektiğini hissediyordum. Ama korkularım daha güçlüydü. Kocamın, annemin ve kilisenin sesi de: *Staan by jou man*. Kocana sadık kal.

Fanie'nin yanında kalmaya devam etsem de Mandela'nın akılcı sözleri yalnızlığıma ve acılarıma az da olsa ilaç oluyordu ve belki de, küçük bir ihtimal de olsa, bütün bu olanların benim suçum olmayabileceğini düşündürüyordu.

Kahvemi bitirip kucağımdaki peksimet kırıntılarını temizleyince biraz daha ağladım. Babam ve ulusumuzun babası Mandela için döktüğüm gözyaşları yanağımda birbirine karışmıştı.

Dokuz

Bir sonraki hafta boyunca bütün Güney Afrika Mandela'nın ölümü için yas tuttu ve hayatı boyunca yaptıklarını kutladı. Dünyanın dört bir yanından insanlar saygılarını sunmak için geldi. Johannesburg'daki anma töreninde adeta gök delindi ve bardaktan boşanırcasına yağmur yağdı. Gazetenin ofisinde törenin bazı kısımlarını radyodan dinledik. Ofis sıcak ve nemsizdi, tavandaki pervane aheste aheste dönüp dururken biz de kıpırdamadan oturup

dinledik. Tanzania devlet başkanı, Afrika'da yağmurun en büyük kutsama olduğunu hatırlattı bizlere. Büyük bir önder geldiğinde yağmur yağardı. Önderimiz Mandela cennete gittiğinden gökyüzü bunun kutlamasını yapıyordu.

"Büyükannesi San soyundan geliyordu, biliyorsunuzdur," dedi Jessie. "Buşmanlar²⁵ nasıl yağmur yağdıracaklarını iyi bilirler."

Barack Obama'nın konuşması esnasında Jessie ağlamaya başladı, hatta Hattie bile gözlerini mendille kuruluyordu. Bense kendi ağlamamı yapıp bitirmiştım. Jessie'nin böyle duygulanması şaşırtmıştı beni. Mandela'yı tanımak için fazla küçüktü. Ancak o, hikayeleri ve hayalleri nesiller üstü olan bir adamdı. Ve tıpkı Mandela ve Obama gibi Jessie de adalet konusunda tutku doluydu.

Obama'nın konuşmasında alıntıladığı, insanın kendi ruhunun kaptanı olduğuna dair cümleleri hepimiz çok beğendik- Mandela'nın hapiste geçirdiği onca yılda dayanma gücü bulmasına yardım eden satırlarıydı bunlar.

Mandela'nın cenaze töreninin olduğu gün gayriresmi bir tatil olarak geçti. Ladismith'in dahi Nelson Rolihlahla Mandela'ya hürmeten o gün çalışmadığını görmek beni şaşırttı. Yirmi yıl önce beyazlar ve hatta siyahilerin birçoğu onu bir terörist olarak görüyorlardı, tıpkı annem gibi. Ama Mandela yaşamında da ölümünde de bu kişilerin kalplerini kazanmayı başardı. Kendi içimizdeki ve birbirimizdeki iyiliği hatırlattı o bizlere.

Ladismith Otelinde Jessie ve Hattie ile buluştum, otelin barı büyük ekran televizyondan cenaze törenini izleyen insanlarla doluydu. Otel ücretsiz olarak kahve ve peksimet ikram ediyordu; ayrıca her zaman kullandıkları ahşap sandalyelerin yanına onlarca beyaz plastik sandalye koymuşlardı. Televizyonu rahatça görebilmemiz için perdeler kapatılmıştı.

Takım elbiseli banka yöneticisi, SPAR süpermarketin kapısında dilenen yaşlı siyahiyile yan yana oturuyordu. Siyahi genç polis, mobilya mağazasında çalışan beyaz ihtiyar kadınla kahve içiyordu. Herkes sanki ezelden beri dostmuşçasına bir arada oturuyordu; Ladismith'te görmeye alışık olmadığımız bir manzaraydı bu.

25 Botsvana ve Namibya'ya komşu Kalahari çölünde yaşayan Güney Afrika halklarına verilen ad.
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Mandela'nın tabutu götürülürken ağlamamak için kendimi zor tuttum. Jessie, Hattie ve ben başlarımız dik bir vaziyette oturduk orada. Umarım Mandela'nın ruhu bir şekilde içimizde yaşamaya devam eder.

O n

Ertesi gün ofisteydik ve her şey normale dönmüştü. Yalnız, benim içimde o günden itibaren Güney Afrika'daki herkesin birbirine saygıyla ve kibarca yaklaşacağına dair bir his vardı doğrusu. Tabii ki yanılmışım...

Yeni bir mektup yığını gözden geçiriyordum. Tavandaki pervane dönüp duruyordu. İçerisinde termofanı olan bir fırında gibiydik. Hepimiz, Jessie, Hattie ve ben, masalarımızın başında oturduğumuz yerlerde aynı oranda kavruluyorduk.

Jessie, her zamanki siyah yeleşini giymişti, parmakları klavyenin üzerinde öyle hızlı hareket ediyordu ki düşüncelerinin parmaklarına nasıl yettiğini anlayamadım. Kollarındaki kertenkeleler kıpırdanıp duran parmaklarıyla beraber hareket ediyorlardı. Şeftali rengi keten kısa kollu bir gömlek ve bununla uyumlu bir etek giymiş olan Hattie de bilgisayarının başındaydı. Ketendi ama yine de buruşuk değildi.

"Beş e-mail gelmiş sana Maria," dedi Hattie. "Harika, değil mi?"

Jessie'nin telefonu çaldı, *My black president*²⁶. Brenda Fassie'nin Mandela için yazdığı bir şarkıydı bu. Ama başımı kaldırıp bakmadım; bütün dikkatimi masamdaki mektuba vermiştim. Zarfın üzerindeki yazının üzerinde gezdirdim parmaklarımı. Bir insan hakkında, mektubunu açmadan dahi pek çok şey öğrenebilirdim. Elimdeki mektubun sahibi büyük harfler kullanmıştı ve yazdığı mesaj çok önemliymişçesine sıkı sıkı bastırmıştı kalemi yazarken. Adres, Afrikaanca yazılmıştı, önce sokak adı sonra numara, Elandstraat, 7. Kelimeler, çizgili bir kağıda siyah tükenmez kalemle yazılmıştı:

²⁶ İngilizce, 'Benim siyahî başkanım' – Mandela'ya duyulan saygının ifadesi.
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

TANNIE MARIA. ARKADAŞIMIN KOCASININ ONU ÖLDÜRECEĞİNDEN KORKUYORUM. KADININ KOLUNU KIRDI. KARISININ KENDİSİNİ TERK EDECEĞİNİ DÜŞÜNÜYOR VE ONU ÖLDÜRECEĞİNİ SÖYLÜYOR. ARKADAŞIM POLİSE HABER VERMEK İSTEMİYOR VE EVLERİNE GİTME MEM GEREKTİĞİNİ SÖYLÜYOR. ARKADAŞIMIN MÜDAAFA Sİ ADINA ADAMI ÖLDÜRÜRSEM NE KADAR CEZA YERİM?

Başımı ellerimin arasına aldım.

“Tannie, ne oldu?” diye sordu Jessie.

Ona mektubu uzattım. Üç saniyede okudu.

“Berbat görünüyorsun Maria,” dedi Hattie. “Biraz çay vereyim mi?” Başımı salladım. “Ne yazıyor mektupta?”

“Kansını döven bir şerefsiz daha,” dedi Jessie mektubu Hattie’ye uzatırken. “Kadını öldürmekle tehdit ediyor. *Jislaaik!*²⁷ Bu herifler için böcek ilacı olsaydı keşke. Uçaktan atabileceğimiz DDT mesela.”

“Senin bir kadın daha vardı, ciğeri beş para etmez bir kocası olan,” dedi Hattie mektuba bakarken.

“Evet,” dedim. “Ördekli hanım. Daha doğrusu ördeksiz.”

“Şerefsiz vurmuştu değil mi ördekleri?” dedi Jessie.

“Geçenlerde ondan bir mektup daha aldım,” dedim, “Kaçmak için bir planı olduğunu söylüyordu. Sanırım bu mektubu yazan ördekli hanımın arkadaşı. Ördekleri veren kişi yani.”

“Üzerinde adres yok mu?” diye sordu Hattie.

Başımı salladım.

“Mektuplarımdan çoğu isimsiz,” dedim. “Ama üzerinde Ladismith damgası var.”

“Başka biri de olabilir,” dedi Jessie. “Güney Afrika’da her dört kadından biri kocası ya da sevgilisi tarafından dövülüyor.”

“Onlardan biri olduğunu sanmıyorum. İçimde benim ördekli hanım olduğuna dair bir his var. Ona aşık olan arkadaşından bahsetmişti. Kocasını terk etmesini söylemiştim ona. Ve şimdi de adam kadını öldürecek.”

²⁷ Afrikaanca, “Tanrım!”

“Saçmalık,” dedi Hattie masama bir fincan çay koyarken. “Böyle bir aptallığa hiç gerek yok. Hemen bu kadına cevap yazalım. Eminim ona yardım edebilirsin. Cevabını hemen websitesine koyarız; *Parmalat*’ın panosuna da asarız. Ayrıca yarının gazetesinde yayımlarız.”

“*Eish!*²⁸Hızlı davransak iyi olur,” dedi Jessie. “Bende Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Derneği’nin numarası olacaktı,” dedi. BlackBerry telefonuna bakıyordu. “Ciddi bir durum bu. Güney Afrika’da her gün en az üç kadın partnerleri tarafından öldürülüyor. Tamam, ona kadın sığınma evinin ve hukuki destek için bir avukatın numarasını verelim.”

Jessie, telefon numaralarını bir parça kağıdın üzerine yazarken ben de çayımın bir yudum aldım ve ne Güney Afrika’da dövülen, tecavüz edilen ve öldürülen kadınları ne de Fanie ile geçirdiğim yılları düşünmemeye çalıştım. Sadece ve sadece benden yardım isteyen bu kadını ve arkadaşını düşünüyordum. Neye ihtiyaçları vardı şu an?

“Şunu kesin olarak söyleyebilirim ki,” dedi Jessie numaraları bana uzatırken, “Eğer arkadaşını korumak için birini öldürürse nefsi müdafa yasal bir argüman olarak işe yaramaz. Dayak yiyen kadın mahkemeden koruma kararı çıkarttırabilir; ayrıca adamın tutuklanması talebinde bulunabilir. Adam koruma kararını ihlal ederse tutuklanır. Bunu kadının ayarlaması gerekiyor. Arkadaşı yardımcı olabilir ama onun adına bunu yapamaz.”

Bir saatimi telefon görüşmeleri yaparak, yarım saatimi de edinmiş olduğum bilgileri mektuba dökerek geçirdim. Jessie haklıydı. Arkadaşının yapabileceği çok fazla şey yoktu. Kadının kendi başına hareket etmesi gerekiyordu. Ladismith Sulh Ceza Mahkemesi’nde aile içi şiddet konusuyla ilgilenen görevliden koruma emri çıkartma talebinde bulunmalıydı. Arkadaşı ona gerekli bütün bilgileri ve telefon numaralarını verebilirdi. George’de danışmanlık, avukatlık ve kalacak yer temin eden bir sığınma evi hizmeti vardı.

Ördekli hanım gazeteyi- web sayfasını ya da *Parmalat* panosunu- okursa eğer zaten kendisi çözerdi olayı. Neden ilk mektubumda bu numaraları göndermedim ki ona! Hakikaten çok aptalca davranmışım. Jessie’ye ba-

28 Afrikaanca, “Aman Allahım!”

şından sormam gerekirdi. Keşke Fanie ile beraberken biliyor olsaydım bu numaraları.

Mektubu gönderen kadını rahatlatmak için yemek tarifi vermek istiyordum, tavuklu börek ve çikolatalı kek. Geri kalan her şey darma duman olduğunda güvenebileceğiniz bir tat. Ama kadının, termofanlı bir fırını varsa bile yemek yapma havasında olmayacağını biliyordum. Yemekleri benim götürme ihtimalim de yoktu.

Birden, *Tannie Kuruman*'ın enfes tavuklu börekler yaptığı aklıma geldi. İçi sulu ve yumuşacık, dışı incecik bir yufka. Kadını aradım ve böreğin tarifini istedim, tarifi mektubumun sonuna koydum; ayrıca böreklerin Route 62 Café'de satıldığını da ekledim.

Jessie mektubu web sitesine yükledi, ben de bir kopyasını *Parmalat*'ın ilan panosuna astım. Dönüş yolunda *Tannie Kuruman*'ın kafesine uğradım ve iki tane sıcak tavuklu börek aldım.

Büyük bir şemsiyenin altına oturdum, Towerkop zirvesiyle Swartberge Dağı'na baktım, orada kasabanın üzerinde duruyorlardı. Sıcaklık, gerçekte olduklarından daha da uzaktaymışlar gibi gösteriyordu. Eteklerindeki gölgeler çürükler gibi mor ve yeşildi.

Börekler enfesti. İlkini ördekli hanım için yedim. İkincisini ise arkadaşı için. Belki kendilerinin almaya fırsatları olmaz diye.

O n B i r

Ertesi iki gün gazeteye gittim; kalan mektuplarımla e-maillerimi yanıtladım. İki günde de, öğle yemeği için Route 62 Café'ye gittim ve ikişer adet tavuklu börek yedim. Şemsiyenin gölgesinde kalan banka oturdum, dağları seyrettim. *Tannie Kuruman* da gelip yanıma oturdu.

Tannie Kuruman'ın üzerine mutfağın kokusu sinmişti. Güzel bir kokuydu. Altmışlarında siyahi bir kadındı, benden daha kısa ve daha toplu. Başına, saçlarını toparlaması için bez bağlamıştı. Teni benimkinden biraz daha ko-

uyuydu, saçları da biraz daha kıvrıcık. Ama burada, taşrada siyahilerle beyazlar birbirinden çok da farklı görünmezlerdi.

“O yukarılar ne kadar karanlık,” dedim, çiğnemeyi bitirdiğimde, “Dağların geçitleri.”

“Evet,” dedi, “Büyük ağaçların yetiştiği yerler oralar. Yağmur yağdığında kayaların üzerinden güzelim şelaleler akar.”

O gece uyuyabilmek için bayağı zorlandım. O iki kadın hakkında endişeleniyordum. Onlara ne olabileceğini gayet iyi biliyordum; bana yapılanları da hatırlamamaya çalışıyordum. Zaman zaman bu hatıralar bana sanki yıllarca evvel değil de daha dün olmuş gibi gelirdi. Annemin yağlı sütle yaptığı müsli peksimetin malzemelerini sayarak kendimi rahatlatmaya çalıştım. Tereyağı, un, ayçekirdeği, kurutulmuş elma...

Evde de ofiste de peksimetim kalmamıştı. Peksimetlerin gecedan yapıp kurutulması gerekirdi. Bu yüzden yataktan kalktım, büyük bir parça hamur hazırlayıp ikiye böldüm; bunları iki ayrı tepsiye yerleştirerek fırına koydum. O ılık, tatlı kokunun ciğerlerime işlenmesi hoşuma gitti ve bir şekilde hatıralar ve endişelerle başa çıkmama yardımcı oldu. Belki de ördekli hanımın kocası benim kocam kadar kötü değildi. Ki benimki bile beni öldürmemişti...

Hamur pişip de biraz soğuyunca peksimet boyutlarında kestim ve ılımaması için fırının diğer gözüne yerleştirdim. Hala yumuşacıkken en büyük dilimlerin iki tanesini bir bardak çayla beraber yedim. Tadı, tereyağlı kek gibiydi. Yatağıma geri dönüp kafamı fırındaki sıcak ve kuru ve güvende olarak peksimete dönüşmekte olan o tatlı ekmeklere yordum yalnızca ve sonunda uyumayı başardım.

Ertesi gün erkenden, kuşlardan hemen önce, uyandım ve geceliğimle verandaya çıktım. Savanın ve tepelerin karanlık gölgelerine baktım; kahve içip altın renkli peksimetlerden iki tane yedim. *Veldskoene*’lerimi ayağıma geçirdim, evin diğer tarafına doğru yürüdüm, tavukların kümesini açtım. Tavukların beşinin de orada olup olmadığını kontrol ettim, uykulu seslerini dinledim. Kümeslerinin kapısını geceleri illa ki kapatırdım çünkü bir çakalın ya da vaşanın ne zaman geleceği belli olmazdı. Savana biraz mısır atıp “kik, kik, kik” diye çağırdım; hemen uyandılar.

Hatıralar sabahın ışıklarıyla beraber yok olup gitmişti ama endişelerim hala duruyordu, bir türlü sakinleşemiyordu zihnim. Ben de yulaflı, ayçekirdekli ve pekmezli çiftlik ekmeğimi pişirdim.

Hamuru, döküm bir kaba aldım ve artık güneşin parıldadığı verandama bıraktım.

Gazeteyi aradım ama açan olmadı. Hamur kabarcınca iki ekmek tavasına bölüştürdüm ve fırına yerleştirdim. Ekmekler pişerken üzerimi giydim, ayaklarım hala çıplaktı. Ekmek somunlarını yağladım, her birini kendi beziyle sardım.

Yumuşacık ılık ekmekten iki dilim yedim; birini tereyağı ve kayısı reçeliyle, diğerini ise peynirle. Zihnimin ne kadar yerine yerleştiğinden emin değilim ama yiyecekler mideme gayet güzel yerleşmişti.

Mutfağı toparlarken ağustos böceğinin vızıltılı şarkılarını dinledim. Böceğin yağmur için mi feryat ettiğini merak ettim- hava her geçen gün daha da ısınıyordu. Ama sanırım yalnızca eş arıyordu kendine. Ağustos böcekleri bu konuda pek de çekingen değillerdir. Yıllarca yerin altında yaşadıktan sonra kısa bir süreliğine toprağın üstüne çıkar ve o çılgın şarkısını söyler. Ama sanırım sadece tek bir nota biliyor bu böcek, bitmeyen bir nota. Galiba ömrünün gün ışığının altında geçen kısmı telaşlı olmak için fazla kısa. Belki de benim kulağıma ümitsiz bir curcuna gibi gelen sesler dışı ağustos böceğine güzel bir müzik gibi geliyordur.

Bir kutuyu, gazeteye götürmek için müslili peksimetlerle doldurdum. Nedenini bilmiyorum ama ofise gitmek istemiyordum. Yine de saçlarımı taradım, rujumu sürdüm, haki renkli *veltskoene*'lerimi giydim ve arabama doğru ilerledim.

Arabanın ön lastiğinin önünde küçücük tüylü bir şey yatıyordu. Ölü bir kuştı bu. Bir kumru. Kuşa ben mi çarptım acaba diye düşündüm ama ezilmiş gibi görünmüyordu. Tek parça halindeydi, yumuşacık ve ölü. Elimdeki peksimet kutusunu arabanın yolcu koltuğuna bıraktım ve kuşu yerden aldım. O kadar hafifti ki ama kalbimde ağır bir his uyandırdı. Kuşu, garaj yolumdaki çalılıkların altına gömdüm. Bu çalılığın üzerinde kırmızı çiçekler vardı.

Okaliptus ağaçlarının gölgesi sayesinde gökyüzü mavisi kamyonetimin içi çok ısınmamıştı. Arabayı kullanırken camları açtım, sıcak rüzgar saçlarımı karıştırdı, dudığımdaki ruju kuruttu.

Gazeteye varınca, arabamı Hattie'nin yamuk park edilmiş Etios'undan uzakta bir yere park ettim. Ofise doğru ilerlerken Hattie'nin yüksek sesle konuştuğunu duydum.

"Hay Allah Jess," diyordu. "Ambulans avcısı olarak düşünmezdim seni hiç." Jessie'nin sesi: "Aman Hattie..."

"Zavallı adamın mahremiyeti ne olacak? Matemli adamın?"

"Yakınlaştırmacı mercek kullandım; beni görmedi bile."

"Davet edilmiş miydin peki? Yoksa sadece ambulansı mı takip ettin?"

"Hadi ama... Sireni ötüyordu ve tam önümden gidiyordu. Araştırmacı gazeteceyim ben sonuçta."

"Aman aman."

Kapı açıldı, her ikisi de Jessie'nin masasının başındaydı. Hattie'nin kaşları çatılmıştı ama beni görünce düzeltmeye çalıştı.

"Maria..." dedi.

"Selam *Tannie*," diye gülümsedi Jessie.

Hattie, Jessie'yi benim önümde azarlamayacak kadar kibardı. Ama Jessie aynı konuyu konuşmaya devam ediyordu.

"Gelin de fotoğraflara bakın," dedi ikimize birden.

Bilgisayarındaki fotoğraflara baktım.

İlki biraz uzaktan çekilmişti: bir çiftlik, bir ambulans ve bir sağlık ekibi.

Yavaş yavaş geçti fotoğrafları.

Beyazlar içinde bir adam. Bir sedye, bir kadın bedeni, kolualçıda. Burnu ve ağzı güzel, kahverengi saçları omuzlarına dağılmış. Rengi solmuş, gözleri kapalı. Kırklı yaşlarında herhalde. Ellilerinde bir adam, ayakta duruyor, elleri öylece sallanıyor iki yanında, ambulans hareket ediyor. Adamın eğri büğrü favorileri olan saçları fırça gibi, ağzı hafif aralık. Yüzü hem dopdolmuş hem bomboş.

Aynı adamın bir fotoğrafı daha, sazlarla kaplı bir süs havuzunun önünde yere çömelmiş, yüzü ellerinin arasında.

"Ölmüş mü?" diye sordum, gerçi iliklerim cevabı zaten biliyordu.

Jessie başıyla onayladı.

"Hastanede annemle konuştum," dedi. "Kadının adı Martine van Schalkwyk. Kocası Dirk."

“Şu fotoğrafı biraz daha yaklaştırır mısın?” dedim. “Hayır, adamın yüzüne değil havuza.”

Suyun kenarında, sazlıkların dibinde birkaç tüy vardı. Küçük ve beyaz.

Bir tuhaf hissettim kendimi; oturmam gerekiyordu. Sandalyeme geçmeyi başardım.

“Maria, suratın bembeyaz kesildi,” dedi Hattie.

Hattie, bir kağıt parçasıyla beni serinletmeye çalışırken Jessie de su ısıtıcısını çalıştırdı.

İkisi de sandalyelerini çekip iki yanıma oturdular. Jessie bir fincan kahve uzattı, büyük bir yudum aldım. Hem tatlı hem de sertti.

“Ördekler,” dedim. “Ördekli hanımdı o.”

“Olamaz! Evet, sana yazan kadın,” dedi Hattie.

“Şerefsiz,” dedi Jessie. “Öldürmüş kadını.”

“Ah, keşke...” dedim ama söylemek istediğim şeyler çok uzundu.

“Peksimet al biraz,” dedi Hattie, getirdiğim kutuyu açıp bana uzattı.

“Bırak araştırayım,” dedi Jessie ayağa kalkarken. “Lütfen Hattie.”

Hattie içini çekti.

“Polisle ve hastaneyle görüş,” dedi. “Kocasını rahat bırak.”

Jessie bir şeyler söyleyecekmiş gibi ağzını açtı ama sonra bir şey demeden kapattı. Not defterini, kaskını ve ceketini kaptığı gibi yola koyuldu.

Hattie başını salladı.

“Ah, bu kız.”

“Sanırım işi fazla kurcalayacak,” dedim.

“Belki de çok fazla,” dedi Hattie.

O n İ k i

Jessie'nin mopetinin uzaklaşma sesini duyduk, hemen ardından da büyük bir arabanın gelmekte olduğunu. Araba dururken frenlerinden tiz bir ses çıktı. Kapı çarpıldı; dışarıdan paldır küldür ayak sesleri geliyordu.

Hattie dışarı baktı. Kaşlarını kaldırdı, geri döndü; elini sanki kapatacakmış gibi kapının üzerine koydu.

"Merhaba!" diye bağırdı kadının teki. *Eksoek*²⁹ *Tannie* Maria!"

Beni arıyordu bu kişi. Sesi, içinde çekirdekler olan Noel pastası misali sert ama tatlıydı.

"Maalesef şu an müsait değil," dedi Hattie.

"Nerede? Sen kimsin?"

"İletmek istediğiniz bir mesaj var mı?"

Hattie kapının önünde duruyordu ama kadın onu iterek geçti.

"*Blikemmer!*³⁰" diye küfretti kadın. Teneke kova! "Onu görmem gerek."

Erkeklerin giydiği tulumlardan giyiyordu, yüzünde de hiç makyaj yoktu. Saçları kısa ve karmakarışık, sanki elleriyle yolmuş gibi. Ama yine de otuzlu yaşlarında güzel bir kadın olduğunu görebiliyordunuz, kahve gözleri ve yoğun kirpikleri vardı.

"Sen kimsin?" diye sordu beni görünce.

Sanki birimize vuracakmış gibi duruyordu. İlk kimi tokatlayacaktı acaba? Hattie kadar uzun boylu değildi ama ikimizi de yere devirebilecek kadar kuvvetli görünüyordu.

Bu nezaketsiz kadına temizlikçi olduğumu ve pis ayakkabılarıyla yerleri kirlettiğini söyleyecektim.

Ama o an, kocaman deri botlarının üzerindeki çamurlara küçücük beyaz bir tüy yapışmış olduğunu gördüm.

"*Tannie* Maria benim," dedim. "Otur. Otur. Kahve yapacağım."

Jessie'nin sandalyesinin ucuna oturdu ve kaşlarını çatı, sanki kahvesine şeker koyuşumu beğenmemiş gibi. Ama ben yine de kahveyi yapmaya devam ettim ve biraz da süt ekledim.

Ardından sanki biri bir köpek yavrusunu çiğnemiş gibi bir ses duyuldu; ödüm koptu. Ama kadının yüzü buruşmuştu ve gelen ses de onun ağlama sesiydi. Terk edilmiş bir köpek misali ulumaya başladı daha sonra. Yanındaki

²⁹ Afrikaanca, "Anıyorum" anlamında.

³⁰ Afrikaanca, teneke kova anlamına gelir aynı zamanda "Lanet olsun!" ünleminin karşılığı.
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

masanın üzerine peksimet kutusuyla beraber kahvesini koydum ve sandalyemi ona yaklaştırdım.

"Hey Allahım!" dedi Hattie ve kapıyı kapattı.

Ama endişelenmesine gerek yoktu çünkü kadının sesi azalmaya başlamıştı. Gözyaşları yüzünden akarak ağzına giriyordu; yanakları biraz tozlu olduğundan gözyaşlarının ilerlediği yolu görebiliyordunuz. Artık daha usul usul uluyordu ve söylediği kelimelerin bazılarını anlayabiliyordum:

"Tienie. Benim Tienie'm," dedi. "Onu seviyordum."

Gözyaşları akmaya devam ediyordu. Of, onun için üzüldüm.

O an kapı şiddetle vurulmaya başladı ve Hattie açmaya gitti.

"Polis!" diye hırladı bir erkek sesi. "Ben Dedektif Kannemeyer. Anna Pretorius'u arıyoruz. Kamyoneti dışarıda."

Hattie hiçbir şey demedi ve ikinci kez birisi onu iterek içeri girdi. Kısa saçları ve palabıyıklarıyla iri ve uzun boylu bir polisti bu. Güzel bir şekli vardı bıyığının, iyi bakıyor olsa gerekti. Bıyıkları kestane rengi ve kulaklarının hizasında gümüşü telleri olan saçları daha koyu kahverengiydi.

Kadın sandalyeden fırlayarak kalktı, kutuyu devirerek bütün peksimetleri yerlere döktü.

"Anna Pretorius," dedi adam, "Parmak izi için benimle gelmen gerekiyor."

Anna elinin tersiyle yüzünü sildi ve kir ve gözyaşı dolu o elle polisin çenesine bir yumruk attı. Adam hızla geri çekildi ve eliyle yüzüne dokundu. Gözleri, fırtına bulutları gibi maviydi. Uzun Uzun kolunu uzattı. Kanunun pençesi derler hani; ben daha önce hiç canlı olarak görmemiştim kanunun pençesinin böyle kuvvetle uzanıp insanları yakaladığını. Ama kadın, polisin kolunun altından eğilerek kaçtı ve kapıya ulaştı. Polis kadından daha yavaş hareket ediyormuş gibi görünse de bir şekilde onu yakaladı. Kadın zıplıyor, yumruklarını savuruyordu. Yüzü pancar gibi kızarmıştı. Ama polis kocaman bir ayı gibi kollarını kadına doladı ve o sakinleşene kadar öylece durdu. Güneş kollarının üzerinde parlıyordu ve o kestane renkli tüyleri burada da görebiliyordunuz.

"Memur Piet Witbooi," dedi.

Buşmanlara özgü belirgin elmacık kemikleri olan tıknaz bir adam beliriverdi dedektifin arkasında. Saçları karabiber gibi, teni ise kuru üzüm gibi kırmızı.

şık ve sarımsı kahverengiydi. Anna'nın bileklerine kelepçeleri takarken elleri hızlı ve sessiz çalışıyordu. Yine tekmeler savurup ısırmaya çalışacağını düşündüm Anna'nın ama yüzüne bakınca içinde yanan o ateşin sönmüş olduğunu fark ettim. Gözyaşları süzülüyordu yine yanaklarından.

"Neden parmak izine ihtiyacınız var?" dedim polise.

Cevap vermediler ama cevabı biliyordum. Anna, arkadaşının cinayetinde şüphelilerden biriydi.

"Bana yardım etmelisin," dedi Anna kahverengi, yaşlı gözleriyle bana bakarken.

Bunu deneyeceğimi biliyordum. Ama onun başındaki en büyük dert için yapabileceğim hiçbir şey olmadığını da biliyordum. Sevdiği kişiyi kaybetmenin muazzam acısı.

Ve komiktir, kadını kıskandım. Biliyorum, çok bencil bir şey bu; orada kendisini tutan o kocaman polisle umutsuz duran o kadını. Duyduğu aşkı kıskandım. Asla hissetmediğim o derin aşkı.

Memur Witbooi, Dedektif Kannemeyer ve Anna, beni ve Hattie'yi orada yerlere saçılmış peksimetlere bakar halde bırakarak çıktılar.

Başımı salladım. Ne kadar üzücü bir olaydı.

O n Ü ç

"Allahın belası lezbiyen kaltak," dedi haki şortlu pembe yüzlü adam.

Ladismith polis merkezine gittiğimde bu şekilde karşılanmayı beklemiyordum. Oraya, vefat etmiş olan kadın ve arkadaşının gazeteye yazmış oldukları mektuplardan bahsetmeye gitmiştim. Polisle daha önce konuşma şansım olmamıştı.

Saygısız adam Anna'ya küfredip duruyordu: "Allahın belası kaltak!"

Anna, polis memuru Piet Witbooi'nin yanında, uzun ahşap bir masanın önünde ayakta dikiliyordu. Memur başıyla selamladı beni. Anna'nın kelepçeleri çıkarılmıştı ve bütün parmakları mürekkep içindeydi. Açık sarı duvarla-

rı, metal çerçeveli pencereleri ve eski gürültülü bir havalandırması olan oda büyüktü. Odadan çıkışta, daha küçük ofislerin kapılarının açıldığı bir koridor vardı. Masanın diğer tarafında, evrak işleriyle meşgul olan siyahi genç bir kadının polis oturuyordu.

Anna o saygısız adama baktı; gözleri parlıyor, burnu seyiriyordu. "Senden nefret ediyordu, seni meymenetsiz yaban domuzu," dedi. "*Vlakvark*."³¹

Adam gerçekten de biraz domuzları anımsatıyordu: bodur, gözleri küçük, saçları fırça gibi. Büyük bir burun. Çenesinde kahve-gri karışımı yamuk yumuk bir sakal. Nerede görmüştüm bu adamı daha önce?

"Allahın belası koca sıçan," dedi adam.

Kadın adama dişlerini gösteriyordu, ama gülümseyen bir edayla değil. Sıçana benzemiyordu kadın, daha çok bir kaya tavşanını andırıyordu ya da bir yaban faresini. Yumuşacık tüylü ve kara gözlü. Yaban faresinin dişlerini yaban domuzuna geçirip geçirmeyeceğini merak ettim.

"O benimdi," dedi adam.

O an tanıdım adamı: Dirk van Schalkwyk- Jessie'nin fotoğraflarından.

Kadın polis bir şeyler söyledi ama duymadım çünkü o anda havalandırma gürültüyle takırdıyordu.

"Senden nefret ediyordu," diye tısladı Anna.

Adam, "Seni gebertirim Allahın belası, şişko *kakkerlak*³²seni," diye bağırdı. Saçmaydı bu söylediği. Kadın hiç de hamam böceğine benzemiyordu.

"Hey!" dedi Dedektif Kannemeyer; arka taraftan ofisinden çıkmıştı. Hepimize baktı dik dik. Uzun boyluydu gerçekten. "Kesin şunu."

"Devam et domuz," dedi Anna. Dirndik ayağa kalkmış, omuzlarını iyice germişti. "Hadi öldür beni, katil!"

"Yanına kar kalmayacak," dedi Dirk, gömleğinin altından silahını çıkarırken.

Kadının, adama saldıracağını ya da kendisini yere atacağını düşündüm ama o yalnızca çenesini biraz daha yukarı kaldırdı. Belki de Tienie'sine kavuşma düşüncesiyle mutlu olmuştu.

31 Afrikaanca, yaban domuzu.

32 Afrikaanca, hamam böceği.

Piet o kadar hızlı davrandı ki onu göremedim bile. Silah sesi duyulduğunda Dirk'in kolunu havaya doğru bükmişti. *Güm!* Tavanın alçıları ve tozlar saçıldı her yana.

Dedektif Kannemeyer, kocaman elleriyle Dirk'in bileğini kavradı ve elindeki silahı aldı.

"Yeter," dedi dedektif.

Kannemeyer, Dirk'in ellerini arkasına doğru bükte ve Dirk acılı bir ses çıkardı. İkisinin de saçları tavandan yağın tozlarla kaplıydı.

"Şişko fare," diye mırıldandı Dirk, Anna'nın yanından geçip odadan çıkartılırken.

Kafamı salladım. Nasıl bir kabalıktı bu. Ne kadar da gereksizdi.

Anna hiç de şişman değildi. Günde üç öğün yemek yiyen her kadın gibi dolgundu sadece biraz. Ama şişman demek kesinlikle yanlıştı.

Polis karakolu şimdi, bütün o bağırışların ve silah sesinin neden kaynaklandığını öğrenmek isteyen insanlarla dolmuştu.

"Selam *Tannie Elna*," dedim yandaki ayakkabıcıda çalışan kadına.

Kısa ve zayıftı, olanı biteni iyi bir açıdan görebilmek için bir mirmek³³ misali aşağı yukarı zıplıyordu.

"Ne oluyor?" diye sordu.

"Sence kadın şişman mı?" diye sordum.

Kadın polis tarafından götürülen Anna'yı işaret ediyordum. Elna başını yana yatırdı, ağzını buruşturdu ve kafasını salladı.

"Hayır," dedi, "Pek sayılmaz."

"Biri mi vuruldu?" diye sordu SPAR süpermarketten bir adam, müdür.

Çikolatalı süt içmiş küçük bir oğlanın süttten bırıyığı gibi küçük saçma bryklar vardı bu adamın. Kafasındaki saçlar kel kısımları örtmek için yana doğru taranmıştı.

"Dirk van Schalkwyk buradaydı," dedi Elna.

SPAR'ın müdürü burnunu bükte.

Elna'nın Dirk'in orada olduğunu nereden öğrendiğini bilmiyorum; ona söylememiştim ki. Ama işte küçük kasabalar böyledir. Bazen haberler olay-

³³ 30 cm boylarında, koloni hâlinde yaşayan, Afrika'ya özgü etobur memeli bir hayvan.

lardan daha hızlı yayılır. Bir keresinde, yaşlı bir kadıncağınızın daha ölmeden ölüm haberini almıştım. Gerçi ertesi gün öldü kadın ve böylece haberlerin hızını yakalamayı başarmış oldu.

“Martine van Schalkwyk’in öldürüldüğünü duydum,” dedi kütüphaneci Tannie de Jager.

“O kim?” diye sordu pembe çiçekli bir elbise giymiş olan bir kadın.

“AgriMark’ta çalışan Dirk’in karısı,” dedi Elna. “SPAR’da muhasebeye bakardı.”

Ardından hep bir ağızdan konuşmaya başladılar; ne olduğunu bilmediğim bir dolu şey söyleyip sorular soruyorlardı. Dedektif geri gelip son derece yüksek bir sesle “Gösteri bitti. Herkes işine!” dediğinde, oturabileceğim sessiz sakin bir yer arıyordum.

İnsanlar gürültüyü kesti, ona ve birbirlerine baktılar.

“Voetsek!³⁴” diye bağırды, elleriyle insanları kışkırtarak. Hepsi tavuklar gibi kaçıştı.

Ama ben kaldım; bir kenarda bekledim. Kannemeyer ellerini kısa saçlarının arasından geçirdi.

“Yardımcı olabilir miyim?” diye sordu.

“Bir fincan kahve içmek istiyor gibi duruyorsunuz,” dedim yüzüne bakarak. Gülümsedi. Güzel bir gülüştü bu. Yavaş ve sıcak ve gözlerinin ta içine dek yayılan. Bıyıkları kenarlarından kıvrıldı. Dişleri beyaz ve güçlüydü.

“Evet,” dedi. “Karoo Gazetesi’nde yiniz.”

“Sizinle konuşmam gerek,” dedim. “Martine van Schalkwyk hakkında.”

İçini çekti ve cebinden bir kalem çıkardı.

On Dört

Ertesi sabah verandada durup sabah güneşinin tepelere ve diken ağaçlarına düşürdüğü uzun gölgeleri seyrettim. Güneşin sıcaklığını yüzümde his-

34 Afrikaanca, Gidin!

settim, nedenini bilmediğim iyi bir his vardı içimde. Muhtemelen kuzu etin-
dendi. Kısık ateşte, patatesli, balkabaklı ve yeşil fasulyeli kuzu eti yapacaktım.
Yanına da sütlü ve çikolatalı kek.

Dedektif Kannemeyer, karakoldayken hikayemin tamamını dinleme-
mişti ama adresimi sormuş ve ifademi almak üzere ertesi gün evime geleceği-
ni söylemişti. Yapacağı çok fazla iş olduğunu görebildiğimden sorun çıkarma-
dım. Gelmeden önce arayacağını da söylemişti.

Karakoldan eve dönerken kasaba uğradım çünkü kuzu butlarında pro-
mosyon vardı. Karoo kuzusundan daha leziz bir et yoktur dünyada. Karoo
savanlarının, güneşin ve kuzuların yediği tatlı yabani otların tadına varabilir-
siniz bu etlerden.

Minik mavi çiçekleri olan krem rengi hoş elbisemin havasındaydım. Aya-
ğımdan *veltskoene*'lerimi çıkardım ve yerine az topuklu mavi ayakkabılarımı
giydim. Önlüğümü taktım ve kuzuyu pişirmeye başladım.

Kuzu etini fırına koyunca patatesler için biberiye toplamaya dışarı çıktım.
Kırmızı sardunyalar çiçek açmaya başlamıştı, mutfak masasındaki vazoya koy-
mak için birkaç tanesini kestim.

Bahçeye çıktığımda telefon çaldı. Ayakkabılarım yürümemi zorlaştırı-
yordu biraz, hem bu yüzden hem de sardunyalarla telefon arasındaki mesafe-
den dolayı telefonu açtığımda kalbim küt küt çarpıyordu.

"Efendim."

"Tannie Maria?"

"Hats?" dedim.

"İyi misin tatlım? Soluk soluğa kalmış gibisin."

Biberiyelerle sardunyaları telefonluğun üzerine bıraktım ve sandalyeye
otururdum.

"Jessie bir şey bulmuş mu?" diye sordum.

"Ofise gelebilir misin? Cinayet davasını konuşmak için."

"Dava," dedim, söylemesi hoşuma gitmişti.

"Gerçi büyük bir gizem yok ortada. Kimin yaptığını bal gibi de biliyo-
ruz. Ama ciğeri beş para etmez o adamın bu işten sıyrılmasını istemeyiz,
değil mi?"

“Şu an gelemem,” dedim. “Dedektif Henk Kannemeyer buraya gelecek.”

“Şu iri adam,” dedi, “Güçlü kolları olan?”

“İfademi almak için. Ve mektupları okumak için.”

“Jessie onunla görüşmeye gitti ama adam hiçbir şey söylememiş. Belki senin şansın daha yaver gider.”

“Elimden geleni yaparım. Jessie hastanede bir şey bulabilmiş mi?”

“Jessie’nin annesi Hemşire Mostert aşırı dozda ilaç alımından kaynaklanmış olabileceğini işitmiş. Uyku hapları.”

“İntihar mı?” Sandalyemde öne doğru eğildim.

“Olabilir. Daha otopsi yapacaklarmış.”

“Bak, telefonu meşgul etmesem iyi olur. Kannemeyer ararsa diye.”

“Sanki bir özel randevun varmış gibi konuşuyorsun.”

“Saçmalama Hattie. Kapatıyorum.”

Sardunya yaprağını parmaklarımdan arasında ovdum ve kokusunu içime çektim.

İntihar. Afrikaanca *selfmoord*: kendi kendini öldürme. Of! Nedense cina-yetten daha kötü hissettiriyor. Bir adam bir kadına o kadar kötü davranıyor ki kadın yaşamına kendisi son veriyor. Sanki adam kadını iki kez öldürmüş gibi; önce kalbini sonra bedenini.

Fanie ile beraberken ben de kendimi öldürmeyi düşünmüştüm. Hatta uyku hapi satın alacak kadar ileri gitmiştim.

Sanki göğsüme bir çuval patates varmış gibi bir ağırlık çöktü. Telefonun başında oturdum. Birden ağlamaya başladım. Martine için, Anna için, kendim için. Yıllardır ağlamamış olan ben birkaç hafta içinde ikinci kez ağlıyordum işte. Belki de kötü bir şey değildi bu. Ağlamam geçtiğinde yüreğim az da olsa hafiflemişti.

Kendimi öldürmedim ben. İşte buradayım, yaşıyorum. Bana güzel güzel yumurtalar veren tavuklarım, muhteşem manzaralı bir verandam ve gerçek dostlarım var.

Sardunya kokusunu bir kez daha içime çektim ve kalktım.

Patatesleri soydum ve üzerlerine biberiye, tuz ve zeytinyağı döktüm, fırına koydum, fırının ısınıp arttırdım. Sonra Martine ve Anna’dan gelen mek-

tupları kahve ve peksimetle beraber dışarıya verandadaki masaya götürdüm, kadınların yazdıklarını ve benim onlara cevaplarımı okudum.

“Hayır,” dedim son peksimetime. “Bu kadın kendini öldürmedi. Kaçmak için planları vardı.”

İçeriye girdim ve balkabağının yansını doğradım, şeker, tarçın ve tereyağına buladım.

“Telefonun ahizesini mi kapatmadım acaba,” dedim balkabağına onu fırlatırken.

Telefonu kontrol ettim. Kapalıydı. Yeşil fasulyenin kenarlarını kestim, çikolatalı kek için hamuru hazırladım. Telefon çaldığında kek kalıbını yağlıyordum, parmaklarım tereyağı ile kaplıydı.

O n B e ş

“Mevrou³⁵ van Harten? Ben Dedektif Henk Kannemeyer. Müsaitseniz şu an uğrayabilir miyim?”

Duvardaki saate baktım. Öğlen vaktiydi.

“Saat birde gelebilir misiniz Dedektif?”

Boğazını temizledi. Ladismith'teki herkes saat bir ile iki arasında iş yapamayacağını bilirdi. Bütün dükkanlar kapanırdı ki insanlar evlerine gidip yemeklerini yiyebilsin. SPAR dışında. Ve polis merkezi.

“Yiyecek bir şeyler ikram edebilirim,” dedim. “Yani eğer...”

Belki de evde bekleyenleri vardı.

“Sorun değil,” dedi. “Sandviçim var.”

“Yok yok, kuzu kızartma yaptım.”

“Kuzu kızartma mı?”

“Patates ve balkabaklı. *Soetpam poen*.³⁶”

³⁵ Hollandaca ve Afrikaancada, bayan.

³⁶ Afrikaanca, tatlı kabak.

“Eh, peki o zaman...”

Sandviçlerini kimin hazırladığını merak ettim.

Keki fırına koydum ve kuzu etini sardığım folyoyu açtım. Çikolatalı kremayı hazırladım. Rom ve sütü ekleyip serçe parmağımın ucuyla koyu renkli karışımın tadına baktım.

“Mmmmm,” dedim. Bir tutam tuz ekleyip tekrar tattım. “Mükemmel.”

Mutfağı temizledim ve dışarıdaki masayı hazırladım. Büyük sürahide-ki buzlu ve taze naneli limonata, içinde Martine ve arkadaşı Anna’dan gelen mektupların olduğu tepsinin yanında duruyordu. Benim cevaplarım da oradaydı.

Sıcak, gökyüzünün koyu mavi rengini eritip yerine solgun Karoo mavisini getirmişti. Ama ağaçlar ve oluklu saç tavan verandayı serin tutuyordu.

Önlüğümü çıkardım, saçlarımı düzelttim, rujumu tazeledim. Eve doğru gelen bir arabanın sesini duydum, elbisemi düzelterip dışarı çıktım. *Bokmakierie* ağaçta eşini çağırıyordu. Polis arabasının garaj yoluna doğru gelmekte olduğunu gördüm. Bu kuşlar çok güzel şakır, sesleri kalbinize işler. El sallamak için yola çıktım. Doğru eve geldiğini belirtmek için.

Arabadan dışarı çıkışını seyrettim. Pantolon giymişti ve yakaları boynunu ve göğsünü azıcık açıkta bırakan pamuklu haki bir gömlek. Bıyıklarının ucuna dokundu ve beni selamlarken başını eğdi.

“Şu kuşların sesini dinleyin,” dedim.

“Evet. Çok güzel.”

Beraber verandaya çıktık. Oturdu, uzun bacaklarını masanın altına sığdırmaya çalıştı.

“Güzel kokuyor,” dedi.

“Limonata?” Uzunca bir bardağa limonata doldurdum. Kannemeyer de güzel kokuyordu. Sandal ağacı ve bal gibi. “Size bahsettiğim mektuplar burada. Ben bir mutfağa bakayım.”

Ben mutfağa kuzu ve çikolatalı keki kontrol etmek için gidince okumaya başladı. Keki üzerini kaplamam için önce soğuması gerekiyordu.

Kuzu kızartma ve sebzelerle dışarı çıktığımda Kannemeyer mektuplarını elinde tutuyor, savanın karşısındaki dağımıza, Rooiberg’e bakıyordu. Kuşların

şakımasını duyabiliyordum hala ama şimdi sesleri daha uzaktan geliyordu, belki büyük *gwarrie* ağacından.

Fırın tepsisini masaya koymama yardım etmek için ayağa fırladı.

“Ben keseyim mi?” dedi.

Bıçağı uzattım.

“Yazıları karşılaştıracam,” dedi eti doğrarken, “Ama sanırım haklısınız, bu mektuplar Mevrouw van Schalkwyk ve Mejuffrou Pretorius tarafından yazılmış.” Kafasını salladı. “O ördekler...”

“Benim yazdığım mektupları da okudunuz mu?” dedim, tabağına patates ve kabak koyarken.

“Evet. Hepsini okudum.”

“O zaman neden kendimi bu olaya dahil hissettiğimi anlamışsınızdır. Hatta sorumlu hissettiğimi,” dedim, yeşil fasulyeleri servis ederken.

Kaşlarını çattı.

“Ona evi terk etmesini söylemeseydim adam kadını öldürmeyecekti,” dedim.

“Kendinizi suçlamayın Bayan van Harten.”

“Ona yardım edecek, onu koruyacak insanlardan, demeklerden bahsetmiş olsaydım,” dedim kuzunun en güzel kısımlarını tabağına koyarken, “Bugün yaşıyor olabilirdi. Tıpkı benim gibi. Güzel bir öğle yemeği yemek üzere olabilirdi.”

Bir daha asla öğle yemeği yiyemeyeceği düşüncesi beni çok üzüyordu.

“*Tannie Maria*,” dedi, “Katilin kocası olduğunu bile bilmiyoruz henüz. İntihar da olabilir. Ya da Anna yapmış olabilir. Henüz bilmiyoruz. Kendinizi suçlamayın.”

“İntihar değildi. Ve herhalde gerçekten Anna’nın yapmış olabileceğini...”

Ama yemeği tartışarak mahvetmek istemedim.

“Hadi yiyelim,” dedim. “Kendinize sostan da alın.”

Yemek çok güzeldi. Kuzu etinin dışı koyu renk ve çıtır çıtırdı, içi ise yumuşacık; patatesler nar gibi kızarmıştı; kabak sulu ve tatlıydı. Kannemeyer ilk lokmasını yerken gözlerini kapattı. Yerken hiç konuşmadık. *Bokmakierie*’lerin savandan uzanan seslerini duyabiliyordum.

Yemeğini bitirdiğinde “Uzun zamandır böyle lezzetli bir kızartma yemiştim,” dedi.

Kestane rengi bıyığının ucunda yemeğin sosundan kalmıştı. Gülümsedi. O güzelim beyaz gülüş. Ama gözleri hüznüydü. Ağzını peçeteyle sildi. Yemekler midesinde hala sıcakken olayları konuşmanın vakti gelmişti.

“Dedektif Kannemeyer,” dedim, “Kadını öldüren kişinin kocası olduğun biliyorsunuz.”

“Belki. Belki de değil. Birini suçlamak için kanıt gerekir.”

“Mektupları okudunuz,” dedim, “Bu adam karakolda Anna’yı öldürmeye çalıştığında ben de oradaydım.”

“Evet, Anna’nın adam hakkında şikayetçi olması lazım. Ama bu ayrı bir konu.”

“Martine’i başka birinin öldürmüş olabileceğine dair bir kanıt mı var elinizde?”

“Raporları bekliyoruz.”

“Ne raporu?”

Anna’nın parmakizini ve otopsinin sonuçlarını merak ediyordum.

“Hanımefendi,” dedi, “Bayan van Harten. Biz ilgileniyoruz, siz endişelenmeyin.”

“Ama endişeleniyoruz. Adam yaptığının bedelini ödemeli. Davayı araştırmanızda yardımcı olabiliriz.”

“Biz derken?” dedi, kalın bileğindeki saatine bakarak.

“Biz, *Klein Karoo Gazetesi*,” dedim. “Araştırmacı gazetecimiz var, kasabadaki insanları tanıyoruz. Kanıt bulabiliriz...”

“Bayan van Harten,” dedi ayağa kalkarken, “Bana vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür ederim ama bu polisin ilgilenmesi gereken bir cinayet davası.”

“Kek yapmıştım,” dedim. “Sütlü çikolata keki. Romlu krema var üzerinde.”

“Kusura bakmayın. Gitmem gerek.”

Kuşlar sessizleşmişti; uzaklardaki Route 62³⁷’den, Qudtshoorn’a giden bir kamyonun sesi duyuluyordu.

37 Cape Town, Oudtshoorn, Garden Route ve Port Elizabeth’i birbirine bağlayan, Güney Afrika’nın önemli güzergahlarından biri.

Şimdi tabii bu durumda Kannemeyer'a kızmıştım. İnatçıydı adam. Daha doğrusu kaba. Keki yemeden nasıl çekip gidebildi? Aslında kendime daha da kızgındım. Keki daha önce masaya getirmeliydim.

Mutfağa gittim ve kekin kremasını hazırlamaya başladım. Kekimi görseydi... Ya da kokusunu alsaydı.

"Her şeyi berbat ettim," dedim keke. "Senin tadına bakmış olsaydı. İstediğim her şeyi kabul ederdi." Parmaklarımdaki rom ve çikolatalı sosu yaladım. "Her şeyi."

Gazeteyi aradım. Jessie açtı.

"Kannemeyer gelip gitti," dedim. "Siz ikiniz buraya gelir misiniz, toplantı yapalım? Yenmek için bekleyen çikolatalı kekim var."

"Olur," dedi Jessie. "Kekine söyle geliyoruz."

Öğleden sonranın sıcağında üçümüz verandada oturduk. Jessie'nin gözleri faltaşı gibi açıktı çünkü buraya Hattie'nin kullandığı arabayla gelmişlerdi. Küçük sarı kuşlar çimenlikteki sinekleri yiyorlardı, tavuklar ise sardunya dallarının gölgesinde yatıyorlardı.

"Güzel görünüyorsun *Tannie M*," dedi Jessie, mavi çiçekli krem rengi elbise ve mavi topuklularına bakarak.

"Evet, çay için süslenmemiz gerektiğini söyleseydin keşke bize de," dedi Hattie.

"Aman Hats, sen her zaman şıksın," dedim.

Vücuda oturan bir gömlek ile uzun beyaz keten bir etek giymişti. Jessie'nin üstünde siyah yeleği ve şortu vardı. Kahvelerimizle çaylarımızı koydum. Ben bir dilim kek kestiğimde Jessie'nin gözleri daha da kocman açıldı; sonra kekten büyük bir ısırık alınca da yukarı doğru kaydılar. İkinci ısırıkta gözleri kapanmıştı.

"Canım bana incecik bir dilim lütfen," dedi Hattie. Derli toplu sarı saçlarını okşadı. "Ee! Nasıl geçti büyük dedektifle toplantı?"

"Mektupları okudu ve olayla ilintili olduklarını kabul etti. El yazılarını karşılaştıracak."

Hattie'ye ince bir dilim kek uzatıp kendime güzel bir parça kestim.

Jessie'nin telefonu çaldı, *Light my fire*³⁸.

"Pardon," dedi. Cebinden telefonu çıkardı, inceledi ve gülümsedi. "Mesajmış. Devam et *Tannie M.*"

"Ama işleri batırdım," dedim. "Keki zamanında vermediğim için bana hiçbir şey anlatmadı adam. Ayrıca bizim yardımımızı da istemiyor. Bu işten uzak durmamızı istiyor."

Jessie bir şeyler geveledi ama ağzı kekle dolu olduğundan dediklerini anlayamadım.

"Demeye çalıştığ," diye tercüme etti henüz kekine hiç dokunmamış olan Hattie, "Kannemeyer konuşmasa da Reghardt'ın konuştuğu."

"Reghardt kim?" diye sordum.

"Reghardt Synman, Jessie'nin okuldan eski bir arkadaşı, şu an polis. Ve Jessie'den hoşlanıyor."

Jessie, Hattie'ye burun büktü.

"Ne?" dedi Hattie. "Sana nasıl baktığını gördüm."

Jessie, kolundaki dövmeyle hafifçe okşadı. Kek mutlu etmişti onu. Belki Reghardt'tan bahsedilmesi de.

"Kannemeyer, kadını öldürenin Dirk olamayabileceğini söyledi gerçi," dedim. "İntihar olabileceğini düşünüyor; ayrıca Anna da şüpheliler arasında gibi."

"Bu kek gerçekten efsane *Tannie*," dedi Jessie ağzında kalan son kırıntıların arasından mırıldanarak. "Sosunda brendi mi var?"

"Rom," dedim.

"Hattie uyku haplarından söz etti mi sana?"

"Evet," dedim. "Ama Martine bana kaçmayı planladığını yazmıştı. İntihara meyilli olduğunu sanmıyorum." Mektubu aldım ve okudum: "Kaçmamı sağlayacak bir plan yapıyorum. Sadece biraz sabırlı olmam gerek."

"Belki de bu fani dünyadan kaçmaktan söz ediyordu," dedi Hattie kekiyle oynarken.

³⁸ İngilizce, "Ateşimi yak."

"Martine'in cesedini hastaneye getirdiklerinde annem nöbetçiymiş ve kafasında yara olduğunu görmüş," dedi Jessie. "Daha sonra YSKM'den gelip cesedi Outdshoorn'a götürmüşler; otopsi orada yapılacaktı."

"YSKM?" diye sordum.

"Pardon, Yerel Suç Kayıt Merkezi. Bu bölgenin adli tıp testlerini yürütüyorlar. Gerçi bazı şeyleri Cape Town'daki adli tıp laboratuvarına gönderiyorlar. Reghardt, YSKM'ye parmak izi için bir şömine maşası gönderdiklerini söyledi- gizli bilgi tabii bu."

"Maşa mı?" dedim. "Onunla mı vurmuş adam kadına?"

"Hımm, eğer kafasından yara aldıysa intihar ihtimalini dışarıda bırakabiliriz," dedi Hattie.

"Aşırı dozda ilaç içtikten sonra düşüp kafasını çarpmış olabilir," dedi Jessie. "Ya da adam maşayla kadına vurunca kadın için bu bardağı taşıran son damla olmuştur ve kendisini öldürmüştür."

"İnanmıyorum," dedim, Jessie'ye mektupları verirken. "Tekrar bak şunlara."

"Dedektife vermedin mi sen bunları?" diye sordu Hattie.

"Hayır. Sadece okuması için verdim. Kekimi beklemek istemeyince ben de sinirlenip bunların gazetenin malı olduğunu, fotokopi çekip orijinaleri yarın ona bırakacağımı söyledim."

"İstese alırdı," dedi Jessie, "Sonuçta cinayet davası bu."

"Gerçek bir beyefendi bu dedektif," dedi Hattie.

"Elna la Grange, Martine'in SPAR'da muhasebecilik yaptığını söyledi," dedim.

"Evet, doğru," dedi Jessie. "Kuzenim Boetie de orada çalışıyor. Kadının haftada iki gün çalıştığını söyledi. İyi bir hanım diyordu. Sessiz."

Verdiğim mektupları hızlıca okudu.

"Dirk domuzun teki," dedi. "Ama Martine, Anna'ya artık evine gelmemesini söylediğinde belki de çok sinirlendi Anna."

Anna'nın mektubunu yüksek sesle okudu: "Evine gitmemem gerektiğini söylüyor."

"Hay Allah," dedi Hattie. "Belki de bu yüzden istemişlerdir Anna'nın parmak izlerini. Maşarın üzerindikilerle eşleşip eşleşmediğini görmek için. Ama

kadına kötü muamele eden Dirk, Anna değil. Belki de karısının kaçacağını anladı ve onu öldürdü.”

Jessie'nin keki bitmişti. Kağıt kalem çıkarıp not almaya başladı.

“Bize göre katilin kocası olduğu apaçık ortada,” dedi, “Ama bunu kanıtlamanın yolunu bulmamız lazım. Objektif olmak gerekirse başka birinin yapma ihtimali de var.” Kahvesini yudumladı. Yazı yazarken tuhaf bir şekilde konuşuyordu Jessie. Küçük bir kasabanın siyahi kızı gibi değil de SABC-TV'nin sunucusu gibi. “Ölüm nedenini ortaya koymamız lazım. Şüphelileri ve olması muhtemel gerekçeleri saptamalıyız. Suçluya hüküm giydirmek için kanıt bulmalıyız.”

“Haklısın,” dedim, Jessie'ye bir dilim kek daha keserken. “Anna mektubunda aşkı için cinayet işleyebileceğini söylüyor. Daha sonra Martine, ona evine gelmemesini söylüyor. Bu durum Anna'yı ziyadesiyle üzmüş olabilir. Belki de Martine yalnızca kocasını değil Anna'yı da terk etmeyi planlıyordu.”

“Aşk insana gülünç şeyler yaptırır,” dedi Hattie, ilk mektuba bakarken. “Martine, bu ilişkinin platonik kalmasını istediğini söylüyor. Belki de Anna daha fazlasını istemişti.”

Hattie'ye biraz daha çay koydum.

“Ve,” dedi Jessie, “Martine'in oğlu George'da. Belki de oğluna daha yakın olmak için Ladismith'ten ayrılıp oraya gitmeyi planlıyordu.”

Hepimiz bir süre sessizce oturduk, çay içiyor, kek yiyor ve birer araştırmacı olarak kendimizi mutlu hissediyorduk. Bizim ipuçları topladığımız gibi beyaz karıncalar da savanlarda saplarla otları topluyorlardı.

Ben çikolatalı kekten de memnundum. Mükemmeldi. Biraz ıslak, yoğun, zengin ve tatmin edici. Hayatınızda yediğiniz en güzel çikolatalı keki çocukluktan kalma bir hatıra misali hep aklınızda tutarsınız da o keki yediğinizde genelde hayal kırıklığına uğrarsınız ya. Bu öyle hayal kırıklığı yaratacak bir kek değildi.

Bokmakierie'lerin savanda ötüşlerini duydum. Kendimi kötü hissettim. Anna benden yardım istemişti ama biz burada oturmuş belki de kadının tek suçu aşık olmakken onun aleyhinde konuşuyorduk.

“Sanırım Anna'ya kek götürsem iyi olur,” dedim, “Söyleyeceklerini de dinlemiş olurum.”

“İyi fikir,” dedi Hattie, “Kadın, sana güveniyor.”

“Bir dilim de Kannemeyer’e götürürüm,” dedim,” Mektuplarla beraber.”

O n Y e d i

“Hem erkencisin hem de yakıyorsun bugün *Tannie Maria*,” dedi Hattie, ofise girdiğimde. “Aklına takılan bir şey mi var?”

Hava henüz çok fazla ısınmamıştı, tavandaki pervane de dönmüyordu.

“Bazılarının başı deritte ya da bazı başkaları öldü diye mektup yazan diğer insanları yok sayamam.”

Martine ve Anna’nın mektuplarını ve içinde iki büyük dilim çikolatalı kek olan *Tupperware* kabını masama koydum. Bir yığın zarfı ve e-mail çıktısını elimme aldım. Jessie’nin mopetinin sesini duyunca su ısıtıcısını çalıştırdım. Sonra mektupları ayıklamaya başladım. Güne doğru mektupla başlamak benim için önemliydi.

“Selam Hattie ve *Tannie M*,” dedi Jessie. “Nasılsınız?”

Gözü benim *Tupperware* kabımdaydı. İçi gözük müyordu ama konu kek olunca Jessie’nin altıncı hissi devreye giriyordu.

“Kusura bakma tatlım, Anna ve Kannemeyer için bu. Şu tarayıcı zımbırından şunların kopyasını alır mısınız?” Mektupları uzattım. “Orijinalleri de dektife verebilmek için.” İlgisini kekten çekebilmek için peksimet kutusunu tıngırdattım ama içinde yalnızca kırıntılar vardı. “Kahve?”

Hepimiz peksimetsiz çay ve kahvelerimizi aldıktan sonra üzerindeki *Riversdale* mühürünün yanında makine yağından parmak izi olan açık kahve-rengi zarfı seçtim. *Riversdale* yüz mil kadar uzaklıkta büyük bir şehirdir. Yani çok büyük değil ama *Ladismith* kadar küçük de değil.

Mektup, adını Karel olarak yazmış olan sıkıntı içindeki bir adamdan geliyordu. Öğrenecek çok şeyi vardı bu kişinin, öğrenmeye açık görünüyordu ama; ben de elimden geleni yaptım.

Sevgili Tannie Maria,

Aşka dair öğütleriniz için yazıyorum size. Tarif vermenize gerek yok. Yumurta bile haşlayamam ben.

Brendi Festivalinde bir kızla tanıştım ve ondan gerçekten çok hoşlandım. Gözleri parlıyor, gülüşü ise ömre bedel. Adı Lucia. Beraber ahşap bir banka oturduk ve ben neredeyse hiç konuşmadım ama patates kızartmamdan ikram ettim; o da biraz yedi.

Bana gülümsediğinde bir kuş sürüsü göğsümden dışarı çıkmak için kanat çırpıyormuş gibi hissettim.

Bir şeyler söylemek istedim ama beceremedim.

Tamirci adamım ben; ne kadar temizlersem temizleyeyim tırnaklarım hep siyah. Lucia ise tertemiz, mis gibi kokuyor. Tıpkı bir Mini araba gibi küçük, derli toplu. Bense bir kamyon gibiyim.

Kendimi aptal gibi hissediyorum. Onunla tekrar görüşmek istiyorum ama nasıl konuşacağımı bilemiyorum.

Ya ona çıkma teklifi edersem ve o da kabul etmezse? Ya da ya kız gelirse ama ben tek kelime bile edemezsem?

Karel

Kalemimle kağıdımı çıkardım ve şöyle yazdım:

Sevgili Karel,

Peki ya evet derse? Çıkma teklifini bir mesajla yolla. Onu sinemaya götür.

Kendini aptal gibi hissetmene hiç gerek yok. Yumurta haşlamanın kolay olduğunu düşünebilirsin ama aslına bakarsan hayli incelikli bir iştir. Kusursuz yumurta üç dakika boyunca kaynamış olan yumurtadır. Fakat sorun şurada başlar: Eğer yumurtayı doğrudan kaynamış suyun içine koyarsan kabuğu çatlar. Soğuk suya koyarsan da zamanlamayı ne zaman başlatman gerektiğini bilemezsin. Bu sorunla başa çıkmanın üç yolu var. Benim en sevdiğim birinci yol.

Yumurtayı kaynamış suya koymadan önce ısıt. Bunu, yumurtayı dörtte biri soğuk su ile dolu olan küçük bir kaseye koyup üzerine yavaş yavaş kaynamış su ekleyerek yapabilirsin. Isınmış olan bu yumurtayı kaşık yardımıyla kaynamış suyun içine bırak.

Ya da

Kaynumakta olan suya bir çay kaşığı sirke ekleyebilirsin- bu işlem yumurtanın çatlama konusunu iki kez düşünmesine yardımcı olur.

Ya da

Yumurtayı soğuk suya koyabilir ve kaynayana kadar başında bekleyebilirsin.

Kaşığınla yumurtalığın hazır olsun ki hemencecik yiyebilesin çünkü yumurta kabuğunun içinde pişmeye devam eder. Kızarmış ekmek, tereyağı, tuz ve biberle servis edebilirsin.

Eminim birçok insan bu cevabı görünce mutlu olacaktır. Yumurta nasıl haşlanır sorusu birçok insanın sormaya utandığı bir sorudur. Karel bu sorunu açıkça ortaya koyacak kadar cesurmuş. Onun için umutluyum.

Telefon çaldığında başka bir mavi zarfın üzerinde çalışmaya başlamıştım. Hattie açtı.

“Dedektif,” diye fısıldadı. Telefonu verirken göz kırptı. “Seni istiyor.”

“Ben Maria,” dedim.

“Anna Pretorius tutuklandı,” dedi dedektif. “Avukat istemiyor. Sizinle görüşmek istiyor.”

“Tutuklandı mı?”

“Merkeze gelebilir misiniz?” diye sordu.

“Size yumruk attığı için mi tutuklandı?”

“Cinayetten dolayı Bayan van Harten.”

“Onu vurmak isteyen adamı mı öldürdü?”

Saçmaladığımı biliyordum, daha dün kendimiz de tartışmıştık bu konuyu. Ama inanmak istemiyordum işte.

“Martine van Schalkwyk’i öldürdüğü için tutuklandı.”

Bu gerçekten kötü bir haberdi.

Ama işin iyi yanı, kek dilimlerinin ikisini de aynı anda sahiplerine verebilecektim.

On Sekiz

Polis merkezinin otoparkında kauçuk ağacının gölgesine çektim arabamı. Yanımdaki yolcu koltuğunda Kannemeyer’e vereceğim mektuplarla içinde iki dilim çikolatalı kek olan *Tupperware* kabı duruyordu.

Piet, karakolun kapısından başını uzattı ve sonra beni karşılamak için tozlu asfalta doğru yürüdü. Hay aksi diye düşündüm kendi kendime neden bir dilim de memur Piet için koymamıştım ki?

Arabadan inerken gülümsedi Piet; gülümseyince sarı-kahve yüzü daha da kıvrıştı, badem gözleri ise daha da küçüldü. Kalabalık danışma bölümünden Kannemeyer'in ofisine giden koridor boyunca eşlik etti bana. Deri sandaletleri içinde usul usul yürüyordu. Odasına girdiğimde Kannemeyer telefondaydı; beklemek için oturdum. Piet odadan ayrıldı ve böylece kek meselesi de sorun olmaktan çıktı.

Dedektif başıyla selam verdi ama telefon görüşmesini sürdürdü. Otururken bile iri görünüyordu. Masası masif tik ağacından yapılmıştı ve üzerinde dedektifin kestane rengi bıyıklarıyla uyum sağlayan kızıl parıltılar vardı.

"Mımm ... evet," diyordu deri sandalyesinde arkasına yaslanırken.

Odasının penceresinden akasya ağaçları görünüyordu, dalların gölgeleri odanın beyaz duvarlarına ve adamın gömleğine ve göğsüne düşüyordu.

Benim oturduğum sandalye de ahşap ve deri kaplamaydı. İşinde çok fazla zaman geçiren birinin konforlu ofisiydi burası. Adamın ev yaşamını merak etmeden duramadım.

Masasının üzerinde vantilatör vardı; esintisini yüzümde hissetmek için öne doğru eğildim. Elbisem sıcaktan üstüme yapıştıyordu. Masadaki dosyalar ve evraklar arasında gümüş çerçeveli bir fotoğraf gördüm. Kannemeyer'di bu; daha gençti, bir kadına sarılmıştı. Güzel bir kadındı; yüzü güneşe bakan çiçekler misali adama dönüktü. Adam da aşkıyla ısıtıyordu kadını.

"Tamam. Evet... Pekala. Görüşürüz," dedi.

Telefonu kapattı ve boğazını temizledi.

"Bayan van Harten," dedi.

"Size kek getirdim," dedim. "Bir dilim de Anna'ya."

Tupperware'i ona doğru itip kapağını açtım ki yağlı kağıda sarılmış iki büyük dilim keki görebilsin. Bembeyaz dişlerini gösteren o acelesiz gülüşüyle gülümsedi; kestane rengi bıyıklarının ucunu düzeltti.

"Teşekkür ederim," dedi.

"Anna ile ilgili durum nedir?"

"Aleyhinde bayağı ciddi bir dava var." Parmaklarını bıyıklarında gezdiriyordu. "Martine van Schalkwyk'e vurmak için kullanılan ocak maşasının üzerinde parmak izleri bulundu. Kamyonetinin lastik izleri garaj yolundaydı."

"Peki kendisi ne diyor?"

"Konuşmuyor. Avukat istemiyor."

"Anna arkadaşını öldürmüş olamaz. Bunun için bir nedeni yoktu."

"Şehvet suçu olabilir. Paramparça edilmiş fotoğraflar var. Martine ile Dirk'in evlilik fotoğrafları dahil," dedi Kannemeyer, kendi fotoğrafına bakarak. "Van Schalkwyk, kadının karısına aşık olduğunu söylüyor. Sizin mektuplar da bunu destekler nitelikte. Getirdiniz mi?"

Mektupları masasının üzerine koydum ama onların bu amaçla kullanılmasını istemiyordum. Anna'nın aleyhine olan kanıtları ortaya seriyordu Kannemeyer. Tertipli bir şekilde, bir masanın örtüsünü serer gibi. Ama ben bu masadan bir şey yemek istemiyordum.

"Mektuplar, kocasının Martine'i öldürmekle tehdit ettiğini gösteriyor," dedim. "Kadının kolunu kırmış adam. Tutuklamanız gereken kişi o."

"Adamın kadını öldürdüğüne dair hiçbir kanıt yok."

"Adamın parmak izi yok muydu maşada?"

"Hayır."

"Sizce de biraz tuhaf değil mi bu durum?" diye sordum. "Kendi evindeki maşayı hiç kullanmamış mı yani?"

Kannemeyer'e getirdiğim dilimi kutudan çıkardım ve masanın üzerine koydum. Yağlı kağıdın bir kenarı açılmış, pırıl pırıl parlayan kremanın koyu rengini açığa çıkmıştı. Önce keke sonra bana baktı Kannemeyer, sanki beni ilk defa doğru dürüst görüyormuş gibi.

"Evet, bize de garip geldi," dedi. "Maşanın sapında yalnızca Anna'nın parmak izi vardı."

"Sanki birisi kullanmış ve sonra da izlerini silmiş gibi duruyor."

Kannemeyer sandalyesinden kalktı ve pencereden dışarı baktı. Gökyüzünde birkaç tane iri bulut vardı. Büyük olasılıkla asla düşmeyecek olan yağmurdan şişmiş gibi.

“Sadece maşa değil kadını öldüren şey,” dedi nihayet. “Güçlü bir yatıştırıcı içmiş- ya da içirilmiş. Sonra da kafasına maşayla vurulmuş. Sonra da boğulmuş. Muhtemelen yastıkla. Ağzında yastığın kumaşından iplik parçaları vardı.”

“Ne?” dedim.

“Üzgünüm,” dedi.

İntihar onu iki kere öldürmek gibiydi. Kalbini ve bedenini. Ama bu şekilde üç kez yeniden öldürülmüştü. Anna’nın bunu yapmış olabileceğine inanmıyordum.

“Şehvet suçuymuş gibi gelmedi bana,” dedim. “Planlanmış olmalı.”

“Aslına bakarsanız *Tannie Maria*,” dedi, “Ben de aynı şeyi düşünüyorum.”

“O zaman neden Anna’yı tutukladınız?”

“Bulduğumuz kanıtlar üzerinden hareket etmek durumundayız. Kadın tutuklandı, henüz mahkum edilmedi. Kefaletle dışarı çıkabilir. Kadını biraz mantıklı davranma konusunda ikna edebilirsiniz diye umut ediyorum. Yalnızca sizinle görüşmek istedi. Hukuki yardım alması konusunda ikna edin. Ve Van Schalkwyk’a dava açmak konusunda.”

“Dirk van Schalkwyk ne diyor? Sorguladınız mı?”

“Tabii ki sorguladık. Ama söyledikleri polisi ilgilendirir. Ben Anna’nın hikayesini sizinle sadece yardımınıza ihtiyacı olduğu için paylaşıyorum.”

“O zaman gidip onu göreyim. Bize kahve getirilmesini sağlayabilir misiniz?” dedim, *Tupperware* kabını masasından aldım ve kapağını kapattım. “Ke-kiyle beraber içmesi için.”

“Sizi ona götüreyim.”

Kannemeyer, beni karanlık bir koridordan geçirip arka tarafta içinde küçük bir penceresi, emaye tablalı bir masası ve iki plastik sandalyesi olan bir odaya götürdü. Duvarlar sarı-beyaz renkte ve çatlaklarla doluydu; tıpkı sigara içen bir kişinin dişleri gibi.

Kadın polis Anna’yı içeri aldı. Anna kot pantolon ve ütülenmemiş haki bir gömlek giymişti. Koyu renkli kısa saçlarının taranmaya ihtiyacı vardı. Kannemeyer’e ve kadın polise kaşlarını çatarak baktı.

Tupperware’in kapağını açtım ve masanın üzerine koydum. Oturduk ve Anna bana gülümsemeye çalıştı ama beceremedi; ağzı kaskatı kesilmişti.

Kadın polis keki görmek için öne doğru eğildi. Bahse girerim hayatında hiç bu kadar güzel bir çikolatalı kek görmemişti ama şimdi bundan da tadamayacaktı. Anna kekini benimle paylaşmayı teklif etse de kabul etmeyecektim çünkü belli ki her bir lokmasına onun ihtiyacı vardı. Kadın polisin yaklaşmasıyla Anna'nın ağzı daha da sıkı kapandı. Dudakları neredeyse görünmüyordu. Konuşacak ya da bir şeyler yiyecekse onu rahatlatmam gerekiyordu.

"Memur Witbooi kahve getirecek," dedi Kannemeyer kapıdan.

"Yalnız kalabilir miyiz?" dedim kadın polise. "Lütfen."

Kadın, başkasıyla konuşuyor olabilirmişim gibi arkasına dönüp baktı.

"Sizin güvenliğiniz için buradayım," dedi.

Kannemeyer'e baktım. Çenesiyle kadına gidebileceğini işret etti. Kapı, arkalarından kapandı.

"Nasılsın?" diye sordum.

O kocaman kahverengi gözleriyle baktı Anna.

"Ah, *Tannie*," dedi.

Parmaklarını alnına dayadı, başını ellerinin arasına bıraktı.

Piet, kahvelerle beraber içeri girdi.

"Teşekkürler Memur Piet."

Piet çıkınca Anna doğruldu ve tekrar yüzüme baktı. Bardaklarımıza süt ve şeker koyuyordum.

"Allah kahretsin," dedi, botuyla masanın ayağını tekmeleyerek. "Her şeyi yüzüme gözüme buluşturdım."

Kahve sarsıldı, kek de biraz titredi. Kreması eriyordu. Kahvesini uzattım, kendi kahvemden de bir yudum içmeye çalıştım ama hala çok sıcaktı. Anna ellerini kalçalarına ovuşturuyordu.

"O öldü. Öldü. Ve hepsi benim suçum," dedi.

Bana itirafta mı bulunuyordu?

"Ah, Anna!" dedim, sustum.

Eğer konuşacaksa, dinleyecektim.

"Oraya çok geç ulaştım" dedi.

Elini saçlarının arasından geçirdi; saçları daha da karman çorman bir hal aldı.

“O şerefsizin onu öldüreceğini biliyordum. Onu durdurabilirdim. Ama Martine bana artık evlerine gitmememi söylemişti; ben de gitmedim. Aptallık ettim; asla dinlememeliydim lafını. Salı günü birdenbire sebepsiz yere karnıma bir yumruk atılmış gibi hissettiğimde, ördeklerimi besliyordum. Alelacele evine gittim.” Bakışları duvara kaydı. “Ama artık çok geçti.”

Boyası çatlamış olan duvara bakmıyordu, kendi aklındaki başka resimler geliyordu gözünün önüne.

“Kek ye,” dedim.

Ama yemedi. Bir yudum kahve içti.

“Maşa,” dedim. “Üzerinde parmak izlerin varmış.”

“Tienie’nin öldüğünü görünce hem çok üzüldüm hem de öfkelendim,” dedi. “Kocasına öfkelenim. Tienie’ye öfkelenim. Kendime öfkelenim. Ve o lanet düğün fotoğrafına. Oraya her gidişimde olduğu gibi öylece durmuş bana bakıyor, bana yalan söylüyordu fotoğraf. Aptalca biliyorum ama o kadar çıldırmıştım ki maşayı elime aldım ve o fotoğrafı odanın diğer ucuna fırlattım.”

Kahvemden bir yudum içtim.

“Martine’e vurdun mu?” diye sordum.

Gözleri büyüdü.

“Tannie Maria, ben onu seviyordum.”

Ona bakmaya devam ettim.

“Hayır,” dedi. “Asla zarar veremezdim ona. Asla. Ama Dirk...” Kahvesinden büyük bir yudum aldı. “Bunun bedelini ödeyecek.”

Kekin üzerindeki kağıdı açtım; ona doğru ittim ve yemeye koyuldu. Şimdi Anna için her şeyin yoluna gireceğini biliyordum. Başını salladı. Ağzı doluydu; eliyle beğendiğine dair bir işaret yaptı.

“Onun karakolda sana yaptıkları için şikayetçi oldun mu?” diye sordum kekini bitirince.

Parmaklarındaki kremayı yaladı ve başını salladı.

“Bu mesele onunla benim aramızda.”

“Anna, hukuki destek alman gerekiyor. Bu telefon numaralarını sana yazdığım mektuptan aldım. Hukuki destek iste. Kefalet için başvuru.” Cebimden kağıdı çıkardım. “İşte, al.”

Güldü ama mutlu bir gülüş değildi bu.

"Tannie Maria," dedi, "Sence hapse girmek umrumda mı?" Kağıdı aldı ama bakmadı bile. "Ölmek umrumda mı sence? Hiç aşık oldun mu? Gerçekten aşık oldun mu?"

Keşke kendime de bir dilim kek getirseydim diye düşündüm o an. Tek başına yiyip bitirdiği bayağı büyük bir dilimdi.

"Hayır," dedim kahve fincanımın içine.

Henk Kannemeyer, beni ve boş *Tupperware* kabımı götürmek için geldi. Üst dudağında çikolatalı krema kalmıştı.

"Kefalete başvuracak mı?" diye sordu koridorda yürürken.

"Hukuki destek için bazı telefon numaraları verdim," dedim. "Katilin Anna olduğunu düşünmüyorum."

"Kek," dedi. "Çok güzeldi."

Odasına girince kekini Piet'le paylaştığını gördüm. Piet, böyle enfes bir kekin nasıl yapıldığına dair bir ipucu yakalamak için tabağındaki en küçük kırıntıları inceliyordu. Masanın üzerinde duran telefon çaldı ve Kannemeyer yanıtlamak için durdu. Elini kaldırıp bir dakika beklemem için işaret yaptı. Ama hızla yanından geçtim. Olabildiğince hızlı bir şekilde evime varmak istiyordum. Kekin yarısı hala mutfağımda duruyordu.

O n D o k u z

Ertesi gün uyandığımda midem biraz fenaydı; asit giderici bir ilaç aldım.

Mutfak masasının üzerinde çikolatalı kekin son dilimi duruyordu. Diğer kısmını dün gece, Anna'nın aşk hakkında söylediklerini düşünmemeye çalışırken yemiştim. Kahvem hazırladım, gün doğumunu izlemek için verandaya oturdum. Güneş Karoo'da çok hızlı doğar. Bir an bakarsınız gün yeni yeni ışımaya başlamış, gecenin gölgeleriyle doludur; bir an sonra her yeri yakıp kavurur. Siz bir fincan kahveyi bitirmeden, Rooiberg Dağı önce kırmızıdan turuncuya sonra da koyu sarı renge dönüşür.

Kuşlarla böcekler ötüşüyor, etrafta uçuşuyorlardı: bülbüller, savandaki ağaçlardan mor yemişleri yiyor, *bokmakierie*'ler tatlı akasya ağaçlarının dallarında ordan oraya zıplıyorlardı.

Kahverni içip gökyüzünü hiç yağmur bulutu var mı diye aradım ama hiç bulut yoktu. Tavukların beşi de selam vermek için yanıma geldi. İbikleri sallanıyor, kahverengi tüyleri bana doğru koşarlarken titreşiyordu. Onlar için verandaya koyduğum mısır kovaasına uzanıp bir avuç mısır attım tavuklara.

İnce pamuklu mavi elbisemi giymiştim ve ayaklarım da çıplaktı ama buna rağmen çoktan terlemiştim bile.

Gazeteye götürmek için bir kutu taze pişirilmiş müsli peksimet aldım yanıma. Masanın üzerinde duran keke baktım. Şimdiye kadar yapmış olabileceğim en iyi çikolatalı kekin son dilimiydi bu. Bu bayağı büyük sorumluluktaydı.

Onu kendim yiyemezdim. Sadece hazımsızlık yüzünden değil. (İlla ki geçer. Hep geçmiştir.) Bir işe yaraması gerekiyordu.

"Davayla ilgili nasıl bir yardımın olabilir acaba," diye sordum keke. "Diğer dilimler dün karakolda gayet iyi iş çıkardı. Zavallı Anna, umarım yakında serbest kalır. Hapishane yemekleri berbattır eminim." Masanın başına oturdum. "Ama sonuçta birileri yemek zorunda."

Asit gidericinin ardından midem biraz da olsa düzelmişti; ben de yumurta haşlamak üzere kalktım. Yalnızca bir yumurta. Mutfak masasında oturup onu ekmek ve *appelkooskonfyt* ile yedim.

"Hapishane yemeklerini yemesi gereken kişi Dirk bence," dedim yumurtama, üstünü çay kaşığıyla kırarken. "Sanırım gidip biraz sohbet etmemiz gerek Dirk'le."

Yemeyi bitirdiğimde önümde duran kek dilimine "Ama hazırlanmam gerek. Bir katilin karşısına hazırlıksız çıkılmaz," dedim.

Kahvaltımı kaldırdım ve köy ekmeğinden kuzu kızartmalı iki sandviç hazırladım. Biri Dirk'e diğeri bana. Hardallı, komişonlu ve marullu. İki sandviçi de ortasından keserek bir *Tupperware* kabına yerleştirdim. Kek dilimi, çikolatalı kremanın altından parlıyordu. Onu da yağlı kağıda sardım ve kabın içine attım.

Tupperware ve peksimet kutusu benimle beraber gazeteye geldi. Arabayı, pelesenk ağacının gölgesine park ettim. İçeri girdiğimde telefon çalıyordu, Hattie yanıtlarken bana da eliyle selam verdi. Jessie görünürde yoktu.

"Harriet Christie," dedi Hattie. "Evet, Bay Marius... Elbette, Bay Mar—"

Masamda, adımın ve adresimin güzel bir el yazısıyla yazılmış olduğu krem rengi kalın bir zarf duruyordu. Barrydale mührü vardı üzerinde.

"Elimizden gelenin en iyisini yapıyoruz Bay Marius," dedi Hattie.

Bay Marius, gazetenin sponsorlarından biriydi. Hattie, parmağını boğazına doğru götürerek adamın kendisinde kasma isteği uyandırdığına dair bir işaret yaptı. Onun işini yapmadığım için mutluydum. Oturup mektubumu okumaya başladığım ve Hattie'nin sesini duymazdan geldim.

Tannie Maria, tarzınızı çok beğeniyorum. Yürekli bir hanımefendisiniz.

Bir nevi emekliliğe ayrılmak için Cape Town'ı terk edip Karoo'nun ilginç küçük kasabalarından birine yerleşen bir dekoratörüm. Genellikle harika bir yer burası ama bazen kasabalıların o küçük beyinleri saçlarımı kökünden yolup avazım çıktığı kadar bağırma isteği uyandırıyor içimde. Ama neyse, konuyu dağıtmayayım. Bu ayın sonunda erkek arkadaşımın doğum günü var ve ben ona özel bir yemek hazırlamak istiyorum. O gün için açık turkuaz seramik bir tabak takımı aldım, el yapımı çok nefis tabaklar. Sevgilim genç bir adam, eti ve karbonhidratlı yiyecekleri çok seviyor ama bence günün anlamı ve tabaklarımın güzelliği pap en wors'un³⁹ ötesinde bir şeyleri gerektiriyor. Fikir verebilir misiniz? Tabaklarımın rengiyle uyumlu ve lezzetli bir şeyler olmalı. Özel ve cesur olmalı- sevgilim gibi. Taşaklı bir şeyler.

Marco

Gözlerimi kapattım, o güzel turkuaz mavi tabakları zihnimde canlandırabiliyordum. Tabakların içinde, *frikkadelle*, *tamatiesmoor* ve sarı *mielie pap*⁴⁰ görüyordum. Evet, bol baharatlı köfte, yanında yoğun domates sosu ve mısırlı ve

³⁹ Mısır unlu ve yulaflı püre, yanında sosis.

⁴⁰ Köfte, domates sosu, mısır unlu ve yulaflı püre.

yulaflı püre o mavi tabaklarla çok güzel uyum sağlayacaktı. Yanında da belki bir tabak garnitür; iri ve parlak kızarmış sebzeler, pancar, balkabağı ve sarı biber mesela. Ve beyaz peynir. Ah, çok güzel görünüyordu...

"Selam *Tannie M*." Jessie'nin sesi gözümün önüne gelen resmi yok etti. "Kimi düşünüyorsun?"

"Jessie," dedim. "Korkuttun beni. Köfteleri düşünüyordum."

"Dün hapishanede ne yaptın?" diye sordu Hattie telefonu kapatırken.

"Kekini beğendiler mi?" dedi Jessie.

"Evet," dedim, ayağa kalkıp su ısıtıcısını çalıştırırken. "Kahve, çay?"

"Evet," dedi Jessie.

"Lütfen," dedi Hattie.

"Kekinden kalmadı mı yani hiç?" diye sordu Jessie masamdaki kaba bakarken.

"Bir dilim kaldı," dedim. "Ama onunla ilgili planlarım var. Sana müslili peksimet getirdim."

Kannemeyer ve Anna ile yaptığım görüşmeleri anlattım.

"Anna maşayı eline almadan önce birileri kendi parmak izlerini silmiş üzerinden anlaşılan," dedi Jessie, kahvesini ve peksimetini alırken.

"Ama Dirk'in de kendi maşasının üzerinden parmak izlerini silmesi hiç mantıklı değil, sonuçta insanın kendi maşasının üzerinde izinin olması beklenir," dedi Hattie çayını alıp peksimetleri es geçerken.

"Evet ama salağın teki o," dedi Jessie, "Yapmış olabilir."

"Onunla konuşmamız gerek bence," dedim.

"Peki o bizimle konuşur mu?" dedi Hattie. "Çok da dost canlısı biri gibi durmuyor."

"Çikolatalı kekten bir dilim var," dedim, "Ve bir de kuzu etli sandviç. Hardallı ve kornişonlu. Konuşmasını sağlayabilir."

"Bence o adi herife kek ya da sandviç vermernize gerek yok," dedi Jessie. "Hayalarına güzel bir tekme yi hak ediyor daha ziyade."

"Adamın silahı var," dedi Hattie. "Ama bence de bir çift araştırmacı gazeteci yerine elinde yiyecekleriyle giden bir *tannie* ile konuşmayı kabul etme ihtimali çok daha yüksek."

“Tamam,” dedi Jessie. “Sen yiyeceklerle içeriye girersin; ben de dışarıda seni beklerim. Bağırırsan tekmemi savurmaya gelirim hemen. Biber gazı eşliğinde.”

Jessie, kocamla yaşadığım günlerde çok işime yarayabilirdi. Ona bir peksimet daha uzattım.

“Dirk, Dwarsrivier Pansiyonunda kalıyor,” dedi Jessie. “Dışarıda arabasını görüp orada çalışan *Tannie* Sarie ile konuştum. Birkaç günlüğüne kiralamış odayı.”

“Niye evinde kalmıyor?” diye sordum.

“Suç mahali orası. Oudtshoorn’dan gelen adli tıp ekibi buradaydı, YSKM yani. Evi sarı şeritlerle çevirmişler.”

“İnanamıyorum Jess. Bütün bunları nereden biliyorsun?” diye sordu Hattie. “Reghardt’la mı görüşüyorsun yani? O mu anlattı sana bunları?”

“Pek sayılmaz,” dedi Jessie, atkuyruğunu parmağına doluyordu. “Birkaç kez görüştük gerçi, evet. Ve evet telefon konuşmasına kulak misafiri oldum; sonra da kendimi Van Schalkwyk’nin çiftliğinin oralarda buldum. YSKM’nin araçlarını görünce döndüm hemen.”

Hattie başını salladı.

“Bence suç mahalini ziyaret etmemiz gerekiyor,” dedi Jessie. “Yakında. Dirk evine dönmeden önce. YSKM’nin oradaki işi bugün bitecek ve polis koruması kaldırılacak.”

“Allah aşkına Jess, başını belaya sokmanı istemiyorum,” dedi Hattie.

“Başı belada olan, işlemediği bir cinayetten yargılanan Anna. Ona yardım etmek için şansımızı denemek zorundayız.”

“Yasaları çiğneyemeyiz,” dedi Hattie.

“*Sen* belki çiğneyemezsin,” dedi Jessie. “Sen patronsun. Ama ben bir araştırmacı gazeteciyim; yasaları çiğnemek benim işim.”

“Belki sarı olay yeri şeridini sadece biraz esnetebiliriz,” dedim; “kopartmadan.”

Harriet iç geçirdi; “Kızlar,” dedi, “Lütfen aptalca bir şeyler yapmayın.”

Jessie bana göz kırptı. İkimiz de kocaman ve masum gözlerle baktık Hattie’ye. Jessie kahvesinden son yudumu aldı. Elini, cebindeki biber gazına götürdü.

“Gidelim,” dedi. “Bahse girerim Dirk acıkmıştır.”

Dwarsrivier Pansiyonu iki sokak ilerideydi ama yaz güneşi kaldırımda yürürken insanı kızartma yapacak kadar sıcak olduğundan oraya kamyonetle gittik. Pansiyonun dışında bir sürü araba vardı; yolun aşağısına park etmek zorunda kaldım. Akasya ağaçlarının cılız gölgelerinden yavaş yavaş yürüdük binaya doğru. Yetmişlerde yapılmış olan alçak, kare biçiminde evlerdendi bina. Soluk kahverengine boyanmıştı ve ilgi çekici hiçbir yanı yoktu. Orijinal Viktorya dönemi Ladismith evlerine uzaktan bile benzemiyordu. Ama önünde, pembe çiçeklerle çevrelenmiş ve üzerinde bir söğüt ağacının gölgesinde duran bir bank bulunan güzel bir çimenlik alan vardı.

"Bu Dirk'in Toyotası," dedi Jessie, beyaz bir kamyoneti işaret ederek.

Misafirhanenin önünde Hilux model bir minibüs de duruyordu, bir aile sırt çantalarını boşaltıyordu arabadan.

"Uzun yürüyüşler yapan tiplere benzemiyorlar hiç," dedim.

Hepsi güzel giyinmişti, botlarını çamura bulayacak insanlardan değillerdi. Minibüsün diğer yanında bir resimle bazı yazılar vardı.

"Yedinci Gün Adventistleri onlar," dedi Jessie. "Bir makale hazırlamıştım..." Yola doğru bakıyordu. "Anna değil mi o?"

Evet, çiftçi kamyonetinden aşağıya atlayan Anna'ydı. Pansiyona doğru ilerliyordu. Bizden uzaktaydı. Hızlı yürüyordu; başı yerde, kaşları çatık.

"Kefaletle serbest kalmış olmalı," dedim.

"O da Dirk'i görmeye gelmiş," dedi Jessie.

"Bahse girerim kek getirmemiştir," dedim.

"Anna," diye seslenip el salladım. Bakmadı. Hızlandık. "Anna!"

Bizi gördü ama gördüğüne sevinmedi. Jessie önden koşup yolunu kesmek için kapının girişinde durdu. Yavaşlamadı Anna; Jessie'ye çarpacak şekilde dümdüz yürümeye devam ediyordu.

"Anna. Bekle!"

Koşmuyordum çünkü koşmak bana saçma gelir ama çok hızlı yürüyordum ve nefes nefese kalışım seslenmeme engel oluyordu. Anna durdu ve

bana sert sert baktı. Çiftlik botlarıyla pantolonunu giymişti; üstünde de bir erkek gömleği vardı.

Alnımdaki teri sildim ve "Ne yapıyorsun?" diye sormadan evvel sesimin yerine gelmesini bekledim.

"Tannie Maria," dedi. "Çekil yolumdan."

Jessie'yi sanki iyi çırpılmış bir yumurta bezesi kadar hafifmiş gibi kenara itti ve giriş kapısına doğru uzanan beton yolu hızla geçti. Uzun sakallı bir adam kadının önünden kaçtığı gibi çiçek tarhına düştü. Anna içeri girmeden önce gömleğinin arkasındaki çıkıntıya dokundu. Belinde silahı vardı.

Jessie biber gazını çıkardı.

"Silahın karşısında hiç şansı yok," dedim.

"Biliyorum," dedi, "Ama Dirk'in de silahı var ve Anna'nın yardıma ihtiyacı olabilir."

"Jessie, hayır," dedim ama yolu koşarak geçip binaya girmişti bile.

Arkasından ağır ağır ilerledim; tek silahım *Tupperware* kabımdı. Alacalı desenleri olan koyu renkli bir halıyı geçip içinde bej renkli koltuklarla bej renkli formika bir masanın arkasında duran kızıl saçlı genç bir kızın olduğu resepsiyona ulaştım. Anna veya Jessie'den eser yoktu.

"Polisi ara. Hemen," dedim. "Ambulans da çağır."

Kız, ağzı beş karış açık bir halde yüzüme bakıyordu. Masasından telefonu kapıp numaraları ben çevirdim.

"Anne..." diye seslendi kız.

Saçının bir parçasını parmağına doladı ve çevirip durmaya başladı. Telefonu yanıtlayan polis memuru yirmi tane soru sormaya kalkıştı ama beni direkt olarak Dedektif Teğmen Kannemeyer'e bağlamasını söyledim.

"Anna, az önce Dirk'in kaldığı Dwarsrivier Pansiyonuna geldi," dedim dedektife. "Silahı var."

"Hemen geliyorum," dedi.

"Ambulans da gerekebilir," dedim o telefonu kapatmadan evvel.

"Dirk van Schalkwyk hangi odada kalıyor?" diye sordum kıza.

"Anneeeeeee..." diye bağırdı faltaşı gözleriyle.

Birtakım sesler duydum ve avluya çıkan açık bir kapı gördüm. Çiçekli de-

senleri olan bir elbisesi ve bigudilerini kapatmak için taktığı bir eşarbi olan bir kadın paytak paytak yürüyerek çıktı küçük bir odadan.

“Evet...” dedi kızına.

Ama ben avluya çıkmıştım bile. Bir havuzla üzerinde büyük bir şemsiye olan bir masa vardı ve bir dizi misafir odası da bu avluya açılıyordu. Çocuklarla gençler havuzda yüzüyor ya da kenarında yatıyorlardı. Jessie onları resepsiyon alanına göndermeye çalışıyordu ama kimse onu umursamıyordu.

“Acil durum tahliyesi,” diye bağıyordu Jessie. “Yürüyün!”

Şezlongda yatan bir kız sırtından kamının üzerine doğru döndü.

“Buraya ilk ben geldim,” dedi.

Küçük bir çocuk koşa koşa havuza atladı, hepimizi ıslatarak. Yaptığı nezaketsizlikti ama yüzüme ve kollarıma düşen soğuk su damlaları hoşuma gitmedi diyemem.

Anna bütün odaları tek tek kontrol ederek yürümeye devam ediyordu. Silahı arkasına gizlemişti.

Düşündüm ki bu gençlerin hayli şımarıktılar ama yine de bir silahlı çatışmanın arasında kalmayı hak etmiyorlardı. Ayakkabılarımı çıkardım, havuzun merdivenlerinin ilk basamağında durdum ve *Tupperware* kutumun kapağını açtım. Keki sardığım kağıdı çözdüm ve önümde tuttum. İlgiilerini çekmeyi başarmıştım.

“Kek,” dedim. “Hepiniz şimdi dosdoğru içeri girerseniz herkese birer parça vereceğim. Ben sizi çağırana kadar da içeride bekleyin.”

Hepsi ayaklanıp odaya doluştular, tıpkı birer yaban tavşanı misali. Çocukların üzerindeki sular halıya damladıkça kızıl saçlının ve annesinin öfkeyle bağırdığını işittim. Yemek hakkında onlara yalan söylediğim için kendimi kötü hissediyordum. Ama bir planım vardı bu yüzden tam olarak yalan söylemiş sayılmazdım.

“Hemen boşaltın burayı,” dedi Jessie elindeki biber gazını odaların birinden dışarıya bakmaya çalışan bir çifte doğru tehditkar bir şekilde sallarken. İnsanlar Jessie ve Anna’ya baktılar ve kaçmaya başladılar.

Açılmamış iki kapı kalmıştı yalnızca.

"Anna, bunu yapma," diye bağırdım. "Gel otur ve benimle konuş. Yanımda etli sandviç ve kek var." Elimdeki kutuyu göğsüme bastırdım. "Lütfen."

Ama Anna dişi bir aslanın avına yaklaşıırkenki hali gibi dikkat kesilmişti. Jessie gittikçe yaklaşarak onu takip ediyordu.

"Defol!" diye bağırdı Anna.

Sondan bir önceki kapının kolunu çevirip azıcık araladı. Elimdeki kutunun kapağını kapatıp birkaç adım geriye gittim. İşler karışıyordu. Jessie Anna'nın omuzunu kavradı ama Anna Jessie'ye öyle bir vurdu ki kız arkaya doğru uçuşt. Dengesini kaybedip havuza yuvarlandı; üzerimize biraz daha serin su sıçradı.

Anna kapıyı ayağıyla tekmeleyerek açtı; silahını önünde tutuyordu. Oda boştu.

Birden bir sifon sesi duydum; banyonun kapısı açılınca ses daha da yükseldi. Dışarı çıkan Dirk değildi; uzun bir elbise giymiş olan bir kadındı.

Anna "Voetsek!" diyerek kadını odadan dışarı kovaladı.

Kadın çılgılık atarak ana binaya doğru koştu.

Sifonun şırıldayan sesi hala duyuluyordu.

Olamaz! Jessie! Yüzme bilmez ki! diye hatırladım birden.

Havuza atladım ve Jessie'yi çenesinden yakalayıp yüzünü suyun yüzeyinde tutmayı başardım. Havayı sanki emerek içine çekti. Kafasını yüzeyde tutarak onu sığ kısma doğru çektim; basamaklara oturup öksürmeye başladı.

Anna, son odanın kapısını açmaya çalışıyordu. Kapı kilitliydi. Pencerelerdeki perdeler kapalıydı. Kapıdan birkaç adım geri gitti, silahı elindeydi. Perdelerde bir kıpırtı gördüğümü sandım ama gözlerime havuzun suyu kaçmış olduğu için emin olmadım.

Anna koşa koşa gelip kocaman botlarıyla kapıya tekme attı. Kilit bir çattıyla kırıldı ve kapı ardına kadar açıldı. Kadın içeri adeta uçarak girdi.

Ve ardından silah sesleri başladı. Sesler çok yüksekti. Fena halde yüksek.

Ve birden sessizleşti ortalık. Çok sessiz.

Sessizlik siren sesleriyle bozuldu. Yaklaşan siren sesleri. Sonunda gelmişlerdi. Ama artık her şey bitmişti bile. Dirk sendeleyerek odadan dışarı çıktı; yüzü ve favorileri kan içindeydi, kollarından kanlar akıyordu. Ellerinde kan vardı; parmaklarından süzülüyordu. Havuza doğru tökezleyerek ilerleyişini izledim. Görmüyordu.

Seslenip onu durdurmalıydım. Ama bağırmadım.

Havuzla düştü. Atlayıp kurtarmaya çalışabilirdim. Ama yapmadım.

Jessie ile beraber odaya koştuk. Anna, sere serpe yerde yatıyordu. Pantolonu olduğundan daha koyu bir renk almıştı ve beyaz gömleğinde parlak domates kırmızısı bir leke vardı.

“Hayır,” dedim. “Anna...”

Ona doğru yaklaşmaya çalıştım ama bir takım kocaman eller beni geriye, kenara çekiyordu. Üniformalı adamlar doldurmuştu her yeri. Bir an sonra oturuyordum. Bir sandalyede sanırım, dışarıda bir yerde. *Anna*. Artık olmak istediğı yere gidip gitmediğini düşündüm. Aşkıyla bir arada. Martine’e kavuşmuş olarak.

İnsanlar; her yerde sürüyle insanlar vardı.

Ama ben kendimi o kadar yapayalnız hissettim ki ...

Yirmi Bir

“Gittiler mi *Tannie*? Annem havaifşeklerin sesidir dedi ama babam silah sesi diyor.”

Bu küçük ses beni kendime getirene kadar orada kendi dünyamda ne kadar süre oturdum bilemiyorum. Mavi elbisem kurumuş üzerime yapışmıştı.

“Sonra üzerlerinden kanlar akan insanlar gördüm,” dedi, “Yani babam haklıymuş. Havaifşekler öyle yapamaz çünkü değil mi *Tannie*? Annem tehlikeli olduklarını söylüyor. Birsürü polis vardı burada *Tannie*, hala duruyor bazıları.”

İri iri gözleriyle bakıyordu bana, ellerini kucağında birleştirmişti. Mayolu sıksa bir çocuk, kemikleri sayılıyor. Odanın etrafına sarı şerit çeken bir polis vardı. Şeridin üzerinde mavi renklerle POLİS yazıyordu. Bir diğer polis ise fotoğraf çekiyordu.

“Öldüler mi *Tannie*? Öldüler mi?”

“Bilmiyorum,” dedim.

“Biz kardeşimle beraber içeri girdik, senin sözünü dinledik. Koltuğun arkasına saklandık.”

Elimdeki kutuyu göğsüme bastırduğımı fark ettim. Ellerimi gevşetip kucığıma bıraktım kutuyu. Çocuğun bakışları yiyeceklerin üzerindeydi.

“Çok korktum *Tannie*. Hepimiz çok korktuk. Ama şimdi geçti değil mi?”

“Evet,” dedim, “Geçti.”

Yetişkinlerle çocukların bazıları odalarına geri dönüyorlardı. Birkaç çocuk da ana binanın güvenli havasına sığınmış kapının kenarından dışarıyı gözlüyorlardı. Korkmuşlardı ve bu şoku atlatabilmeleri için bir şeye ihtiyaçları vardı.

“Kek,” dedim ayağa kalkarken, düzeltmek için elbisemi çekiyordum.

Küçük oğlan önümden koşarak, “Keki olan *tannie* bu. Her şeyin düzeldiğini söylüyor. Bize kek verecek,” dedi.

Bej kanepenin üzerine oturdum ve çocuklar ürkek ürkek beni, daha doğrusu *Tupperware* kutumu, çepeçevre sardılar. Kanepeler yapay deriydi; bacağıma değen yerler plastiğimsi, yapışkan bir his uyandırıyor. Başında bigudileri olan Anne ile konuşan bir kadın polis vardı odada.

“Çocuklar,” dedim, “Hepinize kek sözü verdim. Ve kekinizi alacaksınız.”

“Biz korktuk *Tannie*,” dedi küçük bir kız. “Çok gürültülüydü. Her yer kan oldu. Gördük biz.”

“Domates sosu gibiydi,” dedi nispeten büyük olan oğlan çocuğu. “Her yeresaçıldı. Her yer battı.”

Alaca desenli halıyı temizlemekle uğraşan kızıl saçlı genç kızı işaret etti.

“Hepinizi sağ salim oradan çıkartmaya çalışıyordum,” dedim, “O yüzden tam olarak ifade edemedim kendimi. Yanımda sadece bir dilim kek var.”

Hani fırını zamanından önce açarsınız da kekin hamuru birden çöküverir ya işte öyle düştü çocukların yüzleri de.

Küçük bir kız ağlamaya başladı, “Benim karnım aaaaaaççç.”

“Ama kocaman bir dilim bu ve hepiniz tadına bakabilirsiniz,” dedim kapağı açarken. “Sonra da ben eve giderim güzel bir kek yaparım ve her birinize büyük birer dilim getiririm.”

Bu lafım onları az da olsa neşelendirdi. Küçük kız ağlamayı kesti ve iki eliyle birden bana ve yiyeceklere doğru uzandı.

“Tamam, sandviçleri de alabilirsiniz,” dedim ben de çok acıkmış olduğum halde. “Şimdi bir yerden bir bıçak bulalım.”

Soluk yüzlü bir kadın geldi koşa koşa bana bir bıçak vermek yerine “Dur bakalım. Ne yediriyorsun çocuklara?” diye sordu.

Söyledim. Çocuklar için bir kek daha yapacağımı ve bıçağa ihtiyacım olduğunu açıkladım ama kadın öylece dikilmeye devam etti. Belki de keki kendisi istiyordu ama doğrusu ben bunun açgözlülük olacağını düşündüm çünkü çocukların o keke daha çok ihtiyacı olduğu açıkça belliydi. Derken Jessie geldi ve belindeki İsviçre çakısını çıkarıp bana uzattı. Bu kız nasıl işe yarayacağını çok iyi biliyordu.

“Polise ifade verdim,” dedi Jessie. “Senin ifadeni de almak istediler ama konuşacak durumda değildin. Kannemeyer’e karakola daha sonra uğrayıp ifadeni verebileceğini söyledim.”

“Burada mıydı o?” diye sordum, kekleri küçük dilimler halinde keserken. Başıyla onayladı Jessie, “Hatırlamıyor musun?”

“Keki,” diye sordu başımda dikilen kadın, “Tereyağı ve yumurtadan mı yaptınız?”

“Tabii ki,” dedim, “Kendi tavuklarımın en iyi yumurtalarından. Ve tam yağlı süttten.”

Belki de tarifimi istiyordu. Ama ben daha ağzımı açmadan küçük kızla sıska çocuğu yanımdan uzaklaştırıp susmam için eliyle işaret yaptı.

“Üzgünüm ama et veya süt ürünleri yemiyoruz biz,” dedi.

Hem benim hem de küçük kızın ağzımız aynı anda açık kaldı. Kafasını çevirip ağlamaya başladı kız. Oğlanın alt dudağı titriyordu. Ben de ağlayacak gibi hissettim kendimi. Gerçekten çok tuhaf bir gündü.

Ayağımın altındaki halı kayıp duvarlar bir o yana bir bu yana sallanıyor-muş gibi hissettim. Deprem olunca böyle mi hissediliyordu acaba?

“Tannie Maria,” dedi Jessie, “İyi misin?”

Jessie elimdeki kutuyu aldı çünkü doğru düzgün tutamıyordum. Sanki deprem olmuyormuş gibi kanepeye oturdu. Anneler, ağlaşıp duran çocuklarını sürükleyerek götürmeye çalışıyor, çocuklar ise gitmemekte direniyordu.

“Durum çok da kötü değil,” dedi Jessie omzumu sıvazlarken. “Annemle görüştüm. İkisi de hayatta. İkisi de yaralanmış ve kan kaybetmişler ama hayati tehlikeleri yok. Kurşun Anna’nın bacağındaki kemiği çatlatmış. İki bacağından da yara almış ama iyileşecek. O Dirk domuzu da iyileşecek; onun da kolları hasarlı. Birbirlerini öldürmemiş olmaları hayret verici.”

Anneler babaları çağırdı; babalar çocukları alıp götürdü. Kanepede yalnızca ben, Jessie ve *Tupperware* kutusu kalmıştık.

“Şoka girdin galiba *Tannie*,” dedi Jessie. Oda artık tam olarak sallanmıyordu ama büsbütün de durulmamıştı.

“İkimizin de bunlara Dirk’ten veya çocuklardan daha çok ihtiyacımız var,” dedi Jessie kucağındaki yiyeceklere bakarken.

Bana doğru bakıp kaşlarını kaldırdı, elime sandviçlerden birini verdi, diğerini de kendisi aldı. Sandviçler, bu kadar zorlu bir günün ardından hala taze görünüyordu.

“Mmmmmmm,” dedi Jessie gözlerini kapatıp dişlerini ekmeğe geçirirken.

Ben de kendimi daha iyi hissetmeye başlamıştım. Ekmek ellerimin arasında sabitti. Zemin de ayaklarımın altında. Evet. Kornişon, hardal, kuzu eti.

“Bunlar Yedinci Gün Adventisleri,” dedi Jessie lokmasını yuttuktan sonra. “Dünyanın sonunun geldiğini düşünüyorlar. Yine. Yıllar boyunca bazı yanlış alarmları oldu ama bu sefer doğru olduğunu düşünüyorlar. Dört bir yandan kaçıp buraya üşüştiler çünkü Klein Swartberge’nin göğe yükselmek için iyi bir yer olduğunu düşünüyorlar. Dwarsrivier’de İsa gibi görünen kayalar varmış.”

Dünyanın sonu. Ben de az önce aynen öyle hissettim, kadın yemeklerimi reddedip de her yer sallanmaya başlayınca. Sanırım et ya da süt ürünleri yemezsem dünyanın sonu gelirmiş gibi olur benim için.

“Biraz kek de al,” dedi Jessie sandviçleri silip süpürünce. “Düşünüyorum da ... Dirk ve Anna hastanede olduklarına göre suç mahalini ziyaret etmenin tam zamanı sanırım.”

Şeker ve rom sinirlerimi yatıştırmıştı, çikolata da zihnimi açıyordu.

“Bu gece ne yapacaksın?” diye sordu.

“Herhalde seninle küçük bir geziye çıkarım,” dedim; göz kırptı.

Eve dönerken karakola uğradım ve ifademi evrak işleriyle ilgilenen genç kadın polise verdim. Anlattıklarımın sıkılmış gibi görünüyordu. Belki de söylediklerimin hepsini çoktan duymuştu bile. Reghardt, Piet ve Kannemeyer ortalıkta yoktular. Kadından Kannemeyer'in hastanede olduğunu öğrendim. O çok yavaş yazıyordu; havalandırma da uğultular ve takırtılar eşliğinde çalışıyordu. Adımı ve adresimi yazması bile o kadar uzun sürdü ki hikayemi ona olabildiğince basitleştirerek anlattım.

İfadeyi imzalatınca "Başka sorumuz olursa sizinle iletişime geçeriz," dedi.

Akşama doğru evime vardığımda çok yorgundum. Biraz peksimet ve bir bardak çay alarak verandaya çıktım. Gökyüzüne bakıp esnedim. Ama yine de yatmayacaktım.

"Gündüzleri uyumak saçma geliyor," dedim çayıma. "Kafa karıştırıcı bir durum. Uyanınca kahvaltı mı yapmak gerekir, öğle yemeği mi yoksa akşam yemeği yemek mi bilemiyorum." Müslili peksimetimi çayıma batırdım. "Sanırım peksimeti her zaman yiyebilirim. Günün her saatinde."

Kuzeyde toplanan bulutlara doğru baktım. Güzel ve tombul bulutlardı ve umarım yağmur yağar diye düşündüm. Serin bir meltem esiyor ve limon ağacımın yaprakları usul usul titreşiyordu.

Burada, Klein Karoo'da gökyüzü çok büyüktür. Genelde mavi ve boş olur ama o an güzel bir şov sergiliyor gibiydi. Bulutların hareketlerini izleyerek oturuyordum. Kasten düşünmüyordum ama bir süre sonra düşünceler aklıma üşüşmeye başladı. Bulutları düşündüm. Gökyüzünde şekiller görüyordum. Bir ördek. Bir kadın. Eriyip yok olan Martine. Anna ve kabaaran Dirk, koyu renkli ve şişman. Gökyüzünde bir kesik gibi duran uzun bir şömine maşası.

Anna'nın, maşayı Martine'in üzerinde kullanmadan önce silip temizlemesi hiç anlamlı gözüküyordu. Ama eğer maşa temizlenmişse, bu katilin eldiveni olmadı anlamına geliyordu. Yani etrafta başka parmak izleri de olabildi. Bunları da silmiş miydi ki katil?

Gözlerimi dinlendirdim ve zihnimin düşüncelere dalmasına izin verdim.

Gözlerimi tekrar açtığımda çayım soğumuş ve bulutlar da iyive yakınlaşmıştı; kocaman mürekkep mavisi bulutlar. Bitkiler ve ağaçlar yağmur yağmasını ümit ederek gökyüzüne bakıyorlardı. Ama hiçbir beklentileri de yoktu. Karoo'nun bitkileri son derece sabırlıdır. Bir yudum yağmur düşmeden aylarca beklerler. Ama ne acılaşır ne buruşur ne de ölürler. Sadece buldukları bir parça neme tutunup beklemeye devam ederler.

Ben onların yerinde olsam bunu başarabileceğimi sanmıyorum.

Yirmi Üç

Domuz pastırması kızarttım, köy ekmeğimi ısıttım; pastırmalı ve marmelatlı sandviçler hazırladım. Gecenin ilerleyen saatlerinde Jessie ile beraber yeriz diye *Tupperware* kutularımdan birine koydum. Bir sandviç daha hazırlayıp renkleri pembeden kan kırmızısına dönüşen kocaman bulutları izleyerek verandada yedim. Bulutlar sonra griye döndü; gittikçe yaklaşıyor, büyüyor ve koyulaşıyorlardı. Mutlu olmam gerekirdi biliyorum çünkü yağmur bulutuydu bunlar ama o kadar koyu renkli ve ağır görünümlülerdi ki ... Şekilleri arasında şişkin alınları ve kara sakalları altında kötü düşünceler bardındıran adamların yüzlerini görüyordum. Kocam Fanie ölüp gitmişti ancak zaman zaman tıpkı ağızda kalan kötü bir tat gibi tekrar yanıma döndüğünü hissederdim. Beni dövmeye başlamadan önce yüzünde beliren o ifadeyi gördüm ansızın. Alnım terlemiş, kalbim hızlı hızlı atmaya başlamıştı. Kötü bir rüya görüyor gibiydim ama uyanıktım.

Jessie'nin mopedinin sesini evimin önünde duyunca mutlu oldum. Ağzımı çalkaladım, yüzümü yıkadım ve haki renkli *veldskoene*'lerimi giydim.

Elinde iki adet kask ve bir küçük sırt çantası taşıyan Jessie mutfağa girdi. Kot pantolon, siyah botlar ve ceket giymişti; her zamanki bol keseli kemeri de belindeydi.

"Dirk'in evinde kimsenin olmadığına emin misin?" diye sordum.

"Birazdan öğreniriz."

"Polislerin, suç mahaliyle işi bitti ama değil mi?"

“Evet, fotoğrafları çektiler; parmak izlerini saptadılar. İşleri bitti yani. Olay yerindeki sarı şeridi bir süre daha kaldırmayacaklar. Her ihtimale karşı.”

“Emin misin? Soruşturmalarını berbat etmek istemeyiz sonuçta.”

“Hiçbir şeyi berbat etmeyeceğiz,” dedi Jessie. “Sadece yardım etmeyi deneyeceğiz. Ne kadar çok beyin dahil olursa bu işe o kadar iyi.”

“Üstümü mü değiştirsem acaba?” diye sordum bir Jessie’nin siyah kıyafetlerine bir de kendi elbiseme bakıp.

“Evet, pantolon giysen daha iyi olur. Ve koyu renk bir şeyler. Mopedimle gideriz,” dedi, “Gidince de onu çalıllıkların arasına saklarız.”

“Ben ve moped? Bisiklet bile süremem ben.”

“Ben süreceğim zaten. Sen sadece oturacaksın.”

“Tehlikeli değil mi?”

“Merak etme. Rüzgar için ceketin var mı?”

Kırmızı mopedde Jessie’nin arkasında otuyordum. Ayağıma kahverengi *veldskoene*’lerimi, üzerime de lacivert pantolonumla koyu yeşil yağmurluğumu giymiştim. Başıma kask takmıştım; ayrıca Jessie’nin sırt çantası da bendeydi. Bulutlar başımızın tam üzerindeydi; o kadar kararmış ve ağırlaşmışlardı ki gökyüzü onları zor tutuyormuş gibiydi.

“Sıkı tutun,” dedi Jessie. “Ama sakın ol. Virajları dönerken moped eğilirse sen de eğil.”

Jessie mopedi çalıştırırken derin bir nefes aldım, süratle ayrıldık oradan.

Altımızda yolu hissedebiliyordum. *Güm güm*. Tıpkı kalp atışım gibi. Bir köşeyi dönerken mopedin devrileceğini sandım. Ama bir şey olmadı. Rüzgar yanaklarıma çarparak geçiyordu. Motorun gürültüsünü tüm vücudumda hissedebiliyordum. Evet, tehlikeli bir histi bu ama kötü tehlikelerden değil. Fanie ile beraberken, her an tehlikeden uzak durmaya çalışmak için o kadar dikkatliydim ki sonunda kendi gölgemden korkar hale geldim.

Towerkop’a doğru bir yokuşu çıktık ve küçük Ladimisth kasabasının ışıklarını gördüm. Ardından da Elandsberg tepesinde’deki *Oom*⁴¹ Stan se Liggie ışığı-

⁴¹ Afrikaanca, amca.

nı. Dağın tepesindeki o ışığı yaklaşık elli yıl önce Stanley de Wet amca yakmıştı. Bir bisiklet lambası ve küçük bir şaleden akan sularla şarj olan bir dinamo. Eğer akan su yoksa ışık da olmaz ve suyumuzun azalmakta olduğunu anlarız. En az üç yüz kez *Veldskoene*'lerini giyip tırmanmıştı bu dağa, ışığı kontrol etmek için. *Oom Stan* birkaç yıl önce öldü ama ışığı hala burada karanlığı aydınlatıyor.

Ben de bu ışık huzmesinden cesaret aldım biraz. Sonra uzakta, güneydeki Langeberge dağlarını görmemizi sağlayan bir şimşek çaktı.

Aniden bir tavşan çıkıverdi yola, moped yalpaladı ama düşmedik. Jessie yavaşladı ama tavşan yolun üzerinde ileri geri koşmaya devam etti.

Mopedi durdurdu, motorunu kapattı. Ama tavşan yine de yoluna devam etmek yerine yolun üzerinde zıplayıp durdu.

"Hay aptal hayvan," dedi.

"Aptal değil," dedim. "Sadece korktu."

"Kendi gölgesinden korktu," dedi.

Mopedin farları, yolun kenarına doğru kaçan tavşanın önüne kendi dev gölgesini düşürdüğü için hayvan korkup tekrar yola geri kaçıyordu. Biz orada olduğumuz için yolda durmaktan korkuyordu ama onun için oradan ayrılmak da aynı derecede ürkütücüydü.

"Farları kapat," dedim.

Tavşan, karanlıkta fişek gibi kaçtı çalılıkların arasına.

Koca yanaklı sarı ay bulutların arasından bir boşluk bulup sıyrıldı ve bizim için yolu aydınlattı, biz de dağa doğru uzanan toprak yolu tırmanırken mopedin farlarını kapalı tuttuk.

Jessie, üzerinde tabela olan kapının önünde durdu: Van Schalkwyk. *Soetwater*.⁴²

"Buradan sonrasını yürüyelim. Olur mu *Tannie M*?" diye sordu Jessie, ben mopedden inerken.

Kaskımı çıkardım ve gülümsedim.

"Ahh, çok eğlenceliydi!"

⁴² Çiftliğin adı.

Sırt çantasını benden aldı ve mopedi de yolun kenarında yoğunlaşmış olan *spekboom*⁴³ ağaçlarının arasına gizledi. Kapıdan geçtik, çiftliğe giden toprak yol boyunca ilerlemeye başladık.

Aşağıda, verandasının ışığı yanan karanlık bir çiftlik evi vardı; çiftliğin en sonunda da camlarına sarı mum ışığı vuran küçük bir kulübe.

“Orada bir çiftlikte çalışan işçilerden birisiyle karısı yaşıyor,” dedi Jessie.

Çukur alandaki eve doğru yürüdük. Ay tekrar bulutların arasına gizlenmişti ama az da olsa bir ışık aradan sızıp taşlık yolu bize aydınlatıyordu. Önümüzdeki öd ağaçlarının karanlık şekilleri arasında parıldayan bir çift göz gördüm.

“Hey!” diye bağırdım.

“Çakaldır,” dedi Jessie.

Biz yaklaşıncı hayvan ardında fırça gibi kuyruğunu sürükleyerek hızla uzaklaştı. Evin arkasındaki büyük okalıptus ağacının kara gölgesinde durduk.

“Şşt,” dedi Jessie.

Nefesimi tuttum. Bu ses de neydi? Ayak sesleri. Bu tarafa doğru geliyordu. Ayakkabım bir şeylerin köküne takıldı ve ince bir dalı kırarak sendeledim. Ayak sesleri durakladı.

“Hey!” diye bağırdı bir erkek sesi.

Adımları gitgide yaklaşıyordu. Ağacın gövdesine sarıldım. Büyük ve kırışıklarla dolu bir ağaçtı. Şimşek çaktı. Çalılıkların arasında bir hışırtı oldu ve çakal savana doğru koşmaya başladı.

“Aha!” dedi adam. Ağacın diğer tarafında duruyordu, yanan bir kibrit ile içe çekilen sigaranın sesini işittik. Jessie ile birbirimize baktık, kocaman korku dolu gözlerle.

Gökgürültüsü gürledi. Adam bizden uzaklaştı. Evin etrafında gezinirken öksürdüğünü ve tükürdüğünü duyduk; ayak sesleri uzaklaşmaya başladı.

Sesler tamamen kesilince yavaşça etrafımıza bakındık. Sigaranın, uzakta-ki kulübeye doğru giden kırmızı ışığını gördük. Kulübenin kapısından vuran ışıpta adamın bedenini gördük, öne doğru eğilmiş omuzlarını.

⁴³ Sukulent yaprakları olan bodur ağaç.

“Off!” dedi Jessie, “Umalım orada kalsın.”

Sırt çantasını açtı ve ikimize de birer çift ameliyat eldiveni verdi.

“Şimdi,” dedi, “İçeri giriyoruz.”

Verandanın ışığından uzak durarak evin arka tarafındaki kapıları ve pencereleri açmaya çalıştık.

“Olmuyor,” dedi Jessie arka kapıyı kontrol ederken. Polislerin sarı-mavi şeritleriyle çevrilmişti kapı tamamen. Tıpkı filmlerdeki gibi kartını çıkardı ve kapıyı kartla açmaya çalıştı. “İşe yaramıyor. İçeriden sürgüyle kapatılmış.”

“İşte,” dedim, “Buradaki sürme pencere kilitli değil.”

Jessie pencereyi açmama yardım etti. Sonra pervaza oturup siyah botlarını ayağından çıkardı ve içeri tamamen girmeden evvel ayakkabılarını bana verdi.

“İz bırakmamak lazım,” dedi.

Ben de *veldskoene*’lerimi çıkardım ve ikimizin ayakkabılarını da büyükçe bir çiçek saksısının yanına koydum. Jessie arka kapıyı açtı. Olay yeri şeridini içeri girmem için kaldırdı; altından içeriye süzüldüm. Orada çoraplarımızla durmuş birbirimize bakıyorduk. Karanlıkta, gülümseyen Jessie’nin beyaz dişlerini görebiliyordum.

“Başardık, *Tannie M*,” dedi. “İçeri girdik.”

Bir çakal uludu. Delice ve vahşi bir sestir bu. Karanlık gölgelerin arasında ben de gülümsedim Jessie’ye; korkmuyordum.

Y i r m i D ö r t

“Dikkatli ol,” dedi Jessie, “Cam kırıkları var. Perdeleri kapatalım, sonra el fenerlerimizi yakarız.”

“Ben el feneri getirmediğim ki,” dedim.

Ben panjurları kapatırken Jessie de perdeleri çekti. İşte şimdi her yer zifiri karanlık olmuştu.

“Al,” dedi, el fenerlerinden birini yakıp diğerini bana uzatırken. “Kafa feneri bu. Kayışını geçir. Işığını kısmak ya da açmak için de şu düğmeye bas.”

Kafama takmama yardım etti; kocaman odaya bir göz attım. Eski bir çiftlik eviydi burası, benimkinden büyük ama benzer bir stilde. Tıpkı benim evimdeki gibi, oturma odasıyla mutfağın arasındaki duvar kaldırılmıştı. Mutfak bölümünde ahşap bir masa ile küçük bir kiler bölümü vardı; oturma odasının karşı duvarında ise bir şömine.

"Ahh!" dedi Jessie.

Bir yerlerini kestiğini sandım ama aslında yerde gördüğü şeydi canını yakan. Gelinliğinin içinde parıldayan tazecik Martine ile Martine kadar olmasa da nispeten genç gözükten ve sanki o kötü adam kendisi değilmiş gibi duran Dirk'in bir fotoğrafıydı bu. Onlar fotoğraftan bize güldükleri yerin etrafını cam kırıkları sarmıştı.

"Anna'nın bana bahsettiği fotoğraf bu," dedim.

Kırık camların arasında duran başka bir resme tuttum fenerimi: üniformalı iki adam.

"Dirk bu," dedim. Genç, favorileri çıkmamış. "Yanındaki de babası herhalde."

Eski Güney Afrika ordusunun üniformalarını giymişlerdi. Dirk sırtıyordu ama yaşlıca olan diğer adamın incecik dudakları dümdüz duruyordu.

"Babası hain bir şerefsize benziyor," dedi Jessie.

Kocam da o orduda görev almıştı iki sene. Onları iyi birer insan olmaları için yetiştirmiyorlardı orada.

"Bak," dedi Jessie, kanepedeki koyu kahve lekeye ışığını tutarken. "Kan."

Başımı salladım; üzülmemeye, bir araştırmacı gibi düşünmeye çalışıyordum. Kanepe, şöminenin çok da uzağında değildi.

"Evet," dedim. Kanepenin hemen yan tarafındaki zemine tuttum ışığımı. Işık altında minicik karanlık bir nokta vardı. "Burada da bir damla kan var."

Cam kırıklarının etrafını dolaştım, mutfak tarafına geçtim ve buzdolabını açtım. Tertemiz raflar. Marul. Ladimisth peyniri. Soslar. Pek heyecan verici değildi ama yine de açlığımı hissettirdi. Sandviç yemek için de henüz çok erkendi gerçi; önce biraz iş yapmamız gerekiyordu.

"Sen burayı incelemeye devam et, ben de evin geri kalan kısmını kontrol edeceğim," dedi Jessie.

Buzdolabını kapattım. Fırının yanında alfabetik olarak etiketlenmiş bir baharat rafı duruyordu. Kilerde teneke kutular, kavanozlar ve birtakım paketli gıdalarla dolu raflar vardı, hepsi de son derece düzenli ve etiketlenmiş. Alfabetik olarak değil ama gruplar halinde ayrılmış. Sebzeler, Etler, Fırınlanacaklar, Tarifler. Rafların birinde boyutlarına göre dizilmiş küçük bir dizi yemek tarifleri kitabı vardı. *Pişir ve Eğlen* adlı kitabı gördüm rafta. Bende de Afrikaanca olan versiyonu vardı, *Kook en Geniet*.

Kilere ve mutfağa iyice göz gezdirdim. Lavabo ile ahşap masanın kenarları kapkara toz olmuştu. Ancak bu, polislerin parmakizi bulmak için kullandıkları türden tozdu. Kafa lambasını başımdan çıkardım ve değişik açılarda oraya buraya tuttum; tozu incelemek için iyice yakınına eğildim.

Jessie, "Yatak odalarında ve banyoda pek bir şey yok," diyerek oturma odasına geri geldi. "Ama Martine'in bir sürü evrakla dolu bir çalışma odası var. Son derece düzenli biri. Faturalar, mektuplar, belgeler hepsi düzgünce dosyalanmış. İyi bir muhasebeciydi eminim."

"Buradaki masaya bak Jess. Üzeri silinmiş. Yalnızca bu kısmı, iki sandalyenin geriye çekildiği kısım."

"Ee?"

"Masanın yarısı sadece. Eğer siliyor olsaydın masanın tamamını silmez miydin sen?"

"Hayır. Yalnızca kirlenmiş olan kısmı silerdim. Burasının da mı battığını söylüyorsun?"

"Hayır," dedim kafamı iki yana sallayarak. "Katil, parmak izlerini masanın üzerinden silmişti. Bu da eldiven giymediğini ve başka bir yerlerde daha iz bırakmış olabileceğini gösteriyor. Martine, masanın yalnızca yarısını silecek türden bir kadın değildi. Baksana, masanın ortasında hala biraz kırıntı ve toz duruyor. Martine asla bu şekilde bırakmazdı. Baharat rafına baksana."

"Ooo. Evet. Doslayama sistemi gibi. Ama belki de acelesi vardı. Ya da biraz humbl bir hizmetçisi." Masanın üzerindeki kara tozlara tuttu ışığını. "Polis burada parmak izi aramış."

"Ama bulamamışlardır çünkü silinmiş bu izler önceden. Bence katil Martine'le beraber masaya oturdu," dedim sandalyenin tekinin arkasına dokunurken.

“Beraber çay mı içtiler yani?”

“Hayır, çaydanlık rafın üzerinde. Yukarıda ve kupkuru. Ama lavaboda yıkanmış duran iki tane bardak var.”

“Yani tanıdığı biriymi.” Saatine baktı Jessie. “Şu kağıtlara tekrar bir göz atayım.”

Jessie çalışırken mutfağın tüm çekmecelerini açtı. Kafa lambasını tekrar başıma taktım çünkü böylece iki elim de boşta kalıyordu. Çekmecelerdeki her şey son derece düzenliydi. Çatal bıçak takımı, bulaşık bezleri, hepsi özenle yerleştirilmişti. Plastik alışveriş poşetleri samsa börekleri gibi küçük üçgenler halinde katlanmıştı.

Çöp kutusunu da karıştırdım. Buruşturulup atılmış bir SPAR poşeti vardı çöpte. Neden katlanmamıştı ki bu? Martine’in kolunu hatırladım. Adam kolunu kırmıştı kadının. Poşeti tek elle katlamak mümkün müydü? Denedim. Kolay değildi ama yapabildim. Eldivenler varken üstelik.

Buzdolabına geri döndüm ve marulun üzerindeki son kullanma tarihine baktım. Bugündü, Cuma günü. SPAR’da marullar hep taze olur o yüzden bu marul son birkaç gün içinde alınmıştı.

“Nasıl geldin buraya?” diye sordum marula. “Ve ne zaman?” Elimde çevirdim. “Pazar ve Pazartesi SPAR’da taze yeşillik olmaz. O halde ya Salı ya da Çarşamba günü alındın. Salı günü almış olabilir mi Martine seni? Öldüğü gün. Kolu kırık, arabayı kendi başına kullanmış olamaz. Dirk mi götürdü onu; ya da belki Dirk kendisi yapmıştır alışverişini.” Marulu tekrar rafa bıraktım. “Erkeklerle salataların ne gibi bir bağlantısı var bilemiyorum ama bugüne kadar hiç kendisine marul alan bir adam duymadım. Başka birisi mi yapmıştı Martine’in alışverişini?”

Buzdolabının kapağını kapattım. Marul için üzülmüştüm; pörsümüştü duruyordu ve güzel yiyeceklerin bozulması hep üzücüdür. Ama işime devam etmem gerekiyordu.

Lavabonun içinde, ışığın altında incelediğim bir bulaşık bezi duruyordu. Mavi kareli beyaz bir bezdi bu. Bir kenarında açık kırmızımsı bir leke vardı. Lavaboyu iyice inceledim. Musluğun hemen yanında küçük kırmızı bir damla vardı. Eldivenli olan küçük parmağımla dokundum, dilime değdirdim ve gözlerimi kapattım.

Bu tatlı metalik tadı iyi biliyordum.

“Şşşt! Jessie!”

Y i r m i B e ş

“Haklısın galiba *Tannie M*,” dedi Jessie. “Demir tadını alıyorum ben de.”

“Haklı olduğumu biliyorum,” dedim. “Bahçemizde bir nar ağacıyla büyüdü ben.”

“Yani nar yiyorlardı beraber,” dedi.

“Ya da nar suyu içiyorlardı,” dedim, bardakları işaret ederek.

Verandanın teneke kaplı çatısına hafif hafif çarpan bir şeylerin sesini işittik.

“Yağmur!” dedi Jessie.

Arka kapıya gidip kafa lambalarımızı söndürdük, ve yağmurun karanlığa yağışını izledik. Yumuşacık, serin damlalar. Jessie ile birbirimize sırtttık. Niha-yet. Toprak, yağmur damlalarına kavuştuğu rahatlayarak iç geçiriyordu. Ben de derin bir nefes aldım.

“Ah şu koku,” dedim.

Sıcak ve kurak toprağa düşen ilk yağmur. Hiçbir şeye benzemez. Sonra toprak kokusunun ardından bitkilerin kokusu geldi. Sanki her bir bitki yağ-mura teşekkür etmek için kendilerinden bir şeyler veriyormuş gibiydi. Bütün kokular bir araya gelip içimize çekmemiz için havadan enfes bir çorba oluş-turmuştu.

“Kutlamak için sandviçlerimizi yiyelim,” dedim.

Sırt çantasından *Tupperware* kutusunu çıkarıp bana uzattı Jessie; ikimize de birer tane pastırmalı ve marmelatlı sandviç çıkardım.

“Kulübenin ışıkları sönmüş,” dedi Jessie. “O adamla da konuşsak iyi olur bir ara. Vayy. Sandviç efsane, *Tannie*.”

“Onun için *vetkoek* yapabilirim,” dedim.

“Hatta belki körili,” dedi Jessie.

“Martine’in kağıtları arasında market fişi çarptı mı gözüne?”

“Evet,” dedi.

“Salı gününden kalma fiş var mıdır diye merak ediyorum. Sanırım birisi o gün Martine için alışveriş yapmış ve katil bu kişi olabilir.”

Marulun üzerindeki tarih, katlanmamış olan paket ve Martine’in kolunun kırık olması arasında kurduğum bağlantıyı anlattım.

“Hadi gidip bakalım,” dedi Jessie.

Ameliyat eldivenlerimizde kalan kırıntıları temizleyip çalışma odasına geçtik.

“Baksana her şey ne kadar düzenli,” dedi Jessie. “Kişisel mektuplar, banka hesap ekstreleri, faturalar, bakımevindeki oğluyla ilgili evraklar. Market fişleri.” Kağıtları ayıklarken kafa lambasını da üstlerine doğru tutuyordu. “İşte burada... SPAR’dan en son ayın beşinde Cuma günü alışveriş yapmış. Cüzdanına da baktım ama içinde fiş yok.”

“O halde Salı günü alışverişi kendisi yapmamış gibi görünüyor.”

“Belki Dirk yapmıştır, ya da Anna, ya da başka biri... Haklı olabilirsin *Tannie*; katili olabilir. Acaba polis nar suyundan örnek almış mıdır? Meyve suyunun şişesini buldun mu sen?”

“Hayır,” dedim.

“Mektuplar, Kişisel” yazan bir dosyayı aldım elime.

“Bizim gazeteye yazdığı mektupları da koymuş mu içine?” diye sordum.

“Burada yok,” dedi Jessie. “Ama belki de başka bir yere saklamıştır. Kocasının ulaşamayacağı bir yere.”

“Buradaki mektuplar kimden?”

“Durbanville’de yaşayan sıkıcı erkek kardeşinden var birkaç tane. Ama çoğu enteresan bir kuzenden. Teksas’ta bir adresten gönderilmiş eski mektuplar. Son birkaç yıldır New York’tan yazmış bu kuzen.”

“Öyle mi?”

Jessie, kremrengi şık bir zarfla kahverengi adi bir zarfı çıkardı.

“Kuzenin adı Candy Webster; evi Central Park manzaralı. Modayla ilgili bir işte çalışıyor kadın galiba; sürekli seyahat ediyor. Martine’e güzel yerlerden kart atıyor. Bayağı yakınlarmış herhalde birbirlerine. Mektuplar kucak dolusu sevgi ve öpücüklerle bitiyor. Erkek kardeş David Brown ise “Baba”dan onun

David'in yaptığı hiçbir şeyden memnun olmamasından yakınan bir mektup göndermiş." Jessie, üzerinde "Jamie" yazan bir dosyayı aldı eline. "Bunlar da beyin felci geçirmiş oğluyla ilgili doktor ve sosyal hizmetler görevlilerinden gelen raporlar."

Yağmur şiddetini artırmaya başladı; şimşek çakıp gök gürledi. Son derece yakından ve çok yüksek sesle. Perdeleri kenara çekip dışarıya bir göz attım.

"Jessie, bak!"

Sakız ağacının dalları arasından, tepeden aşağıya doğru inen kocaman bir arabanın silueti görünüyordu.

"Olamaz," dedi Jessie sıçrayarak. "Fenerleri kapat!"

"Galiba dönüyor."

Pencereden dışarı bakıp arabanın dönüşünü izledik. Ama uzaklaşmak yerine, araba durdu ve farları söndü. Yağmur bir anlığına sessizliğe büründü, sanki nefesini tutuyormuş gibi. Ardından şiddetli bir şimşek çaktı. O an, dışarıdaki beyaz renk büyük arabayı gördük, bir kamyonet ya da bir 4x4 idi; önünde ise bize doğru yürümekte olan bir adam vardı.

Kafasına yağmurluğunun şapkasını geçirmişti. Bir elinde bir el feneri, diğerindeyse bir tabanca vardı.

Yağmur çatıyı dövmeye devam etti ve duyduğumuz bir sonraki gökgürtüsü sanki gökyüzü bize ateş ediyormuş gibi bir ses çıkardı.

Y i r m i A l t ı

"*Hemel en aarde!*"⁴⁴ dedim.

"*Bliksem!*"⁴⁵ dedi Jessie.

Ama ne gök, ne yer, ne de şimşekler durdurdu el feneri evin ön kapısına çevrilmiş olarak bize doğru yürüyen adamı.

⁴⁴ Afrikaanca, kelime olarak cennet ve Dünya anlamına gelir ancak korku anında kullanılan bir nidadır.

⁴⁵ Afrikaanca, kelime olarak şimşek anlamına gelir ancak bir tür küfür olarak kullanılır.

Jessie biber gazını çıkardı ve oturma odasına girip ön kapıya doğru ilerledi.

"Adamın silahı var," dedim.

"Öylece kaçamayız," dedi.

Derin bir nefes aldım. Adamın ışığından korkan bir tavşan olmak istemesem de adamla kapışmaya da hazır değildim.

"Kim olduğunu öğrenmemiz lazım," dedi Jessie.

"Gel saklanalım," dedim. Yağmurun sesi yine kesilmişti ve verandadan gelen sesleri duyabiliyorduk. "Kilere."

Çoraplarımızla girdik kilere. Fenerler kapalıyken içerisi gerçekten çok karanlıktı. Kilerin kapısının dış kısmında büyük bir anahtar vardı. Çıkartmayı başardım ama iç taraftan anahtar deliğine sokmayı beceremedi ellerim.

Ön kapının açıldığını duyduk, geriledim ve Jessie'ye çarptım. Ama ses çıkmamıştı. Işık, oturma odasını ikiye bölüyordu. Buz gibi anahtar hala elimdeydi.

Fenerden sızan ışık mutfağın içinde yavaş yavaş gezindi; kilerin kapısındaki boşluktan raftaki haşlanmış fasulyelerle dolu kavanozlara doğru kaydı. Nefesimi tuttum. Plastik torbaların üzerine basılıyormuş gibi hışırtı duyduk. Ses, olduğumuz yerden uzaklaştı. Dışarı baktık. Elindeki fenerle bir şeyler arıyordu. Eğer kağıtları karıştıracaksa kafa lambası daha çok işine yarardı. Gerçi ben kendiminkini ona verecek değildim!

"Polisi mi arasak?" diye fısıldadım Jessie'ye.

"Burada ne aradığımızı sorarlar. Belki de Dirk'tir."

"Onun arabasına benziyordu. Ama inanamıyorum; adam hastanede."

"Belki o yağmurluğun altında bandajlar gizlidir. Bu kana susamış adamlar ne zaman durup dinlenmeleri gerektiğini bilmezler. Anna bile olabilir bu, ne dersin?"

"O da biraz erkek gibi yürüyor," dedim.

Anahtarı deliğine yerleştirmeyi başardım ama kendimizi kilere kilitlemek saçma görünüyordu.

"Gizlice çıkıp arabanın plakasına bakalım," dedi Jessie.

Ön kapıya kadar parmak uçlarımızda yürüdük ama Jessie kapıyı açtığına hareket etmekte olan bir sigaranın yanan ucunu gördük. Gecenin karanlığından gelen bir gölge vardı; verandaya yaklaşıyordu.

Tekrar kilere girdik. Kapısını biraz aralık bıraktık ki oturma odasının karanlık duvarlarını az da olsa görebilelim. Dışarıdaki adam, verandaya girmeden önce öksürüp tükürdü. Ön kapıyı çaldı.

"Meneer⁴⁶?" diye seslendi.

Bu, gece daha önce bahçede gördüğümüz adamdı bu.

"Meneer. Benim. Lawrence."

Sesi gittikçe yükseldi; ön kapıyı sonuna kadar açmış olmalıydı.

"Kusura bakma Meneer; kusura bakma ama polis buralara göz kulak olmamı söyledi. Eve kimse girmesin dediler."

Usul usul yağın yağmurun teneke çatıdaki sesini yeniden duydum.

"Kusura bakma Meneer."

Sesi daha da yükseliyordu, herhalde içeri girmişti.

"Başını belaya sokmak istememiştin, Meneer. Geçen gün."

Lawrence öksürdü.

"Meneer?"

Çalışma odasından hışırdayan ayak sesleri sesleri geldi. Görüş açımızın tamüzerine düşen parlak bir ışık gördük.

"Meneer?... Hey, ışık."

El fenerini Lawrence'ın yüzüne mi tutmuştu?

Bam. Bam.. Silah sesleri.

Yere düşen bir şeyin sesi.

"Olamaz," dedi Jessie fısıltıyla.

Kilerin kapısını kapattım.

Ellerim titriyordu ama nasıl olduysa kapıyı kilitlemeyi başardım. Jessie'nin elinde loş bir ışık gördüm, telefonunun tuşlarına basıyordu. Parmakları titriyordu ve görünen o ki rakamlara doğru düzgün basamıyordu.

Ayak sesleri kilerin önüne geldi ve kapının tokmağını çevirdi. Açılmayınca önce bir yumruk yedi kapı. Allahtan şu eski sağlam kapılardandı. Tik ağacındandır diye umuyordum. Arka tarafa doğru geriledik; kendimizi en gerideki raflara yapıştırdık.

⁴⁶ Afrikaanca, bayım.

Güm! Bir el silah sesi.

Kulaklarımda metalik bir çınlama.

Tekrar açmaya çalıştı kapıyı ama kapı teslim olmadı. Güm güm atan kalbimin sesi kileri dolduruyordu.

İnlemeye benzer bir ses duydum. Önce, Jessie'nin telefonundan geliyor sandım ama sonra anladım ki polis sireniydi bu. Nasıl bu kadar çabuk gelmişlerdi ki? Jess arayamamıştı bile polisi.

İki el daha ateş sesi duyuldu: o kadar gürültülü ve yakındılar ki bu kez birimize isabet ettiğine emindim. Karnımı ve göğsümü kontrol ettim, delik yoktu. Ayak sesleri uzaklaştı. Siren sesi hala geliyordu ama yaklaşıyor muydu bilemiyorum.

Tenime yumuşak bir şey yerleşti. Belki tüylerimin ürpermesi? Jessie'ye uzanıp elini buldum. Eldivenler varken dahi kızın parmaklarında yapışkanım-sı bir sıvı olduğunu hissedebildim.

"Hayır, olamaz," diye fısıldadım, "Jessie?"

Parmakları güçsüz bir şekilde kıpırdandı.

"İyi misin Jessie?"

"Bilmiyorum," dedi. "Biraz tuhaf hissediyorum kendimi; kolumdan bir şeyler akıyor. Gitti mi adam?"

"Dinle."

Siren sesi kesildi, bir 4x4'ün gaza basıp hızla uzaklaşmasına benzer bir ses duyduk.

"Bu fenerin ışığı nasıl yakılıyordu?" dedim. "Neyse, dur; buldum."

Feneri yakıp ikimizin üstüne doğru tuttum. İkimiz de beyaz bir toza bulanmıştık ve Jessie'nin eli kolu yapış yapış portakallı bir şeylerle kaplıydı.

"Kayısı reçeli," dedim parmaklarımı ağzıma götürürken. "Ve pasta unu."

Ateş isabet etmiş olan reçel kavanozuyla patlamış un torbası hemen üst tarafımızdaki rafta duruyordu. Bütün kavanozlarla yemek kitapları una bulanmıştı. Jessie, parmaklarındaki reçelin bir kısmını yalayınca şeker onu kendine getirdi. Eldivenlerinin birini çıkardı ve sonunda telefonuyla bir yerleri aramayı başardı.

"Reghardt," dedi, "Benim."

“Yakınlardalar mıymış?” dedim telefonu kapattığımda, “Siren sesleri kesildi.”

“Hayır,” dedi. “Siren falan yoktu. Telefondan açtım o sesi ben.”

Kilerin kapısının kilidini açıp dışarıya baktık. Siyahi bir adam, başında kırmızı bir delik ve göğsüne yayılmakta olan koyu renkli bir lekeyle yerde öylece yatıyordu.

“Lawrence?” dedi Jessie.

Yenleri ve yakası yıpranmış soluk mavi bir gömlek vardı adamın üzerinde. Haki renk pantolonunda yağmur damlalarının bıraktığı koyu renk izler görünüyordu. Jessie, adamın yanına çöktü.

Gözleri, öylece tavana bakar gibi açık kalmıştı. Kapatmak istedim ama onun yerine ışığı açtım. Sanki bu her şeyi normale çevirecekmiş gibi.

Sağ kolu başının üzerinde sol kolu ise yanibaşındaydı. Sol elinde yarısı içilmiş sigarası duruyordu. Ucunu koparmıştı ki kalanını sonradan içebilsin.

Jessie, adamın nabzını kontrol etti. Bana bakıp başını salladı. Artık Lawrence için sonradan diye bir şey yoktu. Ayağa kalktı Jessie, arka kapıyı açtı; orada öyle durup karanlığa baktı. Ön kapıdan girip arka kapıdan çıkan soğuk bir esinti dolaştı evin içini.

Bundan önce iki ölü daha görmüştüm. Tabutlarda. Annemin ve kocamın ölü bedenlerini. İkisinin de gördüğüm anda içimde gizlenen kuvvetli duygular açığa çıkmış ve ağızımdaki soluğu alıp götürmüştü.

Ama bu adamı, Lawrence’ı hiç tanıımıyordum sonuçta ve bu yüzden o duyguların yeniden içimde yükselmesi beni şaşırttı.

Tabutta değildi Lawrence. Kanı hala tazeydi. Daha az önce yağmurda yürüyor, sigarasını tütürüyor, konuşuyordu. Yaşıyordu. Sonra birisi çıkıp canını aldı. *Bam. Bam.* Yaşamını sonsuza kadar çaldı ondan. Cinayet, hırsızlığın da en kötü şekli.

Martine’in hayatı çalınmıştı. Şimdi de Lawrence’ınki çalındı
“Tannie Maria!” dedi Jessie. “Ayakkabılarımız. Yok olmuşlar.”

Fırtına güneye doğru kaymıştı ama biz verandada oturmuş beklerken yağmur hala usul usul yağmaya devam ediyordu. Polis sirenleri yaklaşırken Langeberge'nin üzerinde şimşekler çakıyordu.

"Ne söyleyeceğiz onlara?" diye sordum Jessie'ye. "Burada olmamamız gerekiyordu."

"Jislaaik. İki cinayet var ortada. Temizlensek iyi olur."

"Çok geç," dedim perişan haldeki kıyafetlerimize bakarken. "Şu peçeteler nerede?"

Polisler gelip de kafa lambalarını üstümüze doğru tuttuklarında pantolonlarımızdaki unu temizliyorduk. Işıkları söndürdüklerinde verandanın ışığı altında duran adamları görebildim. Piet ve Kannemeyer kamyonetten, genç bir adam ise başka bir arabadan iniyorlardı. Bu adam uzun boylu ve zayıftı. Piet'in yanında çok uzunmuş gibi görünse de Kannemeyer'le kıyaslanamazdı.

Tuhaftır ayaklarım Kannemeyer'e koşmak istedi. Tuhaf çünkü daha önce de belirttiğim gibi koşmak bana saçma gelmiştir hep; ayrıca da ayaklarımda yalnızca çorapları vardı.

Adamlar bize doğru gelmeye başladığında Jessie de koşmak istiyormuş gibi göründü gözüme ama ikimiz de verandada beklemeye devam ettik. Elindeki el fenerini zeminde bir o yana bir bu yana tutan Piet grubun başını çekiyordu. Haki şortunu ve deri sandaletlerini giymişti.

"Herşey yağmura karışıp bozulmuş," dedi genç adam.

Solgun bir yüzü vardı, yumuşacık koyu renkli saçları tıpkı bir ergeninki gibi alnına düşüyordu.

Piet, el fenerini yere doğru tutarak yavaşça konuşmayı sürdürdü. "Bakın, bu izler şu taraftan geliyor." Kulübeyi işaret ediyordu. "Şunlar farklı. Buraya bakın. Topuk izi."

"Evet," dedi Kannemeyer, "Biri daha geniş."

Piet izlere zarar vermemek için nereden yürümeleri gerektiğini gösterdi.

“Burada ne arıyorsunuz?” dedi verandaya adımını atan Henk Kannemeyer kaşlarını çatarak. “İyi misiniz?”

Kot pantolonla uzun kollu pamuklu bir gömlek giymişti. Gömleğinin üstten birkaç düğmesi açıktı, göğsündeki kıllar kestane rengiydi.

“Adam öldü,” dedim ön kapıya doğru işaret ederek.

Kannemeyer içeri girip cesedin üzerine eğildi. Genç adam da Jessie’ye yakın bir yerde durdu. Kızın yanında son derece uzun boylu duruyordu.

“Jessie,” dedi.

Gözleri tıpkı bir sarı papatyanın ortası gibi koyu renkli ve yumuşak bakışlıydı. Gür kirpikleri ve kaşları vardı.

“Reghardt,” dedi Jessie ona doğru bakıp.

“Bir yerine bir şey oldu mu?” diye sordu kızın koluna usulca dokunarak.

“Hayır, sadece üzerime reçel döküldü.”

Kannemeyer parmaklarını adamın boynuna koyarken Piet ile Reghardt da kapıya doğru gittiler. Yağmur damlaları sakince teneke çatıya düşerken üçü bir süre orada öylece durup ölen adama baktılar.

“Teğmen Synman,” dedi Kannemeyer Reghardt’a. “Gerekli görüşmeleri yap. Yalnız ATS’yi aramadan önce biraz bekle. Nilsa artık ona bir yardımları dokunamaz. Onlar gelip de ortalığı karıştırmadan önce etrafı iyice bir kontrol etmek istiyorum.”

“Acil Tıp Servisi,” diye fısıldadı Jessie bana.

Reghardt, verandanın ucuna kadar gidip cep telefonundan sessizce görüşmeler yaptı. Kannemeyer Piet’e birşey işaret etti. Piet içeri girdi; bizim algılayamadığımız bir şeyleri algılayabiliyormuşçasına gözleri, burnu, elleriyle belli belirsiz birtakım hareketler yapıyordu. Sanki vahşi bir hayvanın aşına olmadığı bir bölgeye geldiğinde yaptığı gibi havayı kokluyor ve tadıyordu.

Kannemeyer dışarı çıkıp üzerime dikti gözlerini. Bağırarak istiyor gibiydi ama bunun yerine oldukça kısık bir sesle konuştu. Böyle yapması durumu daha da kötüleştiriyordu nedense.

“Öldürülebilirdin,” dedi.

Bıyıkları biraz dağınık duruyordu. Büyük olasılıkla yirmi dakika öncesine kadar derin bir uyku uyuyordu. Omuzlarında yağmur damlaları vardı.

“Ne oldu?” dedi.

“Şey; buraya bakmaya gelmiştik,” dedim; Kannemeyer’e bakınca ne söyleyeceğimi unutarak. Benden o kadar daha iriydi ki. “Biz...”

“Kim yaptı bunu?”

“Ah,” dedim. Nedense kelimeler dilime dolanıyor ve dışarı çıkamıyordu. “Eee...”

“Biz bir hikaye araştırmak için geldik,” dedi Jessie. “Büyük beyaz bir araba yanaştı. On biri on geçe gibi. Karanlıktı ama araba bir 4x4’e benziyordu, ya da bir kamyonete. Elinde el feneri ve silah olan bir adam indi aşağıya. Siluetini şimşek çakınca gördük. Orta boy ve yapıda. Kapüşonlu bir yağmurluk vardı üzerinde. Biz kilere saklandık, adam içeri girdi. Yüzünü göremedik. Yürürken hışırdar gibi tuhaf bir ses çıkartıyordu ve doğruca çalışma odasına girdi.”

Muhabir Jessie’yi dinlemek için Piet ve Reghardt da geldiler. Piet’in gözleri ipucu arar gibi kızın üzerinde de gezindi.

“Kısa bir süre sonra Lawrence, yerde yatan şu adam, eve geldi. Sanırım aşağıdaki kulübede yaşayan adam bu. Kilerde gizlendiğimizden tam göremedik. Ama evin kapısından adama seslendiğini işittik. *Meneer* diye sesleniyordu. Polisin kendisinden eve göz kulak olmasını istediğini söyledi.”

Reghardt başını onaylar şekilde salladı. Ya Lawrence’ı tanıyordu ya da Jessie’ye cesaret vermek istiyordu. Gözleri yusufluklar misali hareket eden Piet şimdi de verandayı inceliyordu. Oradan oraya gidiyor, sonra bir yerde dikilip duruyordu.

“Haneye tecavüzden ikinizi de içeri almam gerekir,” dedi Kannemeyer bana ve Jessie’ye ters ters bakarak.

Jessie, sanki Kannemeyer hiçbir şey dememiş gibi konuşmasını sürdürdü. “Ayrıca üzgün olduğunu Bayının başını belaya sokmak istemediğini söyledi.”

“Yani katili tanıyordu?” diye sordu Kannemeyer.

Kafamı salladım, Jessie açıklamasını sürdürdü.

“Belki de hayır. Onu tanıdığı biri sanmış olabilir. Çünkü konuşurken adamı görmüyordu. Arabasını görmüş olabilir, birini bekliyor olabilir. Lawrence adama seslenirken yüzünü görmüyordu. Muhtemelen *Meneer* Dirk olduğunu

sandı. Sonra ayak sesleri duyduk, el fenerinin ışığını gördük; Lawrence 'Hey, ışık' diye bağırdı. Sanırım katil, Lawrence'ın gözüne tuttu ışığı." Jessie bana baktı, ben de onay verdim. "Silah sesi duyduk sonra da. İki el. Kilerin kapısını kilitledik ve katil orada olduğumuz anladı. Kapıyı açamayınca ateş etti. Telefonumdan polis sireni sesi açtım." Reghardt, Jessie'nin zekası karşısında gülümsedi fakat Kannemeyer etkilenmiş görünmüyordu. "İki el daha ateşetti. Kurşunlar kapıdan geçip içeri girdi. Sonra da çekip gitti adam. Biz de dışarı çıktık ve Lawrence'ı bulduk."

Kannemeyer'in dudakları bıyıklarının altında sıkı sıkıya kapalıydı. Piet, her yanımızı iyice görebilmek için Jessie ile benim etrafımızda dolaştı.

"Burada olmamanız gerekirdi" dedi Kannemeyer elini kısa gür saçlarının arasında gezdirirken. "İkiniz de ölebilirdiniz."

Çoraplarıma eğdim kafamı. Sakız ağacının dallarından gelen rüzgar sesi ni duyabiliyordum.

"Ayakkabılarımızı aldı," dedim.

Kannemeyer gözlerini kırıştırdı.

"Onları dışarıda bırakmıştık," dedi Jessie. "Benim botlarımla *Tannie Maria*'nın *veldskoene*'leri."

Kannemeyer kaşlarını çattı, sanki bir şey söyleyecekmiş gibi nefes aldı; sonra da kafasını salladı. Bize arkasını dönüp Reghardt'ın yanına gitti.

"Teğmen Synman, polis fotoğrafçısı nerede?" diye sordu.

"Telefonunu açmıyor," dedi Reghardt. "Ama YSKM sabah ilk iş adli tıp ekibini gönderecek."

Kannemeyer, "Savcı ve ATS gelmeden önce olay yeri fotoğraflarını istiyorum," dedi.

"Belki," dedi Reghardt, önce Jessie'ye sonra Kannemeyer'e bakarak, "Jessie çekebilir fotoğrafları."

Jessie kamerasını çıkardı hemen. Kannemeyer ikimize de kaşlarını çattı tekrar. Sonra kıza içeri girmesini işaret etti.

"Yalnızca söylediklerimizi yap. Ortalıkta dolaşmak yok."

Arkalarından o da içeri girdi. Kapının eşiğinde bana, "Sen. Burada bekliyorsun. Sakın..." dedi.

Sonra iç çekip arkasını döndü. Piet diğerlerine olan bitenlerin öyküsünü anlatırken ben de kapının eşiğinden izledim onları. Piet ya da Kannemeyer nereyi gösterirse oranın fotoğraflarını çekti Jessie.

Piet, hikayeyi parça parça canlandırıyordu. Reghardt ise parlak bir el feneriyle ışık efektlerini yapıyordu. Piet Lawrence'ın odanın içeri nasıl girdiğini, içeri girmeden önce paspasa ayaklarını nasıl sildiğini ve buna rağmen yerde bıraktığı izleri gösterdi. Lawrence'ın gözlerini ışıktan korumak için sağ kolunu yukarı kaldırdığında sağ ayağını da istemsizce öne uzatıp yere bulaştırdığı çamur parçalarına işaret etti. Ardından da, vurulup sırt üstü yere düşerken kayan topuklarından kalan çamur izlerini gösterdi.

"Buraya bakın, tozların arasındaki izlere," dedi Piet, "Katil ayaklarına galoş geçirmiş."

Reghardt, el fenerini yere doğru tuttu, Jessie de her açıdan fotoğraflarını çekti.

"Ayakları şu büyüklükteymiş," dedi Piet elleriyle göstererek.

"Kırk bir numara gibi," dedi Kannemeyer; Reghardt onayladı.

"Adımları şu şekildeymiş," dedi Piet. "Bacakları benimkilerden uzun ama seninkiler kadar uzun değil." Elini Kannemeyer'in omzuna doğru götürdü, "Şu boylarda herhalde."

Piet, katilin hareketlerini göstermeye devam etti. "Şu şekilde ileri adım atmış silahı ateşlediğinde."

"İşte," dedi Lawrence'ın yanına çömelerek, "Jessie'nin dokunduğu yer de burası."

Jessie, Lawrence'ın bileğindeki reçel izlerini fotoğrafladı, ardından Piet hikayeye ve fotoğraflamaya devam etmek için hepsini kiler kısmına çağırdı.

"Kurşunlar," dedi Piet, "Burada ve şurada; şuradaki de reçel kavanozunu delip duvara girmiş."

"Toplam kaç el?" diye sordu Kannemeyer.

"Beş," dediler Jessie ve Piet aynı anda.

"Evet. A.38 kalibre," dedi Reghardt.

"Şu yerdeki un izlerini de çek," dedi Kannemeyer Jessie'ye, "Biz içeri girmeden."

Kileri tamamladıktan sonra çalışma odasına geçtiler. Artık göremesem de konuşmalarının bir kısmını duyabiliyordum.

Kannemeyer'in sesi: "Dosyaların durduğu dolapla masayı parmak izi için tozlayın," diyordu.

Bir süre sonra Reghardt'ın, "İz yok. Eldiven giymiş olmalı katil. Bakalım YSKM ne diyecek," dediğini duydum.

Orayı da tamamladıktan sonra arka kapıya gittiler. Verandada hasır iskemleye oturup yağmurun yıkadığı geceyi seyrettim. Kara bulutların ardında tıpkı damarlar gibi görünen ay ışığı huzmeleri vardı.

Rüzgar esmiyordu artık; gürültülü boğuk bir ses duydum. Ses gittikçe yükseliyor ve daha ritmik bir hal alıyordu. Kurbağanın çiftleşmek için çıkardığı vıraklama sesiydi bu. Loş ışığın altında, etrafı sazlarla çevrili havuzu görebiliyordum artık. Ördeklerin yüzdüğü yer burasıydı. Gittikçe daha çok kurbağa katılıyordu koroya. Ördekler ölmüştü ama kurbağalar sağ salim şarkılarını söylüyorlardı. Her biri yağmurun ardından eşini arıyordu. Hepsi kendine bir eş bulabilir mi acaba diye merak ettim. Ya da içlerinden bazıları ölene kadar arayıp çağırmayı sürdürür mü acaba?

Yirmi Sekiz

"Piet gerçekten harika," dedi Jessie; diğerlerinden önce dönmüştü. "Görebildiği şeyler!" Çorapları çamurdan kapkara olmuş halde evin ön tarafına doğru gelmişti. "Okalıptus ağacının altında bizim ayak izlerimizi de buldu. Ayrıca, 4x4'ün döndüğü yerde lastik izlerini de. Lastik izleri son derece aşıkarcı çünkü o noktada zemin yumuşak ve oradaki büyük ağaç sayesinde yağmurdan korunmuş. Lastiklerin Firestone marka olduğunu söyledi. Gördüğü bir şey çok heyecanlandırdı onu; antilop misali zıplayıp durdu. Lastik izlerinin resmini bir o yandan bir bu yandan çekmemi istedi. Sonra Kannemeyer'i kenara çekip bu konu hakkında onunla konuştu ama söylediklerini duyamadım."

Üç adam verandaya yaklaştılar.

Jessie “Piet ne gördü o lastik izlerinin arasında?” diye sordu Jessie Kannemeyer’e.

Adam başını salladı ve “Buraya nasıl geldiniz siz?” dedi.

“Mopetimle geldik,” dedi Jessie. “Girişin yakınında bir yerlerde.”

“Burada hiçbir işiniz yok sizin,” dedi ikimize birden. “İkiniz de ölebiliydiniz. Teğmen Synman, ifadelerini imzalamak üzere merkeze götürün bunları. Sonra da evlerine bırakın. Memur Witbooi ve ben savcı gelene kadar burada kalacağız.”

“Benim mopetimle gidebiliriz biz,” dedi Jessie.

Kannemeyer, “Ayakkabıların olmadan moped süremezsin,” dedi.

Derin bir nefes aldım.

“Dedektif,” dedim, “Fark ettiğimiz ... eee ... bazı şeyler... var. Soruşturma için... eee ... yararlı olabilecek... şeyler. Lavabonun yanında nar suyu damlaları bulduk. Bir de katlanmamış bir alışveriş poşeti. Genelde katlıyormuş kadın poşetleri, küçük üçgenler halinde...”

Kannemeyer’in yüzü kızarmaya başlamıştı.

“Ve masa; yalnızca yarısı silinmiş...” dedim.

Bıyıkları titriyordu.

“Buzdolabındaki marul... Tarihinden anlaşıldığı üzere—”

“Yeter!” dedi. “Burada hiç olmamanız gerekiyor. Burası bir olay mahali; bir bir bir ... allahın belası alışveriş listesi değil!”

“Ama Dedektif...,” dedim.

“Teğmen Synman,” dedi. “Götürün bunları.”

Benden çok fazla iriydi ama orada öylece durup yüzüne baktım.

“Dedektif,” dedim, “Yardımcı olabiliriz belki.”

Telefonu çaldı, yanıtlarken karanlığa doğru ilerledi; konuşmak için ördek havuzunun oraya gitti.

Söylemem gerekenleri Kannemeyer dinlemek istememişti ama Piet dinliyordu. Dinlerken onaylar bir şekilde başını salladı ve içeri girip lavaboyu, masayı ve buzdolabının içini kontrol etti. Jessie’yi çağırıp fotoğraf çekmesini istedi. Benim Kannemeyer’e açıklamaya çalıştıklarımı Jessie Piet’e ve Reghardt’a anlatıyordu.

Onlar dışarı çıkarken Kannemeyer sağlam adımlarla verandaya döndü. Jessie, "Hadi gidelim *Tannie M*," dedi.

Çamurlu çoraplarımızla Reghardt'ın arabasına binerken geldiğimiz zaman karşılaştığımız çakalın eşini çağırdığını işittik yine. Karanlık savana doğru baktım ama hiç hayvan göremedim. Çimenlik alanı geçip eve doğru ilerleyen birisi vardı. İnce bir battaniyeye sarınmış bir kadın. Vahşi bir antilobu, Afrika ceylanını anımsattı bu kadın bana; zarif yürüyüşü, boynunu ve başını öyle dimdik tutuşu. Bulutların arasından sızan ay ışığında yüzü parlak siyah bir taş gibi ışıdı. Saçları, başının üstünde düzgün sıralar halinde örülmüştü.

"Lawrence?" dedi.

Dedektif Kannemeyer bir anlığına başını ellerinin arasına aldı, sonra dimdik doğruldu; verandadan dışarı çıktı, kadına doğru yürüdü.

Çakalın sesi işitildi yine. Uzun ve kimsesiz bir yakarış. Ama bir cevap duyulmadı.

Yirmi Dokuz

Eve döndüğümde saat çok geç olmuştu ve çok yorgun olmama rağmen uyuyabilmek için hayli çaba harcadım. Bahçemde, yağmurun ardından çılgınca öten kara kurbağaları vardı. Derken, deredeki kurbağalar da katıldı bu koro-ya. Evimin arkasında, dağlara yakın bir yerde küçük bir kaynak ve yağmur yağ-dığı anda bundan akan ince bir dere vardır. Ama uyanık kalmama neden olan şey kurbağalar değildi. Aklımdan geçenlerdi. Lawrence'ın yerde yatan bedeni geliyordu gözümün önüne. Ve Kannemeyer'in öfkeli yüzü. Tıpkı bir ceylan misali yürüyen o kadın. Kannemeyer'in kadına doğru ilerleyişi.

Kalkıp kendime ballı ve tarçınlı sıcak süt yaptım, pijamalarımla mutfak masasına oturdum. Kafamda sorular yüzüp duruyordu:

Katil kim?

Martine ile Lawrence'ı aynı kişi mi öldürdü?

Martine, nar suyunu katiliyle mi içti?

Elime bir kağıt kalem alıp sorularımın bazılarını yazdım:

Poşet neden katlanmamıştı?

Ayakkabılarımız nerede?

Ayrıca görüşmemiz gereken kişilerin bir listesini çıkardım. Jess ve Hats ile tartışmak üzere sabah ofise götürecektim bu kağıdı. Jessie ile sabah ilk iş buluşmaya karar vermiştik ve Hattie de zaten cumartesi sabahları hep gazetede olur. Muhasebe işleriyle ilgilendiği gündür çünkü cumartesiler.

Düşüncelerim kağıda akıp aklımdan boşalırken yorgunluğun da bedenime hücum ettiğini hissedebiliyordum. Yatağıma geri döndüm.

Uzandım ve dışarıda çiftleşmek için vıraklayıp duran kurbağaların çağrıları ile tekrar yağmaya başlamış olan yağmurun penceremin dışındaki ağacın yapraklarından damlayan sesini dinledim. Islanmış olan toprağın ve kafuru yapraklarının kokusunu içime çektim. Bir dakika, diye düşündüm, nar zamanı gelmedi ki henüz...

Ama uykuya yenik düşerken aklımdan geçen nar suyu değil, üst düğmeleri açık beyaz gömleğiyle verandadan inen Dedektif Henk Kannemeyer oldu. Ancak bu resimde, Kannemeyer ölen adamın ismini haykıran kadına doğru ilerlemiyordu. Bana doğru geliyordu.

O t u z

Ertesi sabah erkenden uyandım ve kahvaltımı yaptıktan sonra şehre indim. Küçük kamyonetimin camlarını açıp yol boyunca temiz havayı içime çektim. Hava her zamankinden farklı olarak, güzel ve serindi. Yağmurun ardından gökyüzü daha da berraklaşmıştı ve tepelerin üzerinden Langeberge'nin mavi kıvrımlarına kadar her yer görünüyordu. Savan temizlenmiş ve yeşermişti.

Ofiste Jessie masasının başındaydı. Sandaletini ayağının ucunda sallıyor, kendi kendine gülümsüyordu. Beni görünce gülümsemesi tüm yüzüne yayıldı. Gözlerinde sanki yağmur suyuyla yıkanmış gibi bir parıltı vardı. Kısa tişörtünün üzerine kısa kollu pamuklu bir gömlek giymişti. Soluk kahverengi.

“Tannie M,” dedi, “Hattie bankaya gitti az önce. Ona dün gece olanları anlattım.”

“Kızdı mı?”

“Hayır. Daha çok endişelendi sanırım.”

“Sen endişeli görünmüyorsun hiç,” dedim.

Cevap vermedi ama elini koluna uzatıp omzundaki kertenkele dövmesini okşadı. Üzerindeki gömlek ona çok büyüktü; bir erkek gömleğiymiş. Boğazını temizledi ve bilgisayarında bir şeyler yazmaya koyuldu. Masamdaki mektupları okşadım.

“Hattie dönene kadar mektuplara bakayım,” dedim.

Birer kahve yapıp peksimet çıkardım ikimiz için de; ardından da işime döndüm. Mavi tabaklı Marco’ya mektubumu ve köfte tarifimi yazdım; sonra da yeni gelen mektuplara baktım. Bu sefer üzerinde motor yağ lekesi olmasa da kahverengi bir zarfı tanıdım.

Peksimetimi kahveme batırdım ve Karel’den gelen mektubu okumaya başlamadan evvel bir ısırık aldım.

Teşekkür ederim Tannie Maria,

*Başardım! O mesajı gönderdim. Cep telefonu almam gerekti bunun için önce. Ama PEP’de 140 rand⁴⁷’a satılıyor. Ben de iki tane aldım. Biri Lucia’ya. Bir arkadaşım aracılığıyla telefonu ona gönderdim ve daha görüşmeden on beş kez mesajlaştık. Sinemaya gidip *As It is in Heaven* adlı filmi izledik. Çok fazla anlamasam da hoşuma gitti film. Filmin acıklı sahnelerinde Lucia tıpkı ayar isteyen bir makine misali titremeğe başladı. Kolumu omzuna doladım; ilk başta marş motorunda arıza varmış gibi titrediyse de sonra yoluna uysal bir tempoda mırıldanarak devam etti. Ağlamayı kesince de kolumu omzundan çekmedim.*

Sinemadan sonra hamburger ve salata yiyebileceğimiz bir yere gittik ve ben neredeyse tek kelime edemedim ve o tabağımdan birkaç tane patates kızartması yedi ve masanın altından el ele tutuştuk.

İyi geceler öpücüğümüz olmadıysa da kalbimi V8 motoru misali gümbürdetecek biçimde gülümsedi bana. Evine gidince bana mesaj attı ve o gece geç saatlere kadar

⁴⁷ Güney Afrika Cumhuriyeti para birimi

mesajlaştık. Ayrıca sana yumurta tarifi için de teşekkür etmek istiyorum. Ne demek istediğini anlıyorum çünkü motor sıcakken radyatöre soğuk su koyarsan motorun kaplamasını kırabilirsin. Artık yumurta yapmayı öğrendiğime göre yapabileceğim başka kolay tarifler de var mıdır acaba?

Karel'a cevabım:

Sevgili Karel,

Bravo! O zaman artık Gal usulü peynir ezmesi yapabilirsin. Adı kadar süslü bir yiyecek değil bu; yalnızca peynirli bir sos aslında. Kızarmış ekmeğin üzerine haşlanmış yumurta dilimleri koyup üzerine de bu sosu dökünce harika bir lezzet çıkar ortaya.

Parmalat'ta şu sıralar guda peynirlerinde indirim var; bu sos için çok uygun olur.

Ona babamın sevdiği tarifi yazdım. Bira ve hardalla yapılanı. Hattie'nin sesini duyduk. Park ederken arabasına sanki bir Harley Davidson'mış gibi devir yaptırıyordu. Çarpma sesi gelecek mi diye dinledik ama bu sefer hiçbir şeye çarpmadı.

Kapının eşiğinde durup gergin bir ifadeyle baktı yüzüme.

"Siz ikiniz!" dedi en sonunda. "Hakikaten. Şansınız varmış ki hayattasınız."

Gelip bana kocaman sarıldı.

"Tamam," dedi Jessie, "Bildiklerimizi yazalım hadi."

Zaman zaman listeler ve planlar için kullandığımız büyük beyaz bir tahtamız vardı. Jessie bir bezle tahtayı temizledi. Hattie birkaç kez ağzını açıp kapattıysa da kızı durdurmadı. Jessie başlık olarak "Suçlar" ve "İpuçları" yazdı. "Suçlar" başlığının altına "Martine'in öldürülmesi" ve "Lawrence'ın öldürülmesi" yazdı.

"Al," dedim, önceki gece yazdığım listeyi Jessie'ye uzatırken. "Cevaplarını aradığımız sorular ve görüşebileceğimiz insanlar."

Bir başlık daha yazdı: "Sorular". Bir tane daha: "Kişiler".

Su ısıtıcısını çalıştırdım.

"Kendinize gelin kızlar," dedi Hattie. "Ciddi olamazsınız."

"Çay ister misin?" dedim Hattie'ye.

Jessie, listemi tahtaya yazıyordu.

“Olaylar fazla tehlikeli bir hal aldı,” dedi Hattie.

“Ne zamandan beri gazeteciler tehlikeden kaçıyor ki?” dedi Jessie.

“İki cinayet! Gerçekten, bu polisin işi,” dedi Hattie.

“Polise yardım edebiliriz,” dedim. “Birbirimizle iş birliği yapmalıyız.”

“Saçmalık,” dedi Hattie. “Jessie, polisin böyle bir işbirliğiyle ilgilenmediğini söyledi. Dedektif son derece kaba davranmış.”

“Yani evet,” dedim, “Ama sonuçta, sanırım bizim de orada olmamız gerekiyordu.”

“Şimdi de onu mu savunuyorsun?” dedi Jessie göz kırparak.

“Benim için- bizim için endişelenmişti,” dedim. “Öldürülebilirdiniz dedi.”

“Son derece haklıymış. Bu saçmalığı daha fazla uzatmayın hanımlar. Polis, raporlar hazırlandığında gazeteye kopyalarını verecek.”

“Polisten bazı raporları aldım ben,” dedi Jessie, “... yani raporları sayılır.”

Tekrar sandaletini ayağının ucunda sallamaya başlamıştı.

“Reghardt’tan mı?” dedi Hattie. “Aranızda ne var Jessie? Gizli polis bilgilerini seninle paylaşacak kadar?”

“Aslında bilerek vermedi. Ama telefonla çok konuşuyor ve bahçede bile konuşsa, banyonun camını açıp arkasında durursam...”

“Aman Tanrım, Jessie!”

“Ama Hattie, bir şeyleri ortaya çıkarmak benim işim. Maria, Piet’in baktığı 4x4’ün tekerlekizlerinden bahsetmiştim ya sana dün gece.”

“Evet,” dedim kahvesini uzatırken.

“Reghardt’ın YSKM ile bu konuyu konuştuğunu duydum. Bu sabah erkenden.”

“Outdshoom’dan gelip adli tıp testleri yapan ekip bu,” diye açıkladım Hattie’ye.

“Lastikler Firestone markaymış; 4x4’lerin çoğunda bu marka vardır zaten,” diye sürdürdü Jessie konuşmasını. “Ama her lastiğin izi ayrı olurmuş; tıpkı her bir hayvanın yürüyüşüne göre şekillenen ayn izleri olduğu gibi. Ancak Piet gibi iyi bir iz sürücüysen izlerin arasındaki farklarını görebilirsin.”

“Yani...” dedi Hattie.

Jessie kahvesinden bir yudum içti.

"Piet dün geceki lastik izlerinin Martine'in öldürüldüğü gün gördüğü izlerle birebir aynı olduğunu düşünüyor," dedi Jessie. "YSKM kesinleştirmek için izleri inceleyecek."

"Öyleyse bu, Anna ve Dirk hastanede olduklarına göre paçayı kurtardıkları anlamına mı geliyor?" diye sordu Hattie.

Jessie bir başlık daha yazdı. "Şüpheliler." Altına da "Dirk?" ve "Anna?" yazdı.

"Belki de kaçmışlardır..." dedim.

"Hayır, annem bütün gece ikisinin de hastanede olduğunu söyledi. Yaştırıcı ile uyutulmuş olarak. Zaten aldıkları yaralar yüzünden ikisi de araba kullanacak halde değiller. Ayrıca Anna'da alçı var- yürüyemez bile."

"O halde onlar olamaz," dedi Hattie.

"Dün gece olamazlar evet. YSKM'den sonuçlan almak uzun sürecektir çünkü lastik izlerini Cape Town'daki laboratuara gönderecekler ve orada da genelde uzun bir bekleme listesi olur. Ama parmak izlerini kendileri burada hallettikleri için daha çabuk ilerliyor. Bu sabah polisin çalışma yöntemleri hakkında genel bilgi almak için YSKM'yi aradım; davayla ilgili bir şey sormadım tabii ki. Polis Piet'e güveniyor; başka şüphelilerin de izini sürecekler. Lawrence'ı öldüren adamı bulurlarsa, lastik izleri sayesinde bu kişinin Martine'le de bir bağlantısı olduğu ortaya çıkacak."

"Hmm," dedi Hattie, "Yani polis oldukça kendinden emin gibi duruyor."

"Ama polisin görmediği bir sürü şey de var," dedim. "Öylece oturup bekleyemeyiz."

"Evet," dedi Jessie, tahtadaki başlıklar bölümüne "Yapılacaklar"ı ekledi. "Kaçırdıkları bazı ipuçları var."

"Bazen küçük ama önemli detaylara dikkat etmiyorlar," dedim, "Yiyecekler gibi."

"Bu marul ve nar olayı nedir?" diye sordu Hattie, Jessie'nin tahtada "İpuçları" başlığının altına başlığının altına yazdıklarını işaret ederek. "Jessie bahsetmişti ama anlayamadım."

"SPAR'da Pazartesi günleri taze yeşillik olmaz," diye açıkladım, "Yani marulun üzerindeki tarihten Salı günü, kadının öldürüldüğü gün alınmış ol-

duğunu anladım. Katlanmamış poşet, kayıp fiş, kırık kol- bunların hepsi bir araya gelince alışverişi onun adına başka biri yapmış gibi geldi bana. Bu kişi katili olabilir. Henüz nar mevsimi olmadığından muhtemelen nar suyu alınmış. Beraber içtikleri şey de bu olabilir. Belki de katil kadının içeceğine uyku ilacı katmıştı.”

Dün gece Kannemeyer’e de böyle güzel bir şekilde açıklayabilmiş olsaydım keşke.

“Piet, Martine’in evindeki lavaboyu söktürüyordu,” dedi Jessie, “Teste gönderilmesi için meyve suyu örneği bulunabilir diye.”

“Hmm,” dedi Hattie. “Kadın için alışverişi yapan kişi kocası olabilir.”

“Evet. Şu iyilik meleği! AgriMark’ta Dirk ile beraber çalışan arkadaşım Sanna ile konuşacağım. Martine sabah saatlerinde öldü ama AgriMark’ta genellikle yalnızca öğle vaktinde ara verilir.”

Jessie, tahtada “Kişiler” başlığının altına Sanna’nın adını da ekledi.

“Önce alışveriş yapmak, sonra da gidip karısını öldürmek için erken çıkmış olabilir mi diyorsun yani?” diye sordu Hattie.

“İlk önce kiminle görüşmeliyiz sence Harriet?” diye sordu Jessie.

Hattie, tahtaya aldığımız notlara baktı.

“Dün gece ölen adamı aramaya gelen kadınla görüşün derim.”

“İsmi öğrendim. Grace,” dedi Jessie tahtaya yazarken. “Soyadından emin değilim. Van Schalkwyklerin evinde çalışıyormuş.”

“Ve tabii ki Dirk ve Anna ile görüşmelisiniz. Ve Agri’deki şu arkadaşınla. Belki Martine’in beraber çalıştığı kişilerle de... İsimleri yazmıyor tahtada. Sonra beyin felci geçirmiş oğlana bakanlar ne olacak? Diğer arkadaşlar, akrabalar, dindaş dostlar? Geçmişini irdелейin bakalım birileri çıkacak mı ortaya.”

“Uzun bir liste bu,” dedi Jessie, Hattie’nin söylediklerini tahtaya karalarken.

“Tanrı aşkına, eğer bir araştırma yapacaksan, en iyisi tam yapman.”

Jessie kahvesinden bir yudum aldı ve bana göz kırptı.

“Bu kişilerin bazıları bizimle durduk yere konuşmazlar,” dedim. “İkna edilmeleri gerekebilir.”

“Evet,” dedi Jessie, “Şu senin *vetkoek* fikri gayet iyiydi bence. Körili ve kıymalı olanlardan.”

“Mmm,” dedi Hattie çünkü doğru düzgün yemek yemeyen İngilizler bile körili *vetkoek*’in ne kadar ikna edici olabileceğini bilirler. “Pekala, bulabildiklerinizi bulun bakalım. Ama çok dikkatli olacaksınız. Ve yayımlanmadan önce benden geçecek makaleler.” Jessie’ye baktı. “Ayrıca gazetesinin diğer işlerini de aksatmayalım.”

“Yazılarımı bitirmek üzereyim,” dedi Jessie, bilgisayarına dönerken. “Philipstown Yorgan Festivali ve Kablolar Araba Yarışı hakkındaki yazılarım bitmek üzere, bugün de Ladismith okulunun yemek festivaline gideceğim.” Gülümsedi. “Bunu dört gözle bekliyorum.”

“Bunları eve götüreceğim,” dedim mektupların kalanını elime alırken. “SPAR’dan bir şeyler alıp yemek yapmam gerekiyor.”

“Saat beşte beni buradan alır mısın *Tannie M*?” diye sordu Jessie. “Lawrence’ın karısı Grace’le görüşmeye gideriz doğrudan. Mopetim hala onların çiftliğinde.”

“Olur tabii,” dedim.

“Sonra da hastaneye Dirk ve Anna’nın yanına gideriz. Onlara da *vetkoek* yapacak mısın? Hatta belki de birkaç tane de fazladan ... ” dedi.

“Tabii ki.”

Kapıya çıkmıştım bile. Pişireceğim çok yemek vardı. Gal usulü peynir ezmesi başta olmak üzere.

O t u z B i r

Dwarsrivier Pansiyonunun önünden geçerken yavaşladım; oradaki çocuklar için kendimi kötü hissediyordum---onlara kek yapacağıma dair söz vermiştim. Belki içinde tereyağı ve yumurta olmayan bir tarif bulabilirim diye düşündüm.

Caddede park halinde duran üç tane beyaz 4x4 çarptı gözüme. Arabamı kenara çekip lastiklerini incelemek için aşağıya indim. İlki, pansiyonu ziyarete

geldiğimizde Jessie'nin gösterdiği Dirk'in Toyota kamyonetindendi. Lastikler Firestone'du. Üzerleri kuru ve tozlu; araba lastikleri yağmurdan korumuş olmalıydı. Uzman değilim ama yağmurun yağdığı günden beri kullanılmışa benzemiyordu.

Diğer 4x4'ün oldukça çamurlu lastikleri vardı ama Firestone marka değildi. Üçüncüsü ise krem rengi 4x4 bir kamyonetti. Lastikler Firestone'du. Temizdiler. Çok temiz. Yakın zamanda mı yıkanmışlardı? Ben arabanın altına bakarken pansiyondan bir adam çıktı. Kırmızı bir yüzü, çalı gibi sakalları ve tüylü tırtılları anımsatan gür kaşları vardı. Kaşlarını çatınca tırtıllar alınının ortasına doğru kaydılar.

"Hey!" dedi. "Ne yapıyorsun orada?"

"Ah, bir şey düşürdüm de," dedim. "Günaydın. Ben *Tannie Maria*."

"Geç kaldım," dedi arabasına binerken.

"Yedinci Gün Adventistlerinden misiniz?" dedim.

Kapıyı çarpıp gürültüyle sürdü arabasını. Aşırı hızlı.

Ladismith insanı asla acele etmez. En azından "günaydın nasılsınız?" demek için her zaman vakit bulur. Genelde de daha fazlasını söylemek isterler; daha yeni tanıştığınız insanlarla bile bütün günü çarşıda konuşarak geçirmek hiç zor değildir. Bu adam başka bir yerden gelmiş olmalıydı.

Nereye gidiyordu acaba? Dünyanın sonunun gelmesiyle beraber yapılacak çok iş vardır herhalde diye düşündüm.

Arabama binerken dünyanın sonunun geldiğine inansaydım ne yapardım diye düşündüm. Tanrıya, kiliseye ya da başka bir şeye inanmam; bu yüzden vaktimi dua ederek veya arınmaya çalışarak geçirmezdim. Muhtemelen güzel bir yemek yapardım. Ama ne pişirirdim ki? Ve pişirdiğimi benimle yemesi için kimi davet ederdim?

Dedektif Kannemeyer'le beraber yediğimiz öğle yemeğine gitti aklım. Güzel bir kızartmaydı o günkü. Kek de muhteşemdi. Ama yine de son yemeğim olarak onu mu yapardım; emin değilim.

SPAR'ın önündeki yolda beş tane daha 4x4 gördüm ve üçü beyazdı. Arabayı park edip aralarında yürümeye başladım; lastiklerini kontrol ettim. İki tanesinin Firestone'ları vardı ve ikisi de çamurluydu. İçimi çektim. Bütün

günümü lastiklere bakarak geçirebilirdim; ne kanıtlayacaktı bu? Alışveriş ve yemek yapma işlerime geri döndüm.

Ayakkabı tamircisine uğradım; sonra Elna le Grange'den zeytinyağı aldım. Erkek kardeşinin Riversdale'de zeytin bahçesi vardır. Elna kardeşinin karısının hamile olduğunu söyledi. Daha fazla muhabbet etmek istiyordu ama beklemedim. Kütüphaneye gidip kütüphaneci *Tannie* de Jager'dan, bana Google'dan güzel bir vegan kek tarifi bulmasını istedim. Öyle hızlı halletti ki- daha kerevizin kireçlenmesine ne kadar iyi geldiğini anlatması bitmeden tarifi çıktısı alınmıştı. Vegan bir cevizli ve hurmalı kek tarifi. Kadına teşekkür ettim ve tarifi katlayıp çantama koydum.

Tam SPAR'a girmek üzereyken marketin, sütlü çikolata rengi bıyıklan olan müdürünü gördüm; adam mavi Golf'üne biniyordu. Onunla da konuşmamız gerekiyordu. Martine'in patronuydu bu. Ancak selam vermek için yanına gidemedi arabasına binip uzaklaştı.

SPAR çok kalabalık değildi o yüzden alışveriş işim çabucak halloldu. Vegan kek için hurma, ceviz ve diğer malzemeleri aldım. Kek ve *vetkoek* için yeterince unum vardı evde ancak körili kıyma için bazı malzemeler almam gerekiyordu. Genelde kendi etimi kendim çekerim ama dondurulmuş av eti kıyması olduğunu görünce, zamanım da çok kıt olduğu için, aldım. Yazın av eti görmek alışıldık bir olay değildir. Fakat kışlık av sezonundan kalma olduklarını tahmin ettim.

Marietjie'nin kasasını kestirdim gözüme. Geveze biri olduğunu biliyordum ama bu sefer işime gerçekten de yaradı bu huyu.

"Nasılsın *Tannie* Maria?"

Yuvarlak güzel bir yüzü olan siyahi bir kızdı bu. Saçlarını düzleştirip topuz yapmıştı.

"Fena değil," dedim. "Ne güzel yağdı yağmur."

"Ahh, evet," dedi eti kasadan geçirirken.

"Müdürünüz burada çok fazla durmuyor mu?" dedim.

"Karoo'daki bütün SPAR marketlerinin bölge müdürü," dedi. Sanki adamdan gurur duyuyormuş gibi.

Saatime baktım. "Diğer şubelere gitmek için geç bir saat değil mi günlerden Cumartesi olduğuna göre."

“Belki de erken çıkmıştır. Haftasonları, Touwsberg’deki av hayvanları çiftliğine gitmeyi sever.” Aldıklarımı poşete dolduruyordu. “Karısıyla,” dedi, aklıma başka fikirler gelmesini engellemek için.

“Martine ile arkadaş mıydınız- Bayan van Schalkwyk ile?” diye sordum.

“Ah, başına gelenler ne fena değil mi?” dedi Marietjie. “Kocasını hiçbir zaman sevmemiştir. Sence intihar mıydı? Depresyonda olduğunu duymuştum.”

“Sence depresyonda mıydı?”

“Bilmem ki. Bay Cornelius öyle olduğunu söylüyor. İçine kapanık birisiydi. Genellikle ofisinden çıkmazdı.”

“Şurası mıydı ofisi?” diye sordum.

“Evet, Bay Cornelius ile paylaşıyordu.”

“Teşekkürler Marietjie. Hoşçakal.”

“Totsiens⁴⁸ Tannie. Günün kalanını da iyi geçirmeni dilerim.”

Dışarı çıkarken Martine’in ofisinin önünden geçtim. Dükkana bakan büyük bir penceresi vardı. İnce uzun aynalar benzeyen gümüşü şeritler vardı pencerede. Kapıyı çaldım ve açmaya çalıştım ancak kilitliydi. Yüzümü cama dayayıp aynaların arasından içeri baktım. Her tarafı kağıtlarla kaplı büyük bir masa vardı, bir de boş bir turta paketi duruyordu üzerinde. Köşede ise, gelen evrak ve giden evrak bölümleri ihtimamlı bir şekilde düzenlenmiş küçük bir masa. Martine’e ait olan masanın hangisi olduğunu tahmin edebiliyordum.

Eve dönerken beş tane 4x4 daha gördüm. Daha önce hiç farkına varmadığım bu arabalar şimdi sanki her yerdeydiler.

Gal usulü peynir ezmesini yapmak için sabırsızlanıyordum ama önce *vetkoek*’in hamurunu hazırladım. Eski usulle, mayayla yapmayı severim hamuru. O verandanın güneşinde kabırırken ben de yanbaşımda oturup Gal usulu peynir ezmeli çerezimi yedim. Üzerine peynir sosunu dökmeden önce kızarmış ekmeğin üstüne dilimlenmiş yumurta koydum. Bira, hardal, krema ve olgunlaşmış guda peynirinin lezzetleri karışarak yumuşak ve keskin bir tada dönüşmüştü.

Yağmurun ardından tertemiz ve yemyeşil olan bahçeme ve savana baktım. Filizler şimdiden büyümeye başlamıştı bile. Öğleden sonra havası delice

⁴⁸ Afrikaanca, hoşçakal.

sıcak olmasa da yeterince ılıktı. Tavuklarım, limon ağacının gölgesinde toprağı gagalıyorlardı.

Vetkoek hamuru güneşte şişip kabarmaya devam ederken ben de köri sosunu hazırladım. Kıymayı, koyu kahve bir renk alana kadar tereyağında kavurdum; üzerine soğan, öğütülmüş zerdeçal, kişniş, karanfil ve domates ile tatlı yeşil domates sosumdan ekledim. Ağır ağır pişmeye bıraktım.

Verandadan hamuru aldım; yavaşça yoğurup küçük toplar haline getirdim. Topların üzerine avucumla bastırıp düzledim; teker teker sıvı yağa bulayıp tekrar kabarmaları için bıraktım.

Yağ iyice kızınca *vetkeok*'leri içine attım; üçer üçer kızıl kahve bir renk alıncaya kadar kızarttım. Sonra boş yumurta kaplarının üzerine alıp yağlarını emdirdim.

Tabii ki henüz soğumadan bir tatlarına bakmak zorundaydım! Bir tane alıp ortadan ikiye böldüm; arasına bir kaşık sıcak köriden koydum ve oracıkta, üzerinde un ve kesme tahtası duran mutfak masasında yiyiverdim. Tadı güzeldi. Hayır- güzel değildi. Mükemmeldi.

Vetkoek ve körili et pişirmek Güney Afrikalı *tannie*'lerin nesiller boyu uğraşarak mükemmele ulaştırdıkları bir sanattır. Orada oturup yemeğin tadına varırken hepsine karşı minnet doluydum; özellikle de bana böyle pişirmeyi öğreten anneme. Mutfağında o *vetkoek* ve köriden yerken, içinde inançla kiliseye gittiğiniz zaman hissettiğinizi zannettiğim duygulara benzer duygularla doluydum.

İnandığım bir şey olmadığını, inancımın pencerede uçup gittiğini söylemiştim ama bu doğru olmayabilir. Körili *vetkoek*'e ve bunu yapan bütün *tannie*'lere inanıyorum. Eğer dünyanın sonu geliyorsa yapacağım son yemek işte bu olurdu.

O t u z İ k i

İki *Tupperware* kutusu (her birinde dörder *vetkoek* vardı), Jessie ve ben gök mavisi kamyonetimle suç mahaline yani Dirk'in çiftliğine gidiyorduk. Grace'ı ziyaret edecektik. Sumak ağaçlarının altına park edip *vetkeok* kutula-

rından birini yanımıza aldık. Boş çiftlik eviyle büyük okaliptus ağacını geçtik; her yer sarı şeritlerle çevrilmişti. Haki renkli *veltskoene*'lerimi giymiştim. Arka kapıya, kahverengi *veltskoene*'lerimi en son gördüğüm noktaya baktım. Eski, sadık ayakkabılarım için endişeleniyordum Başlarına kötü bir şey gelmemiş olduğunu umuyordum. Çiftliğin sonundaki kulübeye doğru ilerledik. Lawrence'ın kulübesine.

"Bak," dedi Jessie, küçük havuzu geçerken. "Hala ördek tüyleri var."

Suyun içindeki sazlıkların arasında tüyler vardı hakikaten. Kurbağa, altın renkli gözleriyle baktı yüzüme.

"Elma ağaçlarının orada ağıl var herhalde," dedi Jessie yürümeye devam ederken. "Gerçi hayvan göremiyorum hiç."

"Başka meyve ağaçları da var," dedim. "Şuradaki dikenlerin ardında. Gidip bakalım."

Gölgeler uzamış olmasına rağmen hava hala çok sıcaktı; bu yüzden Jessie kadar hızlı hareket edemiyordum.

"Tannie M," dedi ağaçların yanına varınca. "Nar ağacı bu!"

"Ben de öyle düşünmüştüm."

"Meyveler hala yemyeşil."

Bir tanesine dokundu- küçük ve sertti.

"Babunlar bile yemez bunu," dedim sonunda kıza yetişince.

"Evet, dediğin gibi henüz nar mevsimi gelmedi. Nereden geldi acaba şu nar suyu. Belki de Liqui-Fruit ya da başka bir markanın meyve suyudur."

"Belki, ama Liqui-Fruit'te nar suyu olduğunu görmedim hiç. Ve evdeki o damlanın tadı da çok tazeydi. Kutu meyve suyu gibi değil."

Dar, taşlıklı bir yoldan geçip kulübeye doğru ilerledik, tahta kapısını çaldık. İçeriden gelen sesleri duyabiliyorduk ancak kapıyı açan olmadı. Basamaklar cilalı ve temizdi, kapının iki yanında da kırmızı güller, pembe sardunyalar ve turuncum papatyalarla dolu küçük çiçek tarhları vardı. Güller güzel açmıştı. Ben hiç gül yetiştirmedim- yiyemeyeceğiniz bir şey için çok fazla emek istiyor çünkü güller. Güzel bir şekilde çiçek açmaları için yıllarca budamak gerekir.

Kapı açıldığında tam da tekrar çalmak üzereydik. Kadın, Afrika desenli mavi bir elbise giymiş ellerini mutfak bezine kuruluyordu. Ayışığında olduğu

kadar öğlen ışığında da güzel görünüyordu. Elmacık kemikleri çıkık, cildi parlaktı ve kakao yağı kokuyordu.

“Merhaba sisi⁴⁹,” dedi Jessie. “Bu *Tannie* Maria ben de Jessie.”

Kadına gülümsedim.

“Ne güzel güller bunlar,” dedim. “Çiçeklerden anlıyorsunuz herhalde?”

Hayır anladımda başını salladı.

“Lawrence,” dedi.

“Grace, biz *Karoo Gazetesinde* çalışıyoruz,” dedi Jessie, ileriye doğru bir adım atıp kadına kartını uzatırken. “İçeri girebilir miyiz?”

Kadın kartı eline aldı ancak bakmadı. Bakışları önce arkada bir yere dikilmişti, sonra tekrar bize döndü.

“Geçen gece buradaydık,” dedi Jessie, “Lawrence’ın vurulduğu gece. Başın sağ olsun.”

Kadın bakışlarını yere, ayaklarına çevirdi; sanki üzüntüsünü yutuyormuş gibi bir yumru boğazından aşağı inip çıktı.

“Sana *vetkoek* getirdik,” dedim. “Körili.”

Başını kaldırdı.

“Körili kıyma mı?”

“Hadi oturup yiyelim,” dedim, kağıda sarılı dolgun *vetkoek*’leri gösterirken.

“Çok dağınık burası,” dedi ama bizi içeri almak için bir adım geri attı. “Eşyalarımı çıkarıyordum.”

Küçük mutfakta, her türlü eşyayla dolu ağız açık kutular vardı. Tabaklar, emaye fincanlar ve bir tane de seramikten köpek gördüm. Küçük oturma odasına gittik kadının peşisıra. Yatak odasının kapısını kapatmaya gitti kadın ve kapı kapanmadan çift kişilik yatağın üzerindeki eski bavulu gördüm.

“Eşyalarını mı topluyorsun?” dedi Jessie koltuğa otururken.

Kadın ahşap bir sandalyeye oturdu; sırtı dik, bacakları kapalı ve dizleri tek tarafta doğru çevrilmiş şekilde.

“Yazık,” dedim. “Sizin için çok zor olmalı Bayan...?”

⁴⁹ Afrikaanca, kız kardeş.

Üzerinde düzenli bir şekilde üst üste sıralanmış kıyafetler ve içinden küçük bahçe tırmığı, yün kırkma makası gibi alet edevatlar sarkan bir kutu duran kanepeye oturdum.

“Zihlangu,” dedi. “Adım Grace Zihlangu. Evli değilim.”

“Lawrence erkek arkadaşın mıydı?” diye sordu Jessie.

Onaylar şekilde başını salladı Grace. Lawrence’ın eşyalarıyla kaplı oda-ya baktı. İçini çekti ve bedeni kendi kendini kucaklıyor gibi kapadı. *Vetkoek* zamanı gelmişti. Kutunun kapağını açıp hepimize birer tane çıkardım, birer peçeteyle beraber.

“Teşekkürler Anne,” dedi Grace. Xhosa insanları da tıpkı Afrikaanlar gibidir. Herkes ailedendir: Teyze, Anne, Kardeş...

“Buradan ayrılıyor musun sisi?” diye sordu Jessie.

Grace cevap vermedi. *Vetkoek*’inden bir ısınk aldı. Birkaç lokmadan sonra tekrar dik oturmaya başlamıştı. Yemek yerken konuşmak istemedik ancak, Grace lokmalarını çiğnerken bizi süzüyordu. Öğle sonrasının ışığı sürgülü pencereden içeri sızıyordu. Havada uçuşan toz zerrecikleri görebiliyordum ama penceredeki cam pırıl pırıl tertemizdi. Tamir edilip bembeyaz badanalanmış olan kulübenin duvarlarında çatlaklar vardı. Önümde duran sehpa ile görebildiğim diğer eşyalar son derece temizdi. Hiçbir şey yansı silinip bırakılmamıştı.

“Şimdiye kadar yediğim en iyi *vetkoek*,” dedi Jessie. “Muhteşem.”

Grace kendi *vetkoek*’ini bitirince ağzını ve parmaklarını peçetesiyle temizledi, sonra bizimkileri de alıp hepsini mutfaktaki çöp kutusuna attı.

“Buradan ayrılmak istiyorum,” dedi tekrar otururken. Konuşmaya hazır-
dı. “Cape Town’a gitmek istiyorum.”

O t u z Ü ç

“Cape Town’da ailen mi var?” diye sordu Jessie.

“Doğu Cape’te,” dedi Grace. “Oraya Lawrence’ın cenazesi için gidiyorum ama Cape Town’da sekreterlik eğitimi almak istiyorum. Orada bir arkadaşım var.”

"Martine'in, Bayan van Schalkwyk'in evinde çalışıyordun değil mi?" dedim.

"Evet. Haftada iki kez. Çarşamba ve cuma günleri."

"Yani salı günü orada değildin, şey olduğunda..." dedim.

"Hayır. Pazartesi, salı ve perşembeleri kasabada Bayan Marius'un yanında çalışıyorum."

"Bayan van Schalkwyk hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu Jessie.

"Severdim. Başına gelenler korkunç. İyi bir kadındı. Onun hizmetinde çalışmayı seviyordum. Keşke sadece onunla çalışsaydım da..."

Jessie, tek kaşını havaya kaldırdı ama Grace daha fazla konuşmadı.

"Bayan Marius'un evindeki iş çok mu ağır?" diye sordum.

"Ağır işten gocunmam," dedi Grace. "Hayır. Kocasından bahsediyordum."

Elleriyle eteğini sıvazladı.

"Seni rahatsız mı ediyordu?" dedi Jessie.

"Hoşuma gitmeyen bir şekilde bakardı bana. İyi bir adam değildi. Bayan van Schalkwyk de sevmez onu. Sevmezdi."

"Nereden biliyorsun?"

"Yaklaşık iki hafta kadar önce van Schalkwyk'leri görmek istediğini söyledi; akşamüstü beni eve bıraktı ve onların da kapısını çaldı. Bay van Schalkwyk işten dönmemişti henüz ve Bayan van Schalkwyk ona gitmesini söyledi. Kapıyı adamın yüzüne kapattı. Mutlu olmamıştı adam. Arabayla yolun kenarındaki güllerin üzerinden geçti. Lawrence'ın güllerini."

"Ne istiyordu?" diye sordu Jessie.

"Bilmiyorum," dedi Grace. "Evime doğru yürüyordum. Duyamadım bütün konuşulanları."

"Nasıl bir arabası var bu adamın?" dedim.

"Bay van Scalkwyk'inkine benzeyen büyük beyaz bir arabası. Bir tarafında Karoo Emlak yazıyor."

"Emlakçı mı?" dedi Jessie.

Başımı onaylar bir şekilde salladım. *Karoo Gazetesinin* ilan verenlerinden biriydi; Hattie'nin canını sıkanda oydu.

"Evet. Evindeki çalışma odasında bazı resimler var. Ev resimleri. Savan resimleri. Gökyüzünden çekilmiş resimler."

“Martine’in başka misafirleri de olur muydu?” diye sordu Jessie.

“Arkadaşı Anna gelirdi. Beraber oturup gülerlerdi. Güzel olurdu. Kocası olacak adam güldürmezdi hiç yüzünü.”

“Ona vurur muydu?”

“Vururken görmedim ama morlukları göürdüm sonradan.” Başını salladı. “Çöp kutusundaki kırılıp atılmış şeyleri de.”

“Başka gelen olur muydu?” dedi Jessie.

“Bir adam geldi. Geçen ay sanırım. Çayını içtiğinde gitmesi gerektiğini söyledi Martine adama. Kocasının bu durumdan hoşlanmayacağını söyledi. Bir kez daha geldi adam sonradan, bir Cuma günü, ama o gün Martine işte olduğundan geri dönüp gitti.”

“Bu adamın kim olduğunu biliyor musun?” dedi Jessie.

“John. Bazı sabahlar kasabanın merkezinde görüyorum. Tezgahta çiftlik ürünleri satıyor. Yumurta, sebze, yeşillik.”

“Pazarda mı?” diye sordum.

Onayladı Grace.

“Ne konuda konuşuyordu Martine bu adamla?” diye sordu Jessie.

“Bilmiyorum. Dinlemem ben.”

Son kalan *vetkoek*’e bakıp sordum, “İstemedi de olsa duyduğun bir şeyler yok mu?”

“Yandaki odayı temizliyordum. Eski günlerin mazide kaldığını söyledi adama. Sıkılma gibi bir şeylerden bahsetti adam. Öfkelenmişti herhalde.”

“Sıkılma derken?” dedi Jessie.

Alt dudağını ısırды Grace, tımaklarına çevirdi bakışlarını.

Başka bir soruyla yardımına yetiştim:

“Bayan van Schalkwyk masayı silecek olsa yalnızca yarısını mı silerdi?”

“Asla!” dedi. “Öyle biri değildi o. Benim gibiydi. Asla yarısını silip bırakmazdı.”

“Polisler seninle konuştu mu?” diye sordum.

“O gece konuştum polislerle, Lawrence’in..... Ama herhangi bir şey duymadım. Yalnızca gök gürültüsü ve yağmur. Lawrence kalktığında uyanmamışım. Sonra neden bilmiyorum, durduk yerde uyandım ve bir süre bekledim.

Bekledim ve Lawrence dönmedi. Seslendim, sonra da aramaya çıktım." Elleri-
ni ovuşturdu. "Lawrence'ı öldürmek isteyebilecek kimsenin olmadığını polis-
lere söyledim. İyi bir adamdı o. Yalnızca işini yapıyordu."

"Çok üzgünüm," dedim. "Lawrence ile Martine'i öldüren kişinin aynı kişi
olabileceğini düşünüyoruz."

"Burada kalmaktan korkuyorum. Gitmek istiyorum. Ama yeterince pa-
ram yok. Bay van Schalkwyk ve Bay Marius'tan yardım isteyeceğim bu ko-
nuda."

"Lawrence burada her gün mü çalışıyordu?" diye sordu Jessie.

"Evet. Eskiden burası koyun çiftliğiymiş ama uzun zaman önce bırakmış-
lar o işi, ben gelmeden önce. Toprağın büyük bir kısmını satmışlar; işçilerin
çoğu da işlerini kaybetmiş tabii. Ama etrafa göz kulak olması için Lawrence'ı
yanlarında tutmuşlar. Bahçeye, meyve ağaçlarına bakması için. İşinde iyi biri-
dir Lawrence."

"Martine'in öldürüldüğü gün Lawrence burada mıydı?"

"Evet. Polis ona o gün hakkında sorular sordu. O konuşmalar yapılırken
ben de buradaydım."

"Ne söyledi polislere?"

"O sabah Bay van Schalkwyk'in eve geldiğini gördüğünü söyledi. Law-
rence el sallamış ama *Meneer* karşılık vermemiş. Polis, gördüğü kişinin Bay van
Schalkwyk olduğundan emin olup olmadığını sordu; o da emin olduğunu
söyledi."

Grace konuşmasını sürdürürken Jessie koltuğunda öne doğru eğildi.

"Yakında olup olmadığını sordu polis; o da yakında olmadığını, aşağı-
da ağaçların orada olduğunu söyledi." Grace eliyle pencereyi işaret etti. "Ölü
dalları buduyor, odun kesiyordu. Sonra polis, o halde nasıl o kadar emin ola-
bildiğini sordu. Bay van Schalkwyk'in işten ayrılmadığına dair ifade verdiği-
ni söylediler. Agridaki işçiler de adamın bütün sabah orada olduğunu teyit
etmiş. Lawrence da belki emin olmadığını ama gördüğü arabanın Bay van
Schalkwyk'in arabası olduğunu söyledi. Polis, onun arabası olduğundan emin
misin yoksa aynı model başka bir araba da olabilir mi? diye sordu. Lawrence
meneer'in arabasına benziyordu ama belki de o değildi dedi."

Grace, bir elinin boğumlarını diğer elinin parmaklarıyla ovaladı. Başını salladım ve konuşmaya devam etti.

“Polisler gidince gördüğü kişinin gerçekten Bay van Schalkwyk olup olmadığını sordum; o da *meneer*’in başını belaya sokan kişi olmak istemediğini söyledi. Ona bir kadının öldüğünü ve doğruları anlatması gerektiğini söyledim ama o sessiz kalıp başını salladı yalnızca. Kötü bir adam değildi Lawrence ama güçlü biri de değildi.”

“Seviyor muydun onu?” dedim.

“Lawrence’ı mı?” dedi. Adamın kanepeye düzenli bir şekilde yığılmış kıyafetlerine ve yatak odasının kapısına baktı. “Hayır.”

Tupperware kabını elime alıp kalan son *vetkoek*’i uzattım Grace’e.

O t u z D ö r t

Hastanenin dışında kamyonetimde oturmuş Jessie’yi beklerken güneşin batışını seyrediyordum.

Hastanenin binasının yanında, beyaz duvar boyunca uzanan uzun düzenli çiçek tarhları vardı. Bakımlıydı çiçekler. Küçük hastane binasının içinin de böyle olduğuna emindim: Yemekler iyi olmasa da hastalara iyi bakılıyordu. Hastane yemekleri berbattır. Bu yüzden *vetkoek*’imin Anna ve Dirk üzerinde etkili olabileceğini düşünüyordum.

Hastane, Klein Swartberge’nin yani Kara Dağların eteklerindeki küçük bir tepeliğin üzerine kurulmuştu. Kahverengi tepelikler, Rooiberg’e yani Kızıl Dağlara doğru uzanıyordu. Ve güneşin battığı o anda oluşan ışıktaki dağ gerçekten de kırmızı görünüyordu. Dinlenmek için uzanmış, rahatsız edilmek istemeyen devasa bir hayvanı anımsatıyordu. Dirk’i şu an hastanede ziyaret etme fikrinin iyi bir fikir olup olmadığını düşündüm.

Eski bakır boruların üzerinde görülen türden açık mavi-yeşil bir renge dönüşüyordu gökyüzü ve aralardan pembe ve turuncu bulut şeritleri geçiyordu.

Jessie'nin kırmızı mopetinin sesini duyabiliyordum. Ama başka, vahşi bir ses daha duydum; uzaktan gelen bir gök gürültüsü gibi, pencereleri zangırdatan ve hastanenin içinden gelen bir ses. Jessie tepeyi inleyerek tırmanıp yanıma park etti. Hastanenin girişine doğru yürüdük.

"Bu gürültü de ne?" diye sordu Jessie.

İçeri girdik; ben elimde *Tupperware* kutumla, Jessie kaskıyla. Biz sesin geldiği yöne doğru ilerledikçe uğultular ve patırtılar kesildi ve ardından tekrar başladı. Küçük hastane odalarının kapıları açıktı; hastaların bazılarını görebiliyorduk. Yatağında doğrutulmuş olan sarımtırak yüzlü bir adam ile yanbaşında oturup vazodaki çiçeklere bakan genç bir kadının olduğu odayı geçtik. Yaşlı bir kadın titrek bir şekilde gülümsedi bize; onu ziyarete gelmişiz gibi. Sonra, tek başına bir odada duran Anna'yı gördük.

"Hey *Tannie!*" diye seslendi.

Bize el sallamaya çalıştı ama elleri yatağının kenarlarına zincirlenmişti. Sol bacağı alçıdaydı ve sağ bacağı da baldırından bandajlanmıştı. Yanında bir tekerlekli sandalye duruyordu.

O tuhaf ses gittikçe yakınlaşıyordu. Öfkeli bir hayvanın çalılıkların arasını yararak geçmesini andırıyordu bu ses.

"Beni bağladılar!" dedi Anna zincirlerini şingirdatarak.

"Ah canım, tutuklu musun?" dedi Jessie kapıdan.

"Evet, o da var," dedi Anna. "Ama beni yatağa Dirk'i bulup serumunu çekip çıkardığım için zincirlediler."

Şimdi o vahşi sesler daha da yükselmişti. Tam da yaratık köşeyi dönerken koridora baktım.

"Ah be canım!" dedi Jessie tekrar.

Gelen, açık yeşil hastane giysileri içindeki Dirk idi; yaralı bir hayvan gibi kükrüyor, beraberinde de bir sürü gürültülü şeyi sürüklüyordu. Ayak bileğine, zincirle, hastane yatağının bir parçasıymış gibi duran metal bir boru bağlanmıştı; bacaklarına ise beyaz ve üniformalı iki adam yapışmıştı. Dirk'in kolları bandajlanmıştı, biri de askıdaydı, hastane görevlileri bir yerine zarar vermeden durdurmaya çalışıyorlardı adamı. Ne kadar iyi bir hastane olduğunu görüyorsunuz...

Arkalarından bir hemşire koşuyor, hepsi bir ağızdan bağıryorlardı. Atlar için kullanılan boyutlarda iğneyle şırınga vardı hemşirenin elinde, ancak Dirk kadının iğneyi batırması için gereken süre kadar sabit durmuyordu. Dirk, sağ bacağına yapışmış olan adamı tekmeledi. Adam koridor boyunca uçtu, sonra tekrar ayağa fırlayıp Dirk'in üzerine atladı. Buradaki görevliler işlerine böyle bağlıydılar işte!

Jessie ve ben kapının önünü kapatmaya çalıştık ama Dirk ve yanındaki taşıdığı sirk ahalisi bizi dümdüz doğrudan geçtiler. Dirk'in hastane önlüğünün arkasından, poposunun da tıpkı saçları ve favorilerindeki gibi fırçavari kollarla kaplı olduğu görülüyordu. O kadının yatağına doğru gürültüyle ilerlerken, Anna da kavga etmeye hazır bir halde, bileğindeki zincirleri tıngırdatarak yatağında doğruldu. Jessie ileriye doğru atılıp adam Anna'nın yatağına ulaşmadan Dirk'in yüzüne biber gazı sıktı. Kadının koluna takılı serumu dişleriyle kopardı Dirk. Biber gazı eşliğinde nefes almak son derece zordu; gözlerim yanıyordu. Dirk, Anna'nın yatağını tekmeliyor, onu devirmeye çalışıyordu ama hemşire artık adamı yakalamıştı ve o koca iğneyi kalçasına batırdı.

Dirk, öfkeli bir babun gibi haykırdı ama artık çok geçti. Bedeni, Anna'nın yatağına yığılıverdi. Görevliler, adam yere düşmeden kadının tekerlekli sandalyesini altına çekmeyi başardılar ve adamın başı yatağın üzerine düşüp Anna'nın kalçasına dayandı.

Huzur içinde olan bir tek Dirk'ti şimdi; geri kalan herkes ağlayıp öksürürken o Anna'nın kucağında mışıl mışıl uyuyordu.

O t u z B e ş

"Sana *vetkoek* getirdik Anna," dedim, "Körili kıymalı. Umarım biber gazı tadını bozmamıştır."

Görevliler, Dirk'i götürüp Anna'yı da başka bir odaya taşımışlardı. Dışarıda hava karmıştı ve oda pırıl pırıl aydınlatılmıştı.

"Ah teşekkürler *Tannie*," dedi.

Kollarındaki zincirleri çıkartmış oldukları için *vetkoek*'e doğru uzanabildi.

Kollarında çürükler vardı; bir bacağı alçıda, diğeri bandajlıydı ama gözleri parlıyordu, yanakları da al aldı. En son gördüğümdeki o karanlık, kendini kaybetmiş halinden eser kalmamıştı.

“Sanırım kavga etmek ona iyi geliyor,” dedim Jessie’ye. “Güçlendiriyor.”

“Evet, Dirk’i de,” dedi Jessie. “Öyle çok iri bir adam değil ama baksana nasıl da sürüklemiş o iki adamla yatağın yarısını.”

Anna bizi dinlemiyordu. Sanki bütün hafta tek bir lokma yememişçesine *vetkoek*’i silip süpürüyordu.

“İkisinin de suçsuz olma ihtimali olduğunu söylemeli miyiz?”

“Belki bu intikam duygusu kederlerini bastırıyordur.”

“Birinden birini öldürmezse,” dedim.

Anna, peçetesiyle ağzını sildi ve *Tupperware* kabıma baktı. Ancak bir parçayı daha hak etmesi için önce bazı soruları yanıtlaması gerekiyordu.

“Martine’in öldüğü gün onun için bir şeyler almış mıydın?” diye sordum.

“Hayır,” dedi kaşlarını çatarak, “O gün değil.”

“Dirk onun için alışveriş yapar mıydı hiç?”

“O domuz hayatında bir kez bir şey almamıştır. Her neyse, zaten SPAR’da işini bitirdikten sonra kendisi yapardı alışverişini Martine.”

“Kolu kınktı, biliyorsun, kendi kendine işe gitmiş olamaz arabayla,” dedi Jessie.

“Belki de kendisini suçlu hissetmiştir Dirk,” dedim, Martine’in bana yazdığı ilk mektubu hatırlayarak.

“Pehh!” dedi Anna. “O hiçbir şey hissetmez.”

“Martine, nar sever miydi?” dedim.

“Evet,” dedi Anna, “Ama asıl nar suyunu deli olurdu. SPAR, Robertson’dan dondurulmuş olarak nar suyu alıyor. Martine beraber içelim diye beni davet ederdi. O çok sevdiği için ben yalnızca küçük bir bardak içerdim. Onu içerken izlemeyi severdim.”

Kıskançlık krizine girebilir diye Martine’in başka biriyle daha nar suyu içtiğini söylememeye karar verdim.

Gülümsedi Anna; “İçerken gözlerini kapatırdı; ben de onu utanmadan izleyebilirdim. Gözleri kapalıyken bütün hislerimin ve düşüncelerimin özgür

kalmasına izin verirdim,” dedi sesi yumuşayarak. Kendisi de gözlerini kapadı Anna ve “Biliyor musun,” dedi, “Tienie’yi, İngiliz olmasına rağmen seviyordum. Büyük büyük annem -Anna Hermina Stefanus Pretorius- Vaal’daki toplama kamplarında ölmüş. İngilizler, çiftliklerimizi yakıp yıkmışlar.”

İngiliz-Boer savaşı uzun bir zaman önceydi ama Anna gözlerini açtığında bize sanki daha dün olmuş gibi sert sert bakıyordu. Hatta babamın İngiliz olmasından dolayı kendimi suçlu bile hissettim. Ona babamın İskoç ve İrlandalı atalarının da olduğunu açıklamak istedim. Büyük nenem, İngilizler tarafından asılmış, boğulmuş ve parçalanmış olan İrlanda kahramanı Robert Emmet ile akrabaydı.

Anna, başparmağını parmaklarının ucunda gezdirdi usul usul, sanki zamanda geriye doğru gidebiliyormuş gibi omzumun üzerinden arkaya doğru baktı, “Ama Tienie farklıydı, söylemiştim. Bana kendimi yeniden bir çocuk gibi hissettiriyordu, nehir kenarında oynayan bir çocuk gibi. Hayatın zorlukları olduğunu bilmediğim günlerdeki gibi. O bir yudum berrak su gibiydi. Tatlı ve ferah.”

Jessie’ye bakıp “Seviyordum onu ama aptal değilim. Beni benim onu sevdiğim şekilde sevmediğini biliyorum. Ama o da beni kendi tarzında sevdi,” dedi. Bakışları, kendi zihninin içindeki bir şeylere doğru sürüklendi. “Beni gördüğü zaman o kendine özgü minik gülümsemesi yüzüne yerleşirdi ve gözleri ışıldardı. Benimse kalbim yerinden fırlayıp parende atardı adeta. Beraber vakit geçirdiğimizde, kahve içerken ya da ördeklerin suları sıçratmasını izlerken, bir mutluluk denizinde gibi hissederdim kendimi.”

Şimdi bakışlarını dümdüz bana çevirmişti.

“Günün birinde yanıma taşınır diye umut ediyordum. O zaman asla aç kalmazdı. Yağmur yeterince yağar ve mısır fiyatları da düşmezse ona güzel elbiseler almak için para bile bulurdum. Çok pahalı olan o bakımevinde yaşayan oğlu. Onun da bizimle beraber yaşayabileceğini söyledim ama oğlunun özel bakıma ihtiyacı olduğunu söyledi. O oğlanı seviyor.” O karanlık bakış tek-rar Anna’nın yüzüne oturdu. “Severdi... Öldü o... Yüreğinizde bu kadar büyük bir yere sahip olan bir şey nasıl böyle birden yok olabilir?”

Başını salladı ve elini göğsünün tam ortasına koydu. Tekrar bize baktı ve parlak bir ateş gözlerine yerleşti.

“O şerefsiz sıyrılamayacak bu işten,” dedi. “Ödeteceğim ona. Korkmuyorum. Ölürsem doğru Tienie’nin yanına giderim. Beraber oluruz, erkekler ya da mısırlar için endişelenmeye gerek kalmadan...”

“Anna,” dedim. “Anna.” Sanki uykusundan yeni uyanmış gibi kırıştırdı gözlerini. “Beni dinle. Geçen gece birisi Van Schalkwyklerin evine girdi. Lawrence, orada çalışan adam, olup biteni anlamak için eve geldi. Vuruldu. Öldü.”

“Ahh, olamaz,” dedi ağzını elleriyle kapatmıştı. “Zavallı Lawrence.”

“Martine’i öldüren kişinin de bu kişi olduğunu düşünüyoruz. Lastik izleri aynı.”

Jessie, “Dirk yapmış olamaz. Kolları o haldeyken araba süremez, ayrıca bütün gece burada uyuşturucu ilaçların etkisi altındaydı,” dedi.

Anna, koluna takılı seruma baktı, parmaklarını alçısının üzerinde gezdirdi.

“Belki Lawrence’ı vuran başka birisidir,” dedi. “Martine’i öldüren kişi hala Dirk olabilir.”

“Belki,” dedim.

“Ama belki de değil,” dedi Jessie.

Anna’nın alnında beliren şüphe izlerini gördüm. Yüzü küçüldü, başı göğsüne doğru düştü.

“Özlüyorum onu,” dedi Anna, sonra kahverengi gözlerini kaldırıp bize baktı; kirpikleri ıslanmıştı. “Onu ne kadar özlediğimi anlayamazsınız.”

Otuz Altı

Anna’yı özlemi ve bir adet *vetkoek* ile yalnız bırakıp Dirk’in koğuşunu bulmaya çıktık.

Sırt üstü yatmış horluyordu. Favorileri, vahşi savan çalıları gibi görünüyordu. Ağzının kenarından biraz salyası akıyordu. Yatağının yanında bir TV ile üzerinde hiç dokunulmamış hastane yemeği tepsisinin durduğu beyaz bir masa vardı. Sol kolu göğsünün hizasında askıdaydı, sağ kolu ise avcundan dir-

seğine kadar sarılmıştı, parmakları görünüyordu yalnızca. Ayaklarından biri yatağın demirine kelepçelenmişti.

Odadaki diğer yatakta, kulaklık takmış bir yeniyetme yatıyordu. Yatağının üzerinde *Nil by Mouth* posterı asılıydı. Gülümsedim çocuğa; çünkü onun için üzıldüm ama o bize bakmıyordu bile; gözleri televizyona kilitlenmişti.

“Dirk?” dedi Jessie.

Horultuları, domuzların homurdanmalarını andırıyordu.

“*Oom van Schalkwyk*,” dedim.

Van Schalkwyk ayağını kıpırdattı ama gözlerini açmadı. O beygir ilacından olsa gerek hala uyuyordu. Adamı kendisine getirmek için yanımda amonyak tuzu olsaydı keşke diye düşündüm. *Vetkoek*’im geldi aklıma birden, bir tanesini kutusundan çıkartıp adamın yüzüne doğru tuttum. Kokuyu aldı, bir gözünü hafifçe araladı.

“*Vetkoek*?” diye horuldandı.

Burnunu kıpırdattı, gözlerinin ikisini birden açtı, körinin *vetkoek*’e ulaştığı kahverengi çizgiye baktı.

“Anne?” dedi.

“Doğrul da *vetkeokini* ye *Dirkie*,” dedim.

“Bu yataklar nasıl kaldırılıyor?” dedi Jessie, kontrol düğmelerine basarken.

Yatağının yanındaki televizyon bangır bangır Five Roses çaylarının reklamlarını yayımlamaya başladı birdenbire. Dirk gözlerini kırptırdı. Ardından TV kapandı, yatağı da oturur pozisyona geldi.

“Hey!” diye bağırdı Dirk.

Hantal gözleriyle baktı bize.

Vetkoek’ini uzattım; sargılı olan sağ elinin parmaklarıyla ağzına götürmeyi başardı. Yemek yerken biraz ortalığı batırdığı için tepsideki peçeteyi alıp hastane önlüğünün önüne sıkıştırdım.

“Çok güzel... Teşekkürler Anne,” dedi. “Bu otelin yemekleri berbat.

“*Dirkie*,” dedim. “Bu hafta Martine için market alışverişi yaptın mı? Salı günü—öldüğü gün?”

“*Martiüüne*,” diye inledi Dirk, *vetkoek*’ini kenara bırakıp ağlamaya başladı. “O öldüüü.”

“Alışveriş yaptın mı?” diye sordum.

“Hayır,” hüngür hüngür ağlıyordu. Bir parça kıyma ağzından düşüp peçetesinden yuvarlandı; oludaki askıya gitti. “Onun için hiç alışveriş yapmadım ki ben. Hiç. Kötü bir kocaydım ben, kötü.”

“Onu öldürdün mü?” diye sordu Jessie.

“Hayır,” dedi, bize tazılarınkini andıran kocaman kırmızı gözlerle bakarak. “O kadın, o sıçan yaptı. Parmak izlerini buldular.”

“Dirkie beni dinle,” dedim. “Anna’nın yaptığını düşünmüyoruz. Başka birisi öldürmüş olabilir. Geçen gece birisi Lawrence’ı vurdu.”

“Lawrence’ı mı?” dedi Dirk. “Öldü mü?” Onaylar şekilde salladım başımı. Dirk, sanki orada bir açıklama bulabilecekmiş gibi tavana baktı. “Ahh, hayır. Severdim ben Lawrence’ı..”

Dirk’in göz kapakları önce yavaşça kapandı; sonra gözlerini kocaman açtı; yatıştırıcı ilacın etkisiyle boğuşuyordu.

“Lawrence’ı öldüren adamın Martine’i öldüren kişiyle aynı kişi olduğunu düşünüyoruz,” dedi Jessie. “Martine’e zarar vermek isteyebilecek birisini tanıyor musun?”

Eline baktı; orada yarım *vetkoek* görünce şaşırdı ve büyükçe bir ısırik aldı. Sargılı koluyla ağzını sildi.

“İyi bir kadındı o,” dedi. “Bense kötü bir kocaydım. Kolunu kırdım onun.”

“Onu öldürmek isteyebilecek birisi...?”

“Geberteceğim onu,” diye geveledi. “İkisini de öldüreceğim. O adamı da lezbiyeni de.”

Göz kapakları tekrar ağırlaşıyordu. Ardından yine sanki hayalet görmüşçesine kocaman açılıverdiler. Diğer yataktaki oğlan da gözlerini dikmiş bakıyordu; gözleri iri, ağzı açık. Arkamızı dönünce kapının girişinde duran bir kadın gördük. 1940’lı yılların filmlerinden çıkıp gelmiş gibiydi. Göğüsleriyle uzun bacaklarını açıkta bırakan kısa ve havalı siyah bir elbise giymişti, ayağında da yüksek topuklu süet ayakkabılar. Sapsarı saçları ensesinde toplanmış, dudakları kiraz gibi parlak kırmızı. Ağzının kenarıyla gülümsüyordu.

“Dirk van Schalkwyk,” dedi. Kadın bize doğru yürürken Dirk de başıyla kalçasının salanışını takip etti. “Şu haline bak!”

Amerikan aksanıyla konuşuyordu kadın, ama Amerika'nın güneyinden diye düşündüm, *Gone with the Wind* filmindekiler gibi. Ama Dirk'in adını düzgün bir Güney Afrika aksanıyla söylemişti.

"Martine'in kuzenisin sen," dedi Jessie, "New Yorklu modacı."

Tüm bu heyecan, *vetkoek* ve beygir ilacı nihayetinde Dirk'e ağır gelmişti; bayılıp gitti adam.

"Doğru bildin şekerim," dedi film yıldızı, Dirk'in domuz horultularının arasından. "Buralarda, bir kızın güzel bir martini içebileceği bir yer var mı?"

O t u z Y e d i

"Candice Webster," dedi kuzen elini uzatırken, "Ama bana Candy diye bilirsiniz."

"Jessie Mostert," dedi Jessie kadınla tokalaşırken, "Bu da *Tannie* Maria van Harten."

Benim de elimi sıktı kadın. Elimini sert bir şekilde kavraya da teni son derece yumuşaktı.

"Siz Dirk'in arkadaşları mısınız kızlar? Cenaze işlemlerine yardımcı olabilirim."

"Daha ziyade Martine'in arkadaşlarıyız," dedi Jessie. "Hadi bir şeyler içmeye gidelim."

Dirk'i horultularıyla, yanındaki oğlanı da Nil by Mouth posterini bırakıp çıktık.

"Dirk aptalın tekidir," dedi Candy; hastane koridorunda yürürken topuklarından tak tak sesler çıkıyordu. "Bu adam, yerçekiminin bir elmayı yere düşürmesini bile ayarlayamaz. Bu kadar beceriksiz olmasa Martine'i onun öldürmüş olduğunu düşünebilirdim. Doğru düzgün bir cenaze töreni yapılabaksa her şeyle ben ilgilenmek bana düşer. Neyse ki haberi aldığım da Güney Afrika'daydım. Cape Town'da bir butiğim var."

“Başka yakının bir akrabası yok mu Martine’in?” diye sordu Jessie.

“Babası pintinin tekidir, erkek kardeşiyse hiç işe yaramaz biri. Hiç kimde umurlarında değildir. Neyse, tesadüf ikisi de buralardalarmış; en azından belki cenaze törenine katılırlar bari. Çarşamba günü töreni yapabiliriz diye düşünüyorum.”

“Biz yardım edebiliriz,” dedi Jessie. “Ladismith Otel’e kadar takip et beni. Güzel martinileri var.”

Otoparka gelmiştik bile. Eski moda bir filmde fırlamışa benzeyen MG marka kırmızı bir arabanın kapısını açtı Candy.

“Ne güzel araba,” dedi Jessie.

“Evet. Çok şeker, değil mi?” dedi Candy. “Kiralık.”

“Orada buluşuruz *Tannie M.*”

Olumsuz anlamda başımı salladım.

“Kusura bakmayın,” dedim. “Çok yorucu bir gündü. Eve gidip dinlenmem gerek. Ben kaldığımız yerden yarın devam ederim.”

Jessie bana sarıldı ve Candy de yanağımın yanındaki havayı öptü. Kırmızı MG, tepeden inen kırmızı mopeti takip etti; kalan son *vetkoek* ve ben de küçük mavi kamyonetimle arkalarından ilerledik. Onlar Ladismith Otel’e doğru dönerken biz de şehir merkezinden çıkıp evime doğru giden toprak yolda ilerledik.

Mutfağındaki masaya oturduk beraber; önce *vetkoek* ve ben, sonra yalnızca ben.

O t u z S e k i z

Derin bir uykuya dalmışım, güneş pırıl pırıl parlarken uyanabildim ancak. Kuşlardan bu kadar sonra güne başlamak iyi değildir ama dinlenmeye ihtiyacım vardı. Ve sonuçta günlerden de Pazardı.

Sabahlığımlı üzerime geçirip tavuklarımı kümeslerinden dışarı çıkarttım. Yirmi dört saat açık büfe görevi gören gübre yığınına doğru koştular. Sabah güneşi, tavukların tüylerindeki altın ve kırmızı renkleri açığa çıkarıyordu.

Verandada oturdum ve sabah kahvemi içip peksimetlerimden yedim. Peksimet kabım boşalmak üzereydi.

“Biraz daha yapmak lazım,” dedim kahveme, “Ayrıca çocuklara sözünü verdiğim şu vegan keki de yapmalıyım.”

Üzerimi giyinip köy ekmeğiyle haşlanmış yumurta yedim, ardından da kayısı reçeli. Sonra hurmalı ve cevizli vegan keki yapmaya koyuldum. Çocuklar için yaptığımı tatmak için kesmeme gerek kalmasın diye hamurun bir parçasını kenara ayırdım.

İki büyük tepsisi peksimet hamuru hazırladım. Hem evdeki hem de gazetedeki peksimet kabımı doldurmam gerekiyordu. Ayrıca kamyonetim için de üçüncü bir kap hazırlamayı düşünüyordum, hem yoldaş hem de çerez olarak. Yolculuk esnasında elinin altında yolluk yiyecek bulunması her zaman iyidir.

Pişince keki ve tepsileri fırından çıkardım. Hamurları peksimet şeklinde kestim, fırının ayarını düşürdüm ve kurumaları için tekrar fırına yerleştirdim. Kendime ayırdığım minicik kek soğuduğunda yemek için mutfak masasının başına geçtim.

“Hmm, hiç de fena değil,” dedim ilk ısırığın ardından. “Kremayla servis edilirse daha bile güzel olur ama sade yenmedi de kesinlikle dünyanın sonu değil.” Küçük kekimin yarısını bir lokmada yedim. “Şu Yedinci Gün Adventistlerinin dağa çıkmak istemek için başka sebepleri olmalı. Acaba bu konu hakkında daha fazla bilgi edinebilir miyim?” dedim daha büyük olan hurmalı ve cevizli keke. “Seni çocuklara ulaştırdığımda göreceğiz.”

Peksimetler fırının içinde kururken, bir sürahi karpuz suyu hazırladım; böylece kendim de kurumadan verandada oturabilecektim. Güneş tepede, bahçemdeki gölgeler küçücüktü. Savandan Rooiberg’e doğru baktım. Dağın etekleri, koyu kahve ve yeşil çalı benekleriyle bezenmiş kızıl kahverengiydi. Kırmızı dağın zirvesinin mavi gökyüzüyle buluştuğu noktada titrek çizgiler görüyordum. Hava o kadar sıcaktı ki dağ buharlaşıyordu.

Bir süreliğine öylece oturup bahçemin ve savanın sesini dinledim. Tavuklarım sessizdi ancak kuşlar birbirlerine sesleniyordu. En güzel ses *Bokmakierie’lerin* sesidir. Bütün diğer kuşların tamamından daha çok notaları vardır. Arada bir, kasabaya gidip gelen yoldan geçen bir arabanın sesini du-

yabiliyordum. Belki de insanlar kiliseden çıkmış pazar brunch'ı için evlerine dönüyorlardı.

Ancak çıkan en yüksek ses, bütün seslerin birleşiminden de daha yüksek olan ses sessizlikti.

Bazen sessizlik beni korkutur çünkü bana yalnızlığımı hissettirir. Ama bugün hoşuma gidiyordu. Son günlerde o kadar çok gürültü olmuştu ki sessizliğe hasret kalmıştım. Karpuz suyumun yanında sessizliği de kana kana içiyordum.

Kendi nefes alışverişimle kalp atışımı bile duyabiliyordum. Sonra bir vızıltı duydum; büyükçe bir böcek görürüm diye etrafıma bakındım, yaban ansı mesela. Hiçbir şey göremedim ama ses yükseliyordu. Bir moped. Toprak yoldan bana doğru geliyordu ve sonra Jessie'nin yolun kenarına çekip kaskını çıkardığını ve siyah saçlarını savurduğunu gördüm. El salladım. Fırlayıp kalkmak için fazla sıcaktı hava. Verandanın gölgesine gelebilirdi kendisi.

Yanımdaki sandalyeye oturdu ama konuşmadı. Sanki birisi tüm tadını kaçırmış gibi yüzü solgundu.

Bir bardak karpuz suyu doldurdum ama bakmadı bile.

"Jessie," dedim, "İyi misin canım?"

Ağzını açtı, derin bir nefes aldı ve bedeni sarsılmaya başladı.

"Ahh, *Tannie Maria*..."

O t u z D o k u z

Gözlerini kapatmıştı Jessie ama gözyaşları kirpiklerinin arasından akıp yanaklarına doğru süzüldü. Kolumu omzuna doladım, bana doğru yaslandı; önlüğüme kapanıp ağladı, başını ve saçlarını okşadım.

"Ahh, ana kuzusu," dedim.

Ağlaması durduğunda, "Kuşların ötüşünü dinle," dedim.

Ne güzel sesler çıkarıyorlardı yine. Jessie'nin başı omzumda, daldan dala konan bir kuşu izliyordum; sarı tüylü boynunu uzatıp fokurdamayı andıran güzel bir ses çıkardı, şarkı söyleyebien bir su pınarı gibi.

"Karpuz suyu iç biraz," dedim. "Ağlayıp duruyorsun. Bu sıcakta. İçin kurmuştur."

Doğruldu ve büyük bir yudum aldı.

"Ahh, *Tannie* Maria..." dedi.

Tekrar yutkundu, ağzında benim adımdan başka da bir şey yoktu halbuki.

"Ne oldu Jessie'ciğim?"

"Salağın tekiyim ben," dedi.

Anladım ki aşkla ilgiliydi sorunu. Yalnızca aşk Jessie gibi akıllı bir kızı böyle aptala çevirebilirdi çünkü.

"Reghardt mı?" diye sordum.

Onaylar şekilde başını salladı ve burnunu çekti.

"Okulda bir aradaydık ve benimle hep ilgiliydi, anlarsın ya. Ama ben yalnızca arkadaş kalmak istiyordum. Grahamstown'da iken özledim onu. Anne-mi, ailemi, sevdiklerimi özlüyordum ama onu bir başka özlüyordum. Döndüğümünden beri de zaman zaman görüşüyorduk. Ama ona bir sevgili için hazır olmadığımı söyledim. Özgürlüğümü seviyorum."

Bir yudum daha aldı meyve suyundan ardından da kendi kendine sarıldı; elleri omuzlarındaki dövmelelerine uzanmıştı.

"Sonra geçen gece, Lawrence'ın öldürüldüğü gece, seni evine bıraktıktan sonra ona gittik. Çok anlayışlıydı, ben de çok korkmuştum Yani... İşte ... Daha önce hiçbir erkekle bu kadar ileriye gitmemiştim." Savana doğru baktı. "Güzeldi ama. Çok güzeldi. Kendimi ona açtım işte, anladın sanırım."

Anlamış gibi başımı saladım ama gerçekten anladığımdan hiç emin değildim.

"Gerçekten çok özeldi. Olağanüstü. O da öyle düşünüyormuş gibi davrandı. Ama sonra..."

Sanki yardım arıyormuşçasına masanın etrafında gezdirdi gözlerini. Masada yalnızca içinde kek kırıntıları olan tabağım vardı... İşe yaramazdı.

"Dün gece bardaydı," dedi, "Babası ve diğer arkadaşlarıyla rugby izliyorlardı. Zar zor bir selam verdi. Önce böyle şey oldum; tamam ya, neyse ne devre arasında yanıma uğrar nasılsa diye düşündüm. Zaten Candy ile röportaj yapmakla meşguldüm."

Candy'nin neler söylediğini öğrenmek istiyordum ama bu onu şimdi bekleyebilirdi.

"Sonra ma arasında yanıma gelmedi; yalnızca şöyle bir el salladı. Birileri bize içki ısmarladı. Martini. Çoğunu Candy içti. Yorulmuştum; saat on bir gibi eve döndüm. Giderken bana yine el salladı Reghardt. Kalkıp beni öpmeydi; dışarıya kadar eşlik falan da etmedi. Eve gittiğimde kız kardeşim uyanıktı; ona olanları anlattım. Çoktan anlamış olman gerekirdi dedi."

Jessie kucagında bir peçete bulup burnunu sildi.

"Ne kadar ırkçı bir kasabada olduğumuzu unutmuşum," dedi. "Reghardt, babasının ve arkadaşlarının onu siyahi bir kız arkadaş ile görmelerini istemedi."

"Yo hayır, Jessie," dedim.

Ama bunu söylerken bile düşüncesinin doğru olabileceğini biliyordum.

"Sadece bir gönöl eğlencesiymişim demek ki... Kullanıp attığı bir paçavra"

Ne söyleyeceğimi bilemedim. Sonra keki hatırladım. İçeride minik kekin yarısının durduğunu hatırlamam neden bu kadar uzun sürdü bilmiyorum.

"Bir saniye bekle canım. Hemen döneceğim."

Mutfağı, ağır ağır kuruyan peksimetlerin kokusu sarmıştı. Hızlıca kahve yapıp hurmalı cevizli kekle beraber Jessie'ye götürdüm.

Önce ağız dolusu bir ısırik aldı, ardından da bir yudum kahve eşliğinde kalanını bitirdi. Ama bu onu neşelendirmedi.

"Dahası da var," dedi. Bir şey yutmuyor olmasına rağmen yutkunuyordu.

"Bu sabah Ladismith Otel'i'nin önünden geçiyordum. Candy'nin kırmızı spor arabasını gördüm dışarıda. Belki geceyi otelde geçirmiştir düşüncesiyle içeri girdim. Gerçi bana Sunshine Pansiyonu'nda kalacağını söylemişti. Her neyse, Jannie'yi gördüm otelde. Dün gece resepsiyonda nöbetçiymiş. Candy'nin otelde gecelemediğini söyledi."

Jessie'nin gırtlacağı yine o yutkunmaya benzer hareketi yapıyordu. Ama artık kek falan yemiyordu. Belki de içinde yumurta ve tereyağı olmadığı için yatıştırıcı etkisi yetersiz oluyordur kekin. Kremalı bir dilim verseydim keşke ona.

"Candy'nin Reghardt'la beraber çıktığını söyledi. Sarmaş dolaş. Bir de göz kırpıp 'O kız acayip seksi, Reghardt kesin götürmüştür' dedi."

Yine ağlamaya başladı Jessie, ancak gözyaşları tükendiğinden daha ziyade sarsıcı bir öksürük gibiydi çıkardığı sesler.

Ne yapacağımı bilmiyordum. Aşk tavsiyeleri köşesi yazıyorum evet ama mektup, yanibaşında gerçek bir insanın oturmasıyla aynı şey değil ki. Sadece onun acısını dindirmek istiyordum. Bu aşk işlerine değmez diye düşündüm. Baksana böylesine güçlü bir kızı bile nasıl kırabiliyordu aşk. Böyle akıllı bir kıza kendisini aptal gibi hissettiriyordu.

Sarıldım ve başının tepesini öptüm. Minik bir öpçük. Bir yerime zarar verdiğim zaman annemin beni öptüğü gibi.

“İhtiyacın olan bu,” dedim, “Bir öpçük.”

Bedeni titremeyi bıraktığında ellerimi omzuna koyup doğrulttum kızı.

“İçeri gel Jessie,” dedim. “Beraber o küçük kurabiyelerden, minik öpçüklerden, yapacağız.”

Onu mutfığa götürdüm.

“Arkandan o büyük tereyağ kalıbını uzatır mısın,” dedim, dolabı açıp içinden toz şeker, un ve mısır nişastası çıkarırken. “Tereyağ gerekecek. Çok fazla. Çözülmesi için fırının gözüne koyar mısın?”

Dediklerimi yaptı, yumuşacık bir bez bebek misali aheste aheste hareket etse de.

“Şimdi şu tepsiyi yağlamak için tereyağını kullan bakalım,” dedim, bütün malzemeleri masanın üzerine çıkartırken. “Aferin sana. Yağı erit. Evet... ve şekeri yavaş yavaş ekle. Karıştırmaya devam et. Güzel.”

Elleri meşgulken kollarının güç kazandığını görebiliyordum. Zihnini de meşgul etmeliydim.

“Şimdi hepsini elekten geçirelim. Evet,” dedim. “Bir şeyler öğrenebildin mi peki? İşimize yarayacak bir şeyler? Kuzenden.”

Jessie’nin elleri yağ ve un içindeydi.

“Yani,” dedi, “Bir sürü şey anlattı.”

“Evet?” dedim, üç yumurtayı kırıp kasede çırparken.

“Grace’ın bahsettiği şu adam,” dedi. “Adı John olan. Martine’in eski erkek arkadaşı olabileceğini söyledi Candy. John Visser. Organik tarım yapıyormuş.”

“Ben bunu eklerken sen de un koy bakalım karışıma. Evet, karıştırmaya devam.”

“Martine’le evlenmek istemiş ama Martine kabul etmemiş. Candy, adamın Martine için yeterince güvenilir olmadığını düşünüyor.”

“Tamam, şimdi ellerini sok bakalım. Hamuru yoğur. Yani onun yerine Dirk’i mi seçmiş?”

Peksimetleri fırından çıkarıp havalanmaya bıraktım; öpücükleri pişirmek üzere hazır olması için fırını 180 dereceye getirdim.

“Dirk maddi yönden sağlam ve evlendiklerinde düzgün birine benziyor-muş. Candy, Dirk’in Martine’i dövdüğünü bilmiyormuş. Duyunca çok öfkelen-di; Martine’in kendisine söylememiş olmasına da içerledi.”

Kocamla geçirdiğim zamanları ve Martine’in bana yazdığı mektubu düşün-düm. Kendim ettim kendim buldum demişti mektubunda.

“Kocanın seni dövdüğünü başkalarının bilmesini istemezsin,” dedim. “Sanki kendi hatanmış gibi hissedersin çünkü.”

“Candy Martine’in çok gururlu olduğunu söyledi,” dedi. “Yardım isteyecek tipte biri değilmiş.”

Toz şekeri tekrar dolaba koyup pudra şekerini çıkardım. Hemen yanında biraz yerfıstığı ezmesi duruyordu. Her zaman kullandığım kurabiye tarifime güzel bir ilave olabilir diye düşündüm.

“Şunun bir kısmını ekleyelim diyorum,” dedim, kavanozu Jessie’nin yanına koyarken. “Ne dersin?”

“Leziz,” dedi Jessie; gözleri parlıyordu artık. “Tuhaf bir aileleri var. Martine ile Candy’nin babaları kardeşmiş ve ikisi de süper zenginlermiş. Büyükbabalarının altın madeni varmış. Candy’nin babası Candy’ye iş kurmuş ve ona küçük bir servet bırakmış.”

“Öyle mi?” dedim fıstık ezmesini kaşıklarken.

“Ama Martine’in babası iki evladının da kendi ayaklarının üzerinde durmaları gerektiği görüşündeymiş; bu yüzden onlara tek kuruş vermemiş.” Fıstık ezmesini hamura ekliyordu. “Martine bir süre önce, annesi öldükten sonra, babasıyla bir tartışma yaşamış ve o günden beri de görüşmemişler. Martine’in erkek kardeşi ise babasının peşindeymiş sürekli, üç beş kuruş alma ümidiyle

ama pek bir şansı yokmuş onun da. Henüz. Baba, seksenli yaşlarında ve oldukça hasta. Tekerlekli sandalyede.”

“Şimdi tek tek yuvarlıyoruz, şöyle,” dedim. “Sonra da çatalla düzlüyoruz.”

“Oluyor mu?” diye sordu Jessie, çabuk çabuk bir sürü yuvarlak yaparken. “Martine’in erkek kardeşi bir yeğeni olduğunu bile bilmiyor. O bakımevindeki özel bakım gerektiren oğlan, biliyorsun.”

Yemek ve sohbet bez bebek Jessie’yi hayata döndürmüştü. Yuvarlak haline getirdiği hamurları çatalla *pat pat pat* düzeltiyor, ardından da fırına diziyordu.

“Acaba neden?” dedim. “Sence utanıyor muydu?”

“Candice, Martine’in mahremiyetine düşkün olduğunu ve kardeşiyle de çok samimi olmadığını düşünüyor. Birtakım ailevi sırlar söz konusu sanki. Detaylarını öğrenemedim.”

“Martine’in çok fazla parası yoktu; olsa, Dirk’i terk ederdi,” dedim. Tepsi artık küçük düzlenmiş kurabiyelerle dolmuştu; fırına yerleştirdim. “Ama bir plan yaptığını söylemişti... Neye niyetlendiğini merak ediyorum.”

“Son banka hesap özetlerinde pek bir hareketlilik yok. Birkaç kez az miktarlarda çekilen para ve yatırılan maaş.”

Jessie masanın kirli olan kısmını sildi. Sonra bana bakıp masanın tamamını temizledi.

“Öpücüklerin” pişmesi uzun sürmedi. Pudra şekeri ve limon suyundan hazırladığımız yapıştırıcıyla dudak şeklindeki kurabiyelerimizi birbirini öpecek şekilde yapıştırdık. Ardından tabağa dizip büyük bir demlik kırmızı çalı çayıyla beraber verandaya çıktık.

Hava serinlediğinden tavuklarını oraya buraya dağılmış, gübreleri gagalıyorlardı. Tepelerdeki gölgeler yükselmiş, akşamüstü güneşi dikenli ağaçlarla çalılıklara yumuşacık bir görünüm vermişti. Şakayıkları duyamasam da ötüşen başka kuşlar vardı.

Kurabiyeler son derece lezzetliydi. Gevrek, leziz, kıvamı tam. Nihayet Jessie için yutmaya değer bir şeyler çıkmıştı.

“*Jislaaik Tannie*, çok güzel,” dedi beş tane yedikten sonra.

Jessie’nin dudaklarına tekrar gülümsemesinin yerleşmiş olduğunu görmek güzeldi.

*Telefonu I'm your man*⁵⁰, diye çaldı.

Telefonunu kemerindeki kesenden çıkarttı ve arayan kişiye bakar bakmaz gülümsemesi yüzünden siliniverdi.

"Reghardt," dedi bir tuşa basıp çalan şarkıyı sözlerinin ortasında susturarak. "Bu arama melodisini hemen değiştireceğim."

Tekrar tekrar çaldı telefonu ama o yanıtlamadı.

Bu defa, telefon her çalışta *By the rivers dark*⁵¹ şarkısı çalıyordu.

K ı r k

Jessie yüzünde gülümsemesi olmadan ayrıldı ama elinde kurabiye dolu bir kap vardı. Ortalığı toparladığımda bahçede çalışabilecek kadar serinlemişti hava. Kahverengi *veldskoene*'lerimi özlüyordum ama onların yerine haki renkli olanları giyip hasır şapkamı taktım.

"Umarım düzelecek," dedim marula, yabani otları temizlerken. "Düzelecek biliyorum. Gencecik güzel bir kız o." Domateslerin çevresini temizledim. "Başka birisini bulacaktır."

Yığının alt kısmından bir kürek dolusu taze gübre aldım. Pas rengi tavuklarım etrafta otları gagalıyorlardı ve taze yemek için toprağı incelemeye geldiler hemen.

"Gelin de sebzelerimi kemiren böcekleri yiyin," dedim ama takmadılar beni.

Bitkilerin arasına küçük bir tırmıkla gübre döktüm ve bir mor marulun göbeğine kurulup oturmuş olan bir sümüklü böceği çıkarttım.

"Cik, cik, cik" diye seslendim ve tavuklar koşa koşa geldiler.

Sümüklü böceği onlara doğru fırlattım ve içlerinden en hızlısı kaptı. Sora hepsi yiyecek bir şeyler bulmak için sebzelerimin arasına geldiler. Kadife çi-

⁵⁰ İngilizce, "Senin hayatındaki adamın benim."

⁵¹ İngilizce, "Nehrin karanlığında."

çekleriyle yabani sarımsakların arasına gübre döktüm. Tavuklarla beraber bu bitkiler de böcekleri bahçemden uzak tutmama yardımcı oluyorlardı.

“Düzelecek,” dedim tavuklara. “Jessie. Sevebileceği birini bulacak.”

Tavuklardan biri gelip yanımda durdu ve parlak gözleriyle baktı bana. Başını bir yana eğmişti.

“Ben mi?” dedim, tırmığı toprağa geçirip gübreyi karıştırırken. “Ben de iyiyim.”

Yeşillikleri bırakıp pancarların ve patateslerin olduğu yere doğru ilerledim. Tavuk da peşim sıra geldi.

“Ben gayet iyiyim.”

Güneş batarken tavukları kafeslerine kapattım, yıkanıp üzerimden bahçenin kalıntılarını temizledim ve geceliğimi giydim. Kalan körili kıymadan kendime bir sandviç hazırlayıp gecenin çöküşünü ve gökyüzünün yıldızlarla dolmasını izleyerek avluda yedim.

“Ben gerçekten iyiyim,” dedim sandviçime, son lokmayı ağzıma atmadan.

Kuşlar uykuya geçmişti, kurbağaların sesini dinledim o yüzden. Yatağıma gittiğimde kurbağalar yürekleri boğazlarında gibi vıraklıyorlardı hala.

Ertesi sabah kuşlardan bile önce uyandım, güneşin Groot Swartberge’nin üzerine doğmasını seyrettim. İçimde bir boşluk vardı, bir şeyler eksik gibi... Belki de kahvaltı zamanı olduğu içindi.

Tavuklarımı dışarı çıkarıp besledim (mısır), ardından da kendi karnımı doyurdum (omlet, domuz pastırması, kızarmış ekmek, *appelkooskonfyt* ve öpücük kurabiyeleri). Küçük mavi kamyonetimle, yanımda iki kutu peksimet tangirtungur sallanarak şehre gittim. Bir kutu araba, bir kutu da ofis için. Hurmalı cevizli vegan kekim de güzelce yağlı kağıda sarılıp *Tupperware* kutusunun içine konmuştu. Yolun yanındaki telefon direklerinde üç büyük siyah kuş vardı, yaklaştığımı görünce uçtular. Kargalar. Yükseklerle doğru uçtular, gökyüzüne. Bu kuşlara, nedendir bilmem, hiç güvenmem.

Dwarsrivier Pansiyonu’nun önüne park ettim. Güneşin altında kaldırımdan yürüdüm; Dirk’in kamyonetinin ve şu aceleci adamın 4x4’ünün önünden geçtim. Binarın düz bej rengi duvarları parlak ışıktaki göz kamaştıracak ka-

dar parlıyordu. Ön kapı, bir pelesenk ağacının gölgesinde kalmıştı. Bir Karoo söğüdünün altındaki bankta kadınlar oturmuş çay içip sohbet ediyorlardı. Bana arkaları dönüktü; ben de olduğum yerde biraz durup dinlenmeye karar verdim.

“Dünyadaki şu son günlerimi bu adamla geçirmek istemiyorum,” dedi daha uzun boylu olan kadın. Uzun kızıl saçlarını döndürüp başının üzerine tuttururken.

“Ama Emily onu öylece bırakıp gidemezsin,” diyordu diğer kadın. “O senin kocan; bizim de liderimiz.”

Daha kısa boylu ve daha topluydu; kıvrıkcık ak düşmüş saçları vardı.

“Umrumda değil. Benim de biraz eğlenmeye hakkım var. İstersen al senin olsun Georgie.”

“Yok artık!” diye cıyıkladı Georgie ve kendisini bir parça kağıtla yellemeye başladı. “Joel ne der?”

“İkisini de al. Senin dünyevi hazzı yaşayacağın günler sayılı.”

“Tanrının huzuruna vardığımızda hazlarımız sonsuz olacak,” dedi Georgie.

“Dünyevi diyorum dünyevi.”

“Aman Emily komiksin.”

“Hayır, ciddiym.” Kızıl saçını omuzlarına düşürdü. “Bu egoist manyakla bir gün daha geçiremem. Sonun yaklaşıyor olması her şeyi daha berrak bir hale getirdi.”

“Nereye gideceksin ki?”

“Biraz birikmiş param var, ayrıca hep yapmak istediğim şeyler...”

“Ya bizimle birlikte huzura yükselmek için zamanında aramıza dönmezsen?”

“Ne olur ki?”

“Ama Emily, Emmanuel öğrenirse neler yapacağını biliyorsun.”

O an bir adam çıktı dışarı; şu koca sakallı, acaleci olan.

“İçeri girin,” diye bağırdı ön kapıdan. “Kahvaltıya geciktiniz.”

“Olamaz,” dedi Georgie, ellerini korkmuş kuşlar misali havada sallayarak.

“Geliyoruz canım,” dedi Emily ve iki kadın da ayağa kalktı.

Adam beni kapıda gördü, kaşlarını çattı ve dönüp gitti.

Derin bir nefes aldım, *Tupperware* kabımı önümde tuttum ve içeri adımımı attım. Yemek salonuna kadar peşlerinden gittim. Yedinci Gün Adventistlerinin hepsi uzun bir masanın başına oturmuş kahvaltı yapıyorlardı. Pansiyonun işletmecisi olan iri yarı anne kızıyla beraber başka bir masada oturuyordu ve bu sefer saçlarına düzgün bir şekilde bukleleler yapmıştı. Genç siyahi bir kadın onlara tepsi içinde sosis, pastırma ve yumurta getiriyordu. Anne, teşekkürlerini homurdandı; kadın aceleyle gidip bu sefer de elinde kızarmış ekmek, margarin ve reçelle döndü. Bunlar da uzun masaya gidiyordu.

Benden kek isteyen sıska küçük oğlan bir kase müslinin içine soya sütü döküyordu. Ben hayatımda hiç soya sütünün tadına bakmadım.

“Nasıl olur da soya fasulyesinden süt elde edilir ki?” dedim.

Uzun kıvılcıklı Emily kafasını kaldırıp bana baktı ve gülümsedi ama bir şey demedi.

“Merhaba,” dedim. “Ben *Tannie* Maria.”

“Ben Emily,” dedi.

Kimse çağırıp kahvaltıya buyur etmedi beni. Bu insanlar kesinlikle Ladis-mithli olamazdı.

“Vegan bir kek yaptım, hurmalı ve cevizli,” dedim elimdeki kutuya dokunarak, “Çocuklar için.”

Emily kaşlarını çattı, anlayamamıştı.

“Vegan,” diye tekrarlardım, “Vejeteryan gibi ama tereyağı, yumurta veya benzeri bir şey de yok içinde.”

“Ha, vegan,” dedi. “G” harfini benim gibi hafifçe yuvarlayarak değil, kuvvetli biçimde vurgulayarak söylemişti.

“Martine’i tanıyan var mı aranızda? Martine van Schalkwyk?” dedim.

“SPAR’da çalışan kadın değil mi?” dedi Emily.

Georgie onayladı, “Tatlı biriydi.”

Georgie’nin yanında oturan soluk yüzlü bir kadın kafasını salladı- geçen sefer çocuklara kek yedirmeme engel olan kadındı bu.

“Bizden biri değildi,” dedi. “Onu tanımıyoruz.”

Masanın başında oturan adamın kaşları hala çatıktı. Ayağa kalkıp odayı terk etti; tabağındaki ekmeğin yalnızca yarısı yenmişti. Diğer masadan gelen et ve yumurta kokusu yüzünden belki de.

Diğer herkes vegan yiyeceklerinden memnun görünüyordu. Çocuklar elimdeki kabin kapağını açtığımı görünce yerlerinden fırlayıp etrafımı sardılar.

“Lütfen Anne biraz yiyebilir miyiz?” dedi sıkı oğlan, soluk yüzlü kadına.

“Eh, pekala. Yulafınızı bitirir bitirmez. Teşekkürler, *Tannie*,” dedi elimdeki kabi alırken. “Çok kıbarsınız.”

“Eğer sormamın sakıncası yoksa,” dedim, “Dünyanın sonu tam olarak ne zaman gelecek?”

Emily güldü, “Son Mayıs’ın 21’inde” dedi.

Soluk yüzlü kadın ona kaşlarını çatarak baktı.

“Artık kesin tarihlerle konuşmuyoruz,” dedi. “Ama Aralık ayının 21’inde olacak diye düşünüyoruz.”

“Üç hafta sonra yani?” dedim. “Çok zaman yok o halde.”

Kızarmış ekmeğinin üzerine marmelat sürerken başını salladı iki yana.

“Fazla endişeli görünmüyorsunuz,” dedim.

“Bize bir şey olmayacak,” dedi ve ekmeğini ısırdı.

Georgie onaylamak için başını sallayınca minik gri bukleleri aşağı yukarı sallandı.

“Huzura varacağız,” dedi Georgie.

“Kim?” dedim.

“Biz, inananlar!” dedi soluk yüzlü kadın.

Gülümsedi. Gözleri mavi ve parlaktı. İnanç dolu. Dişlerinde marmelat vardı.

Kırk Bir

Gazetenin ofisine gidince, elimdeki peksimet kabını bırakıp su ısıtıcısını çalıştırdım.

“Neye inanıyorsunuz?” diye sordum Harriet ile Jessie’ye.

Jessie, başını bilgisayarından kaldırıp baktı ancak ne beni ne de peksimetleri görmek onu gülümsetebilmişti. Atkuyruğu her zamanki gibi güzel toplanmamıştı. Bütün saç telleri olması gereken yerde olan Hattie ise kendi masasının başındaydı.

İkisi de cevap vermedi, fincanları hazırladım- Hattie'ye çay, Jessie ile bana kahve.

"Aralık'ın yirmi birine kadar vaktimiz var," dedim. "Bir şeylere inanmak için."

"Ah canım," dedi Hattie. "Yedinci Gün Adventistleri ile konuştun, değil mi?"

"Dünyanın sonu geldi gelecek," dedi Jessie; öyleyse de umrunda değilmiş gibi çıkmıştı sesi.

"Dürüst olmak gerekirse," dedi Hattie. "Bu insanlar gerçekten kafayı yemiş."

"Ama hepimiz öleceğiz," dedi Jessie. "Yirmi birinde olmasa da—bir gün."

"Herhalde," dedi Hattie, çayını almak için ayağa kalkarken. "Belki de bu yüzden gidiyorumdur kiliseye. Ölümünden sonra yaşam varsa diye. Ama doğru-sunu isterseniz neye inandığımı ben de tam olarak bilmiyorum."

"Ben ölümden önce birazcık bir hayat istiyorum," dedim.

Jessie, başını bilgisayarından kaldırıp baktı. Harriet bir kaşını kaldırdı.

"İyi misin Maria?" dedi Hattie.

"Pardon, evet, iyiyim. Ne dediğimi bilmiyorum! Gayet güzel bir hayatım var."

Jessie'ye kahvesini verdikten sonra ikisine de peksimet uzattım. Jessie'nin, peksimet almayacak kadar perişan bir halde olmadığını görünce sevindim. Hattie ise tabii ki reddetti.

"Öğle yemeğinde alırım," dedi. "İkinizin yoğun bir haftasonu geçirdiğini-zı anlattı Jessie."

"Dirk ile Anna'yı anlattım," dedi Jessie. "Ve Candy'den öğrendiklerimi de."

"Meseleyi takip edebileceğimiz birkaç ipucu var," dedi Hattie.

Nal sesini andıran bir ses duyuluyordu, sanki küçük bir at kapıya doğru geliyor gibi. Kapı açıldı ve biri başını içeri uzattı. Turuncu rujlu, uzun siyah kirplikli ve hasır şapkalı bir baş.

"Harika," dedi Candy. "Hepiniz buradasınız!"

Kapıyı itip açtı, hızlı bir şekilde içeri girdi mor renk topuklularıyla. Yalnızca baktığınız zaman bile içinizi ferahlatan leylak rengi pamuklu bir elbise

giymişti bugün. Sarı saçları açıldı, omzuna düşmüştü. Jessie, kamburunu çıkararak sandalyesinin içine iyice gömüldü.

“Hattie,” dedim. “Bu Candy, Martine’in kuzeni.”

Candy şapkasını başından çıkardı, kendisini yelledi ve şapkayı Jessie’nin sandalyesinin arkasına astı. Ardından da Jessie’nin masasının yanındaki tabureye oturdu.

“Cenaze töreni Çarşamba sabahı saat onda,” dedi Candy. “Bir rahiple bir mekan ayarladım ama bir yemek şirketine ihtiyacım var. Ayrıca kimleri davet edeceğim konusunda da yardım almam gerekiyor.”

“Gazetenin yarınki baskısına ölüm ilanını verebiliriz,” dedi Hattie.

“Evet, süper olur,” dedi Candy. “Bazı kişileri özel olarak davet etmek gerek. Jessie’nin bana katili bulmamız gerektiği konusunda söylediklerinden sonra... Düşündüm de... Yani insanları şahsen çağırmak iyice inceleyebilmek için iyi bir fırsat. Beraber gidebiliriz.”

Jessie’nin rengi solmuştu ve ellerini inceliyordu. Candy’nin turuncu ojeli ayak tırnaklarına bakıyordum.

Candy ile beraber bir şeyler yaparak Jessie’yi üzmem istemiyordum. Ancak diğer yandan, Candy, Jessie ile Reghardt arasında olan biteni bilmediğinden aslında Jessie’yi isteyerek incitmemişi. Jessie ile ben kendi düşüncelerimizde yüzerken Hattie misafirimize bir bardak çay ikram edip cenazenin detaylarını not aldı. Neyse ki aramızdan biri misafirperverliği unutmamıştı.

“O güzelgece için teşekkür ederim Jessie,” dedi Candy çayını yudumlarken. “Biraz fazla kaçırdığım için kusura bakma. Kuzenimden dolayı hala şoktayım sanırım. Bu arada, kasabanızda çok tatlı çocuklar varmış. Çok tatlı. Biriyle—”

Patikadan ayak sesleri geliyordu. Adamın biri kapıyı çalıp içeri girdi. Reghardt. Jessie ayağa fırladı.

“Reggie!” dedi Candy gülümseyerek. “Ben de senden bahsediyordum.”

Reghardt’ın ağzı tıpkı bir balık gibi açılıp kapandı. Jessie, balığı zıpkınlar gibi bir bakış attı ve hızlıca çekip gitti yanından.

“Jessie...” dedi peşinden dışarı çıkarken Reghardt.

Ancak cümlesinin devamı daha ağzından çıkmadan Jessie’nin mopeti hareket etmişti bile. Reghardt geri dönüp kapının eşliğinde durakladı.

“Olamaz,” dedi. “Gitti.”

“Çiçek işi için birisiyle görüşmem gerekiyor,” dedi Candy saatine bakarken.

Hızlı adımlarla yanından geçerken Reghardt’ın yanağını okşadı. Kıpırmızı kesildi adam ve yine şu balık hareketini yaptı.

“Reghardt,” dedim. “Van Schalkwyk’lerin borusunda bir şey bulabildiniz mi? Nar suyu?”

“Evet,” dedi. “Yani hayır sizinle bu konuları konuşamam. Şimdilik. Kusura bakma *Tannie*. Teğmen... Polis meselesi bu.”

“İçinde yatıştırıcı ilaç olup olmadığını YSKM mi inceleyecek yoksa Cape Town’a mı gönderecekler?”

“Hayır, abi, *Tannie*, bilgi veremem, üzgünüm. Basın irtibat yetkilileriyle görüşebilirsin. Ancak raporlanacak bir şey yok... henüz. Jessie’nin nereye gittiğini biliyor musunuz? Geri dönecek mi?”

“Bilgi veremem, kusura bakma,” dedim.

“Gidip kendim öğreneyim,” dedi.

Başıyla kibarca selamladı ikimizi de ve çıktı. Hattie, kapıya doğru yürüyüp dışarı baktı.

“Bu olanlar da neydi allah aşkına?” dedi.

“Tavuklu dürüm ve sütlü turta,” dedim. “*Tannie* Kuruman’ın *melkert*’i harikadır. Yemek işini ayarlayabilir.”

“Ne?” dedi Hattie.

“Cenaze için,” dedim.

Hattie kapıda durup yola baktı, başını salladı.

Kırk İki

“Allah allah,” dedi Hattie sandalyesine otururken eteğini düzeltmişti. “Neden öyle alelacele çıktı Jessie?”

“Geri döner,” dedim.

Jessie'nin aşk hayatında olanları Hattie'ye anlatması gereken kişinin ben olmadığını düşünüyordum. Su ısıtıcısını çalıştırıp ikimize de birer çay yaptım, ardından mektuplarımla beraber masama geçtim. Üzerinde Ladismith damgası olan beyaz bir zarfı açtım.

Sevgili Tannie Maria,

İki husus var bana yardım edebileceğin.

Birincisi, hayatta önemli olan şeyin ne olduğunu merak ediyorum. Gerçekten.

Aile mi? Sorumluluklar mı? Tanrı mı? Arkadaşlar mı? Yemek mi? Aşk mı?

İkincisi, güzel bir kamp yemeği tarifi biliyor musun? İçinde et ve buzdolabında saklanacak herhangi bir yiyecek olmasın. Biraz mercimeğim ve birkaç kutu domatesim var.

Umutla,

Kayıp Lucy.

İşte bu uzun uzun bir şeyler isteyen kısa bir mektuptu. Oturup düşünürken Hattie'nin masasının karşısındaki duvara aksi vuran sabah güneşini seyrettim. En büyük sorun şimdiye kadar hiç kamp yapmamış olmamdı.

Ayrıca sorduğu diğer sorunun da uzmanı değildim. Ailem yoktu. Sorumluluklarım kocamla beraber ölmüştü. Tanrı benim için bir yabancıydı. Arkadaşlara sahiptim, Hattie ile Jessie; ve çok güzel yemekler pişirip yemişliğim vardı. Ancak aşk hakkında ne biliyordum ki? Önemli olanın ne olduğunu nereden bilebilirim?

"Hats," dedim, "İki sene önce o kadar çok yağmur yağmıştı ki evimin oradaki yolun bir kısmı yok olup bir dereye dönüşmüştü, hatırlıyor musun?"

"Ahh, evet—neredeyse iki hafta boyunca dışarı çıkamamıştın."

"Gelip derenin diğer kıyısında, evime yakın bir yerde durmuştun."

"Ama sen inat etmiştin ve sana oradan taze yemek fırlatmama izin vermemiştin."

"Hattie, attığın domatesler suya düşmüştü, daha fazla kıymetli yiyeceğin ziyan olmasını izleyemezdim. Kurutulmuş ve konserve yiyecekler yiyordum. Ayrıca uzun süre dayanan birkaç meyve ve sebze."

“Sana inanmamıştım ki. Ama sonra dere kurduğunda yanına geldim, sen de o harika balkabağı ve pancar yahnisinden ikram ettin bana.”

“Yeni pişirdiğim ekmekle beraber.”

“Biraz da elma tatlısı hatta. O selden sonra edinmedin mi sen sebze bahçenle tavuklarını zaten?”

Cevap vermedim. Lucy’ye yazmakla meşguldüm. Düşününce bir sürü kamp yemeği tarifi bulmuştum.

Sevgili Lucy,

Sonuç olarak önemli olan aşk ve yemektir. Bunlar olmazsa acıkırsın. Yazdığın diğer şeylerin tadını çıkarmak için de bunlara ihtiyacın var.

İlki tane de kamp yemeği tarifi yazdım. Birincisi, konserve domates, taze soğan, sarımsak, zencefil ve limon kabuğuyla yapılan mercimek bolonezdi. Diğeri ise Hattie’ye yaptığım o yahni. Tarifleri yazarken kapımızın önüne yaklaşılan ayak sesleri duydum. Jessie dönmüştür belki diye umut ediyordum ama gelmeyeceğini de biliyordum.

Candy girdi içeri, “Az önce gördüm onu, tepeleme dolu bir meyve tezgahının başında. Aa, şapkam.”

Şapkasını Jessie’nin sandalyesinden aldı ve başına taktı. Elimdeki zarfla kendimi serinlettim.

“Martine’in eski sevgilisi, John. Pazarda,” dedi. “Beni görmedi.” Bana baktı. “Gidip beraber konuşalım.”

“Hadi sen git,” dedi Hattie bana.

Çok da hevesli değildim. Jeessie’yi incitmek istemiyordum. Soruşturma ortamım Jessie idi benim ve o olanlardan sonra Candy ile gitmem... Ama Candy John’u tanıyordu ve bir erkeği konuşurma söz konusu olunca bir *vetkoek*’ten farkı yoktu.

“Sanırım yalnız başıma da konuşabilirim,” dedi Candy, bir ayağını ahşap zemine vurarak.

Turuncu ojeli ayak tırnaklarıyla turuncu rujunun tonu tamamen aynıydı. Elimdeki mektubu bırakıp ayağa kalktım.

Bulunması gereken bir katil vardı ortada.

Yolu, Candy'nin kırmızı MG'si ile uçarak gittik; rüzgar o denli kuvvetliydi ki kirpiklerim bile uçuyordu. Hasır şapkası bıraktığı yerde, kucağımda duruyordu. O an, tam da o an, karşı yönden Jessie beliriverdi mopetiyle. Yanımızdan geçip gitti; bizi gördü ancak başını dahi çevirmedi.

Otoparkta, kaldırıma yakın yerlerde bir sıra pazar tezgahı duruyordu. Günlüğü yüz randa, yöre halkı, üzerinde büyük şemsiyeleri olan ahşap tezgahları kiralayabiliyordu. Şemsiye, ağır beton bir zeminin üzerinde dururdu. Şemsiyenin gölgesi tezgahtan küçük olurdu ve güneş yer değiştirdikçe şemsiye de aynı doğrultuda hareket ettirilirdi. Bu yüzden mallar tezgahın yalnızca bir bölümüne dizilir, gölgeyi takip ederek yerleri değiştirilirdi. Buralardan yalnızca renkli şapkalar, çirkin çantalar veya daha evinize bile varmadan kırılan plastik eşyalar alabilirdiniz. Ancak tezgahlardan bazılarında civar çiftliklerden alınan taze ürünler de satılırdı.

"Bu o," dedi Candy.

Üzeri sebze ve meyvelerle dolu çapraz ayaklı bir tezgahın önünde durduk. Kıvrıkcık kahverengi saçları, deri şapkası ve kot gömleği olan yakışıklı bir adam iki tane şemsiyenin arasında güneşin altında dikiliyordu. Tezgahını, yeşil ve yapraklı olan bitkileri gölgede; kavun, domates ve kabakları güneşte bırakacak şekilde düzenlemişti. Şemsiyesini, gelen müşterilere de gölge bırakacak şekilde ayarlamıştı. Ne kadar düşünceli bir hareketti bu. Ya da yalnızca satıcı kurnazlığı belki de. Adamı ve tezgahını tanıdım. Birkaç yıl Ladismith bölgesinde yaşamıştı ama yine de sanki bir yabancıymış gibi davranıyordu. Sohbet etmek için değil satış yapmak için duruyordu orada. Bizimle konuşacak mı acaba diye merak ettim.

Candy arabayı, adamı kendi görüş alanında bırakacak şekilde park etti. Arabadan inerken adama bakmadıysa da onun kendisini seyrettiğini biliyordu. Aheste aheste hareket etti, sanki birileri her bir hareketinin fotoğrafını çekiyormuş gibi: Kırmızı arabanın kapısı açılır, içinden mor renkli bir çift topuklu ayakkabı ile uzun bacaklar görünür, kadın doğrulur, güneş gözlüklerini düzeltir, sarı saçlarını savurur, elleri leylak renkli elbiseninin kenarlarını düzeltir, elbise kalçaları ve göğüslerini sıkıca sarmaktadır.

Adamın gözleri tüm görüntüleri fotoğraflıyordu. Ben de indim arabadan, elimde Candy'nin şapkasıyla.

"Şu güzelim mangolara bak *Tannie Maria*," dedi kaldırım geçip adamın tezgahına doğru ilerlerken.

Tezgahtaki sebze ve meyveler gayet güzeldi. Elime bir mango alıp kokladım. Tıpkı bal gibi kokuyordu. Mangoların bazılarının üzerinde pürüzler vardı. Ancak sebze ve meyveleri kendi bahçenizde kendiniz yetiştiriyorsanız bu olağan bir şeydir. Her zaman marketlerdeki kadar güzel görünmeseler de tatları hep daha güzeldir. Mangoların yanında bir öbek tombul kara üzüm duruyordu.

"Tadına bakabilir miyim?" diye sordum adama bakarak.

Candy'nin topuklu ayakkabı giydiği zamanki boyuyla aynıydı adamın boyu; deri şapkasının ardından hala Candy'i izliyordu ayrıca.

"Buyrun," dedi adam.

Mmm! Çok güzeldi: tatlı ve sulu.

Candy de tadına baktı ancak onun üzümü yemesi biraz daha uzun sürmüştü. Önce dudaklarına bastırdı üzümü, dilinin ucunu üzerinde gezdirdi, yavaş yavaş yalamaya başladı. Üzümü nihayet ağzına attığında adam oracıkta yanıp tutuşacak hale gelmişti. Gülümsedi Candy; ardından güneş gözlüklerini çıkarıp doğrudan adamın yüzüne baktı, sanki yeni farkına varıyormuş gibi.

"Aa, John değil mi bu? John Visser?"

Adam yutkunup ağzını sildi.

"Beni hatıradın mı şeker? Martine'in kuzeni, Candy."

"Candy mi?" dedi adam.

"Martine'in başına gelenleri duymuşsundur," dedi.

Kaşlarını çattı adam, lahanalardan birini gölgeye yerleştirdi.

"Evet. Korkunç"

"Ben de sana nasıl ulaşırim acaba diye düşünüyordum. Cenaze töreni Çarşamba sabahı saat onda."

"Korkunç," dedi tekrar adam kolları iki yanında öylece duruyordu. "O adam."

"Kocası mı?"

“Evet.”

Ellerini yumruk yapmıştı.

“Kocasını mı yaptı sence?”

“Doğru düzgün davranmıyordu Martine’e.”

“Görüşüyor muydunuz?”

Yumruklarını açıp kapattı.

“Adam o kadar kıskançtı ki kimseyi yanına yaklaştırmıyordu,” dedi. “Ama ben yine de iletişimi sürdürdüm.”

“Ne zaman görüştünüz en son?”

“Birkaç hafta önce. Kesinlikle evlenmemeliydi o adamla.”

“Evinde mi ziyaret ettin?”

“Beni sorguluyor musun, ne oluyor?”

Gülümsedi Candy. Şapkasını elimden alıp başına taktı.

“Bu, aile dostumuz Maria,” dedi. “John Visser. Martine’in eski bir... arkadaşı. Maria, cenaze işlemleri için bana yardım ediyor. John da çiftçi. Hala organik mi?”

Onayladı adam.

“Güzel,” dedim kabaklardan birine dokunarak. “Benim de küçük bir bahçem var. Orada da haşereleri tavuklarımla yaban sarımsakları uzak tutuyor.”

“Yani sen de organik tarım yapıyorsun,” dedi adam.

“O şekilde düşünmemiştim hiç,” dedim. “Ama böcekler için ilaç kullanmıyorum ve yabani otları da ellerimle temizliyorum.”

“Gübreleme için ne kullanıyorsun?” diye sordu.

“Bitki artığı ve tavuk dışkısı,” dedim.

“Harika,” dedi adam, ellerini sessizce alkışlar gibi bir araya getirerek. “Organik tarım yapıyorsun o halde. Bahçeyle uğraşanların çoğu gibi. Tarım şirketlerinin pislikleri etraflarını kuşatana dek. Bu şirketler ürünleriyle Afrika’nın dört bir yanında yapılan temel gıda tarımını mahvetti. Böcek ilaçları, otkıranlar, kimyasal gübreler şimdi de GDO’lu tohumlar. Bu bir suç. Kesinlikle suç.”

Candy gülümsedi.

“Doğayı kendi haline bırakmıyorlar,” dedi.

“Para getiren yeri asla bırakmazlar. Kar. Önemli olan tek mesele.”

“Para para para.”

Adam sesini alçaltıp tezgahın üzerine eğildi.

"Paradan fazlası var bence," dedi. "Kontrol. Bu adamlar şeytan. Planları var."

"Martine'le ilişkinizin iyi gitmemesi çok kötü," dedi Candy.

Adam geriledi ve eline bir domates aldı.

"Yanlış karar verdi o," dedi domatesi havaya atıp tutarak.

"Belki de," dedi Candy.

"Olanlara bak," dedi adam.

Domatesi avcunun içine aldı. Sıkıyordu. Parmaklarının arasından kırmızı sular damlıyordu.

"Üzüm ne kadar?" diye sordum.

"Kutusu elli rand," dedi ezilmiş olan domatesi elinden atarak.

Bir yiyeceğe bu şekilde davranıldığını görmekten hiç hazzetmedim.

"Bir kutu alayım," dedim, "Bir paket de domates."

"Ben de şu üç mangoyu alayım," dedi Candy.

"Kamyonetten taze üzüm getireyim," dedi adam, "Gölgelik yerde, serinde bekletiyorum."

Ellerini pantolonuna sürdü. Candy mangolarını seçerken ben adamı otoparka kadar takip ettim.

"Üzüm mevsimi gelmedi henüz," dedim.

"Bunlar erken olgunlaştı," dedi. "Ama seram var. Biraz hilevar sayılır yani. Kirpi ve babunları uzak tutmak için kurmuştum. Ancak nemi ve sıcaklığı ayarlayabildiğimi gördükten sonra bazen sezon dışı meyve de yetiştiriyorum."

Arabası büyük beyaz bir 4x4'tü. Lastikler: Firestone.

"Nar ağacın da var mı?"

Üzümleri arabadan çıkartırken beni duymamış gibi davrandı John. Arabasının arkasında bir yazı vardı. Kocaman kırmızı harflerle Sıkışmaya Hayır yazıyordu. Sıkışma? Nerede duymuştum daha önce bu sözcüğü?

"Sıkışma nedir?" diye sordum.

"Narı çok severdi," dedi John kendi kendine konuşur gibiydi. "Onun için koca bir nar bahçesi yaptım. Ama bana hiçbir yararı olmadı."

Üzümleri tezgaha taşıdı, duymadığım bir şeyler mırıldanıyordu.

Parasını verirken tekrar, "Arabadaki sıkışmayla ilgili o söz ne anlama geliyor?" dedim.

"Şerefsiz madenciler. Bütün kömürü, petrolü ve gazı çıkarana kadar durmayacaklar. Hidrolik sıkışma⁵² doğalgaz ararken kullandıkları yöntem. Toprağın bütün katmanlarını tek tek patlatıyorlar. Zehirli kimyasallar. Yer altı sularımızı tamamen mahveden bir yöntem. Derinlerdeki aküferlerden su çıkarmak istiyorlar. Eğer yaparlarsa Karoo için büyük bir felaket olur. Tamamen felaket. Buradaki ekosistem son derece hassas."

"Burada Klein Karoo'da mı yapmak istiyorlar?"

"Daha ziyade Groot Karoo alanında," dedi Candy'nin mangolarını kahverengi kesekağıdına koyarken. "Ama burayı da inceliyorlar. Suyun çıkması muhtemel görünen bölgelerden arsa aldıklarını duydum. Her şeyi gökyüzünden araştırıyorlarmış. Kızıl ötesi uydu cihazlarıyla. Geçen seneki kuraklıktan sonra çiftçilerin çoğu arazilerini ucuza satıyor..."

"Martine'le sıkışma konusunu konuşmuş muydun?" diye sordum.

Tezgahtaki karpuzları yeniden düzeltmeye girişti.

"Bu maden şirketleri gerçekten alçak. Onları durdurmamız gerek." Göğesini baktı. "Yağmur yağacak gibi. Bugünlük toparlansam iyi olur."

Birkaç bulut vardı gökyüzünde ama yağmur hemen yağacak gibi değildi. Kavunlarla lahanaları mukavva kutuların içine yerleştirmeye başladı.

Candy, "Hollanda Reform Kilisesinde. Cenaze. Çarşamba günü. Tabutu taşıyanlardan biri de sen olabilir misin?"

"Korkunç," dedi John kendi kendine, elindeki kutuyu taşıırken başını iki yana sallıyordu.

"Sanırım adam bir pikniğe yalnızca bir sandviç götüren tiplerden," dedi Candy beraber arabaya binerken.

"Belki başka sandviçleri de vardır," dedim.

Ne hakkında konuştuğumuzu tam olarak bilmesem de öğle yemeği vaktinin geldiğinin gayet farkındaydım.

⁵² Doğal kaynaklara ulaşabilmek için kum, belirli kimyasallar ve suyun basınçla yeraltına verilmesiyle işleyen yöntem.

Tannie Kuruman’ın kafesine giderek bir taşla iki kuş vurmuş olduk: Hem Kuruman’ın lezzetli tavuklu böreklerinden sipariş ettik birer tane hem de böreklerimiz ısınırken cenaze için ikram servisini yapıp yapamayacağını konuştuk.

“Ne ikram etmemiz gerekir sence?” diye sordu *Candice Tannie Kuruman*’a.

Tannie Kuruman kafasına bağladığı kırmızı bezi düzeltti, *Candy*’nin önce mor renk topuklularıyla leylak elbisesine, ardından da yüzüne baktı. *Tannie K*’nin boydan ziyade ene sahip olması ve *Candy*’nin uzun boyu ve topukluları yüzünden *Candy*’yi baştan ayağa süzmesi biraz uzun sürmüştü. Sonra kollarını bağladı ve tekrar *Candy*’nin ayağındaki turuncu ojelere baktı. Ya *Candy*’nin dış görünüşü karşısında hayretten donakalmıştı ya da belki kadının Amerikan İngilizcesini anlayamamıştı.

Bu yüzden *Candy*’nin söylediklerini kendimce tekrar ettim: “Ne tür bir *kossie*⁵³ sunmalısınız insanlara? Cenazede?”

Tannie Kuruman boğazını temizleyip konuştu, “Küçük böreklerle ne dersiniz? Tavuklulardan yapabilirim.”

“Evet,” dedim, “Biraz da sosisli rulolarından olabilir.”

“Ahh evet, *melkertjies*⁵⁴ de olur. Sütlu turta.” Söylediklerini tercüme ederken *Candy*’e bakmıştı. “Ve *koeksister*’lar... İkiz kekler?” Cam tezgahtaki kızartılıp şerbetlenmiş hamurdan şeritleri işaret ediyordu. “Şunlar.”

Gülümsedi *Candy*. “Tatlım, *koeksister*’ların ne olduğunu biliyorum. Enfes olur bence. Siz ikiniz karar verin. Bana faturayı gönderirsin.”

“Kişi başı otuz rand. Sade bir şeyler yaparsam. Ya da daha özel olsun istiyorsan kişi başı elli rand olur. Kaç kişi olacak?”

“Özel olsun,” dedi *Candy*. Bana baktı. “Altmış kişi olur mu sence?”

“Aşağı yukarı o kadar,” dedim. Cenaze törenleri artık eski popülerliğini kaybetmişti *Ladismith*’te. “Böreklerle tatlıların bir kısmını et veya süt ürünü

⁵³ Afrikaanca, atıştırmalık.

⁵⁴ Buharlaştırılmış süt, votka ve tarçınla hazırlanan yoğun bir içecek.

olmadan yapabilir misin?” dedim. “Belki şu Yedinci Gün Adventistlerinden gelen olur.”

“Evet,” dedi *Tannie K.* “Daha önce de onlara yemek yapmıştım. Çocukları gözümde biraz sıksa görünüyor, biliyor musun ...”

Tavuklu böreklerimiz harika kokuyordu; börekleri alıp dışarı çıktık ve pelesenk ağacının gölgesindeki banka oturup Kilise Caddesi'ne baktık. Candy, kendi böreğinden minik ısırıklar alıyordu, bense tek seferde hem çıtır kabuğunu hem de içindeki tavuğu yiyebilmek için kocaman ısırmıştım. O an bir moped sesi duydum. Jessie'ydi bu- lokantaya doğru geliyordu. Belki de öğle yemeği alacaktı kendine. Candy el salladı ve Jessie bizi orada elimizde böreklerle otururken gördü.

Jessie'nin yüzündeki ifade ağızımdakini çiğneyemez hale getirdi beni.

Ağızımdakileri tükürüp Jessie'ye seslenmek istedim. Benim ortağımın da, beraber yemek yemekten en çok keyif aldığı kişinin de kendisi olduğunu söylemek istedim. Hızlı hızlı çiğnedim ancak bitirdiğimde Jessie çoktan dönüp gitmişti bile.

Yemeği hızlı yemiş olmam hemen bitip gitmesi anlamına geldi ki bu da beni aç bıraktığından hiç de akıllıca bir şey olmadı. Ama Candy'nin telefonu çalınca kendi böreğinin yarısını bana verdi.

“Güzel,” dedi, “Ama doydu.”

“David! Tatlım!” dedi telefona ardından da daha kısık bir sesle, “Ne var üzerinde,” diyip güldü. “Mesajımı aldın mı? Evet... Çarşamba. Peter Amca nasıl? Öyle mi? Ağlayabildiğini bilmiyordum. Göz iltihabı olmasın sakın? Sağlığı nasıl?” Ayağa kalkıp banktan uzaklaştı. “Bu öğlen... Hayır, avukatı burada Ladismith'te... Evet...”

Konuşmasının kalan kısmını duyamaz hale geldim. Geri döndüğünde yüzünü buruşturdu.

“David,” dedi. “Martine'in erkek kardeşi. Umarım cenaze için doğru düzgün bir takım giyer. Gerçekten modadan hiç anlamıyor.”

Ellerimde kalan kırıntıları temizleyip ayağa kalktım. Kuzeni olan o adam hakkında Candy'nin ikinci kez kötü konuştuğunu işitmiştim ancak telefonda

son derece samirni davranmıştı adama. Belki de aile işleri bu şekilde yürüyor-
dur.

"Allah kahretsin; bazen aklım David'e takılıyor", dedi Candy arabasına doğru yürürken. "Uzun zamandır babasının parasına konmak istiyor. Amcam tam bir pinti, ama geçen sene mide kanseri oldu ve doktorlar da operasyon için fazla yaşlı olduğunu söylediler. David tıpkı bir akbaba misali sürekli etrafında amcamın; yardımcı oluyormuş öyle söylüyor. Tatile götürüyormuş. Sanbona'dalar şu an. Şu safari kampı hani..."

MG'ye bindik. Koltuklar çok sıcaktı.

"Geçen hafta ziyaret etmiş mi kardeşini?" diye sordum.

"Etmediğini söyledi," dedi Candy spor arabasını çalıştırıp yola koyulurken. "Görmeye gideceklermiş. Ama bir türlü olmamış."

"Yakınlar mıydı birbirlerine?"

"David'in yakın olduğu tek şey adi takım elbiseler. Ve lüks yaşama duyduğu özlem. Ama yine de kardeşiydi. Sanmıyorum onun böyle bir şey..."

"Ama Martine'in ölümü babasının bütün parasının kendisine kalmasını sağladı," dedim.

"Onun da düşündüğü bu zaten," dedi Candy.

Sonra rüzgar o kadar şiddetlendi ki konuşmayı bıraktık.

Candy, beni ve üzümlerimle domateslerimi gazeteye bıraktı.

"Martine'in avukatı beni görüşmeye çağırdı," dedi, arabanın aynasına bakarak turuncu rujunu sürerken. "Vasiyetnamesiyle ilgili sanıyorum. Ayrıca, Dirk'e de uğrayıp cenaze işlemleri hakkında konuşsam iyi olur."

Jessie'nin mopetini dışarıda göremesem de içeri girince gözlerim onu aradı. Meyveleri masama bıraktım.

"Jessie kendisini iyi hissetmiyormuş", dedi Hattie. "Evden çalışacağını söyledi. John'la ne yaptınız?"

"İlginçti," dedim. "Ve Tannie Kuruman yemek işini halledecek."

John'la konuşmalarımızı anlattım. Ardından Jessie'yi cebinden aradım ama ulaşamadım. Evini de aradım, kimse cevap vermedi.

"Jessie için endişeleniyorum," dedim Hattie'ye.

“Hımm,” dedi, “Tuhaf davranıyor.”

Hattie olanı biteni bilmiyordu ancak Jessie’nin özel hayatını anlatmanın doğru olmayacağını hissediyordum hala.

“Çay içer miyiz?” dedim.

Çayımı ve peksimetimi alıp masama geçtim ki sessiz sakın düşünebilirim. Ama telefon çaldı.

“Hemşire Mostert,” dedi Hattie ahizeyi yerine yerleştirirken. “Jessie’nin annesi. Bizi hastaneye çağırıyor. Hemen.”

Kırk Beş

“Benim arabamla gidelim,” dedi Hattie dışarı çıktığımızda.

“Hayır,” dedim çabucak küçük mavi kamyonetime binerek. “Sence Jessie iyi midir? Annesi sorunun ne olduğunu neden söylemedi acaba?” Hastaneye giden tepeyi tırmandık.

“Doğru dürüst duyamadım söylediklerini. Eminim iyidir Jessie. Bu cam daha fazla açılmıyor mu?”

“Kusura bakma,” dedim, “Sıkışıyor. Dur, havalandırmayı sana doğru çevireyim.”

Yol boyunca arabanın camını açık tuttum, ılık bir esinti oldu arabanın içinde. Hattie’nin arabasıyla gitmemiz gerekirdi gerçekten ancak zaten bu kadar endişeliyken bir de Hattie’nin araba sürüşünü kaldıramazdım.

“Hastanelerden arayıp da sorunun ne olduğunu söylememelerinden nefret ediyorum,” dedim tepeyi tırmanırken. “Annemde de aynı şey olmuştu. Hastaneye gelirken yolda kaza yapmamamız için sorunu söylemediklerini anlatmışlardı. Ama bence tamamen saçmalık. Endişelenmek bilmekten daha kötü olabilir.”

Hastanenin otoparkına girerken “Hiç gölgelik yer yok,” dedi Hattie. “Araba çok ısınacak.” Büyük sumak ağacının altındaki tek gölgelik yeri bir polis aracıyla krem rengi bir 4x4 kaplamıştı.

Ağustos böcekleri cırlıyordu. Hastanenin girişine yaklaştıkça sesleri gitgide yükseliyordu. 4x4'ün önünden geçtik. Firestone marka lastikler. Yan tarafında siyah harflerle Klein Karoo Emlak yazısı. Ağustos böceklerinin sesleri, hastanenin girişindeki çiçek tarhlarındaki çalılardan geliyor gibiydi.

Kapıdan içeri girerken adamın biri o kadar hızla çıktı ki dışarı omzuma çarptı.

"Bay Marius!" dedi Hattie, adam bize döndü.

Hattie'den uzun değildi adam ama yine de ona dik dik tepeden baktı. Saçları siyahtı ve yana yatırılmıştı, dudaklarının kenarlarından burulmuş ince bıyıkları vardı. Sanki acı bir şey yemiş gibi görünüyordu dudakları. Gözlerini kısıp baktı ikimize birden, önce bana sonra da Hattie'ye parmak salladı.

Ağustos böceklerinin sesi kesildi. Adamın burnundan soluk alıp verişini duyabiliyordum.

Ağzını açtı, konuşacağını düşündüm, ama onun yerine arkasını dönüp asfalt yolun üzerinden ilerleyerek 4x4'üne bindi, motorunu gürültüyle çalıştırıp hızla uzaklaştı. Ağustos böcekleri tekrar ötmeye başladı.

"Nihayet geldiniz!" dedi Hemşire Mostert.

Yuvarlak bir yüzü ve güzel bir vücudu olan kısa boylu bir kadındı. Üniforması, temiz beyaz bir peçeteye sarılmış *vetkoek*'i anımsattı bana.

"Jessie iyi mi?" diye sordum.

"Jessie mi?" dedi önce Hattie'ye ardından da bana baktı. "Hayır, hayır Jessie ile ilgili bir durum değil bu. Bayan Pretorius ile Bay van Schalkwyk. Yine kavga ettiler. Polis çağırmak zorunda kaldık. Onlarla konuşursunuz diye umuyorum. Bu saçmalığı durdurmalarını sağlayabilirsiniz."

Kadın konuşmaya devam ederken peşisıra koridorda yürüdük.

"Bayan Pretorius'u, Bay van Schalkwyk uyurken adamın serumuna Dettol dökmeye çalışırken yakaladılar. Tuvalete gidip gelmesi için kelepçelerini çıkartmıştık, o an sıvışmış- hem de tekerlekli sandalyesiyle! Sonra adam, nasıl becerdiyse yatağını da sırtında sürükleyerek, gecenin bir yansı Anna'nın odasına girmiş. Nasıl yaptı bilemiyorum ama herhalde serum standını kendini ileriye itebilmek için kullanmış- nehirde kürek çeker gibi. Yatak kapının eşiğine sıkıştığı halde biz odaya gidip de ayrına kadar birbirlerine tekmelemler savurup bir şeyler fırlattılar."

“Dürüst olmak gerekirse,” dedi Hattie. “Çocuk gibiler.”

“Ama daha tehlikeliler. Günün yirmi dört saati başlarında duramayız. O yüzden polisi çağırdık. Reghardt belki sizin onlarla konuşup biraz mantıklı davranmaları gerektiğini söyleyebilirsiniz diye düşündü. Jessie nerede?”

“Kendini iyi hissetmiyordu. Eve giti,” dedi Hattie.

“Cep telefonundan ulaşamadım ona,” dedi Hemşire Mostert. “Umarım iyidir.”

“Ciddi bir durum yok,” dedi Hattie, “Yalnızca midesi bozulmuş biraz. Siz arayıp çağırınca biz de Jessie’ye bir şey oldu sandık.”

“Ah, kusura bakmayın. Sizi ararken dedektif geldi; o yüzden her şeyi açıklamaya fırsatım olmadı.”

“Kannemeyer mi?” dedim. “Burada mı?”

“Evet, ifadelerini almak istiyor; böylece mahkeme emri mi ne çıkarabilmiş.”

“Uzaklaştırma kararı mı?” dedim, hukuk birimiyle konuştuklarımı hatırlayarak.

“Evet, birbirlerinden uzak durmalarını sağlamak için.”

“Bay Marius- ne için gelmiş buraya?” diye sordu Hattie.

“Bayvan Schalkwyk’i ziyarete gelmiş,” dedi.

Anna’nın odasına girmek üzereydik ve Dedektif Kannemeyer’in kadının yatağının başında dikildiğini görebiliyordum. Saçlarım berbat bir halde olmalıydı. Candy’nin arabasından indiğimden beri düzeltmemiştim. Ellerimle düzeltmeye çalıştıysam da aynaya ihtiyacım vardı.

“Tualete gideceğim,” dedim Hattie’ye.

Ama çok geçti- Anna bizi görmüştü bile.

“Tannie Maria!” diye seslendi. “Gelip şu polislerle *hayın* ne anlama geldiğini açıklayın.”

Derin bir nefes alıp içeri girdim.

“Nee, *ha yi khona*⁵⁵,” dedi Anna.

⁵⁵ Afkiraanca, “hayır, asla!”

Krem rengi pamuklu gömleği ve bordo kravatıyla son derece şık görünüyordu dedektif; rüzgar ve güneşin altında bir spor arabanın içinde gezinmiş gibi değil de klimalı bir ofiste oturmuş gibi. Hemşire Mostert, Anna'nın alçından fırlayan ayağının altına yastık yerleştirip yatağının yanındaki serumunu ayarlarken dedektif de bize kafasıyla selam verip olduğu yerde durmaya devam etti.

Anna'nın saçları benimkinden de karışık bir haldeydi, yeşil hastane önlüğü kırıkmıştı ancak yanakları al aldı. Gülümsedi ve bizi yanına çağırmak için yaşıyla yatağının kenarına vurdu. Hemşire bana göz kırparak odadan ayrıldı.

Dedektif Kannemeyer boğazını temizledi. Elinde, üzerinde kağıt kalem olan klipsli bir kağıt altlığı vardı.

"Bayan Pretorius, Van Schalkwyk hakkında suç duyurusunda bulunmamağınızı söylüyor," dedi. "Olanlarla ilgili ifade bile vermeyecekmiş."

Anna dudaklarını kenetledi.

"Ama Anna," dedim, "O halde her şey için Dirk seni suçlar."

Başını salladı, gözlerini Kannemeyer'e doğru çevirdi, eliyle bir boşverme hareketi yaptı.

Adam içini çekerek, "Van Schalkwyk de bir şey söylemiyor," dedi.

"Kazaydı," dedi Anna.

"Adam da öyle söylüyor," dedi Kannemeyer. Elindeki kağıt altlığına vuruyordu. "İkiniz de kamu huzurunu bozmakla ve silah kullanmakla suçlanacaksınız. Ayrıca hastane de, şu Dettol saçmalığı için dava açacak. Cinayet davasından da sıyrılmış değilsin henüz."

"Bana belki *vetkoek* getirmiş olabilir misin?" dedi Anna bana.

"Hayır, üzgünüm," dedim.

"Tannie Maria. Bayan... mmm..." dedi Kannemeyer, Hattie'ye bakarak.

"Harriet," dedi Hattie, "Harriet Christie."

"Tannie Maria ve Bayan Christie, umarım bu kadınla konuşup biraz mantıklı davranmasını sağlayabilirsiniz. İşlediği suçların ehenımıyetini anlamasına yardımcı olabilirsiniz."

"Kek?" diye sordu Anna.

"Bir tane üzüm bile yok," dedim. "Kusura bakma lütfen."

Kannemeyer elindeki kağıtlara baktı. Boştu. Bacaklarına vurup kapıya doğru yürüdü. Odadan ayrılmadan evvel kibarlık yapması gerektiği aklına gelmiş olacak ki geri döndü.

“İyi günler hanımlar,” dedi.

Kırk Altı

“Neler oluyor Anna?” dedim. “Neden suç duyurusunda bulunmuyorsun?”

Homurdandı.

“Hiçbir şey olmuyor,” dedi. “Başka birini ilgilendirecek hiçbir şey olmuyor. Benimle Dirk arasında.”

“Ama Anna konuşmuştuk bunu,” dedim. “Martine’i öldüren yüksek ihtimalle o değil.”

“Belki öldürdü, belki de öldürmedi. Ama Martine hayattayken de bu adam pislik bir domuzdu. Hep engeldi onun önünde.” Yastığına yaslandı. “Benimle olması gerekiyordu Martine’in.”

“Bay Marius buradaymış az önce,” dedim. “Dirk’i ziyarete gelmiş. Martine sana onunla ilgili bir şey söylemiş miydi?”

“Kim?” dedi Anna, kendi kafasının içinde bir noktaya bakar gibiydi.

“Emlakçı,” dedi Hattie.

“O adamdan hoşlanmazdı,” dedi Anna. “Kavga mı etmişlerdi ne.”

“Martine emlak alıp satıyor muydu?”

“Bilmiyorum,” dedi Anna. “Ne konuştuklarını söylememiştii. Her şeyi anlatan tiplerden değildi Tienie. Kendine saklardı hikayelerini. Ama benimle gülmeye başladı mı güneşte açan sukulent çiçekler gibi olurdu.”

“Sana John Visser hakkında bir şeyler söylemiş miydi hiç?” diye sordum. Gözlerini kırıştırıp sanki odaya yeni gelmiş gibi etrafına bakındı.

“Eski erkek arkadaşı?” dedim.

“Erkek arkadaşı mı varmış? Gebertirim onu!”

Hattie'ye bakıp başımı salladım.

"Dirk'i görmeye gideceğim," dedim. "Sen şunun aklını başına getirmeye çalış. Beladan uzak tut."

Konuşarak birinin aklını başına getirip getiremeyeceğimizi bilemiyorum. İnsanın aklı ya başındadır ya da değildir.

Teğmen Reghardt Synman, Dirk'in odasının kapısında nöbetteydi.

"Jessie burada mı?" diye sordu.

Başımı salladım.

"Kendini iyi hissetmiyordu," dedim.

"Telefonlarıma cevap vermiyor. Hemşire Mostert'ten sizi aramasını istedim. Belki sizin..."

Yatağına kelepçelenmiş olan Dirk'e doğru elini salladı.

"Elimizden geleni yapacağız," dedim.

"*Tannie Maria*?" dedi Reghardt, gözleri yavru köpeklerinki gibi kocamandı.

Söylemek istediği şey için hastanenin koridorlarına bakarken bekledim.

Yerler ve duvarlar tertemizdi, parlıyordu. Burada doğru sözcükleri seçmek kolay değildi.

"Boşver," diye mırıldandı.

Hemşire Mostert, Dirk'in yatağının yanında durmuş adamın sol kolunun askısını ayarlıyordu. Dirk'in yüzü ayyaşın teki tarafından biçilmiş bir çimenliğe benziyordu, çalı gibi favorilerinde düzensiz otlar peydah olmuştu. Ama askısıyla bandajları son derece tertipli ve temizdi.

"Şimdi seni tıraş edip temizleyeceğiz," dedi Hemşire Mostert, sanki aklımdan geçenleri duymuş gibi.

Dirk, kim olduğumu bilmiyormuş gibi kaşlarını çattı bana. Sanırım son görüşmemizde şu at yatıştırıcısının etkisi altındaydı.

"Bu *Tannie Maria*," dedi hemşire. "Seninle konuşmak için geldi."

Hasta çizelgesine bir şeyler yazıp bizi yalnız bıraktı hemşire.

"*Oom van Schalkwyk*," dedim. "Anna ile bu kavgaya bir son vermelisiniz. Katilin yakalanmasına hiç yararı olmayacak bunun."

“Martine’i o öldürdü.”

“Hayır Dirk. O öldürmedi. Muhtemelen Lawrence’ı vuran adam öldürdü.”

Gözlerini kısıp bana baktı. “Biliyor musun bununla ilgili bir rüya gördüm. Annem. Rüyamda bana *vetkoek* veriyordu, Lawrence’tan bahsedip ikisini de öldüren adamı anlatıyordu.” Tavana baktı. “Annem uzun bir süre önce öldü. Dünyanın en iyi *vetkoek*’ini yapardı.” Yatağının yanından mendil çıkarıp burnunu sildi. “Demek doğruymuş. Lawrence’la ilgili olanlar.”

“Evet, doğru. Adamın vurulduğu gece Anna hastanedeydi. O yapmadı.”

“O lanet olası Anna. Martine’e hiç iyi gelmiyordu. Onun geldiği zamanları hep anlıyordum. Martine beni sanki orada değilmişim gibi dışlıyordu. Kapısını kilitliyordu, bana, kocasına! Martine ölmeden önce Anna onu benden almaya başlamıştı...”

Bandaajlı kolunun elini yumruk yaptı.

“Belki de ona o kadar kötü davrandığın için seni dışarıda bırakıyordu,” dedim.

“Ne?!”

Yüzü kıpkırmızı oldu.

“Onu dövüyordun,” dedim.

“Sen kim olduğunu sanıyorsun?”

Yanakları balon gibi şişiyordu. Orada öylece dikilip yüzüne baktım.

İçini çekti ve o kırmızı balonun havası biraz söndü.

“Haklısın *Tannie*,” dedi. “Kötü bir kocaydım. Artık her şey için çok geç.”

“Anna onun arkadaşısıydı. Eğer karına değer veriyorsan Anna’ya saygı duyman gerek.”

“İnsanlar katilinin ben olduğumu sanıyorlar, biliyorum. Bazen delirecek gibi oluyorum.” Oturdu ve bana doğru eğildi. “Ama ben yapmadım. Ben öldürmedim. Bana inanmalısın.”

“Senin yapmadığını biliyorum. Ama Anna da yapmadı.”

“Polis misin?”

“Hayır, *Klein Karoo Gazetesi* için araştırıyorum olayı. Martine, ölmeden önce bize yazdığı için olaya dahil olduk.”

“Kimdi *Tannie*? Hangi şerefsiz öldürdü onu?”

“Şimdilik bilmiyoruz. Ancak Anna ile kavgayı keserseniz belki bulmamıza yardımcı olabilirsiniz.”

“Martine’e böyle bir şeyi kim yapar bilmiyorum. Beni deli ediyor bu durum.”

Bandajlı elini salladı. Plastik bir sandalye alıp yanına oturdum. Sorularımı cevaplamaya hazırdı; bütün soruları hatırlayabilmeyi umuyordum.

“Lawrence üzgün olduğunu senin başını belaya sokmak istemediğini söyledi,” dedim. “Ne demek istiyordu?”

“Bela mı? Evet, Martine’in öldürüldüğü sabah orada olduğumu söyledi Lawrence polise. Ama saçmalık bu. Öğlene kadar iş yerindeydim. İşteki herkes gördü beni. Neden öyle söyledi bilmiyorum.”

“Belki de senin arabana benzer arabası olan biriydi gördüğü?”

“Evet, olabilir... Durduk yere saçmalayacak tiplerden değildi Lawrence.”

“Katil, Lawrence’ın kendisini gördüğünü zannetmiş olmalı.”

“O yüzden mi vurdu sence?”

“O gece sizin evinizdeyken Lawrence eve geldiği için de olabilir.”

“O şerefsiz ne anyormuş benim evimde?” dedi.

“Martine’in çalışma odasındaki kağıtları inceliyordu.”

Dirk, sakallı çenesini sıvazladı eliyle.

“Bay Marius denen şu adam ne için gelmiş buraya?” diye sordum.

“Bizim araziyi almak isteyen birini bulmuş.” Yutkundu adam. “Benim arazimi.”

“Satıyor musun?”

“Ahh, bilmiyorum. Değerinin iki katını teklif ediyor hayır dersem aptallık etmiş olurum. Ama Martine satmak istemiyordu. Marius’tan hayır gelmeyeceğini söylüyordu. Ama artık o yok, bilmiyorum... Marius anlaşma imzalamak istiyor benimle. Hemen. O günden beri evde hiç vakit geçiremedim...”

Sanki bir şey kaybetmiş gibi etrafına bakındı. Bakışları, yatağının yanındaki sürahiye kaydı.

“Su vereyim mi?” dedim.

İstemedi ama sürahiye bakmaya devam etti, sanki onu üzen sürahiymiş gibi.

“Alıcı kimmiş?” diye sordum.

Şaşırmış görünüyordu yüzü, ne hakkında konuştuğumuzu unutmuş gibi.

“Araziyi satın almak isteyen,” dedim.

“Bilmiyorum. Marius bilinmesini istemiyor.”

“Martine dindar biri miydi?”

“İyi biriydi. Doğrucu.”

“Yedinci Gün Adventistleriyle bir yakınlığı var mıydı?”

“Kimle? Ha, şu insanlar. Dünyanın sonu meselesi. Bilmiyorum. Bir keresinde bir şey demişti Martine. Pek dinlemezdim ya gerçi. İyi bir koca değilim.”

“Martine’in arkadaşı John Visser’ı tanıyor musun?”

“Şu işe yaramaz herif. Arkadaş derken ne demek istiyorsun?” Yüzü yine kırmızı balon gibi olmuştu. “Beraber mi gördün onları? Nerede?”

“Hayır, hayır yalnızca soruyorum. Uzun zaman önce beraber olduklarını duydum.”

“Kapının önüne koydu onu Martine. Uzun zaman önce. Ayrıca ne var biliyor musun? O adamın da beyaz kamyoneti var! Görmüştüm. Benimkine benziyor. Katil o... Onu geberteceğim!”

Kırk Yedi

Otoparktaki kamyonetimin kapılarını açtığımızda sıcak hava dalgaları vurdu yüzümüze. Elbisemi bacaklarımın arkasına sıkıştırdım ki koltuk tenime değmesin.

“Aman tanrım,” dedi Hattie. “Klima taktırmalısın *Tannie* Maria.”

“Kamyonete verdiğim paradan daha fazla tutar,” dedim.

“Bu sıcak adamı öldürür,” dedi. “Bir dahaki sefere benim arabamı alacağız.”

Hattie’yi gazeteye bırakıp üzümlerimi ve domateslerimi alarak evimin yolunu tuttum. Kahverengi tepelerin etrafında tozdan ve sıcaktan sis oluş-

muştı. Yolda su birikintisine benzeyen titrek çizgiler oluşmuştu -seraplar. Kuru sığağın serin su gibi görünen bir hayal oluşturmaları çok tuhaf. Sanki hava bir şeyleri o kadar özlüyor ki özlediği şeyi yaratıyor gibi. Bir şeyi çok fazla istemekteki sorun bu: İnsanı deli edebilir.

Evimin önüne geldiğimde elbisem arabanın koltuğuna yapışmıştı. Güzel bir bardak limonata ile buzlu dört gözle bekliyordum. Sumak ağacının gölgesine arabayı park ettim ve kendimi kazıyarak arabadan çıkardım. Üzümlerle domatesleri aldım. Domatesler torbanın içinde terliyordular.

“Şimdi çıkaracağım sizi,” dedim.

Sessizdi ortalık. Fazla sessiz. Belki de kuşlar bu sıcakta şakıyamayacak kadar tembeldirler diye düşündüm ama ya böcekler? Eve doğru yürürken ayak seslerim çok yüksek geldi.

Tavuklarım, tavuklarım nerede diye düşündüm. Gübre yığınının eşelemiyorlardı ve gölgede yattıklarını da görememiştim.

Sonra birden donup kaldım. Verandamdaki paspasın üzerinde kahverengi bir şey duruyordu. Neydi o?

İleri doğru bir adım attım.

Kahverengi veldskoene’lerim.

Bir anlığına ayakkabıları tekrar gördüğüme sevindim; haki *veldskoene*lerim ve ben uzun bir yolculuğun ardından eve dönmesini kutlamak için ileriye atıldık. Ama sonra ortadan kayboldukları zamanı hatırladım. Lawrence’ın öldürüldüğü gece.

Ayakkabıların ikisi de ortadan ikiye ayrılmıştı, ekmek bıçağıyla kesilmiş gibi.

Üzüm kutusunu elimden düşürdüm. Tok bir çığlık duydum, kendi sesim sandım ama kafamı kaldırdığımda gökyüzünde kanat çırpın karganın sesi olduğunu anladım. Bir şeylerin altına saklanmak istiyordum. Etrafa yayılmış üzümlerle ölmüş *veldskoene*’lerimin etrafından dolaşıp evin kapısını açtım. Kilitli değildi. Neredeyse hiçbir zaman kilitlemem. Kapıyı ardımdan kapatıp kilitlemeye çalıştım ama anahtar yoktu. Ev çok sessizdi. Duyulan tek ses kalbimin sesiydi.

Domatesleri mutfak masasına bırakıp telefonun başına geçtim. Henk Kannemeyer'ı görmek istiyordum. Polis merkezini arayıp görüşmek istediğimi söyledim. Konuştuğum adamın kalın ve uykulu bir sesi vardı.

"Burada değil," dedi. "Size nasıl yardımcı olabilirim *Mevrou*?"

"Evime polis aracı gönderin."

Adımı ve adresimi verdim. Anlayıp yazması uzun bir zaman aldı.

"Sorun nedir *Mevrou*?"

"Polise ihtiyacım var."

"Evinize birisi mi girmiş?"

"Emin değilim. Anahtarlarım yok."

"Anahtarlarınızı mı kaybettiniz?" dedi.

"Burada bir katil vardı."

"Birisi mi öldürüldü?" diye sordu.

"*Veldskoene*'lerim," dedim. "İkiye kesilmiş."

"*Veldskoene*'leriniz mi öldürülmüş?" dedi adam. "Hanımefendi dalga mı geçiyorsunuz?"

"Hayır," dedim. "Dedektif Kannemeyer ile görüşmem lazım. Cep telefonu yok mu?"

"Dedektifin numarasını herkese dağıtmıyoruz."

"Piet, Memur Piet Witbooi orada mı?"

Bir sessizlik oldu.

"Onunla görüşmeliyim. Ciddi bir mesele bu."

Telefonda bir sessizlik oldu. Telefonu mu kapattı yoksa Piet'i mi çağırmaya gitti emin olamadım. Arkadan gelen sesleri duyunca beklemeye devam ettim.

Nihayet birisi telefonu eline aldı: "Merhaba. Memur Piet Wittboi."

"Piet, ben *Tannie* Maria. Lawrence'ın öldürüldüğü gün kaybolan kahverengi *veldskoene*'lerim. Şu an kapımın önünde. İkiye ayrılmışlar."

"Hemen oraya geliyoruz."

Jessie'yi cep telefonundan aradım. Açmadı. Evini aradım, bir kız açtı telefonu, kız kardeşlerinden ya da kuzenlerinden biri. Büyük bir ailesi vardı Jessie'nin.

“Ben Maria van Harten. Jessie ile görüşebilir miyim lütfen?”

“Jessieeeeeeee!” diye bağırdı.

Yürürken ayak seslerini duydum. *Tak. Tak.* Kalbim çok daha hızlı atıyordu, nefesimi tuttum.

“Konuşmak istemiyor, *Tannie*,” dedi kız tekrar telefonu eline alıp. “Kendini iyi hissetmediğini söylüyor.”

“Ama iyi değil mi?” dedim nefes vererek.

“Eveet,” dedi kız.

“Gidip kapınızın önüne bak; orada bir şey varsa bana söyle,” dedim. “Botlar varsa.”

“Ne?” dedi kız.

“İyi bir kız ol ve yalnızca gidip bak,” dedim.

Hızlı hızlı yürüyerek gidip geldi.

“Hiçbir şey yok *Tannie*.”

Telefonun sesi kesildi.

Tıkırtı sesi duydum, neredeyse ödüm patlıyordu.

Küçük bir kuştı. Penceredeki kendi yansımasını gagalıyordu.

Kendi gölgesiyle dövüşüyordu.

Kırk Sekiz

“Piet,” dedim, “Geldiğiniz için teşekkür ederim.”

Onu gördüğüme sevinmiştim. Kendisini Çavuş Vorster olarak tanıtan genç bir polisle beraber gelmişlerdi. Vorster’ın tıpkı bir bebeğinki gibi yumuşacık kıvrıkcık saçları ile pürüzsüz siyahi kahverengi teni vardı. Piet, yaşlı biri gibi kırıncık kırıncık ama bir delikanlı gibi hareket ediyordu. Üzümlerin arasında gezindi, paspasın üzerinde duran *veldskoene*’leri bir o yandan bir bu yandan incelemek için yere eğildi, verandadaki tozu inceledi. Eliyle, Vorster’a önünden çekilmesini söyledi.

Limonata diye düşündüm. Hepimize birer buzlu limonata getirmeliydim. Bu yüzden gelmiştim ya zaten eve, ayakkabı cinayeti için değil. Vorster, çalan cep telefonunu yanıtladı.

“Evet,” dedi, “Buradayız.” Telefonu kapattı. “Dedektif Kannemeyer yolda.” “Affedersiniz,” dedim.

Kendimi toparlamam gerekiyordu. En azından temiz bir elbise giyebilirdim. Üzerimdeki, terden sıırıslılandı. Yatak odasındaki dolabımdan mor güllü elbisemi aldım- uzun zamandır giymiyordum ama yine de seviyordum- ve banyoya geçtim. Terli elbisemi çıkarıp kirli sepetine attım. Duş alacak vaktim yoktu ancak yüzümü yıkayıp vücudumu da lifle sildim. O esnada, yaklaşmakta olan bir arabanın sesini ve ardından da kapanan kapıyı işittim.

Mor güllü elbiseyi kafamdan geçirip aşağı doğru çektim. O kadar dardı ki omuzlarımdan aşağı inmiyordu. Ne olmuştu ki böyle? Daha önce hiç böyle bir şey olmamıştı. Daha da sert çektim. Olmuyordu. Bu sefer de elbiseyi çıkartmak için çekiştirmeye başladım, kıpırdamıyordu. Kollarım havada olacak şekilde sıkışıp kalmıştı. Verandada ayak seslerini duydum.

Zıplayıp duruyor, elbiseyi çekiştiriyordum. Kıpırdamıyordu. Sıkışmıştım.

“Memur Witbooi,” dedi Kannemeyer ön kapıdan. “İçeri girebilir miyim?”

Elbisenin içinde kıvranıp duruyordum. Kumaş ağzımı kapattığından doğru düzgün nefes alamıyordum. Piet ile Kannemeyer evin içinde konuşuyorlardı. Evden uzaklaşan bir kamyonetin sesini duydum. Vorster gidiyordu herhalde. Kollarım yorulmaya ve başım dönmeye başladı. Nefesimi düzene sokmak için duvara yaslandım.

Elbiseyi zorlayıp yırtıldığını hissettim. Biraz daha yırtarak üzerimden çıkardım ve özgürlüğüme kavuştum.

Off! Tuvalet kapağının üzerine oturdum. Önce *veldskoene*’lerim kesildi şimdi de elbisem yırtıldı.

Aynada kendime baktım. Yüzüm domates gibi kızarmış, vücudum da elbiseyle girdiğim savaştan yapış yapış terlemişti. Yeniden temizledim yüzümü ve vücudumu.

Banyonun kapısı vuruldu.

"Affedersiniz Bayan van Harten." Kannemeyer'in sesi idi. "İyi misiniz diye bakmak istedim yalnızca."

"İyiyim," dedim, "Geliyorum."

Elbisemi kirli sepetinden çıkardım. Terli olmasının yanı sıra dürülüp бү-
külüp oraya atıldığı için iyice kırıışmıştı da. Düzeltmeye çalıştıysam da bir işe
yaramadı. Piet ile Kannemeyer kapının önünde idiler; yatak odama gitmemin
imkanı yoktu. Mor güllü elbiseyi alıp baktım. Yırtık yerleri sadece arkasında-
ydı. Üzerime geçirdim. Bu kez gayet güzel bir şekilde üzerime oturdu ve fer-
muarını çektim. Arkamı döndüğümde aynadan iki büyük yırtığı görebildim
ama önden bakıldığında hiçbir sıkıntısı yoktu. Saçlarımı taradım, rujumu
tazeledim. Bir yudum su içtim ancak pek bir işe yaramadı. Limonata, buzlu
limonataya ihtiyacım vardı.

Banyodan dışarı çıkıp sırtım duvara dönük bir şekilde durdum. Yan yana
durmuşlar sürgülü pencerelerime bakıyorlardı.

"Kilitlenmiyor," dedi Kannemeyer Piet'e, kaşlarını çatarak.

"Dedektif," dedim. "Limonata içer misiniz?"

Bana bakıp gülümsedi; bıyıklarının uçları kıvrılmıştı. Yengeç misali yan-
lamasına yürüdüm, böylece arkamı göremediler.

"İçeri girmemiş gibi görünüyor," dedi Kannemeyer.

Temiz plastik bir torbanın içindeki kahverengi *veltskoene*'lerimi tutuyor-
du elinde. Üç bardak alarak tabak çanağı koyduğum rafın önünden geçtim
yine yengeçleme bir şekilde.

"Kapınız kilitli miydi?" diye sordu Kannemeyer.

"Hayır," dedim, "Anahtar da ön kapıda duruyordu. Yok olmuş."

Kannemeyer başını sağa sola sallayarak bıyıklarının ucunu çekti.

"Bir süreliğine başka bir yerde kalabilir misiniz?" diye sordu.

Buzdolabının önünden geçmeye çalışıyordum.

"Sorun yok," dedi. "Memur Witboo zemini kontrol etti, buradan yürü-
yebilirsiniz."

"Buradan ayrılmak istemiyorum," dedim buzdolabını arkamda açarken.

Kaşlarını çattı Kannemeyer. Limonata sürahisinin arkamdaki rafta oldu-
ğunu fark ettim. Piet gelip sürahiyi alarak bana uzattı. Bardaklarımızı doldu-

rup mutfak masasından çok da uzakta durmayan bir koltuğa kadar yampiri yampiri gitmeyi başardım. Ahh, sonunda soğuk limonata. Piet yudumladı limonatasını ama Kannemeyer bardağı eline bile almadı.

“Durumun ne kadar vahim olduğunun farkında değilsiniz sanırım Bayan van Harten. Memur Witbooi araba tekerleği ve ayakkabı izlerini inceledi. Lawrence’ı öldüren kişi bu. Hatta belki Martine’i de. Şaka değil.”

“Burası benim evim,” dedim.

“Bir süreliğine, biz adamı yakalayana kadar.”

“Bunu nasıl yapacaksınız? İpuçlarınız var mı?”

“Burada güvende değilsiniz. Pencereleriniz bile kilitlenmiyor.”

“Şüpheliler var mı elinizde?”

“Maria. O şekilde ikiye ayrılmış o ayakkabılar hayatının tehlikede olduğunu gösteriyor.”

İççeğimden bir yudum aldım ve ayağımda güvenli ve tek parça olan haki *veldskoene*’lerime baktım.

“Yaklaşıyoruz demek ki,” dedim, “Yoksa tehdit etmezdi beni.”

“Yaklaşmak mı? Ne demek yaklaşıyoruz? Bu meseleden uzak durmanı söylemiştim.”

“Limonatanızdan için Dedektif.”

Evin içinde volta atıp duruyordu.

“Yine başını belaya sokuyorsun. Ve bak. Olanlara bak. Umarım senin için bir uyarı olur bu.”

Bir yudum daha içtim; tavanımda boyanın pul pul olduğu bir noktaya baktım. Dedektif dışında başka kimi rahatsız ediyoruz acaba diye düşünüyordum.

“Dedektif Kannemeyer, insanlar benim ve Jessie’nin, Lawrence’ın öldürüldüğü gece o evde olduğumuzu biliyorlar mı?”

“Ben kimseye bir şey söylemedim ama eminim şu ana kadar kasabanın yarısı öğrenmiştir. CBL’deki Mevrouw Gouws tüm haberleri yayıyor.”

“Eğer adam beni öldürmek istiyorsa neden *veldskoene*’lerimi kessin ki? Belli ki korkutmaya çalışıyor. Bir şeyler bildiğimi düşünen biri olmalı...”

“Bu. Sizin. Yürüttüğünüz. Bir. Soruşturma. Değil.”

"Hayır, sizin. Ama eğer katili yakalamak istiyorsanız size anlatacakları olan kişileri dinlemelisiniz."

Kannemeyer mutfak masasına oturdu. Elini saçlarının arasından geçirdi ve limonatasının yarısını içti. Limonata, onu biraz sakinleştirmiş gibiydi.

"Tamam," dedi, "Bana bildiklerini anlat."

"Kalemle kağıda ihtiyacınız olabilir," dedim.

Bir kalem ve küçük bir defter çıkardı. Başıyla Piet'e oturmasını işaret etti.

"Kendine biraz daha limonata al Piet," dedim.

Aldı ve ben Grace, John, Bay Marius, Martine'in erkek kardeşi, Candise ve hatta Yedinci Gün Adventistleri hakkında bildiklerimi anlatırken bizim bardaklarımızı da doldurdu.

Bitirdiğimde, "Siz de bana kendi bildiklerinizi anlatabilirsiniz belki," dedim.

Kannemeyer olumsuz anlamda başını salladı.

"Vazgeçmeyeceksin değil mi? Polisin işi bu. Ama nar suyu konusunda haklı olduğumu söyleyebilirim. İçinde sakinleştirici varmış. SPAR'a, meyve suyunu kime sattıklarını sorduk."

"Pek çok insan olmalı. Kasiyerler hatırlayamayacaktır."

"Çok değil. Geçen haftaki kasadan yalnızca altı litre nar suyu geçmiş."

"Ayrıca, daha önce de söylediğim gibi John belki narları vaktinden evvel olgunlaştırabiliyordur. Belki donmuş meyve suyu stoğu da vardır..."

"Araştıracğıız. Ama lütfen bu meseleden uzak dur Maria. Lütfen. Senin de öldürölmeni istemiyoruz."

Son yudumumun içinde limon parçacıkları vardı. Çiğnedim.

"Jessie de tehlikede olabilir," dedim.

"Onun ayakkabıları da mı eve dönmüş?"

"Hayır. Daha doğrusu ben aradığimde yoktu bir şey."

"Seni güvenli bir yere götürmeliyiz," dedi.

"Dedektif, kaçmayacağım. Hem ben yokken tavuklarımı kim besler?"

"Bir süreliğine birisini görevlendirebiliriz burada. Adam tekrar gelirse diye. Tavuklarını da o besler."

"O polisi kim besleyecek peki? Ben burada kalıyorum."

"Tavuklarım için endişeleniyorum," dedim Piet'e. Kannemeyer gitmişti. "Genelde ön bahçede olurlardı."

Piet, üç bardağı da lavaboya koydu ve dışarı çıktı. Elbisemdeki yırtıkları kapatmak için kocamın eski bir pamuklu gömleğini sırtıma geçirdim ve Piet'in peşinden arka bahçeye çıktım. Tavukların yanına çökmüş kuş sesleri çıkarıyordu. Tavuklar, evin arkasındaki çalılıkların arasında toplaşmışlardı. Çalılıkların üzerindeki kırmızı çiçekler iri kan damlaları gibi duruyordu. Tavuklar beni görünce bana doğru koştular.

Bir, iki, üç, dört, beş. Hepsi oradaydı, hepsi sağ salimdi.

"Gıt, gıt, gıt," dediler.

Seslerini taklit ettim ve verandaya kadar peşimden geldiler.

Yere düşürdüğüm üzümlere baktım.

"Üzgünüm," dedim ve ayıklamak için eğildim.

Ezilmiş olanları tavuklar yesin diye bahçeye fırlattım. Kalanlar gayet iyi durumdaydı, yıkayıp buzdolabına koydum. Tavuklar hala bekleyordu, ben de bir avuç dolusu mısır alıp önlerine atarak çimenlerin arasındaki bu sarı taneleri gagalarıyla toplamalarını izledim. Piet bahçede ve garajda dolaşarak karınca ve toz gibi küçük şeyleri inceliyordu.

Bir süre sonra bir polis arabası gelerek Memur Piet'i alıp yerine Çavuş Vorster'i bıraktı. Vorster, verandaya oturarak güneş ışıklarının Rooiberg üzerinde değişmesini izledi. Tepelerdeki gölgeler uzuyordu ve gün boyu hepimizi bunaltırmış olan sıcaklığı hafifleten ılık bir meltem esiyordu. Limonatayı bitirdiğimizden ona kahve ve peksimet ikram ettim.

"Teşekkürler Tannie," dedi.

"Tebdil kıyafet gelmiş olman gerekmez miydi?" diye sordum.

Kaşlarını çattı.

"Yani," dedim, "Sivil kıyafetlerle ve hatta bir yerlerde gizlenerek. Geri gelirse diye."

Başını salladı.

"Seni korumak için buradayım," dedi ve kahvesinden bir yudum aldı.

Boş odadaki yatağı hazırladım. Gal usulü çerezlerle basit bir akşam yemeği hazırlayacaktım. Kümese gidip yumurta aldım. Eve girerken Vorster'ın önünden geçiyordum ki akşam yemeği onun için uygun mudur diye sormam gerektiğini düşündüm. Belki o da Yedinci Gün Adventistlerinden olabilirdi, ya da başka bir şey.

"Yumurta ve peynirli sos yer misin? Akşam yemeği için?"

"Yemek için eve gideceğim. Dedektif Kannemeyer alacak akşam nöbetini saat yediden itibaren."

Mutfağımdaki saat beşi gösteriyordu. Yumurtaları tezgahın üzerine, bir kaseye koydum. Kahvaltıya kadar bekleyebilirdi yumurtalar. Domatesli kuzu yahnisi ile ballı karamelli yılan şeklinde kek yapmak istemişti canım aniden. Kekin mayalı hamurunun kabarması aslında uzun sürer ama hemen akşam güneşinin altına koyarsam hızlıca kabarmabilirdi. Yahni etinin de bütün gün pişmesi gerekiyordu. Tekrar baktım saate ama bu hareket bana hiç vakit kazandırmadı; aksine zaman azalıyordu. Buzlukta, ağır ateşte pişmiş kuzu eti yahnim vardı biraz. Yalnızca domatesle yahni baharatlarını eklemem gerekcekti. Bu yavaş pişmesi gereken yemekleri yoluna koymam için hızlı hareket etmem gerekiyordu. Ocağın üzerindeki demir döküm tencerede etin buzları çözülürken kekin hamuru da verandada kabarmaya başlayınca patatesleri haşladım; domateslerin kabuklarını soydum ve baharatları buldum. Evde bütün baharatların ve muskatın bulunmasına sevindim çünkü domatesli yahnime hepsinden koymak istiyordum. Tüm malzemeleri tenceredeki ete ilave ettim. Yavaş yavaş kaynamaya başlayınca tenceredekileri bir yağlı kağıda sararak daha yavaş pişmeleri için ısıttığım fırının bir gözüne koydum.

Arabanın sesini duyduğumda verandaya çıkmış ballı kekin hamurunu kontrol ediyordum. Ellerim un içindeydi, elbisemle gömüğümün üzerinde de önlüğüm vardı ama bir kez daha değiştirmeyecektim üstümü. Kekin hamurunu içeri aldım, saçlarımı düzelttim ve su ısıtıcısını çalıştırdım. Hamuru uzun tombul bir sosis misali sarıp tepsinin içine geniş bir spiral halinde yerleştirdim.

Açık olmasına rağmen kapıyı çaldı.

"Güzel bir şeyler kokuyor."

Bıyıklarının uçları jölelenmiş gibi keskindi. Üzerini değiştirmiş, kot pantolonla beyaz bir gömlek giymişti. Çok fazla giyilmiş gibi yumuşak ve soluktu üzerindeki. Tabancası kalçasındaydı, küçük bir çanta ile birkaç naylon torba vardı elinde.

“Kahve?” dedim, ballı bademli sosu kekin üzerine dökerken.

“Lütfen,” dedi. “Sütlü, tek şekerli.”

Poşetleri mutfaktaki sandalyeye, çantasını ise oturma odasındaki kanepeye bıraktı. Ön kapıyı incelerken kahvesini ayakta içti. Ballı karamelli keki kabarması için fırının gözüne koyarken içindeki kakulenin kokusunu alabiliyordum.

“Kilidi değiştirmen gerekecek,” dedi. Torbaların birinden birtakım alet edevat çıkardı ve kapının arkasına ve önüne büyük bir sürgü taktı. “Şimdilik idare eder. Öndeki süngünün kilidiyle anahtarları burada.”

Masanın üzerine, un paketinin yanına bıraktı. Kilidi kırık olan pencereye de daha küçük bir sürgü taktı. Kapılarımla pencerelerimi açık bırakmayı sevdiğimi söylemedim.

“Aç mısınız?” dedim.

“Poğaça getirdim,” dedi sandalyedeki poşetlerden birini göstererek.

“Peki,” dedim ellerimi yıkarken. Bulaşık beziyle kuruladım ellerimi. “*Ta-matiebredie*⁵⁶ yapmıştım ben de Dedektif.”

“Henk diyebilirsin bana.”

“Ve ballı karamelli yılan kek,” dedim.

Dilim adını söylemeye varmıyordu.

“Ooo! Sanırım turtaları yarına öğle yemeğine bırakabilirim.”

Yüzümü işaret etti.

“Yüzünde un kalmış. Yanağında.”

Elimin tersiyle sildim.

“Olmadı,” dedi.

Tekrar denedim.

Başını sallayarak yanıma yaklaştı. Bedeninden yayılan ısıyı hissedebiliyordum; sanki fırından yeni çıkmış gibiydi. Benden çok uzundu boyu. Göğsündeki bakır kızılı kılları görebiliyordum. Eliyle yanağımı, ağzımın yanını sildi.

⁵⁶ Domatesli kuzu yahnisi.

“İşte,” dedi.

Taze pişirilmiş tarçınli ekmek ve bal gibi kokuyordu. Bir adım geriledi. Ağzım kurumuştı. Ellerim titreyerek kahve doldurdum kendime. Fincanı alırken kahveyi elime döktüm.

“İyi misin?” dedi.

Fincanı bırakıp elimi önlüğüme sildim.

“Ne gündü ama,” dedim.

“Otur,” dedi.

Oturdum. Dirseklerimi masanın üzerine koyarak alnımı ellerimin arasına dinlendirdim.

“Brendi var mı?” dedi.

Üstteki dolabı işaret ettim. Vanilya esansının arkasındaki brendi şişesini buldu ve bardağı koydu; sonra içine bir kaşık şeker ekleyerek bana uzattı. Tatlı ve sıcak brendi içimde ufak çaplı bir yangın başlattı.

“Şok için,” dedi.

Kapımdaki *veldskoene*’lerimden bahsediyordu tabii ki. Ve evet, korkunç bir olaydı elbette. Ama bedenimi titreten asıl şok bir erkeğin yüzüme dokunmuş olmasıydı. Şefkatle.

Elli

Belki brendi yüzündendi (çünkü normalde neredeyse hiç içki içmem) ama o gece tamamen rüya gibiydi.

Henk Kannemeyer mutfak masasını sildi; tabak, çatal ve bıçakları buldu; masayı güzelce hazırladı. Ocaktaki pirinci kontrol etti ve pişince masaya koydu.

“Yahninin kokusunu alıyorum ama göremiyorum,” dedi.

Fırındaki yahniyi gösterdim. Masaya getirdi ve önce benim tabağıma sonra da kendi tabağına doldurdu.

“Ye,” dedi.

Tabaklarla masaya şaşkın gözlerle bakıyordum. Daha önce hiç bir erkek tarafından hazırlanmış bir masa ve servis edilmiş bir yemek görmemiştim. Güzel görünüyordu. Domatesli yahninin kokusu yavaş yavaş burnuma geldi ve bir güzel yedim.

“Keki ne zaman çıkarmamız lazım?” dedi.

Keki unuttuğuma inanamıyordum. Fırına koyduğumu hatırlıyordum ancak çıkarmak aklımdan uçup gitmişti. Saate baktım.

“İki dakika içinde,” dedim.

Sonra yeniden unuttum. Ama o hatırladı.

Yemeği bitirdiğimizde küçük tabaklar ve kek çatallarıyla beraber ballı karamelli yılan kekimi masaya koydu. Pasta tabağı yerine salata tabaklarını almıştı ama ne önemi vardı ki.

“İyi bir aşçısın Maria. Uzun zamandır böyle güzel yemekler yememiştim.” Gülümsedi. Gözlerinde keder vardı ama.

Brendiden herhalde, “Karınız yok mu Dedektif?” diye soruverdim.

Gözlerindeki keder acıya dönüştü, uzaklara daldı.

“Çok iyi bir aşçıydı,” dedi, yutkundu. “Dört yıl önce öldü. Dört yıl üç ay önce.”

“Üzüldüm,” dedim.

Aslında hiç de üzülmemiştim. Bir karısı olmadığını duyunca o kadar mutlu olmuştum ki yüreğim dans ediyordu resmen. Sevindiğim için kötü hissettim kendimi sonra. Masanın diğer ucundan bile ne kadar acı çektiğini hissedebiliyordum.

“Üzüldüm Henk,” dedim tekrar; bu defa gerçekten üzül müştüm.

Büyük bir dilim kek keserek tabağına koydum. Ballı karamel, kekin kabuğuna güzelce yayılmış, bademler de tam kararında kızarmış ve karamelize olmuştu. Keki bitirdiğimizde öylece oturup kurbağaları dinledik.

Ben masayı toplayıp bulaşıkları yıkarken Henk öylece oturup masaya baktı yalnızca.

Sessiz bir akşamdı ama çok fazla konuşmamamıza rağmen çok şeyler söylenmiş gibiydi.

Sonra, ben musluğun başında ellerim köpüklü suyun içinde ve o koca adam arkamdaki masanın başında ve midem bir sürü güzel yemek ve brendi

ile dolu iken çok tuhaf bir şey oldu. Yeni bir tür mutluluk hissettim. Güzel bir kek pişirdiğim, tavuklarımı gördüğüm ya da Hattie ziyaretime geldiği zaman hissettiğimden farklı bir mutluluktan bu.

Şimdiye kadar hep aç olduğum ama hiçbir zaman nasıl pişireceğimi bilmediğim bir duygunun tadına varmaya başlıyordum. Belki de ölmenden önce gerçek bir hayatı yaşayabilecektim.

Dedektif Kannemeyer evin etrafında dolaşp kapıları ve pencereleri kilitledi. Yatak odamdaki sürme pencere üstten açılabilirdi ve temiz hava alabil-memiz için küçük de olsa bir açıklık bıraktığına memnun oldum.

Kanepenin üzerine bir uyku tulumu serdi.

“Misafir odasında sana bir yatak var,” dedim.

“Buradan daha iyi duyarım her şeyi,” dedi. “Ön kapıdan girmeye çalışa-bilir.”

Elinde bir el feneriyle dışarı çıkıp bahçeyi gezdi. Misafir odasından yatak örtüsünü getirdim ve kanepeye çarşaf serip yastık koydum. Bu geceki gibi sıcak bir gecede uyku tulumu insanı pişirirdi; çarşaf daha iyiydi.

Dişlerimi fırçaladım, geceliğimi ve sabahlığımı giydim ve biraz da ruj sür-düm. İyi geceler demek için yanına gittim.

“Uyum hafiftir,” dedi, “Ama bir şey duyarsan –herhangi bir şey- uyandır beni.”

Yattığımda başımda bir hafiflik hissettim. Brendi buharlaşıyor olabilirdi. Kapımı aralık bırakmışım; banyoya girdiğini duydum ve acaba diş fırçasıyla pijamasını getirmiş miydi diye düşündüm.

Kanepeye yattığını duydum. Kurbağaların vıraklamalarını, baykuşların çiftleşmek için karşılıklı çıkardıkları sesleri dinledim. Hafif bir hırıltı duydum birden. Oturdum. Korkmamıştım- katil değil de hayvan sesi gibiydi daha çok. Yataktan kalkıp kapıya doğru yürüdüm. Hırıltı yükseldi. Evin içinden geliyor-du! Sesin ne olduğunu anladığımda tam Kannemeyer’e seslenmek üzereydim. Bir erkeğin horlarna sesiydi bu. Parmak uçlarıma basarak oturma odası-na gittim. Henk, örtülerin üzerinde kıyafetleriyle yatıyordu. Ağzı hafif aralık, horultusu düzenli. Bir anlığına durup göğsünün inip kalkmasını izledim.

Aniden kıpırdanıp oturdu, elinde silah vardı.

“Maria?”

“Affedersin,” dedim. “Hırıltı duydum ama horlama sesinmiş. Unutmuşum...”

“Ahh, kusura bakma,” dedi. “Diğer tarafa dönüp yatarım.”

“Hayır,” dedim. “Yapma. Hoşuma gitti.”

Güldü. Derinden gelen sıcacık bir ses, horluttudan bile daha güzel. Hala bana bakıyordu.

O an, ay ışığının arkamdan vurduğunu fark ettim. Geceliğimin kumaşı incecikti.

Yüzüm kızardı. Yanıyordu resmen. Geri geri yürüdüm, duvara çarptım, hızlıca odama döndüm.

Odaman kapısını kapatıp yatağa attım kendimi. Kocam bile beni çıplak görmemişti. Nasıl derler, yakınlıştığımız anlarda bile, çarşafı açmazdım; anlamışsınızdır ne demek istediğimi. Henk Kannemeyer beni görmüştü. Bedenimin tüm biçimini, ay ışığına karşı.

Bütün bedenim kızarmıştı. Göğüslerimle kalçalarım o kadar sıcaktı ki gerçekten alev alev yanıp yanmadığımdan emin olmak için dokunmam gerekti.

Elli Bir

Ateş basmıştı vücudumu ve üzerimdeki çarşafı bir kenara atıp yalnızca geceliğimle kalmama rağmen uyuyamıyordum. Camımı sonuna kadar açmak istiyordum ama Kannemeyer’in duyacağı bir ses çıkarmak da istemiyordum.

Gecenin ve Kannemeyer’in yumuşak horultusunun sesini dinledim. Çok yüksek değildi ses ancak tüm bedenimde hissedebiliyordum. Bir süre sonra kesildi horlama. Kurbağaların sesi ise hala duyuluyordu. Serin bir esinti geldi ama beraberinde uykuyu getirmedi. Nihayet kurbağalar da sustu; artık yalnızca çekirgelerin sesi geliyordu, bir de Route 62’den ara ara duyulan kamyon sesleri. En sonunda kesildi tüm sesler. Saf sessizlik.

Klein Karoo'nun derin sessizliğine gömüldüm.

Geceliğime dolanmış bir halde uyandım. Güneş parlıyordu ve kuşlar çoktan birbirlerine günaydın demeyi tamamlamışlardı. Kapımı kapatıp *veldskoene*'lerimle kahverengi elbisemi giydim. Çok güzel bir elbise olmasa da tam oturmuştu. Kendime gelmek için banyoya gittim. Oturma odasına gitmeden evvel saçlarımı taradım, rujumu sürdüm. Oda boştu. Çarşafklar düzgün bir şekilde katlanıp kanepenin üzerine konulmuştu.

Ön kapının sürgüsü açılmıştı; başımı uzattım.

"Günaydın *Mevrou*," dedi Vorster.

"Merhaba Çavuş Vorster," dedim. "Kannemeyer nerede?"

"İşe gitti."

"Kahve ister misin?" diye sordum.

"Lütfen."

Tabii ki işe gitmişti. Mutfaktaki saate baktım. Sekizdi. Etrafa bakındım not bırakmış mı diye. Neden not bıraksın ki? O bir polis, ... şey değil ki hayal ettiğim şey. Bir polis olarak da tabii ki ayrılırken hoşça kal demesi ya da iyi miyim diye kontrol etmesi gerekirdi.

Sonra yatak odamın kapısı geldi aklıma. Tamamen kapatmış olduğuma emin olmama rağmen sabah hafif aralıktı kapı. Giderken kapıyı çalmış ve cevap alamayınca da iyi olup olmadığını kontrol etmek istemiş olmalıydı.

Beni öylece görmüştü; orada, yatağın içinde; gündüzün aydınlığında; yarı çıplak bir halde.

Kendimi kötü hissettim; midem bulanmaya başladı. Ay ışığı ona bedeni mi bir siluet şeklinde göstermiş olabilirdi ama güneş ışığı benimle ilgili en kötü gerçeği açığa çıkarmıştı işte. Pişmemiş hamur gibi bacaklarım. Darmadağın saçlarım. Sütyensiz göğüslerim.

Kahve yapıp ballı keklerle beraber verandadaki Vorster'a götürdüm. Mutfak masasının başında oturup kendi kahveme peksimet batırdım ancak ısırarak istemedi canım. Islanmış peksimeti fincanın tabağına bıraktım. Kahvaltı vaktiydi ama ben aç değildim.

"Bana bir şeyler oluyor sanırım," dedim peksimete. "Midem bir tuhaf."

Kahvemi içip tavuklara mısır verdim. Rulo kekin çoğunu Jessie için *Tupperware* kaplarından birine koyup kent merkezine doğru yola koyuldum.

Hattie ofisteydi ama Jessie ortalıkta yoktu. Kekini buzdolabına koydum.

"Aman Tanrım, *Tannie Maria!*" dedi Hattie, "Berbat görünüyorsun."

"Biliyorum," dedim.

"Jessie'nin hastalığını mı kaptın sen de?"

"Galiba," dedim. "O nasıl?"

"Bugün de gelmiyor ama çok kötü değil sanırım çünkü evden çalışmış. Hidrolik sıkışmayla ilgili bir yazı yazmış. İnternet sitemizde yayımladım. Ayrıca, Van Schalkwyklerin evlerinde çalışan Grace Zihlangu ile ilgili de güzel bir yazı var. İkisi de son derece provokatif yazılar ama Jessie işte."

Hattie, masamdaki ısıtıcıyı çalıştırdı.

"Bu sefer de ben sana çay yapayım da değişiklik olsun," dedi. "Sana gelen mektuplar burada. En üsttekini sabah kapının altında buldum."

Kim elden teslim yapardı ki? Küçük beyaz zarfı aldım. TANNIE MARIA yazıyordu üzerinde. Büyük harflerle. Altı çizilmiş. Önünde ya da arkasında başka bir şey yazmıyordu.

İçinde dörde katlanmış çizgili bir kağıt vardı. Oturdum ve mektubu açıp önüme serdim.

Sevgili Tannie Maria,

Lütfen bana yardım eder misin? Ne yapacağımı bilmiyorum. Şimdi, durum şöyle. Bir kız var. Gençken bile benim için uygun olan kızım o olduğunu biliyordum.

İçimi çektim. Bu aşk hastalığından kaçış yoktu. Hattie, çayıma süt ve şeker ilave ederek uzattı.

"Teşekkür ederim tatlım," dedim.

Peksimet uzattı ama almadım.

"Yok artık," dedi Hattie. "Neyin var Maria?"

"Midem sanırım," dedim.

"Seni hiç bu halde görmemiştim."

“Ağrıyor gibi,” dedim.

“Gerçekten Jessie’nin rahatsızlığına benziyor seninki de.”

“Düzelirim,” dedim.

Hattie kendi çayını alarak masasına geçti; ben de mektubuma kaldığım yerden devam ettim.

Hep arkadaşlık. Uzaklara gitti bir süre, sonra geri döndü; iyice akıllı olmuştu ama yine de benim sevdiğim kızdı hal ve bu sefer o da benimle ilgileniyor gibiydi; arkadaşça değil sadece, anlarsın işte. Ama bir erkek arkadaş istemediğini, özgür olmak istediğini söyledi. Ama sonra bir gece birden olan oldu. Kollarımdaydı ve —anlarsın işte.

Çayımдан bir yudum aldım. Kötü değildi. Harriet, çayı kahveden çok daha iyi yapıyordu.

Doğru sözcükleri bulamıyorum. Sadece nefes kesiciydi diyebilirim. İkimiz için de özel olduğunu düşündüm, gerçekten. Özgür olmakla ilgili söyledikleri geldi aklıma ve baskı yapmak istemedim; o yüzden onun beni aramasını bekledim ama aramadı. Ertesi gece arkadaşlarımla rugby izleme ye dışarı çıkmıştık; o da bir arkadaşıyla geldi oraya ve selam verdi bana ama çok da sıcak değildi, ben de olsun diye düşündüm belki de aramızdakilerin herkes tarafından bilinmesini istemiyordu. Aramızdaki ilişkinin gerçekten yürümesini istediğimden ne isterse yapmaya razıydım. Yanlarına oturmam için beni davet etmedi. Başka erkeklerin ısmarladığı içkileri içiyorlardı. Ben yalnızca rugby izledim.

Telefon çaldı, Hattie yanıtladı.

“Harriet Christie,” dedi. “Merhaba Bay Marius.”

Sonra uzun bir süre sessiz kaldı, herhalde adam durmaksızın konuşuyordu. “Ama,” ya da “Bay Marius,” gibi şeyler söylüyordu, konuşmaya çalışıyor ama adam konuşmasına izin vermiyordu. Mektubuma devam ettim.

Ayrılırken hoşçakal bile demedi. Ben yine de hala benim kız arkadaşım olduğunu ve bir şeyleri rayına oturtabileceğimizi düşünüyordum. Ertesi gün birkaç kez aradım, açmadı. Pazartesi günü işyerine onu görmeye gittim. Nefret ediyormuş gibi yüzüme baktı ve çekip gitti.

*Ne yapacağımı bilmiyorum. Sanırım ondan vazgeçmeliyim çünkü belli ki ya-
şanılanlar onun için bir anlam ifade etmiyor ve etrafta benimle görünmek istemiyor.
Ama vazgeçemiyorum işte.*

Yardım edebilir misin?

İsmi yazmıyordu. Ama kimden olduğunu tahmin edebiliyordum.

Elli İki

“Bay Marius,” dedi Hattie telefonda, “Konuşmama izin vererseniz—”
Benzi solmuş, yanakları al al olmuştu. “Bağımsız bir gazete bu. Sponsor olma-
nız bizi satın aldığınız anlamına gelmiyor—”

Bay Marius o kadar bağııyordu ki ben bile duyabiliyordum. Konuşmu-
yor yalnızca haykırıyordu, kızgın bir maymun gibi. Hattie, telefonu kulağın-
dan uzaklaştırdı.

“Gazetecilik standartlarımız var—” dedi adamın sesi bir anlığına kesildiğinde.
Ardından tekrar duyuldu maymunun sesi, bu sefer kelimeler de çıkıyor-
du ağzından: “Pişman olacaksınız!”

Hattie telefonun ahizesine bakakaldı.

“Saçmalık,” dedi. “Telefonu yüzüme kapattı.”

Dilimle, *cık cık cık* dedim.

“Ne kadar kaba,” dedi; kalemiyle masaya, ayağıyla yere vuruyordu.

Fincanını eline alıp bir yudum çay içti. Yüzünden, çayının soğduğunu
anladım; su ısıtıcısını çalıştırdım.

“Derdi Jessie’in yazıları,” dedi. “Sıkışma ve Grace ile ilgili olanlar. Fazla
siyasiymiş öyle diyor. Siteden kaldırımlarını ve gazetede de yayımlanmama-
larını istiyor.”

“O adamı sevmiyorum,” dedim.

“Ladismith Ticaret Odası’nın genel başkanı,” dedi Hattie ve içini çekti.
“Desteklerini kaybedemeyiz.”

Uzun güçlü bir ağaç gibiydi Hattie. Şimdi eğilmişti, fırtına üzerine esiyor-
muş gibi. Ama daha devrilmemişti.

İkimiz için de yeni çay yaptım; Hattie'ninkine ekstra şeker koydum ki yü-
zünün rengi geri gelsin.

"Siteye baksana," dedi. "Jessie'nin yazıları hakkında ne düşüneceksin ba-
kalım. Ben birkaç telefon görüşmesi yapacağım; diğer sponsorlardan bazıları-
nı arayayım."

Jessie'nin bilgisayarının başına geçtim, gazetenin resminin olduğu ikona
tıkladım; site açıldı. İnternet siteleri benim için kafa karıştırıcıydı, köşebaşın-
daki güzel dükkan yerine parlak ışıkları olan alışveriş merkezlerine gitmek
gibi. Ama yine de Jessie'nin makalelerini bulabildim.

Jessie konuştuğundan çok daha zekice yazar ama yazılarının okunması zor
değildir. Yazdıkları her zaman canlıdır ve hikayeler ve alıntılarla dolu olur. Grace
hakkındaki yazısının başlığı "Günün Sonunda" idi. Grace'in hikayesini anlatır-
ken bir yandan da tüm hizmetçilerden bahsediyordu. Çok az bir karşılık alarak
ne kadar çok çalıştıklarından. Okuyanın Grace'i, onun yaşadığı kaybı ve hayalle-
rini önemsemesini sağlıyordu. Jassie açık açık söylemiyordu ama belli ki kadının
işverenin, ona yardım etmediğine göre çok kötü biri olduğunu düşünüyordu.
Sanırım Bay Marius bunu kendisine bir hakaret olarak görmüştü.

"Off, deli saçması!" dedi Hattie telefonu kapatırken. "SPAR'ın müdürü
Comelius van Wyk de Bay Marius ile aynı fikirde. Gazetecilerimizin sadece
haber bildirmek yerine soruşturma yapmalarından şikayetçiymiş. Ticaret
odasının sponsorluktan vazgeçebileceğini söylüyor."

"Ahh, Hats," dedim.

"Bayan van der Spuy'u arayacağım, Ticaret Odasının yazmanını," dedi
Hattie.

Bayan van der Spuy köşedeki Mandy's isimli mobilya dükkanının sahi-
biydi.

"Balı var mıymış diye sorar mısın?" dedim.

Kendi kovanları vardı kadının.

Hidrolik sıkışmayla ilgili makaleyi okumaya başladım. Başlığı "Sıkışmaya
Hayır" idi, John'un arabasının üzerindeki yazıyla aynıydı yani. Grace hakkın-

daki yazı kadar kişisel bir şey değildi ama güzel alıntılar yapmıştı. Mesela kutup ayılarıyla yüzmüş olan bir adamın söyleyeceği ne çok şey vardı. Hidrolik sıkışmanın dünyanın başka yerlerinde ne denli zararlı olduğunu anlatmıştı adam. Ayrıca Karoo ve Güney Afrika'nın tamamı için ne kadar kötü sonuçlar getireceğini. Hidrolik sıkışmayla gelen kimyasalların su kaynaklarımızla yer altı sularımızı zehirleyebileceğinden bahsetmişti. Ayrıca hükümetin de Shaft gibi maden şirketlerini çok paraları olduğundan desteklediğini söylemişti

"Aman Tanrım," dedim.

Jessie ayrıca iklim değişikliğine ve güneş ve rüzgar gibi yenilenebilen enerji kaynaklarının gaz, petrol ve kömürden daha iyi iş çıkarabileceğine de değinmişti. Ancak yenilenebilir enerjiden kar elde etmenin daha zor olduğunu çünkü doğalgaz ve kömüre sahip olma haklarını elinde tutanların güneş ve rüzgar üzerinde "hak" iddia edemeyeceğini söylemişti. Her şey parayla ilgili gibi görünüyordu; Karoo'nun yararını düşünen yoktu anlaşılır.

Yazdıklarının hepsini anlayamadım ama anladığım kadarı, zehirli sular ve bunların Klein Karoo'da yaşayan insanlar ve bitkiler için ne anlama geldiği konusuna kafamı takıp endişelenmeme yetti. Ayrıca şakayıkkuşları, çakallar ve kurbağalar için dertlenmeme de. Bir yandan da bu durum, John'un görüldüğü kadar çılgın olmayabileceğini düşündürdü bana. Manyetik sıkışmanın insanın kızması için yeterli bir sebepti. Marius'un bu yazı için neden o kadar sinirlendiğini anlayamamıştım. Karoo'yu bu kadar düşünüyorsa buradaki insanların manyetik sıkışmanın tehlikelerini öğrenmesini istemesi gerekirdi.

"Bal varmış," dedi Hattie, ayağa kalkıp kendine bir peksimet alarak. "Bayan van der Spuy'da. Ayrıca tanrıya şükür hala bizi destekliyor. Bir sonraki oda toplantısına katılmamı söyledi. Marius veya Van Wyk kendi ilanlarını çekebilirler ama ticaret odasının desteği oy çokluğu olmadan kesilemiyormuş."

"Herkes Marius kadar deli değildir herhalde," dedim. "Sence Shaft parayla onun desteğini satın almış olabilir mi?"

"Kim bilir? Adam, şeytandan bile para çarpar. Şeytanın ta kendisi zaten o değilse tabii."

"Yazılar gayet güzel Hattie."

Jessie'nin bilgisayarını kapattım.

"Olduğu gibi basılacak gazetede," dedi.

Rüzgar geçip gitmiş gibi tekrar dimdik ayağa kalkmıştı Hattie. Ama fırtınanın henüz dinmediğini hissettim.

Elli Üç

Masama dönüp elden getirilen mektubu aldım.

"Jessie'nin işe dönmesinin zamanı geldi bence," dedim.

"Ne olduğunu merak ediyorum ona," dedi Hattie.

"Kalbi kırıldı," dedim. "Ama tamir edilebilir."

Polis merkezini arayıp Reghardt'ı istedim ama orada değildi; cep telefonunun numarasını da vermediler.

"Reghardt mı?" dedi Hattie tek kaşını havaya kaldırarak. "Bende var numarası. Jessie'nin kalbini kıran o mu?"

"Onun kalbi de kırık," dedim.

Kapı çalındı.

"Selam millet," dedi Candice içeri girerken.

Ayağında deri sandaletler vardı ve bu yüzden o her zamanki nal sesine benzersesleri işitmemiştik. Üzerine tam oturan krem rengi bir elbise giymişti. Limon çiçeği kokuyordu; rujuyla ayağındaki ojeler sedefli pembeydi. Muhtemelen uyurken de iyi görünüyordu bu kadın.

"Maria?" dedi Candice.

"Pardon dalmışım," dedim. "Ne dedin?"

"Yarınki cenaze töreni hazırlıkları tamam. Sizden ne haber? Yardım edebileceğim bir şey var mı?"

"O gece Jessie ile dışarı çıkıp sarhoş olduğun akşam," dedim. "Nerede geçirdin geceyi?"

Harriet kaşlarını çatı.

"Çay ister misin Candice?" diye sordu.

“Olur, teşekkürler,” dedi Candy. “Araba kullanamayacak kadar sarhoştum. Beni eve o güzel genç adam, hani polis olan, götürdü. Yani kaldığım Sunshine pansiyonuna.”

“Reghardt mı?”

Başıyla onayladı.

“Bana gerçeği söylemen çok önemli Candy,” dedim. “Araştırmamıza yardımını dokunacak.”

“Gerçekten olan bu. Hatırlayamayacak kadar sarhoş değildim. İçeri girerken biraz gürültü yapınca pansiyonun sahibi de uyandı.”

“Reghardt geceyi seninle mi geçirdi yani?”

Güldü Candice.

“Ahh, hayır! Yalnızca odama gitmeme yardımcı oldu. Yalpalıyordum yürürken. Pansiyonun sahibi Bay Wessels kaşlarını çatıp baktı bize sonra da kendisi Reghardt’ı bizzat dışarı çıkarttı.”

“Yani Reghardt ile aranızda bir şey olmadı?”

“Tabii ki hayır,” dedi. “Tatlı biri ama tipim değil. Ben de onun tipi değilmişim. Kız arkadaşı varmış.”

“Kendisi mi söyledi sana?”

“Evet, kızla gurur duyuyordu. Adını söylemedi.”

“Jessie,” dedim.

“İnanmıyorum,” dedi Candice, “Yoksa şey mi sanmış..?”

Başım la onayladım. Candice oturdu; Hattie de bir fincan çay uzattı kadına.

“Zavalıcılık,” dedi Candy.

“Hats bana şu numarayı verir misin?” dedim.

Reghardt ilk çalıştı açtı telefonu.

“Jessie?” dedi.

“Ben Tannie Maria,” dedim. “Genç bir adamdan bir mektup aldım. Ona yardım etmek istiyorum. Düşündüm de belki ne söylemem gerektiği konusunda bana tavsiye verebilirsin.”

Sessiz kaldı Reghardt.

“Kız arkadaşı bu adamı görmezden geliyor çünkü adamın başka bir kadınla beraber olduğunu düşünüyor,” dedim.

“Neden öyle bir şey düşünsün ki?”

“Çünkü başka bir kadınla sarmaş dolaş bir halde bir bardan ayrıldığına dair haberler gelmiş kulağına.”

“Ne?”

“Güzel ve sarhoş bir kadınla.”

“O mu? Araba kullanamayacak kadar sarhoştı.”

“Evet.”

“O yüzden eve götürdüm, yani adam götürmüştür.”

“Evet, sonra..?”

“Sonra? Sonrası yok. Ahh, o zaman sandı ki.... Of, hayır!”

“Kız çok üzgün. Adam onun için özel biri.”

“Öyle mi gerçekten?”

“Adam kızdan vazgeçmemeli.”

“Öyle mi diyorsun?”

“Sence ne söylemeliyim bu adama ben?”

“Belki adam kızın arkadaşlarının kızı doğruyu söylemesini rica edebilir. Sence bunu yaparlar mı *Tannie*?”

“Eğer kız gerçekten acı çekiyorsa belki arkadaşlarını da dinlemiyordur. Ben- ce adam kızı mektup yazıp olup biteni ve kız hakkındaki duygularını anlatmalı. Sonra da kendisi gidip görmeli kızı. Eğer göremezse mektubu bırakabilir.”

“Evet, güzel tavsiye *Tannie*. Adama mutlaka söyle bunları.”

“Ayrıca kızı *koeksister*’lar da götürmek de iyi bir fikir olabilir. *Koeksister*’ları çok sever çünkü.”

Telefonu kapatır kapatmaz tekrar çaldı, açtım. Hastaneden Hemşire Mostert arıyordu.

“Gittiler,” dedi. “Anna ve Dirk. Daha az önce kahvaltı yapıyorlardı kaşla göz arasında yok oldular.”

“Polisler beklemiyor muydu başlarında?”

“İnanmazsın ama arkadaş oldular. Dirk ile Anna. Kavgaya etmiyorlardı. Polis de başlarından ayrıldı bu yüzden.”

“Dirk ve Anna taburcu edilmedi mi peki?”

“Hayır. Bir şey daha var. Ambulanslardan biri çalınmış.”

“Sence onlar mı aldı?”

“Kim sürececek ki arabayı? Birinin bacağı alçıda. Ötekinin kolu askıda. Anlam veremiyorum. Polisi aradım. Ama sana da söylemem gerekir diye düşündüm.”

“Ne oldu?” diye sordu Candice, telefonu kapattığımda.

“Dirk ve Anna. Yok olmuşlar. Bir ambulansla beraber.”

“Onların durumunda...” dedi Hattie.

“Güçlerini birleştirmede bir çift sağlam kolları ve bacakları oluyor aslında,” dedim. “Beraber hareket ederlerse tek vücut olabilirler. Ama yine de bir ambulans çalabilirler mi?”

Güldü Hattie.

“Hakikaten. Bu ikisi, beraber mi çalışacak?” dedi.

“Hemşire Mostert aralarının düzeldiğini söyledi. Arkadaş olmuşlar.”

“Nereye gitmiş olabilirler?” dedi Candice.

“İntikam almaya,” dedim. “Sanırım benim hatam. Bu sefer bir değişiklik yapıp beni dinlediler. Candice arabanla gidebilir miyiz? Daha hızlı olur. John’un çiftliğine gidelim.”

“Martine’in cinayeti için onu mu suçluyorlar sence?” dedi Hattie.

Başımla onaylayıp Candy’e “Cep telefonun var mı?” diye sordum.

“Evet.”

“Hattie, varınca seni ararız ama sen bu arada polise telefon et. Kannemeye’ye olanları anlatıp John’un çiftliğine araç göndermesini söyle.”

Arabanın üstü kapalıydı; bu yüzden o vahşi rüzgar yoktu ama araba hızlı gidiyordu. Çok hızlı. Neyse, bu sorun olmadı - Candy iyi bir şofördü. Şehirden ok gibi fırlayıp ayrılırken sava boyunca açmış sarı ve mor renkli çiçeklere baktım. Candy de görmüştü çiçekleri.

“Ne güzel,” dedi.

“Yağmurdan,” dedim. “Yağmurdan sonra açtılar.”

“Güzel,” dedi tekrar.

“Sen doğuştan mı böyle güzeldin?” diye sordum pürüzsüz şeftali gibi tene ve altın sarısı saçlarına bakarak. “Yoksa çiçek gibi sonradan mı açtı güzel-
liğin? Nasıl beceriyorsun bu işi?”

Gülümsedi.

“Benim işim güzellik.”

“Senin giydiğin tarz kıyafetleri giyemem ben,” dedim.

“Tabii. Sen kendi bedenine uygun olan kıyafetleri bulmalısın. En güzel yerlerini ortaya çıkaran.”

“Hıh! Benim en güzel yerim yok.”

“Saçmalık. Yüzün, kalçan ve göğüslerinin ölçüsü mükemmel. Kıvrımların harika. Ellerinle bileklerin de çok şirin. Senin için uygun olan stili çok iyi biliyorum. Eğer istersen dükkanımdan bir şeyler getirebilirim sana. Kaç bedensin, kırk iki mi? Ve ayakkabılar. Otuz yedi numara mı?”

Başımı sallayıp kahverengi elbisemle haki *veldskoene*’lerime baktım. Son derece kullanışlılardı evet ama ben bile benim için en doğru tarzın bu olduğunu söyleyemezdim. Evlenmeden önce otuz sekiz bedendim; sonra kırk oldum, şimdi de kırk iki.

“O süslü New York kıyafetlerini giyemem ki ben,” dedim.

“Benim ikramım.”

“Yine de giyemem.”

“Saçmalık. Gayet güzelsin. Ve cildin de çok güzel; burada hava bu kadar sıcak ve kurak olduğu halde. Ne kullanıyorsun?”

“Zeytinyağı.”

“Ayrıca yaşlandıkça spora ve beslenmeye de önem vermek gerekiyor.”

“Bu mu senin sırrın?”

“Sır mı? Sırrım yok benim.”

Parlak yeşil *spekboom* ağaçlarından oluşan bir koruluğu geçiyorduk.

“Sanırım öğrendiğim tek bir sır var,” dedi. “Kıyafetler, cilt, makyaj bunların hepsi tamam. Ama eğer bir kadın güzel olduğunu düşünüyorsa, kendi özgün güzelliğiyle daha da parlar.”

“Evet, olabilir, ama kendisi bunu düşünüyorsa ve parlıyorsa bir erkek de görebilir mi güzelliğini?”

“Erkekler gördükleri kadar aptal değiller Maria.”

“Bak,” dedim, “Antilop.”

“Ne?”

“Ağacın gölgesinde küçük bir antliop var. Şu büyük kayaların orada.”
Göremedi. Parlayan çiçekleri görmek kolay iştir ama gölgelerin arasında kahverengi bir hayvanı seçebilmek için sağlam gözlere ihtiyacınız vardır.
Belki de sağlam gözleri olan bir erkek bulabilirdim.

Elli Dört

“Tabelası şurada,” dedim. “Yabani Şeyler Organik Çiftliği.”

Candice direksiyonu toprak yola kırdı. Bir firavun faresi daldı çalılıkların arasına. Swartberge’nin eteklerindeki çiftlik evine doğru ilerledik. Savan burada yeşil ve canlı görünüyordu. Çalılıklarla ağaçların arasında uzun otlar ve çiçekler vardı. Vadi boyunca akasyalar ve başka ağaçlar uzanıyordu; bir nehir yatağı olmalıydı burası. Ayrıca savanın her yanında yılanmış *gwarrie*’ler ve *spekboom* ağaçları da vardı.

“Yavaşla biraz,” dedim Candy’e.

Etrafı tuhaf çitlerle çevrilmiş bir koruluğun önünden geçiyorduk.

“Nar ağaçları,” dedim. “Ama meyveleri hem küçük hem de yeşil.”

“Elektrikli telle çevrilmiş sanırım,” dedi Candy. “Güneş paneline bağlanmış.”

Haklıydı- zeminde güneşi yakalayan iki panel duruyordu.

“Bu hırlama gibi ses de ne?” dedi.

“Babunlar,” dedim, duyduğumuz seslerin Dirk ve Anna’dan gelmediğini umarak.

Gerçekten babunlardı. Yolun dönemecine gelince seradan kaçıştıklarını gördük. Yazlık indirimlerdeki nezaketsiz müşteriler misali elleri kolları dolu bir halde son sürat kaçıyorlardı. Bir tanesi de seranın camdan damına oturmuş, bir salkım siyah üzüm yiyordu.

Çiftlik önümüzdeydi.

“Ambulans orada,” dedi Candice.

“Telefonun?” dedim.

Ambulansın yanına park ettik arabayı. Candy telefonunu bana uzattı, Hattie'yi aradım.

"Ambulans burada," dedim.

"Tanrım! Her şey yolunda mı?"

"Henüz bilmiyorum. Şimdi içeri giriyoruz. Polisler geliyor mu?"

"Zar zor ulaştım Kannemeyer'e. Şimdi yola çıkıyor. Ambulansın orada olduğunu teyit etmek için tekrar ararım. Maria lütfen dikkatli ol."

Candy ile arabadan çıkıp verandanın merdivenlerinin önünde yan yatmış bir tekerlekli sandalyeye doğru yürüdük. Anna'nın tekerlekli sandalyesine benziyordu. Peki, neredeydi bu kadın?

Oluklu saç tavanı ve kenarlardaki çiçek desenli ferforjeleriyle büyük, geniş bir verandaydı. O çok eski çiftlik evlerinden birisiydi burası. Badanası güzelce yapılmıştı ama yine de kalın kerpiç duvarların tadilat gerektiren noktalarında tozlu çatlaklar vardı. Kot kumaşından tulum giymiş olan zayıfça bir kadın verandada durmuş kapının eşiğinden içeri bakıyordu.

"Bırakın onu!" diye bağırdı.

Candice koşar adım geçti kadının yanından; ben de arkasından gittim.

"Dikkat edin," dedi kadın bize, "Bunlar delirmiş."

"Uzak durun!" diye bağırdı Anna biz içeri girerken. "Yoksa adamı öldürürüz."

"Anna," dedim.

"Dirk," dedi Candice elleri kalçalarında.

Suçüstü yakalanmış iki köpek misali baktılar Anna ve Dirk bize. Ama avlarının ellerinden kaçmasına izin vermediler. John yüz üstü yerde yatıyordu; Dirk sırtına oturmuş, adamı yere çivilemişti. Dirk'in gözleri faltaşı gibi açılmıştı; kolları hala sargılı ve askıdaydı ama bacaklarıyla iyice kıstırmıştı John'u. Kıllarla kaplı kaba eti, yeşil hastane giysisinin arasından görünüyordu. Hastane kıyafeti muntazamca kapatılmış olan Anna ise yerde John'un yanbaşımda oturuyordu. Bandajlı olan bacağının üzerine oturmuş, alçıdaki bacağının ise öne doğru uzatmıştı. Bir elinde, John'un boynuna yandan bastırıldığı uzun metal bir boru, diğer elinde ise adamın kulağının hemen altına dayanmış büyük bir şırınga tutuyordu.

Elindeki metal, hastanelerde serumları takmak için kullanılan standlara benziyordu. Anna'nın yanakları pembeleşmiş, saçları ise yabani bir hal almıştı. Yabani Şeyler Organik Çiftliği diye düşündüm.

"Ne yapıyorsun Anna?" diye sordum.

"Ahh," dedi John.

Burnunu çekti Anna, elindeki sopayla şırıngayı daha da sıkı kavradı.

"İçinde hava varmış," dedi kapıdaki kadın. "İçeri girersem ya da polisi arar-sam kanına karıştırıp onu öldüreceğini söyledi."

İki sandalye çekti Candice, oturduk. Kadın da içeri girdi. O da bir san-dalye buldu ve üçümüz yan yana bir sıra halinde, ön sıra koltuklarında oturur gibi karşılırlarına dizildik.

"Hastaneden kaçmış deliller mi bunlar?" diye sordu kadın bize.

Candice başıyla onayladı. Ben hayır anlamında başımı salladım.

"O yaptı biliyoruz," dedi Anna. "Konuşmuyor."

"Ne yaptı?" dedi iş tulumu giymiş olan kadın.

"Tienie'yi öldürdü," dedi Anna.

"Karımla yattı," dedi Dirk aynı anda.

"Ne oluyor John?" dedi kadın.

"Ahh," diye ciyakladı John.

"Bu üç kişi de aynı kadına aşıkmiş," dedi Candice. "Martine. O öldürüldü. Bu ikisi John'u suçluyorlar."

"Lawrence o gün arabayı görmüş," dedi Dirk. "Onu da buyüzden öldürdün."

"Martine mi?" dedi kadın. "Fotoğraflardaki kadın mı? Hala görüşüyor muydun onunla?"

Hırıltıya benzer bir ses çıkardı John.

"O kadının fotoğraflarını buldum," dedi kadın bize, "Yatağının başındaki bir kitabın arasına saklamış. Bir yıllık beraberliğimizin ardından!" John'a dön-dü. "Onunla bir daha görüşmeyeceğine dair söz vermiştin bana."

John'un dili dudaklarının arasından sarkıyordu.

"Bir daha görüştün mü onunla John?" diye sordu kadın.

Başını hayır anlamında sallamaya çalışıyor gibiydi adam ama bunu yap-mak için doğru pozisyonda değildi.

“Anna,” dedim, “Adamın boynunu o şekilde ezmeye devam edersen nasıl konuşabilir ki?”

Anna sopayı tutan elini gevşetti ama şıngayı yerli yerinde tutmaya devam etti. John içine bir miktar hava çekti.

“Yardım edin,” diye bağırdı.

Bayan Kot Kumaşından Tulum, kollarını göğsünün üzerinde bağladı.

“Görüştün mü?”

“Yanlış hiçbir şey yapmadım,” dedi John.

“Onun adını sayıklıyordun, John. Tam da en yanlış zamanda. Fark etmemiş gibi davrandım. Didi demen gerekirken Martine dedin. Benim adım Didi.”

“Martine’in evine gittin mi?” diye sordum.

Bumunu çekti John. Anna, elindeki sopayı tekrar bastırınca adam boğulan bir tavuk gibi bir ses çıkardı. Anna, baskıyı hafifletti.

“Lütfen beni öldürmeyin,” dedi.

“Doğruyu söyle John,” dedi Didi.

“Evet, görmeye gittim. Ama aşık olduğum için değil. Sıkışmanın zararları hakkında konuşmak için.”

“Biliyordum!” dedi Dirk.

Ağırlığını John’un sırtına bastırды ve kırılan bir şeyin sesi işittiğimi sandım.

“Hayır!” dedi John. “Öyle değil. Hidrolik sıkışma. Maden şirketleri benzin aramak için bu yöntemi kullanıyor. Çiftlikleri satın alıyorlar ve sanırım Marius da onlarla çalışıyor. Shaft firması için. Sizin araziye de satın almak istiyordu ve ben de Martine’e satmamasını söylüyordum. Bu sıkışma işi Klein Karoo’yu yok edecek.”

“Evet, berbat bir şey Sıkışma” dedim. “Yarınki gazetede Jessie’nin konuyla ilgili yazısını görürsünüz.”

“Yani hala seviyorsun o kadını,” dedi Didi.

“Hayır. Seni seviyorum ben Didi. O benim geçmişimde kaldı. Yardım et bana.”

“Martine’e nar suyu götürmüş müydün?” diye sordum.

“Hayır,” dedi. “Hayır.”

“Nar suyunuz var mı?” diye sordum Didi’ye.

“Mevsimi değil,” dedi. “Mart’ta olgunlaşırlar.”

“Donmuş da mı yok?” diye sordum.

Başını iki yana salladı.

“Serada peki, orada zamanından önce olgunlaşmıyor mu meyveler?”

Didi, John’a baktı.

“Orada da nar ağacın var değil mi John? Meyveleri olgunlaştı mı?”

“Hayır,” dedi John. “Hala yeşiller. Lütfen. İzin verin ayağa kalkayım, nefes alamıyorum.”

“Şu Bay Marius,” dedi Dirk, Anna’ya dönmek için ağırlığının yönünü değiştirerek. “Sence Martine araziye satmadı diye o mu yaptı?”

Dirk’in hareketi yüzünden inledi John.

“Dirk,” dedim, “Anna ve senin iyileşmek için hastanede olmanız gerekiyor. Cenaze yarın.”

“Marius’a güvenmiyorum,” dedi John. “Shaft ile çalışıyorsa... Sıkışma için de araziye almak istiyorsa... Yoluna engel olan Martine gibi bir kadına ne yapar?”

Anna, elinde tuttuğu sopanın baskısını hafifletti, şırıngayı da adamın boynundan çekti. Gözleri odanın bir köşesine takılmıştı. Ağzının içinde anlaşılması zor bir şeyler mırıldandı. Ancak Dirk de John da duydular, ikisi de onayladı. Ne dediğini biliyordum çünkü daha önce de aynı şeyi söylediğini duymuştum: “Onu geberteceğim.”

Dirk, John’un üzerinden kalkıp sandalyeye oturdu. Anna, elindeki metal sopayı bir kenara attı ve şırıngayı bir sandalye minderinin altına sakladı. John’un yanından uzaklaşmak için kollarını kullandı ve altına kıvırdığı bacağına alçılı bacağının yanına uzattı. John sırt üstü dönüp kaburgalarını sıvazladı.

“Şıkıştırdığının şerefsiz herifi,” dedi Dirk.

“Onu yakalayabiliriz,” dedi John.

John Anna’ya; Anna da Dirk’e baktı. Nefret ve korku dolu eski bakışlardan çok farklıydı bu seferkiler. Gizli işler çeviren yaramaz çocuklar gibiydiler.

Toprak yoldan eve doğru süratle gelen bir aracın sesi duyuldu.

“Polis,” dedim.

“Çay ister misiniz?” dedi Didi ayağa kalkarak.

Gösteri sona ermişti. Kadına yardım etmek için mutfağa gittim.

Kapıya dayanmışlardı bile. Kannemeyer ve Piet. Kannemeyer boğazını temizledi. Candice ayağa kalkıp gülümsedi adama. Uzun bacaklarıyla sedefli ojelerini açığa çıkaran bir tür gülümseme.

“Selam koca adam,” dedi.

Piet’e dememişti bunu.

Elli Beş

Kannemeyer Candy’e gülümsedi ve bize bakıp kaşlarını çattı. Bana ise ekstra çatık bir bakış fırlattı.

“Neler oluyor burada?” dedi.

“Hiçbir şey,” dedi Anna, ayaklarının parmaklarını oynatarak.

Dirk bir şey demedi.

“Peksimetler güzel görünüyor,” dedim Didi’ye, onları oturma odasındaki sehpa fincanlarla birlikte taşıırken. “Sen mi pişirdin?”

“Organik müsli peksimetleri,” dedi çay tepsisini aynı sehpa bırakarak.

Kannemeyer, sanki her şey benim suçummuş gibi bana bakıp başını iki yana salladı.

Piet, otların arasında gezinen bir firavun faresi gibi aramızda bir o yana bir diğer yana gidip geliyordu. John’un boynuna baktı. Adamın boynunda bir miktar kan vardı. Minderin altındaki şırıngayı buldu ama dokunmadı. Bizim ön sıra koltuklarımızın minderlerine koydu ellerini.

“Süt ve şekerlerinizi kendiniz buyrun,” dedi Didi, çaydanlıktan çayı koyarken.

Candice, bardakların birine yalnızca süt diğerine de sütle beraber iki şeker ekledi.

“Kahve,” dedi Dirk daha saygın bir görünüme kavuşmak için yeşil hastane giysisini çektiştirken.

“Evet, bana da kahve lütfen,” dedi Kannemeyer.

Anna ile John da homurdanarak kahve istediler. Didi, çaydanlığı bırakarak kahve yapmak üzere mutfığa gitti.

Candice şekerli çayı bir peksimetle Kannemeyer'a götürdü. Teşekkür etti Kannemeyer ona. Gülümseyip çayını yudumlayan Candy'ye bakarak kendi çayından bir yudum alışı seyrettim. Kadına bakmamak elde değildi ki Candice nasıl parıldadığının, o kısacık krem rengi elbisenin vücuduna nasıl oturduğunun farkındaydı.

Piet, olanları anlatmak için Kannemeyer'ı kenara çağırdı. Hikayesini anlatırken ellerini kullanış biçiminden gerçeğin ne olduğuyla ilgili iyi bir fikir edinmiş olduğunu görebiliyordum.

Benim de canım kahve içmek istiyordu ama onca çayı bırakmak neza-ketsizlik gibi geldiğinden kendime bir fincan çay alıp mutfak kapısının orada dikildim. Kapı açıldı ve karşımdaki kocaman kafur⁵⁷ ağaçlarıyla dolu yabancı bahçeye baktım. Aç değildim ama oturma odasına gidip bir peksimet aldım -sırf çayıma eşlik etmesi için. Kannemeyer, Piet'i dinliyor ve Candy'i süzüyordu. Mutfak kapısından dışarı çıkarak bir kafur ağacının gölgesinde elimde peksimetim ve çayıyla durdum.

Bir *Buchu*⁵⁸ çalısıyla bir *bitterbos*⁵⁹ bitkisinin arasındaydım. Gökyüzü geniş ve parlak maviydi. Fazla parlak. Kendimi kederli hissediyordum.

Çay içip aşağıdaki seraya doğru baktım. Babunlar gitmişti. Çayımı bitirip fincanımı bir yılanotu çalısının yanına bıraktım.

"Araştırmamız gereken bir cinayet davası var," dedim henüz yemediğim peksimetime.

Annemin müslili peksimetleri kadar olmasa da güzel görünüyordu ve ben hala aç değildim.

Güneşin altında seraya doğru yürüdük peksimetimle ben. *Veldskoene*'le-rimle çayır güzellerini ezdim. Yağmurun ardından sukulentler çiçek açmıştı. Üzerlerine basınca parıldayan taç yaprakları topuğumun altında ezildi.

57 Ana vatanı Uzak Doğu olan, uzun ömürlü bir ağaç.

58 İlaç yapımında kullanılan hoş kokulu bir bitki.

59 Küçük sarı çiçekleri olan zehirli bir bitki.

Çiçeğin üzerine bastığım için üzölmüşüm; bu yüzden daha dikkatli at-
tım adımlarımı. Dar ve tozlu bir patika yol bulup seraya kadar ilerledim. Uzun
bir yürüyüş değildi ama hava çok sıcaktı. Camdan odanın girişinde bulunan
sumak ağacının gölgesine ulaşınca mutlu oldum.

“Teneke kafalar!” dedim peksimetime. “Bu ne dağınıklık böyle.”

Bir tabur dolusu babun perşan hale getirmişti herhalde burayı. Topraklarla dolu
saksılar devrilmiş, bitkiler kılınmıştı. Bir zamanlar sebze veya meyve olması muhte-
mel, ezilmiş kırmızı ve yeşil nesnelerle kaplıydı zemin. Köşede aradığım şeyi gördüm.

“Bir nar ağacı,” dedim peksimetime, “Ama üzerinde meyve yok. Olgun-
laşmamış yeşil tek bir nar bile yok üzerinde.”

Bir takım kırmızı ve mor lekelerin arasında yürüdüm. Domates ve üzüm-
düler sanırım.

“Ama üzerinde meyve varmış,” dedi bir ses.

Yerimden sıçrayıp elimdeki peksimete baktım. Bir anlığına, nihayet kafa-
yı yediğimi ve peksimetimin benimle konuştuğunu düşündüm. Ancak o an
Piet yanımda belirdi.

“*Jinne*⁶⁰, Piet kedi gibisin,” dedim. “Duymadım geldiğini.”

Piet, nar ağacının dallarının ucuna dokunuyordu.

“Görüyor musun, buradan koparılmış.”

“Olgun muymuş?” diye sordum.

Omuz silktili.

“Baş belası babunlar,” dedim.

“Gel onlara soralım,” dedi.

Yerdeki domates renkli pançe izlerinin gösterdi. İzleri takip ederek önce
seranın dışına, sonra bir tarlaya ardından da kurumuş nehir yatağına doğru
giden Piet’in arkasından ilerledim. Ben bile orada kumların arasında izleri gö-
rebiliyordum. Akasyalarla zeytin ağaçlarının gölgesinde durup Piet’in işaret
ettiği yere, vadiye doğru baktım.

Ağaçlar çiçek açıyordu, etraf anlar ve mis gibi kokan çiçeklerle doluydu. Piet,
kumluk alana doğru önümden yürüdü. Sık sık, karnıcılara bakmak için duruyor

⁶⁰ Afrikaanca, şaşırma ünlemi.

böylece ben de ona yetişebiliyordum. Ben de kanncalara bakmak için duraklıyordum ki nefesim düzene girsin. Sıra sıra ilerleyerek polen ve çiçek taşıyorlardı.

Kuruyan nehrin yatağından dağa doğru tırmandık. *Veldskoene*'lerimi giydiğim için mutluydum. Kumların ve kayaların üzerinde nasıl yürüneceğini iyi biliyordu ayakabılarım. Büyük bir *gwarrie* ağacının yanına ulaştık. Piet, sanki yaşlı bir kadını selamlıyormuş gibi başını salladı, ardından da ağacın gölgesine çömeldi. Arkasında, gölgenin serinliğinde durup nefesimin düzelmesini bekledim ben de. Elini, yavaşça ağacın dallarından birinin üzerine koydu. Soluk kahverengi teni tıpkı ağacın koyu renkli kabuğu gibi sert ve kuruydu, yüzü de yapraklan misali kırış kırış. *Gwarrie*'ler çok yavaş büyür; altında durduğumuz bu ağacın gövdesi de son derece kalındı- birkaç bin yıllık olmalıydı. Piet'in halkı olan Buşmanlar binlerce yıldır bu bölgede varlıklarını sürdürüyorlardı. Nehir yatağının ara ara gölgeli olan zeminine tekrar çıkmadan evvel bir şeyler söyledi Piet ağaca ama duyamadım.

Piet kulağına dokundu ve ben de dinledim. Vadiden geliyordu babunların sesleri. Kısa bir süre içinde dağın gölgelik kısmına ulaştık -vadinin yakınına. Piet, oradaki bir incir ağacını işaret etti; ağacın gri kökleri kocaman taşların etrafını sarmalamıştı.

Babunlar, ağaçta piknik yapıyorlardı. Biz yanlarına yaklaştıkça onlar da daha yüksek dallara tırmandılar. İki babun üzümler için birbirleriyle kavga ediyor, birbirlerini kovalıyordu. Ağzında kırmızı bir domates tutan bir yavru babun ise annesinin karnına yapışmıştı.

Piet, ağacın altına bakındı. Bir parça kavun kabuğu ile birkaç yeşil yaprak buldu; başka da bir şey yoktu.

Büyük bir babunu işaret etti daha sonra. Babun, bir pençesiyle bir şey tutuyor diğer eliyle ise karnını kaşıyordu. Dişlerini gösterdi bize hayvan. Sanırım elimdeki peksimeti istiyordu. Peksimeti Piet'e uzattım. Piet, hayvana bakarak peksimeti ağzına attı. Babun, tuhaf sesler çıkararak tekrar dişlerini gösterdi.

Ağzındakini bitirdiğinde, nehir yatağından beyaz bir taş aldı eline Piet.

Birkaç adım geri giderek "*Jou skollie*⁶¹!" diye bağırdı.

⁶¹ Afrikaanca, 'seni haydut.'

Elindeki taşı büyük babuna fırlattı, taş *küüt* diye hayvanın kollarla kaplı göbeğine isabet etti.

Babun, kendisine haydut diye bağırılmasından hoşlanmamış olacak ki yüksek perdede sesler çıkarıp Piet'e bir şeyler fırlatmaya başladı. Bu hareketi, maymun sesleri fırtınası ile üzerimize doğru uçan yiyecekler sağanağı takip etti. Sert bir cisim isabet etti başıma. Canım yanıyordu.

"*Bliksem*⁶²," dedim başımı ovalayarak.

Babunlar ağaçtan zıplayarak dağın kayalıklarına doğru kaçıştılar, son derece mutsuz sesler çıkarıyorlardı. Hakikaten pikniklerini mahvetmiştik. Etrafımızdaki kumluk alan üzüm, kavun kabuğu ve domateslerle dolmuştu. Piet'in yüzünde domates izleriyle beraber bir de gülümseme vardı.

Orada, ayaklarının dibinde, başıma çarpan şey -yarısı yenmiş olgun bir nar- duruyordu, çekirdekleri kıpkırmızı ve mücevher gibi parıldayarak.

Elli Altı

"Nasıl oluyor da seni sürekli belanın tam ortasında buluyorum Bayan van Harten?" dedi Kannemeyer.

Çiftliğin verandasına geri dönmüştük. Piet, narı ona uzattı. Kannemeyer, önce meyveye sonra Piet'e sonra da bana baktı. İçeriden John'un sızlanmalarını ve Didi'nin onun üzerine titreyişini duyabiliyordum.

"Babunlar," dedim, "Seradan almışlar."

"İyi iş," dedi Kannemeyer nara bakarak. "Babun avına mı çıktınız?"

"Piet buldu onları," dedim, "Bir incir ağacında."

"Şu Candice denen kadın, Anna ile Dirk'i George'daki oğlanı görmeye götürdü. Annesi hakkında olup biteni anlatmak için."

"Off!"

"Zamanlamanın doğru olmadığını söyledim," dedi. "Arna buradaki insanlar beni pek dinlemiyor."

⁶² Afrikaanca şimşek anlamına gelen bu kelime aynı zamanda şaşırma, şok ya da memnuniyetsizlik belirten bir ünlem olarak da kullanılır.

Piet, verandanın diğ er tarafındaki karıncalara bakıyordu.

“Ambulans ı hastaneye götürür mısın?” dedi Kannemeyer. “John’u da al. Kaburgalarına bakılması lazım.”

“Burada olup biteni anlattılar mı sana bari?”

“Hayır. Ama biz kendimiz       .” Başıını salladı. “Tabii ki kimse dava a  muyor yine.”

“En azından Anna ile Dirk kavga etmeyi bıraktılar,” dedim.

“Birbirleriyle, belki.”

“Bu meseleyi ne yapacaksın?” dedim elindeki nara bakarak.

“John’la konuşacağım.”

“Kadın ortalıkta yokken konuşursan iyi olur,” dedim.

Başıyla onayladı. Dağın, mavi yamaçlarına bakıyordu.

“Candy denen    kadınıla,” dedi, “Arkada  sınız herhalde.”

“Bir nevi,” dedim.

Şimdi de Candy diye hitap ediyordu.

Piet önce bana sonra Kannemeyer’e sonra tekrar bana baktı, sanki bir şeyler olacakmış gibi.

“Ne biliyorsun onun hakkında?” diye sordu dedektif.

“D  n bahsetmiştim sana. Martine’in kuzeni.”

  nceki gün bana Candy hakkında herhangi bir şey sormamıştı. Ama   imdi kadını gördükten sonra hakkındaki her şeyi bilmek istiyordu.

“Başka? Biraz daha anlat,” dedi.

Omuz silktim.

“  iyor,” dedim. Ama der demez kendimi aptal gibi hissettim. “Bazen. Martine’e olanlardan dolayı üzgündü.”

Kannemeyer, bıyıklarının ucunu d  zelitti.

“Niye sordun?” dedim.

“Sadece ilgimi çekti,” dedi.

Hattie, Etios’uyla beni hastaneden almak için geldi. Arabaya bindiğimde üzerinde Riversdale mühürü olan kahverengi bir zarf uzattı.

“Öncelikli posta olarak gönderilmiş,” dedi. “Acil bir şey olabilir diye düşündüm.”

Hattie'den beni almasını istemek yerine ofise kadar yürümeyi düşünmüştüm ama bütün gün yürümekten bacaklarım yorgun düştüğü ve hava da aşırı derecede sıcak olduğu için vazgeçmiştim. En azından arabasında klima vardı. Otoparktan sert sallantılarla çıkarken içime ağız dolusu serin hava çektim.

“Ee, hadi Maria söyle; ne buldunuz?”

Yolun yanlış yönündeydi ve karşı taraftan gelen bir arabaya çarpmamak için alçak bir duvarı sıyrıp geçti.

Anna ile Dirk'in gösterisini, babunları ve nar meselesini anlattım. Başını iki yana salladı, diliyle cık cık diye sesler çıkardı ve tam da sorulması gereken yerlerde sorularını sordu. Kötü bir sürücü olsa da iyi bir dinleyiciydi Hattie.

“Öğle yemeğini kaçırmış olmalısın,” dedi hastanenin tepesinden aşağı doğru hızla giderken.

“Evet,” dedim.

“Ben de,” dedi. “Tavuklu börek yemeye gidebiliriz diye düşündüm.”

“Aç değilim,” dedim.

Frenlere asıldı ve pelesenk ağacının gövdesine çarparak arabayı kenara çekti.

“Maria,” dedi, “Sana neler olduğunu söyleyecek misin?”

Arabasının kaputuna düşen mor çiçeklere baktım. Çarpmanın etkisiyle kopmuşlardı dallardan.

“Dedektif aradı. Olanları anlattı. Ayakkabı meselesini,” dedi.

Ağaçtaki bir böcek, yağlanmaya ihtiyaç duyan bir kapı misali gıcırđıyordu.

“Seni endişelendirmek istemedim,” dedim.

“Tanrı aşkına salaklaşma,” dedi. “Neden birkaç günlüğüne bende kalmıyorsun?”

“Dedektif mi istedi senden bunu?”

“Adam senin güvenliğin için endişeleniyor,” dedi. “Bense bundan biraz daha fazlası için endişeliyim ... Kendinde değilsin sen.”

Şimdi böcek daha da yüksek sesle gıcırđıyordu. Sanırım çiftleşme çağrısıydı bu.

“Yorgunum,” dedim. “Dün gece iyi uyuyamadım.”

“Şimdi yorgun olduğunu söylüyorsun. Daha önce midenin ağrıdığını, Jessie’nin hastalığını kaptığını söylemiştin. Ama Jessie hasta falan değilmiş. Kara sevdayı hastalıktan saymazsak.”

Başka bir böceğin ilk böceğe cevapmış gibi duran sesini işittim. *Ciiik! Cık, cık!*

“Yani, ben hiç...” dedi Hattie. “*Tannie* Maria. Aşık mı oldun sen?”

Homurdandım ve kollarımı önümde bağladım. Şimdi böcek bulduğu eşi beraber ötüşüyorlardı.

“Tarım, inanmıyorum. O iri yarı dedektife değil mi?” dedi.

“Aptal olma Hattie.”

“Dün gece evinde bir polisin koruma olarak kaldığını söyledi. Kendisi mi kaldı sende?”

Dalların gölgelerinin ellerimin derisi üzerinde gezinmesini izledim.

“Maria van Harten,” dedi. “Yüzün kızarıyor.” Gülümseyerek dirseğiyle dürttü beni. “Ne oldu?”

“Hiçbir şey. Hiçbir şey olmadı. Ve hiçbir şey olmayacak. Çok sıcak, gide-
lim hadi.”

Gazetenin ofisine kadar konuşmadan gittik. Biz sessiz olsak da arabanın her zamanki sesleri duyuluyordu.

Hattie, mavi kamyonetime yalnızca birkaç santimetre kala durabildi.

“Sabah cenazede görüşürüz,” dedi. “Sabah ilk iş ticaret odası meselesi hakkında Bayan van der Spuy ile görüşeceğim.”

“Bol şans,” dedim arabadan inerken. “Beni arabayla bıraktığın için teşekkürler.”

“Gerçekten hoş bir adam,” dedi Hattie. “Ayrıca belli ki sana değer veriyor; baksana beni neden arasın durduk yere.”

“Sadece işini yapıyor,” dedim, kamyonetime tırmanırken.

Arabanın içi fırın kadar sıcaktı ama camları açmadan sürdürdüm. Hattie’nin söyleyeceklerini daha fazla duymak istememiştin. Söyledikleri, neden bil-
mem, canımı acıttı. Belki de umut verdiği için. Umut insanın canını acıtır.

Yolun sonuna gelince camları açtım. Ilık bir rüzgar esiyor, gökyüzünde tombul bulutlar toplaşıyordu. Yağmurun yağmasını umuyordum. Böyle bir umut insanın canını çok fazla acıtmaz.

Elli Yedi

Eve vardığımda beni tavuklarım ve Vorster karşıladılar.

“*Cik, cik, cik*” diye çağırarak tavuklarıma mısır verdim.

“Limonata ister misin?” diye sordum verandada oturan Vorster’e.

Kendime de biraz doldurarak dışarı çıkıp bahçemdeki limon ağacının gölgesindeki metal sandalyeye oturdum. Rooiberg’in giderek büyüyen gölgesiyle irileşip koyulaşmaya başlayan bulutları izledim ve kendimi yapayalnız hissettim. İçeri girip kendime bir kahve yaptım, peksimetle beraber o kahve-rengi zarfı ve bir kalemle kağıdı da yanıma alarak bahçedeki sandalyeye döndüm.

Savandaki en büyük *gwarrie* ağacına baktım. Yakınımdaydı, diğer ağaçlardan ayrı bir yerde. Binlerce yıldır orada yalnız başına yaşılanıyordu.

Kahve, peksimet, tavuklar ve Vorster’a rağmen yalnız hissediyordum kendimi. Sanırım bana eşlik edecek doğru kişi kendim değildim.

Bir adet peksimet yedim; aç olduğumdan değil de bedenime gerçek olduğunu hatırlatmak için. Zihnimi gerçekmiş gibi hissetmiyordum. Çılgın gibiydim daha ziyade. Bu yaşında aşka dair umutlarım olduğu için aptalın tekiydim. Bu bedenle. HenkKannemeyer gibi bir adamla. Her neyse, arkadaş olabiliydik.

Akşam yemeği için *bobotie* yapmaya karar verdim. Ama önce kahverengi zarfı açtım. Umduğum gibi yumurta haşlamayı öğrenen tamirciden gelmişti.

Teşekkürler Tannie Maria,

Peynirli sos mükemmeldi. Birayla yemek pişirmek ise efsane.

Tarifteki bir yemek kaşığı dolusu ifadesinden kaşığı ne kadar doldurmam gerektiğini tam anlamamıştım önce ama sonra hepsi aynı türden tam dolu olduğu sürece

bunun çok da önemli olmadığını fark ettim. Tadı o kadar güzel oldu ki ara sıra akşam yemeği için yapıyorum kendime. Yanında biflekle beraber.

Olaylar güzel ilerliyor; artık resmen kız arkadaşım oldu. Ailesiyle tanıştım. Çok fazla konuşmama aldırış etmediler; iyi bir işim olduğu ve kızlarına aşık olduğum için mutlular.

Al işte, aşk kelimesini kullandım. Onunlayken hep gülümsüyorum. O da konuşmak yerine gülümsemekten memnun görünüyor. Konuşacak önemli bir mesele olunca mesaj atıyoruz birbirimize.

Bu haftasonu yemeğe gelecek bana. Hava dışarıda oturup yıldızlara bakmaya çok uygun, barbekü yaparım diye düşündüm ben de. Evde biraz iyi cins antilop sosisim var. Başbaşa kalacağımız için özel bir şeyler olmasını istiyorum. Başka ne yapabilirim? Gal usulü çerezler pek uygun olmaz sanırım.

Yardım et.

Karel.

Sevdiği kızla arasının iyi olmasına sevindim. Zarfı yelpaze olarak kullanıyordum. Hava boğucuydu ve yağmur bulutların içinde sıkışıp kalmıştı. Döküm tavada yapabileceği güzel bir sosisli tarif verdim. Ayrıca köy ekmeği tarifimi de ekledim. Ekmeğin yapımı son derece kolaydı ve kız arkadaşını gerçekten etkileyecek bir tarifti. Yanına bir de salata tarifi vermeyi düşündüysem de şimdilik fazla hızlı gitmiş olmamak için vazgeçtim.

Mektup yazmak yalnızlık hissimi az da olsa dindirdi. Elinden tutarak adım adım ileri taşıdığım birinin olması güzeldi.

Bobotie'yi hazırladım, sonra da kendim hazırlandım. Küçük mavi çiçekleri olan krem rengi elbisemi giydim. Vorster hoşça kal diye seslendi ve yolda uzaklaşan ayak seslerini duydum; aynı anda bir araba yanaştı. Kannemeyer'in evime doğru yürüdüğünü işittim. Samimi bir karşılama için gülümseyerek ön kapıyı açtım.

Verandada duran Piet'ti.

Gülümsemeyi sürdürdüm.

"İyi akşamlar Piet."

Başını salladı, "Dedektif Teğmen Kannemeyer'in bir toplantısı var. Bu gece ben kalacağım."

Telefon çaldı.

"Pardon," diyerek telefonu açmaya gittim.

"*Tannie* Maria!"

"Jess."

"Ortalıkta görünmediğim için özür dilerim *Tannie*. Özledim seni."

"Ben de seni özledim şekerim."

"Reghardt mektup bırakmış eve. Her şeyi açıklayan bir mektup. Yanında da bir kutu *koeksister*. Ailece yedik."

"Ne güzel. Ofisteki buzdolabına ballı karamelli kek bırakmıştım ben de senin için."

"Harika. Teşekkürler *Tannie* M. Sunshine Pansiyonu'nun sahibiyle görüş-tüm ve doğruymuş; Reghardt geceyi orada geçirmemiş."

"İşte benim kızım."

"İyi bir gazeteci gibi davranıyorum sadece," dedi. "Verileri teyit ediyorum."

"*Candice*'le de konuştum ben," dedim. "Hiçbir şey olmadığını söyledi. Tipi değilmiş."

"Gıcık," dedi Jessie. "Kimmiş tipi?"

"Reghardt'la görüştün mü?" dedim.

"Kafe Route 62'de buluşacağız şimdi," dedi. "Kapısından içeri giriyorum şu an. Hem teşekkür etmek hem de özür dilemek için aramıştım. Hah, gelmiş. Sonra görüşürüz *Tannie*. Bekle. Olamaz- burada kim var tahmin bile edemezsin. Köşede oturuyorlar. Candy denen kadın. Dedektif Kannemeyer ile beraber..."

Elli Sekiz

Uzaklarda, Langeber'de yağmur yağdı ama bulunduğum yerde savan kuru kaldı. Gece, gök gürleyip şimşek çaktıysa da bir damla dahi yağmur düş-

medi. Şimşeklerin ışığında Candy'nin inci gibi elbisesini görüyor, gök gürültüsünün şiddetinde Kannemeyer'in sesini duyuyordum.

Ertesi sabah Martine'in cenaze töreni için kiliseye gittiğimde gökyüzü açıktı. Yağmura dair hiç umut yoktu. Candy, elini Kannemeyer'in koluna koymuş onunla konuşuyordu. Kannemeyer mavi bir gömlek giymiş ve koyu renk bir kravat takmıştı. Candy ise; üzerinde tülü olan küçük bir şapka takmış, önünde boydan boya inci düğmeler olan kısa siyah bir elbise giymişti. Benim üzerimde kahverengi pamuklu elbisem vardı.

"Şekerim. Sonunda geldin," dedi, siyah süet topuklularıyla bana doğru hızla gelirken.

"Selam, Candice," dedim.

Ayakkabılarım canımı acıtiyordu. En şık ama en rahatsız olan ayakkabılarımdı.

"Yardıma ihtiyacım var," dedi.

Kiliseyi işaret etti. *Nederduitse Gereformeerde Kerk*⁶³ dost canlısı görünmeyen, uzun, beyaz bir binadır. Kocam Fanie ile gelirdim eskiden buraya. Büyük beyaz merdivenlerin orada bir sürü insan toplanmıştı.

"Doğru dürüst düşünememişim," dedi Candice. "Aile ile yakın arkadaşlara yardım ederler diye erken gelmelerini söylemiştim. Ama şunlara bak."

Henk ortadan kaybolmuştu. Tekerlekli sandalyede oturan yaşlı bir adam vardı içeride. Arkasında, üzerine küçük gelmiş gibi duran parlak mavi bir takım elbise giymiş bir adam duruyordu. Anna da tekerlekli sandalyesindeydi. Alçılı olan bacağı, tekerlekli sandalyenin ayak koymak için olan bölümündeki bir uzantının üzerindeydi. Tek paçası alçının hizasından kesilmiş, diğer paçası da bandajlı olan bacağına kapatan bir kot pantolon giymişti. Şık siyah bir gömleği ile yumuşak siyah ayakkabıları vardı. Bu mesafeden bile gözlerinde yine o karanlık bakışın olduğunu görebiliyordum. El salladım ama beni görmedi.

Didi de gelmişti; John'un kaburgalarındaki bandajları düzeltiyordu. Ve Dirk; tek kolu askıda, üzerinde koyu renk bir takım elbise, ceketi omuzlarına

63 Hollanda Reform Kilisesi.

atılmış. Özenle sakal tıraşı olunca yüzünün de bandajları kadar soluk olduğu ortaya çıkmıştı.

“Bu tayfanın hepsine merdiveni çıkarken yardım etmek gerek,” dedi Candy. “Rampa da yok ki, Allah kahretsin. Neyse ki Henk Kannemeyer burada. Tabutun taşınmasına da yardım edecek.”

Jessie her zamanki siyah yelegeyle ama bu sefer altına lacivert renkli şık bir pantolon giymiş olarak yanımda belirdi.

Boğazını temizleyerek, “Ben de yardımcı olabilirim,” dedi.

“Teşekkürler şekerim. Gerçekten çok tatlısın. Bu insanlar rahat vermediğinden *Tannie* Kuruman resepsiyon salonuna yemekleri dizme konusunda sıkıntı yaşıyor.” Salona işaret etti eliyle; *Tannie* K. elinde gümüş bir tepsi taşıyor, bir grup insanı iterek kendine yol açmaya çalışıyordu. İçlerinden bazılarını tanıdığımı fark ettim. “Ancak en büyük sorunumuz rahip. Adam hastalanmış, vaiz de Riversdale’e gitmiş. Bu konuda fikir verebilecek olan var mı?”

Candy’e baktım; teni ve saçları elbisesinin üzerindeki inci düğmeler gibi parlıyordu ve konuşmaya çalıştım ama sesim çıkmadı.

“Reghardt ve ben tekerlekli sandalyedeleri merdivenden yukarı taşıyabiliriz,” dedi Jessie.

Yutkundum ve “Yemekleri ve vaiz meselesini ben hallederim,” dedim.

“İkiniz de birer meleksiniz, teşekkür ederim. Aman Tanrım; işte James geliyor,” dedi Candy. “Martine’in oğlu. Onu büyükbabası Peter ve dayısı David ile tanıştırmalıyım. Şimdiye kadar hiç görmediler birbirlerini. Aslına bakarsanız David bir yeğeni olduğunu daha yeni öğrendi.”

Beyaz hemşire kıyafeti giymiş bir adam tarafından kaldırım boyunca itilen tekerlekli bir sandalyedeki gence doğru koşar adım yürüyerek ayrıldı yanımdan.

Çocuğun başı yana düşüyordu, boynu kuvvetsizdi. Candy yanına çömelip onunla konuştu. Konuştuklarını duyamayacak kadar uzaktaydık ama çocuğun başını kaldırdığını ve yüzüne kocaman bir gülümseme yayıldığını gördük.

Kalçasının üzerine çökmüş dururken Candy’nin elbisesi olduğundan da dar ve kısa duruyordu. Dirk de yalpalayarak yanlarına gitti ve bandajlı elini oğlunun omzuna koydu.

“Parlak takım elbiseli, pembe kravatlı olan Martine’in erkek kardeşi David herhalde,” dedi Jessie.

David tekerlekli sandalyedeki yaşlı adamı oğlana doğru götürüyordu. Dede, sandalyesini hızlandırmak için tekerlekleri kendisi çevirerek David’i geride bıraktı.

Candice ayağa kalktı ve tekerlekli sandalyelerin Jamie ile büyükbabasının diz dize duracak şekilde buluşmasına yardım etti. Oğlanın başı yana düştü. Hala gülümsüyordu. Dede kolalı siyah bir gömlek giymişti ama boynunun ve yüzünün derisi hem soluk hem de kırışık. Kuş gibi küçüktü; kıyafetlerinin içinde kaybolmuştu.

Yaşlı adamın gözleri hayalet görmüş gibi kocaman açıldı; Jamie’ye bakmaya devam etti. Oğlan, sarı saçlarıyla keskin hatlı burnunu annesinden almıştı. Büyükbabasının burnuyla aynı. Gülümsedi Jamie; başı bir sağa bir sola düşüyordu. Hemşire, ağzının kenarlarını sildi.

Jamie elini büyükbabasına doğru salladı ve yaşlı adam uzanıp çocuğun elini tuttu.

Işık tam o sırada yaşlı adamın yanaklarına düştü ve yanaklarının ıslak olduğunu fark ettim.

“Ağlıyor,” dedi Jessie.

Candy gözlerini mendille kuruladı ve parmaklarıyla David’in koluna dokundu. David şimdi babasının tekerlekli sandalyesinin arkasında duruyordu. Hepsi beraber, dedesinin elini tutmuş olan oğlana bakıyorlardı.

“David Dayıya bak,” dedi Jessie.

David’in yüzünde öfke hatta nefret vardı. Bakışı oğlanın üzerine kara bir gölge gibi düştü. Sonra, ağzıyla gülümsedi ama gözleri söndürülmüş bir el feneri gibi boş bakmaya devam etti.

Oğlan başını kaldırıp David’e baktı ve kafası solgun bir çiçek misali yana düştü. Jamie ellerini dedesinden çekti; kıvrılarak uyuyan fareler gibi kucağına düştüler.

Hepsi dönüp kiliseye doğru yürüdüler. Dirk ve büyükbaba oğlanın yakınındaydı. David ve Candice ise biraz geride.

“Demek gerçekten hayattaymış,” dedi David yanımdan geçerlerken. “Bir nevi.”

"*Tannie, Tannie,*" dedi sıska oğlan bana doğru koşarken, "Kek var mı?"

"Maalesef," dedim.

Haklıymışım; dışarıdaki insanlar Yedinci Gün Adventistleriydi. Hepsi, kilise için son derece şık kıyafetler giymişlerdi. Kravatlar, süslü şapkalar, vs.

"Burada yiyebileceğimiz yemekler varmış *Tannie*. Annem öyle söyledi." Oğlan her zamankinden de aç görünüyordu. "Yiyeceklerimizi dağa çıkacağımız için saklıyoruz. Kampa gideceğiz."

Önceki sefer çocuklara yiyecek vermeme engel olan soluk benizli kadın gelip küçük çocuğun yanında durdu. Mavi bir bone takmıştı.

İkisine birden, "Evet, vegan yiyecekler var ama törenin bitişini beklemeniz gerekecek. Ve töreni de rahip olmadan yapamayız. Sizin aranızda bize yardım edebilecek bir rahip var mı?" dedim.

"Hm," dedi boneli kadın, "Emmanuel var ama şu an burada değil."

"Karısı Emily'i aramaya gitti," dedi Georgie bize katılırken.

Kır buklelerinin üzerine pembe bir şapka takmıştı.

"Georgina rahibedir," dedi kadın.

"Ohh," dedi Georgie. "Hayır, hayır. Adventistlerin dışında hiçbir yerde vaaz vermedim."

"Daha önce cenaze töreni gerçekleştirmişti," dedi kadın. "İki kez."

Georgie başını o kadar hızlı salladı ki şapkasının üzerindeki küçük pembe güller uçacak gibi oldu.

"Eminim bir ödeme ayarlayabiliriz," dedim.

Georgie, önce arkadaşına sonra da bana baktı.

"Ne kadar?"

"Şimdilik sana bir ıspanaklı börek; sonra da iki yüz rand," dedim.

"Oh!" dedi Georgie, "Tamamdır."

İnsanlar gelmeye devam ediyordu; kimi yürüyerek kimi arabayla ama hepsi de en iyi kilise kıyafetlerini giymiş olarak. Candice ile David kapıda durmuş gelenleri karşılıyorlardı. Tekerlekli sandalyeli ve bandajlı olan grup

ön sıralara konuşlandırılmıştı. Bense ortalarda bir yerde, bazı SPAR çalışanlarının yanına oturdum. Çoğu iş kıyafetleriyle gelmişti ama Marietjie güzel bir elbise ile topuklu ayakkabılar giymişti ve SPAR'ın müdürü Bay Cornelius van Wyk'in yanında oturuyordu. Sanırım adam saçlarının o şekilde yana yatık durması için bir tür yapıştırıcı kullanıyordu. Yedinci Gün Adventistleri en arkadaydı.

Işık kiliseye, yüksekteki pencerelerden giriyor ve sanki deniz altındaymışız gibi bir duygu uyandırıyor. Sıraların çoğu dolunca müzik başladı ve taşıyıcılar ellerinde tabutla içeri girdiler. Reghardt, Piet ve Jessie bir kenarından; Kannemeyer, David ve Didi de diğer kenarından taşıyorlardı. Didi'nin John'u affettiğini varsaydım. Belki de kıskanç biri değildi. Ayrıca yüksek ihtimalle olgunlaşmış olan nardan da bihaberdi. Jessie ile Henk ön sırada Candy'nin yanına oturdular. Grace de önlerdeydi. Mavi *shweshwe*⁶⁴ başörtüsü takmıştı ve dimdik oturuyordu. Hattie geç geldiğinden en arkada Yedinci Gün Adventistleriyle beraber oturdu. Yanımda boş bir yer vardı; kocam Fanie'nin hayaleti gelip çöktü oraya da. Kormaya çalıştıysam da kasvetli varlığı orada kalmayı sürdürdü.

Georgie'nin vaazı gayet güzeldi. Herkesin hayatının bir gün sona ereceğinden, Tanrı'dan ve cennetten bahsetti. Dünyanın sonunun yaklaştığıyla ilgili de bir şeyler söyledi ancak o büyük gün için bizleri dağlarda kendilerine katılmamız için davet etmedi. Ardından konuşma yapmaları için aile üyelerini çağırdı. Dirk ayağa kalktı ancak herkesin karşısına çıkınca kelimeler boğazında takılıp tekrar yerine oturdu. Candy kalktı, kuzeni ve Ladismith insanları hakkında güzel şeyler söyledi.

Fanie'nin aksi hayaleti hala yanımdaydı. Kocasının Martine'i dövmesi hakkında veya onu kimin öldürmüş olabileceğine dair tek kelime edilmedi. Cenaze törenleri her zaman pisliklerden arındırılmış olur. Hep bir ağızdan, "*All Things Bright and Beautiful*" adlı ilahiyi seslendirdik.

Daha sonra hep beraber "*The Lord is My Shepherd*" ilahisini söyledik ve taşıyıcılar tabutu koridor boyunca taşıyıp arka tarafa götürdü. Kannemeyer üzgün görünüyordu; bıyıkları aşağı sarkmıştı. O yanımdan geçerken midem

64 Güney Afrika'da oldukça popüler olan renkli ve desenli bir kumaş türü. Yerli kadınlar özellikle törenlerde başlarını bu örtüyle bağlarlar.

bir tuhaf oldu, sanki birisi midemi yoğuruyormuş gibi. Tören alayına katılmak için ayağa kalkıp Fanie'nin öfkeli hayaletini kilise sıralarında bıraktım.

Aile üyeleri ve tekerlekli sandalye grubu tabutun tam arkasındaydı: Candice büyük babayı, hemşire Jamie'yi, Anna da kendi kendini itiyordu; Dirk ise arkalarından yavaşça ilerliyordu. Önce tabut, ardından da tekerlekli sandalyeler merdivenlerden aşağı indirildi.

Sonra, kimi tekerlekli sandalyesinde, kimi topallayarak, geri kalanlar da yürüyerek kilisenin arkasındaki mezarlığa ulaştık. Birileri çukuru önceden kazmıştı. Tekerlekli sandalyeler en öne, mezarın yanındaki yassı alana park edildi: Anna, büyükbaba, Jamie. Diğer insanlar da arkalarına dizildi: Dirk ve hemşire; David, Candice ve Kannemeyer; John ve Didi; Jessie, Reghardt ve Piet. Hattie de onların yanında durmuştu.

Ben mezarın diğer yanında Yedinci Gün Adventistleri ve SPAR'ın bazı çalışanlarıyla beraber durdum. Tam herkesin yerine yerleştiğini düşündüğüm sırada ve Georgina Martine'e son veda sözcüklerini tekrar etmeye başladığı anda Jamie'nin sandalyesinin öne doğru ilerlediğini gördüm. Hemşire yakalamaya çalıştıysa da beceremedi, sandalye mezarın kenarında asılı kaldı. Piet, öne doğru atılarak çukura düşmeden kurtarmayı başardı sandalyeyi. Geriye, güvenli bir yere doğru çekti. David geriye doğru birkaç adım attı.

"Ohh," diye bağırdı Georgina.

"Frenleri kilitliydi," dedi hemşire sandalyenin arkasını tutarken. "Ne oldu anlamadım."

Büyükbabası, Jamie'ye doğru uzanıp onun dizini okşadı. Candice de oğlanın yanına çömeldi ama çocuk iyi görünüyordu; kendi kendine mırıldanıyor, dedesinin elini yakalamaya çalışıyordu.

Rahibe Georgie alçak sesle hepimizin topraktan geldiğimizi ve toprağa döneceğimizi söyledi. İşçi tulumu giymiş olan adamlar tabutu mezara indirmek için halatlar kullandılar. Ardından da üzerini kürek dolusu toprakla örtmeye başladılar. Büyük bir toprak yığını vardı kenarda. Tören pislikten arındırılmış olsa da bu aşamada bundan kaçış yoktu.

Toprak tabutun kapağına çarptıkça yumuşak ama ağır bir ses çıkıyordu. Martine bir daha asla geri dönmeyecekti.

Bir avuç dolusu toprak alarak attım ben de.

Elimden gelenin en iyisini yapacağım Martine, dedim ona. Bunu sana yapanın kim olduğunu bulmak için elimden gelenin en iyisini yapacağım.

A l t m ı ş

Anma bölümünde, yiyeceklerin yanında Hattie ile beraber oturdum. Henk dahil olmak üzere bir grup erkek Candy'nin etrafında duruyorlardı, kadının ateşiyle ısınıyorlarmış gibi. Candy'nin pürüzsüz elbisesi mükemmel bir şekilde sarıyordu bedenini. Benim kahverengi elbisem ise bu uzun sabahın ardından buruş buruş olmuştu.

"Öyleyse Jessie'nin konuştuğu kişi Grace mi?" dedi Hattie, kucağındaki börek kırıntılarını eliyle temizlerken.

Başımla onayladım. Grace, başındaki *shweshwe* örtüsüyle uyumlu koyu mavi bir elbise giymişti. "Prensesler gibi," dedi Hattie. "Maria, sen bir şey yemiyor musun?"

İki yana salladım başımı. Henk, elini Candy'nin çıplak koluna koymuş, kadına yaklaşmış, kulağına bir şeyler söylüyordu. Sonra da ayrıldı oradan. Ne bir selam verdi ne de hoşça kal dedi bana.

David, sandalyesini Jamie'nin yanına, Candy'nin az uzağına çekmiş olan babası için bir fincan çayla sütlü turta aldı. Yaşlı adamın, fincanını dudaklarına götürürken elleri titredi. Yüzü yumuşak ve üzgündü. Torunu ise, hemşire bir vegan ıspanaklı börek yedirirken mutlu görünüyordu. Hemşire son derece işine sadık olmalıydı ki vegan böreklerden alabilmişti çünkü Yedinci Gün Adventistleri saldırıp hepsini bir çırpıda silip süpürmüşlerdi.

"Acaba annesinin öldüğünün farkında mıdır?" dedim.

Candy öne doğru eğilerek oğlanın saçlarını okşadı. Jessie Hattile ile benim yanıma geldi; tabağı *koeksister*'lar ile doluydu.

"Grace, Dirk'in kendisine biraz para verdiğini söyledi," dedi.

"Süper. Belki de o kadar domuz biri değildir," dedi Hattie.

"Hıh," dedi Jessie. "Domuz domuzdur. Bundan yakayı kurtaramaz. Neyse, Lawrence'ın hayat sigortası da eklenince, kadın artık Cape Town'a yerleşecek parayı buldu."

"Hm. Hayat sigortasının lehartı o muymuş?" dedi Hattie.

"Yapma ama Hattie, kadın kimseyi öldürmedi."

"Katil her zaman en yakındaki ve en sevilen kişidir," dedi Hattie.

"Marius'tan bir şey alabilmiş mi?" diye sordum.

"Tek kuruş alamamış," dedi Jessie. "Adam eğer kendisine 'birtakım muameleler yaparsa' para verebileceğini söylemiş."

"Marius hakikaten domuzun teki," dedi Hattie. "Bu sabah Bayan van der Spuy'u ziyaret ettim. Marius'un bize karşı kampanya başlattığını söyledi. Ticaret odasının desteğini kaybedersek gazete varlığını sürdürmek için gerekli olan kaynağı bulamayacak."

"Ahh, Hats," dedim.

"Bu akşamki toplantılarına katılacağım. Dua edin. Nerede şimdi bu Bay Marius? Bir ara gördüm ama..."

"Aaa," dedi Jessie. "Tam da şu anda dışarıda Dirk, Anna ve John onu kovuyorlardı. Şunlara baksanıza." Üçlünün oturduğu yeri gösterdi başıyla; Didi hepsiyle ilgileniyordu. "Bandajlara ve tekerlekli sandalyelere rağmen saldırdılar adama. Reghardt ile Kannemeyer araya girdi de öyle kaçtı Marius."

Hattie ile Jessie'ye, John'un çiftliğinde olan biteni anlattım, ayrıca Dirk ile Anna'nın neden John'a aşkence etmeyi bırakıp Marius'a cephe aldıklarını da söyledim.

"Jinne⁶⁵," dedi Jessie. "Adam sondajcı. Martine'in arazisinin peşinde."

"Aman tanrım," dedi Hattie. "Eğer Marius Shaft için çalışıyorsa senin yazın hakkında neden o kadar sinir krizi geçirdiğini de açıklar bu durum Jess. Korkunç üçlüye dikkat etse iyi olur."

"Onları mı kastediyorsun," dedi Jessie elindeki *koeksister*'la John, Dirk ve Anna'yı işaret ederek, "Yoksa bizi mi?"

"Size söyleyeceğim bir şey daha var," dedim, "Henüz nar mevsimi değil ama John'un çiftliğinde olgunlaşmış bir nar bulduk. Adamın serası var."

⁶⁵ Afrikaanca, şok edici.

“Yani sence o...?” dedi Hattie.

“Martine’e aşık olmuş bir zamanlar,” dedim, “Kadın da nar suyuna bayılmış.”

“Kız arkadaşı biliyor mu bu durumu?” diye sordu Jessie, John’a tavuklu börek yediren Didi’ye bakarak.

“Nar suyu meselesini bilmiyor olabilir,” dedim. “Ama Martine meselesini biliyor. John yanlış bir zamanda Martine’in adını sayıklamış.”

Hattie kaşlarını kaldırdı, “Olacak iş değil...”

“SPAR nar suyu meselesiyle ilgili bir gelişme kaydedebildi mi acaba?” dedim.

“Kuzenim Boetie’ye sorarım,” dedi Jessie. “Orada çalışıyor.”

Hattie, salona baktı. Bizden daha uzun boyluydu, herkesi görebiliyordu: Martine’in ailesi ve arkadaşları, iş yerinden arkadaşları, Yedinci Gün Adventistleri.

Ardından bize dönüp, “Bu odadaki biri...”

“Katil olabilir,” diye tamamladı Jessie Hattie’nin cümlesini.

İnsanların gevezeliklerinin arasında uzun ama alçak sesli bir inilti işittik.

“O neydi?” diye sordu Jessie.

“Büyükbaba bu,” dedi Hattie.

Büyükbaba, iki büküm olmuş midesini tutuyordu. Bardağıyla yarısı yenmiş sütlü turtası kucağından kayıp yere düştü.

Candice hızla adamın yanına gitti, ardından da biz adamın başında toplanan kalabalığı yararak yanına ulaştık.

“Yardım edin,” dedi büyükbaba, yüzü yemyeşil olmuştu. “Zehirlendim.”

A l t m ı ş B i r

Biz üç gazeteci kız bir takım halinde hareket ettik. Jessie, filmlerdeki fedailer misali büyükbabanın tekerlekli sandalyesinin önünde durdu. Hattie ise, dikenli bir akasya ağacı gibi hem himaye hem de gölge sağlayarak sandalyenin

arkasına geçti. *Tannie* Kuruman'ın sütlü turtasını kurtaramamıştım. Yerde iğ-nenmiş, Yedinci Gün Adventistlerinin ayakkabılarının altına yapışmıştı.

"Kannemeyer'i arayın," dedim ama *Jessie* oktan telefonu kulağına dayamıştı bile.

"Geliyorlar," dedi.

"Ambulans lazım," dedi *Hattie*.

"Benim arabamla götürürsek daha hızlı olur," dedi *Candice*.

Hattie, *Candy*'nin yaşı adamı götürmesine izin vermek için kenara çekildi.

Jessie yakınlarında duruyor, yolu aıyordu.

"ekilin. ekilin," diyordu yoldaki insanlara.

Candice, tekerlekli sandalyeyi sanki bir spor araba kullanıyormuş gibi sürüyordu ama büyükbaba bu durumu kaldıracabiliyor gibi görünüyordu. *Hattie* ile ben de peşlerine takıldık ve geride kaldık. *David* de takip ediyordu ama yetişmek için acele etmiyordu.

Candice, *Jessie* ve yaşı adamın kırmızı MG ile uzaklaşmalarını izledik.

"Bitkin görünüyorsun," dedi *Hattie* omzuma dokunarak.

"Kötü bir gece geçirdim," dedim.

"Eve uğrayıp biraz dinlenmek istemez misin? Ben kalıp kalan işleri hallederim."

"Sağol *Hats*. Cenazeler beni hep yorar."

Kiliseden kamyonetime doğru yürüdüm. Yol düzlük olmasına rağmen kendimi *Karoo*'nun küçük tepelerine tırmanıyormuş gibi hissediyordum.

Arabayı, sıcak mavi gökyüzünün altında uyuklayan hayvanlara benzettiğim tepelerin arasında sürerek şehrin dışına ıktım. Bir kenara park edip onların arasına karışmak istiyordum. Ama kendimi eve kadar götürmeyi başardım. Hatta gidince *Vorster*'a bir fincan kahve yapıp tavuklarıma da mısır verdim. Sonra ayakkabılarımı çıkarıp yatağıma uzandım ve uykunun kara deliğine yuvarlandım.

Rüyamda hiçbir şey görmedim.

Uyanıp gözlerimi kırıştırdım ve pencereden dışarı gri bulutlara baktım ve aķşam olduğunu fark ettim. Saatlerce uyumuştum demek ki.

Mutfığımdan tıkırtılar geliyordu. Göğüs kafesimin içinden kaçan bir tavşan gibi kalbimin atışlarını hissedebiliyordum. Sonra buna sinirlendim. Kendi evimde korkuyla yaşamak istemiyordum. Eğer bana bir şey olacak idiyse, o zaman varsın olsun. Kendi gölgesinden korkan o tavşan olmayacaktım ben. Bir silah bulmak için etrafa bakındım. Bulduğum tek şey saç fırçamdı; ben de onu elime aldım.

Mutfğa doğru yürüdüm, çıplak ayaklı ve silahlı. Mutfaktaki Henk Kan-nemeyer'di; kızartma tavasını ocağın üzerine koyuyordu. Koridorda geri gi-derek elimdeki fırçayla saçlarımı düzelttim.

"Maria?" dedi.

"Geliyorum," dedim.

Banyoya koştum. Aynadaki yansımamı görünce korktum. Yanaklarımda izler çıkmış, gözlerim şişmişti. Elimden geldiğince kendime çeki düzen verip üzerime mavi elbisemi giyince mutfğa gittim.

"Umarım omlet seviyorsundur," dedi yumurtaları kasede çırparken.

Cenazedeki mavi gömleği vardı üzerinde hala ama kravatını çıkarmış, kollarını da katlamıştı.

"Pek aç değilim."

Bir ses duyup olduğum yerde sıçradım. Ekmek kızartma makinesiymiş meğer. Kızaran ekmeği çıkardı, iki dilim ekmek daha yerleştirdi, yumurtaları çırpmaya devam etti.

"Bildiğim tek şey bu," dedi. "Tavukları kümese koyarken yumurtaları gördüm."

Buzdolabını açtı. Tavuklarıminin kümesine, mutfğıma, buzdolabıma nasıl bu kadar hakimdi bu adam?

"Yoğurdun var mı?"

"Hayır," dedim.

"Burada var." Çırpıtığı yumurtalara bir kaşık dolusu yoğurt ekledi. "Çatal bıçak takımını bulamadım. Masayı kurmak için."

"Ben hallederim."

Bıçaklardan birini yere düşürdüm, ikimiz de almak için eğildik; eğildiği-mizde kollarımız birbirine değdi. Bir adım geriledim, bıçak elimdeydi. Bıçağı yıkayıp sofrayı kurdum.

Kızarmış ekmelekle yumurtayı tabaklarınıza koydu, kendi ekmeğine tereyağı sürdü.

“Seninle konuşmam gerekiyor,” dedi fırtına mavisini gözleriyle bana bakarak. “Candice hakkında.”

Kendi kuru ekmeğimle ilgileniyordum.

“Söylemesi kolay değil,” dedi. “Arkadaş olduğunuzu biliyorum.” Bıçağını elinden bıraktı. “Muhtemelen güveniyorsundur ona.”

“Bunu yapmanıza gerek yok Dedektif,” dedim.

“Senin için endişeleniyorum...”

“Bana karşı bir—“Neydi kelime? “Zorunluluğunuz yok.”

“Belki bunu sana söylememem gerekiyor...”

“Evet. Bana hiçbir şey açıklamana gerek yok. İsteddiğini yapabilirsin.”

“Belki kendin de fark etmişsindir; Candy’yi.”

“Evet. Aptal değilim.”

“Dikkatli davranıyorsun yani, öyle mi?”

Omletini kızarmış ekmeğinin üzerine koyarken kaşlarını çatarak baktım. Pencereden rüzgarın sesi duyuldu.

“Güvenliğin için endişeleniyorum,” dedi.

“Güvenliğim mi?”

“Maria, katil Candice olabilir.”

Altmış İki

“Ne?” dedim.

“Onunla yalnız vakit geçirmeni istemiyorum.”

“Ne?” dedim tekrar. “Sen yemeğe çıktın onunla.”

“Gerekçesi de, imkanları da, fırsatı da var.”

“Anlamıyorum,” dedim. “İnanmıyorum.”

“Büyük bir mirasa konuyor. Martine, Candice’i oğluna vasi tayin etmiş.”

Masanın üzerindeki çatalımla bıçağımı düzeltiltim. Birbirlerine paralel hale getirdim.

"Martine zengin değildi," dedim. "Oğlunun bakımevindeki masraflarını Dirik karşılıyordu. Kocasını terk edecek kadar parası yoktu."

"Babası Martine için bir fon oluşturmuş."

"Evet, adamın çok parası olduğunu duydum ama çocuklarına hiçbir şey koklatmamış. Kendi ayaklarının üzerlerine basmalarını mı istiyormuş ne..."

"Hikayenin hepsini anlatmamayı tercih ederim aslında ama seni inan-dırmanın tek yolu bu sanırım." Yemeğinden biraz yedi ve anlatmaya başladı: "Çok uzun bir süre önce Martine düşük yapmış ve bu durum onu çok üzmüş. Babası, ancak bir evladı olursa ona parayı vereceğini söylemiş. Komik bir biçimde, bu şartının işe yarayacağını düşünmüş adam ama Martine meseleyi o şekilde görmemiş."

"Yani Martine'in oğlu doğunca vermiş mi adam parayı?"

"Hayır, çünkü doğum yaptığında babasının bebeği görmesine izin vermemiş. Bu yüzden, kızını mirasından men etmiş ama kızının payını torununa ait bir fona aktarmış. Fakat Jamie ancak dedesinin ölümünden sonra parayı alabilecekmış. Yüklü bir miktar paradan bahsediyoruz."

"Hala anlayamıyorum," dedim. "Söylediklerin doğruysa bile Candy zaten çok zengin. Paraya ihtiyacı yok ki."

İki yana salladı Kannemeyer başını.

"Zengin idi. Modellik yaparak çok para kazandı ve babası yani Martine'in amcası da, kızına bir servet bıraktı. Ancak Candy Teksaslı bir petrolcüyle evlendi ve adam paranın çoğunu kötü bir yatırımla harcadı. Kadını aldattı ve kadın da boşanma davası sonunda bir miktar para almayı başardı; moda sektörüne girmesine yetecek kadarını. Kendini idare ediyor... Ama Jamie'den alabileceği bunun çok üzerinde bir miktar."

"Ve Dede Candy'nin hasta bir çocuğun parasını çalmasına müsaade eder, öyle mi?"

"Candy'nin vasi olmasına seviniyordu adam. İkisi için de fazla fazla para vardı çünkü."

"Nereden biliyorsun bütün bunları?"

Bıyığının kenarlarını çekti.

“Sizin ekibi beladan kurtarmakla meşgul olmadığımız zamanlarda,” dedi, “Biraz da iş yapıyoruz.”

“Ama Martine öldüğünde Candy burada bile değildi,” dedim. “Daha yeni geldi kadın.”

Candy’i savunuyor olmak tuhaf bir histi. Ama onun bir erkek hırsızı olduğuna inanmak başkaydı, bir yaşam hırsızı olduğuna inanmak çok başka, kendi kuzenini katlettiğine.

“Arabasını bir hafta önce kiraladığı görünüyor kayıtlarda.”

“Ayrıca katil erkekti. Lawrence’ın öldürüldüğü gece gördük.”

“Emin misin? Oldukça iri bir kadın Candy, ayrıca ayağına erkek ayakka-bısı giymiş olabilir.”

“Erkek gibi yürümüyor ama.”

“Sadece şimşekler çakarken birinin silüetini gördün.”

“Kadını gördün dedektif, erkek gibi yürümüyor.”

Kannemeyer içini çekti ve “Biriyle çalışıyor olabilir,” dedi.

“Martine’in ölümünden kendisi de çıkar sağlayacak başka biri...” dedim. “Erkek kardeşi! Yakınlardaydı. Geçen hafta Sanbona safari kampındaymış.”

“Bu konu hakkında endişelenmene gerek yok,” dedi. “Yalnızca dikkatli olman için uyardım seni. Cinayet davasını seninle tartışmak istemiyorum.”

Yemeğini bitirdi ve bıçağıyla çatalını yan yana koydu. Serin havanın içeri girmesini sağlamak için tıngırdayan pencereyi açtım. Rüzgar evin içinde dolaştı.

“Konuşabileceğin başka bir şey var mı?” diye sordum tekrar yerime otururken. “Günün nasıl geçti?”

Korumam değilmiş de yalnızca beni ziyarete gelmiş biriymiş gibi davranabilirdik. Ekmeğime yağ sürdüm. Kayıp bir köpeğin evine dönmesi gibi açlığım da koşarak bedenime dönmüştü.

“Hm...” dedi. Parmağıyla bıyığının ucunu büktü. Oyunu oynayacaktı. “Buraya gelirken küçük bir antilop gördüm.”

“Türü neydi?”

“Güney Afrika’ya özgü olanlardan.”

“Görebilmek bir meseledir onları,” dedim. “Gölgelerin arasında kıpırdamadan dururlar.”

“Ömürlük eş bulurlar,” dedi. “Sonra da SPAR’a gittim.”

“Ya eşleri ölürse?”

“Başkasını bulurlar. Çok yaşlı değillerse.”

Rüzgar, nemli toprağın kokusunu beraberinde getirdi. Swartberge’de yağmur yağıyordu herhalde.

“SPAR’dan ne aldın?” dedim.

Yumurta çok lezzetliydi. Hafif ve yumuşak.

“Alışveriş için gitmedim. Raflardan sürekli bir şeyler asırılıyormuş. Konserveler, kuru yiyecekler, mercimek, pirinç, bu tarz şeyler.”

“Seni mi çağırdılar?”

“Müdür, çalışanların yaptığını düşünüyor.”

“Neden öyle düşünüyor ki?”

“Bilmiyorum; bu durum çok uzun süredir devam ettiği için belki. Her gün küçük de olsa bir şeyler çalınıyormuş.”

“Bana değmezmiş gibi geldi. İşlerini kaybedebilirler. Böyle küçük bir kasabada başka bir iş girmek de zor olur.”

Omuz silkti Kannemeyer.

“Her gün alışverişe gelen kişilere dikkat etmelerini söyledim. Öğle yemeği için oradan cips ve börek alanlara.”

Onaylar şekilde başımı sallayıp “Güvenlik kamerası taktırsalar?” dedim.

“Pahalı. Konservelerle pirinçten çok daha pahalı.”

Tabağımı, ekmeğimin son parçasıyla sıyırıp ekmeği ağzıma attım. Masayı toplamaya başladı ve ben de yardım ettim; bulaşıkları lavaboya koydum. Rulo kekimin son dilimini ona verdim. Tıpkı kekim gibi, o da bal kokuyordu.

“Sen?” dedi.

Kek güzel görünüyordu ama iki kişiye yetecek kadar yoktu.

“Doydum ben,” dedim.

“Hayır, senin günün nasıl geçti?”

“Benimki mi?”

Masaya geçmiştik tekrar. Karamelli keki parmaklarıyla yedi. Gri-mavi gözleri üzerimdeydi, dinlemeye hazır.

Tuhaf bir histi bu, adamın biri karşımda beni dinlemeyi bekliyor. Sanırım hep istediğim ama şimdi gerçekleşince ne yapmam gerektiğini bilmediğim bir durumdu bu.

“Cenazeler beni yoruyor. Neden bilmiyorum,” dedim.

“Anlıyorum.”

“Ağır, sanki o ölü bedeninin yükünü taşıyormuşum gibi.”

Başını salladı. Kannemeyer’in tabutu taşıırkenki üzgün hali geldi aklıma.

“Ama yalnızca o cenazedeki ölü de değil,” dedim. “Sanki geçmişte ölmüş olanlar da sırtımdaymış gibi.”

Tabağına bakıp parmaklarıyla son kalan kırıntıları topladı. Kırıntılar parmağından düştükçe toplamaya çalışıp durdu.

Verandanın çatısına düşen yumuşacık yağmurun ilk damlalarının sesini duyuyordum.

A l t m ı ş Ü ç

Ertesi sabah kuşlardan bile önce uyarıp kahvaltı hazırladım. Herhalde basitçe çırpılmış yumurta yapacak değildim; ben de domates soslu çılıbır yapıp -annem dana gözü yumurtası dediği türden- yanına da biraz dana sosis kızarttım. Hızlıca, peynirli çörek ve *mieliepap*⁶⁶ yapmayı da ihmal etmedim. Kannemeyer, koltuğa serdiğimiz çarşafı katladı ve kahvaltıyı dışarı taşıma yardım etti. Ekmek ile tereyağ ve *appelkookonfyt* ve mısır lapası için süt ve şeker vardı. Ayrıca, John’un hala siyah ve sağlam duran üzümlerini koyduğum küçük bir tabak daha.

Verandaya oturup kahvaltımızı yaparken Rooiberg’in kırmızıya dönmesini, kahverengi tepelerin aydınlanmasını izledik. Karnım çok açtı ama bir peynirli çörek, bir tane yumurta ve sosis yiyince tatmin oldum. Yemeyi ve güneşle beraber kızaran tepeleri izlemeyi bitirince Kannemeyer’in yemek yemesini seyret-

⁶⁶ Öğütülmüş mısır, tereyağı, sarımsak ve domates ile hazırlanan bir yemek.

tim. Tıraş olması gerekiyordu ama yine de bıyıkları çok yakışıklı görünüyordu. İştahlı bir erkekti ve koyduğumuz her şeyden biraz yedi. Sıcak yemekleri bitirince, bahçemi ve beni seyreterek yavaş yavaş küçük bir salkım üzüm de yedi.

O sırada kuşlar uyanmış ve birbirlerine seslenmeye başlamışlardı; bizim konuşmamıza gerek yoktu. Derken, Route 62'den dönüp evime doğru gelmekte olan bir arabanın sesini işittik.

"Bu Çavuş Vorster'dır," dedi Kannemeyer bıyıklarında kırıntı kalmış mı diye kontrol ederken.

"Bıyıklarına bir şey mi sürüyorsun?" dedim.

"Bazen. Uçlarına sadece," dedi. "Balmunu sürüyorum."

Neden bal gibi koktuğunun açıklamasıydı işte bu.

"Gitsem iyi olur," dedi.

"Hastanedeki şu yaşlı adam," dedim; sonra da başımı salladım iki yana. "Boşver."

Bana söylemeyeceğini biliyordum ve oyunumuzu bozmak istemedim.

"İyi günler," dedim.

"Görüşürüz," dedi ayağa kalkarken.

Öne doğru eğildi, bal ve tarçın kokusunu duyabiliyordum, bir an beni vedalaşmak için öpeceğini sandım. Ama tabii tabak çanağı alıp mutfığa götürmek için eğilmişti. Oyun bitmişti.

"Ben hallederim," dedim. "Sen bırak."

Yulafın kalanını Vorster'e verdim.

Kannemeyer arabasına binip gitti ve ben çimenlerin üzerinde durup tavuklarımı besledim ve arabanın gittikçe uzaklaşan sesini dinledim.

Altmış Dört

Telefon çaldı. Dün akşamki toplantının havadislerini vermek için Hattie'nin aradığını düşündüm. But Jessie idi.

“Bir avukat var. Hastanede.”

“Yaşlı adam iyi mi?”

“Yaşıyor ama zayıf düşmüş.”

“Candy orada mı?”

“Evet, Martine’in erkek kardeşi de. Anneme ve polis korumasına şahit olarak bir doküman imzalatmak istedi ama kabul etmediler.”

“Adamın vasiyeti mi acaba?” dedim. “Polis durduramaz mı?”

“Yasadışı hiçbir şey yapmıyorlar ki,” dedi Jessie.

“Biz durdururuz o halde,” dedim.

Hastanenin otoparkında, mavi kamyonetimi Jessie’nin kırmızı mopetinin yanına park ettim. Kauçuk ağacının gölgesini paylaşmış olduk böylece. Hava şimdiden sıcaktı ve ağustos böcekleri ahenksiz şarkılarını söylüyorlardı.

Jessie, hastanenin girişinde volta atıyordu. Haki renk pantolon ile asker botuna benzer bir ayakkabı giymişti ve bir kalem ve kağıtla silahlanmış durumdaydı. Ben de haki renk *veldskoene*’lerimi giymiştim ve içinde üzümler olan *Tupperware* kabım elimdeydi. İkimiz de savaşa hazırдық.

Jessie’nin tekrar yanımda olması güzeldi. Hastaneye beraber girdik ve üniforması her zamanki gibi bembeyaz olan Hemşire Mostert ile buluştuk.

“Merhaba anne,” dedi Jessie, onun yanağına bir öpücük kondururken.

“Nerede olduklarını göstereyim,” dedi Hemşire Mostert.

Odanın kapısında nöbetçi bir kadın polis bekliyordu.

Hemşire Mostert bizi polisin önünden geçirerek, “Bay Brown ziyaretçiniz var,” dedi.

Ama üçü birden büyükbabanın önünde durmuş, yolumuzu kesiyorlardı.

Şeftali gibi teni ve güneşliğini andıran gülümsemesiyle Candy, krem rengi bir elbise giymişti. Erkek kardeşte ise hala o parlak takım elbise vardı; herhalde takımıyla uyumuş olacak ki kırış kırıştı. Havada kötü bir koku varmışçasına bize kaşlarını çattı ama benim kokusunu alabildiğim tek şey dezenfektandı.

Avukatı elindeki evrak dosyası ve pahalı saç kesimi sayesinde hemen ayırt ettim. Bize ne gülümsedi ne de kaşlarını çattı, sanki boyumuzu ve kilomuzu

tahmin etmeye çalışıyormuş gibi baktı yalnızca. Sanırım, işine yarayıp yaramayacağımızı düşünüyordu.

"Maria," dedi Candy, "Jessie. Uğradığınıza çok sevindim."

"Amcanın durumu nasıl?" diye sordum.

"Gördüğün gibi, çok daha iyi."

Ancak önümde durdukları için adamı göremiyordum. İkisi yatağın iki yanında, biri de ayakucunda dikiliyorlardı. Elimdeki kabı açıp üzümleri uzattım; Candice'i yolumdan çekip yaşlı adama ulaşmak için üzümleri kullandım.

"Dedemiz için biraz tatlı üzüm getirdim," dedim.

Erkek kardeş, yana doğru dönüp bana yüzünü buruşturdu ve Jessie boşluktan faydalanıp yatağa yaklaştı. Şimdi büyükbabanın iki yanında ikimiz duruyorduk. Solgun ve yaşlı görünüyordu ve belli ki bizi zar zor görüyordu. Ama üzümlere doğru uzandı. Polis, ileriye atılıp üzümü elinden aldı. Yaşlı adam ciyakladı.

"Hayır," dedim.

O güzel kara üzümlerin sonuydu bunlar.

"Kusura bakmayın efendim," dedi kadın. "Hastaneye dışarıdan yiyecek getirmek yasak. Kendi güvenliğiniz için."

"Zehir," diye fısıldadı yaşlı adam Jessie'ye. "Birileri beni zehirlemeye çalıştı."

"Şahitlik yapmak için tam vaktinde geldiniz," dedi Candy.

Avukatın elinde, havaya kaldırdığı klipsli bir kağıt altlığının üzerine iliştirilmiş bir parça kağıt vardı.

"Bay Peter Brown'ın bu kağıtları imzaladığına dair şahitlik etmenizi istiyoruz yalnızca."

Gözlerimi kocaman açtım, sanki bu benim için yeni bir habermiş gibi. Jessie bana hafifçe göz kırptı.

"Bu evrakların ne olduğunu biliyor musunuz Bay Brown?" diye sordu Jessie.

"Of, ya!" dedi David, "İki defadır aynı şeyi yapıyoruz. Şu işi bir an önce yapıp bitiremez miyiz?"

Jessie aldırış etmedi.

"Bay Brown?"

"Vasiyetim," dedi yaşlı adam. "Birtakım değişiklikler yaptık."

“Bu değişiklikleri okuyup anladınız mı?” diye sordu Jessie.

Yaşlı adam, “Gözlüklerimi bulamıyorum. Ama Candy açıkladı,” dedi.

“Yalnızca imzaladığına dair şahitlik etmeniz yeterli,” dedi avukat kalemi yaşlı adamın eline tutuştururken. “Diğer detayların sizinle alakası yok.”

Yaşlı adam uzun istikrarsız bir imza attı, bazı sabahlar lavaboda gördüğünüz salyangoz izleri gibi. Avukat sonra, kalemi Jessie’ye uzatıp imzalaması gereken yeri sayfanın üzerinde gösterdi.

“Neresi?” dedi Jessie kağıda bakarken, adam göstermekte olduğu halde.

“Şurayı imzalayın,” dedi avukat.

Kalemi düşürdü Jessie.

“Ayy,” dedi.

Avukat almak için eğildi ama her nasılsa kalem odanın diğer ucuna gitmişti. Belki de birileri ayağıyla itmişti. Havalandırmadan uğultular geliyordu.

“Tanrı aşkına,” dedi David.

David ile avukat kalemi almaya çalışırken Jessie tüm sayfayı okumuştı. Okuma makinesi gibiydi kız. Avukat elinde kalemle geri dönerken Jessie kağıdı bana uzatıyordu. Avukat elimizden almaya çalıştıysa da kolu yetişmedi. Candy’nin kağıdı elimden almaya çalışacağını düşündüm ama almadı.

Avukat cep telefonunu çıkarıp birilerini aradı; birtakım evraklar için şahitlik yapmak üzere derhal yanına çağırı.

Okumam yavaştı, ayrıca kağıttaki sözcükler uzun hukuki bir dil kullanılarak yazılmıştı ama yine de esas meseleyi çözmüştüm.

“Asistanım yolda,” dedi avukat. “Siz gidebilirsiniz.”

“Bekle,” dedim.

Okumayı bitirdiğimde Jessie’ye baktım ikimiz de başımızı salladık. Önce ben imzaladım, sonra da Jessie imzaladı.

“Durun!” dedi bir ses.

Kannemeyer’di. Geldiğini duymamıştım, yatağın ayakucundan bakıyordu bize. Bıyığı, sincapların heyecanlandıkları zaman titreşen kuyrukları gibi titriyordu.

“Candice Webster ve David Brown. Sorgulama için merkeze gelmeniz gerekiyor. Hemen.”

“Müvekkillerimin herhangi bir soruya cevap verme yükümlülüğü yok,” dedi avukat.

Candy, elini kalçasına koyup başını dikleştirdi.

“Neden gerekiyor bu Dedektif Kannemeyer,” dedi. “Tam da görmek istediğim kişiydiniz.”

Gülümsemi Kannemeyer’e, ama her zamanki tatlı edasıyla değil, tuhaf bir şekilde acı çekiyormuş gibi. Kannemeyer gülmedi.

“Belki bu kağıt sorularınıza cevap verebilir,” dedi Candy, imzalanan kağıdı kalemle beraber uzatırken.

Kannemeyer’in vasiyetteki değişiklikleri okumasını izledim. Jessie kadar hızlı okuyamıyordu, ama benim kadar yavaş da değildi.

Vasiyetin son halinde, Martine’in babasının himayesindeki tüm parasının oğlunun bakımına gideceği yazıyordu. Arta kalan miktar oğlanın kaldığı kuruma verilecekti. Para, bu kurumun çalışanları ve Candice’in de aralarında bulunduğu bir grup vekil tarafından korunacaktı. Candice, parayı kendisi için kullanamayacaktı. Ayrıca, yaşlı adamın “doğal olmayan” bir şekilde ölmesi durumunda, oğlu David Brown’in vasiyette yazan hiçbir şeyi alamayacağı da eklenmişti.

Kannemeyer, okumayı bitirdiğinde Jessie ile bana, ardından da Candy’e baktı.

Kadın, adamın bakışlarından kaçındı, amcasının yatağının çarşaflarını düzeltti ve “Kıymetli vaktinizi bizim için harcamak yerine Martine’in katilini bulmaya çalışabilirsiniz artık,” dedi.

Doktor girdi odaya. Beyaz bir ceket giymiş olan siyahi bir adamdı. Ten rengine bakılırsa Zimbabveli olabilirdi. Gözleriyle dişleri, üzerindeki giysiler kadar beyazdı, gülümserken parlıyorlardı.

“Parti mi var burada?” dedi. “Umarım dondurma yoktur. Test sonuçlarınızı aldık Bay Brown. İyi haber, mide kanserinizi gerileme döneminde. Kötü haber ise süte alerjiniz var. Alerjiden kaynaklanan bir mide ülseri vuku bulmuş.”

“Evet, evet. Kanser olduğumu biliyorum...” dedi yaşlı adam.

“Bana söylememiştin,” dedi David. “Öleceğini söylüyordun.”

“Ama süt,” diye devam etti yaşlı adam David’i duymamış gibi, “Her zaman süt içerim ben. Sağlığa yararlıdır.”

“Sanırım değil,” dedi doktor. “Doktorların çoğu sizinle aynı fikirde olduğundan laktoz alerjisi için test yapma ihtiyacı duymazlar. İşin aslı ise çoğu insanın laktozu doğru dürüst sindirememesi ve bir süre sonra da bunun şiddetli bir alerjiye dönüşmesidir. Bu durum, yaşlandıkça daha da kötü bir hal alır, özellikle de stres altındayken. Aldığınız kemoterapi muhtemelen alerji seviyenizi artırdı. Laktoz alımını keserek ülserinizden kurtulabilirseniz muhtemelen mide kanserinizi de daha uzun bir süre boyunca gerileme durumunda kalacaktır.”

“O halde zehirlenmedi yani,” dedi David, bu sefer doktora soruyordu.

“Hayır. Eğer sütlü turtaya zehir demiyorsak.”

“Gördün mü?” dedi David. “Gördün mü? Bunca yılın ardından aldığım teşekkür bu... Bu!”

“David,” dedi Candy, “Kimse senin yaptığını—”

“Saçmalık!” dedi David. “Kendisi söyledi. Vasiyetinde yazıyor. Ne kadar aşağılayıcı bir durum.” Konuştukça ağzından tükürükler saçıyordu. “Yaptığım onca şeyin ardından.”

David dışarı çıktı; Kannemeyer peşinden gidecekmiş gibi döndü ama onun yerine eliyle alnını ovalayıp yanımızda kaldı.

“O sütlü turtayı bana o vermişti,” dedi yaşlı adam.

Masum birinin suçlanmasına tahammül edemezdim.

Kimsenin *Tannie Kuruman’ın melkert’i* hakkında kötü konuşmasına izin vermeyecektim.

“Çok güzel bir turtaydı,” dedim, “Ayrıca sütlü turtada süt olmak zorunda. Kaçış yok.”

Altmış Beş

Kannemeyer ile beraber yatağın iki yanında durduk. Diğer herkes gitmişti.

“Seni yine belanın tam ortasında buldum,” dedi bana kaşlarını çatarak.

Ama çok da öfkeli görünmüyordu. Büyükbaba, polisin geri verdiği üzümleri yiyordu.

“Neden beni takip ediyorsun?” dedim.

Kannemeyer gülümseyerek başını salladı. Ah o gülüşü!

“Candice’ten özür dileyecek misin?” dedim.

“Ne için?” dedi.

“Şüphelendiğin için.”

Yaşlı adam ağzına üzümü atarken sanki tenis maçı izliyormuş gibi bir bana bir Kannemeyer’e bakıp duruyordu.

“İnsanlardan şüphelenmek benim görevim,” dedi Kannemeyer. “Ayrıca, ondan şüpheleneceğimi tahmin ettiği için de yapmış olabilir onca şeyi. Cınayet esnasında bütün o sebepler mevcuttu.”

“Onun yaptığını düşünmüyorsun değil mi gerçekten?” dedim.

Cevap vermedi.

“İyi bir kızdır Candy,” dedi yaşlı adam. “İyi bir kız.”

“Sanırım duyguları incindi,” dedim.

“Her istediğini yapmaya alışmış,” dedi Kannemeyer.

“Onun hayatına mı kanştın?” dedi yaşlı adam Kannemeyer’e üzüm uzatırken.

Kannemeyer olumsuz anlamda başını sallayıp cevabını bana verdi,

“Onun istediği biçimde değil.”

“Üzümler çok tatlı,” dedim.

Yaşlı adam onaylar şekilde başını salladı.

“Çok iyi bir kahvaltı yaptım,” dedi Kannemeyer; hala bana bakıyordu.

Telefonu çaldı, cevaplamak için uzaklaştı.

“Van Wyk,” dedi. “Evet? Hmm... Hmm... Tamam. Geliyorum.”

“SPAR’daki Van Wyk mi?” dedim.

Kapıya doğru yürüyordu.

“Bu işten uzak duruyorsun,” dedi parmağını sallayarak. Yüzündeki ifade ciddiden üzüne döndü. “Lütfen.”

“Çok geç,” dedim. “İşin içine girdim bir kere.”

Ama odayı terk etmişti bile, beni duyan yalnızca Dede ile üzümler oldu.

Dede üzümü ağzına attı.

Hastaneden dönerken Kannemeyer'e SPAR'dan gelen telefonu düşündüm. SPAR'daki hırsızlıkla ilgili benim de kendime göre birtakım fikirlerim vardı. Kannemeyer'in beni bu meselenin dışında tutmak isteyeceğini biliyordum. Ancak küçük bir kasabada yapılan hırsızlık insanların birbirlerine şüpheyle yaklaşmalarına neden olur. Ayrıca, SPAR çalışanlarına müdürün çok kötü davrandığını biliyordum ve bu hiç de adil değildi...

Gazeteye gidiyordum; Hattie'nin ticaret odasıyla yaptığı görüşmenin nasıl geçtiğini merak ediyordum. Ancak Eland Sokağına varmadan kollarım direksiyonu Dwarsrivier Pansiyonuna giden yola çevirmeye karar verdi. Pansiyonun önünden geçerken ayağım frene bastı, kocaman bir fırça çalısının gölgesinde durdum. Çalı kırmızı çiçeklerle doluydu.

Mendille rujumu sildim, ellerimle saçlarımı dağıttım ki karışık görünsün. Torpidodaki rujumu alarak Dwarsrivier'in bahçe kapısından içeri girdim.

Gerogie, sanki beni bekliyormuş gibi ön bahçedeki bankların birinde tek başına oturuyordu. Ak saçlarıyla uyumlu, mavi çizgileri olan beyaz bir elbise giymişti ve elbise kadını olduğundan daha az kısa ve şişman göstermişti. Böyle çizgili bir elbiseyi nereden bulabilirim acaba diye düşündüm.

"Tannie Maria," dedi yanına oturmam için yer açarken.

Saçlarımı düzelttim biraz.

"Dünkü vaaz için teşekkürler Georgie. Güzeldi."

Georgie gülümsedi, başını eğdi.

"Banyonuzu kullanabilir miyim, üzerime çeki düzen vermem gerekiyor," dedim.

"Tabii," dedi Georgie.

"SPAR'a gidiyordum," dedim. "Mağazanın her yerine gizli kamera koymuşlar diye duydum."

"Aaa," dedi Georgie.

"Hırsızlık olayları oluyormuş- konserve yiyecekler falan çalınıyormuş. Artık havalı bir güvenlik sistemleri var bu yüzden."

Georgie, çimenlere baktı.

“Böyle pejmürde bir haldeyken kamera kayıtlarında görünmek istemem,” dedim.

Georgie, gri buklelerine dokundu. İçeri girip lavaboyu kullandım. Saçlarımı düzelttim, yüzümü yıkadım, rujumunu tazeledim. Ön bahçeye döndüğümde Georgie gitmişti. Resepsiyonu geçerek odaların havuz alanına baktığı kısma gittim ve odaların birinde sessizce başka kadınlarla konuşurken buldum Georgie’yi. Kapıda beni görünce daha da sessizleştiler.

“Günaydın hanımlar,” dedim hepsinin yüzü bana dönmüştü.

“Selam,” dedi Emily.

Sürüsüyle beraber geri dönmüştü; uzun kısl saçlarını bir taca benzer şekilde başının etrafına dolayarak toplamıştı.

Kampta yenilecek tarifleri soran mektubu bana hangisinin yazmış olabileceğini düşündüm.

“Sağol. Görüşürüz,” dedim.

Gülümseyerek el salladım.

“Güle güle *Tannie* Maria,” dedi Georgie.

“Teşekkürler,” dedi Emily.

Bacaklarım arabama, direksiyonu tutan kollarım da bir sokak ötedeki gazeteye götürdü beni.

“Dün akşam ticaret odasının toplantısına gittim,” dedi Hattie daha ben içeri adımımı atamadan. Jessie masasındaydı, yüzü diğer tarafa dönüktü. “Bastın özgürlüğü hakkında küçük bir konuşma yaptım ve bizi desteklemeye devam edip etmem konusunda oylama yaptılar.”

“Ve...?” dedim, elim kapıdaydı.

“Ona karşı iki oy çıktı.”

Yüzüm de elim de düşmüştü.

“Lehimize!” dedi. “On oy bizim lehimize.”

Jessie bana doğru dönünce yüzündeki kocaman gülümsemeyi gördüm.

“Ve Marius öfke nöbetine tutulunca, Mandy’s Mobilya Mağazası’nın sahibi internet sitemize artık kendilerinin sponsor olabileceğini söyledi.”

Sarıldım Hattie’ye, ancak o parmak uçlarında bir aşağı bir yukarı zıpladığı için biraz zorlandım; zıplamak hep saçma gelir bana. Çay ve kahve yaptım ve

ballı karamelli kekten dolapta hala biraz vardı; böylece kutlamamızda kek de yerini almış oldu.

“Bence artık Marius lağımın ta dibine gidebilir,” dedi Hattie elindeki keki havada sallarken.

“Evet, ittir et artık onu,” dedi Jessie.

“Şşt! Kendine gel,” dedi Hattie ama hala gülümsüyordu.

Masamda kocaman bir yığın mektup duruyordu ve hepsine göz attım. Birinin üzerinde kahverengi bir leke vardı. Acaba o tatlı tamirciden gelen yeni bir mektup mu diye düşündüm. Ancak leke, yağ lekesi gibi görünmüyordu ve adım da bilgisayarda yazılmıştı: TANNIE MARIA. Adres yoktu üzerinde. Elden bırakılmıştı.

“Bu zarfı kim getirdi?” diye sordum Hattie’ye, görebilmesi için elimi yukarıda tutarak.

“Diğer mektupları getirdiğimde masanın üzerinde duruyordu,” dedi. “Senin bıraktığını düşünmüştüm.”

Zarfı açtım. İçinde, üzerinde aynı lekenin daha büyüğü olan katlanmış bir parça kağıt vardı. Biraz yapışkandı, dikkatli bir şekilde açtım kağıdı.

Beyaz kağıdın üzerindeki koyu kırmızı şekli gördüğüm an koku da genzime doldu.

Kağıdın tepesinde dört kelime yazılıydı:

YA VAZGEÇ, YA ÖL

Katlanmış kağıt kırmızı lekeyi bir kelebeğe dönüştürmüştü.
Kandan bir kelebek.

Altmış Yedi

Psikologlara giden insanlara böyle resimler gösterilir. Ne gördükleri sorulur ve ne tür bir manyak olduklarına karar verilir.

Kağıdın üzerindeki kelebek lekesine bakarken farklı türlerde manyak hissettirm kendimi.

Kendisinden kaçmaya çalışan bir kadın gördüm. Bacakları dörttnala koşan ve kolları öne doğru uzanan; ama kendisi hiçbir yere varamıyordu. Çünkü kalçasından, diğer yöne doğru kaçan aynı kadına bağlıydı.

Bu kadına, kendisinin bir kelebek olduğunu ve kendisinden kaçmaya çalışmaya bir son verirse belki de uçabileceğini söylemek istedim.

Gözlerimi kırpınca kağıdın üzerindeki kadın yok olmuş ve şekil yolun ortasında ezilmiş bir yaratığa dönüşmüştü, kanlar içinde. Acı çeken bir hayvanın sesine benzer sesler duydum.

“İyi misin *Tannie Maria*?” dedi Hattie.

Jessie ile Hattie iki yanımda duruyorlardı. Hayvan sesi ise benden geliyordu. Görmeleri için kağıdı uzattım. Ellerim titriyordu ve kağıdın üzerindeki şekiller canlandı. Ateşe benziyordu. Her şeyi yakıp yıkacak bir ateşe.

“Aman Allahım!” dedi Hattie.

“Dokunma,” dedi Jessie. “Şerefsizin parmak izlerini alabiliriz belki.”

“Ahh, Maria,” dedi Hattie.

Düşüyormuşum gibi hissettirm kendimi ama Jessie ile Hattie iki yanımda durup kalçaları beni tuttuğundan düşmedim. İki yanımda birer kadın, kadınlardan oluşan bir kelebek.

Resim hala elimdeydi ve elim hala titriyordu. Büyük bir kuşa benziyordu; hani şu alevlerden ve küllerden doğan kuşa. Ejderha gibi. Uçan.

Sonra, her yer karardı.

“Bir yudum al *Tannie Maria*,” dedi Jessie’nin sesi.

Gözlerimi açtım. Hattie, elimi bir bardak çaya götürüyordu.

Bardağı ağzıma dayadım. Sıcak ve tatlı.

Şok için. Şok geçirmiştim. Ne olmuştu ki? Biri beni ezmişti. Fanie. Ama hayır, o öldü; o iş bitti çoktan. Bir yudum daha aldım. İyiydim. Yaşıyordum. Hastanede bile değildim. Ofisteydim. *Klein Karoo Gazetesindeki* masamdaydım. Tavandaki pervane yavaş yavaş dönüyordu.

Masamın üzerindeki kağıdı görünce hatırladım.

“Belki bir süreliğine ofisi kapatmalıyız,” dedi Hattie.

“Bunu yanına kar mı bırakacağız onun?” dedi Jessie.

“O kuşun adı neydi?” dedim. “Hani şu ölümden tekrar doğan?”

“Polisler yakalayabilir onu,” dedi Hattie. “Arıyorum hemen.”

Elini telefonun üzerine koydu.

“Ama yakalayacaklar mıdır gerçekten?” dedi Jessie. “Katillerin yüzde ellisi yakalanmıyor. Bizdeki cinayet oranı, dünyadakinden beş kat daha fazla. On binlerce katil ceza almadan sıyrılıyor işin içinden. Katil bizi tehdit ediyor çünkü endişeli. Ona yaklaşıyoruz. Şimdi vazgeçemeyiz.”

“Alevlerden doğar hani...” dedim.

Beynim doğru düzgün çalışmıyordu; aradığım kelimeyi bir türlü bulamıyordum.

“Cinayet gecesinde sizin orada olduğunuzu biliyordu,” dedi Hattie. “Belki üçümüz de gitmeliyiz buralardan; bir süreliğine Ladismith’ten ayrılmalıyız.”

“Küllerinden doğan... Ejderha gibi, ama ejderha değil,” dedim.

“Kuzenimin Oudtshoom’daki çiftliğinde kalabiliriz,” dedi Hattie rehberinden bir telefon numarası ararken. “Gazetenin tatil baskısını oradan hallederiz. Anka kuşu Maria, anka kuşu.”

“Yani şerefsizin dediğini mi yapalım? Vaz mı geçelim?” dedi Jessie.

“Uğraşmaya çalıştığımız kişi bir katil, Jessie,” dedi Hattie, ahizeyi kaldırmış telefonun üzerindeki tuşlara basarken. “İki kişiyi öldürdü bile. Şimdi de ölüm tehditleri saçıyor. Değmez.”

Çayımın son yudumunu içip bardağı kağıdın yanına koydum. Masamdaki kırmızı anka kuşunun yanına.

“Kaçmıyorum,” dedim, “Dünyanın sonu geliyorsa bırakalım gelsin. Ama ben kaçmayacağım.”

Piet, tıpkı bir narkotik köpeği gibi ofisin etrafında geziniyordu. Kannemeyer arkamdaydı. Anka kuşunu eldivenli elleriyle alarak poşetin içine koydu.

“Yalnızca Maria dokundu,” dedi Jessie.

Kannemeyer bana bakmıyordu ama benim ve masamın her tarafını araştırdı. Su ısıtıcısının içine bile baktı. Odanın içinde dolaştı, olduğu yerde donakalıp beyaz tahtaya dikti gözlerini. Davayla ilgili aldığımız notları okurken bıyığının bir kenarını çekiştirdi. Başını iki yana salladı, bana bakmak için döndü. Azar işiteceğimi biliyordum ama artık hiç korkmuyordum. Anka kuşunun gücü gelmişti bana. Ölebilir ve dirilebilirdim. Hiçbir şeyden korkmuyordum.

Kannemeyer’in gözlerinde beklediğim öfke yerine bir keder gördüm. Ve belki korku. Benden korkuyor olabilir miydi? Sessizliği o kadar büyük ve ağırdı ki konuşmasını diledim.

Tahtanın üzerindeki isimleri eliyle göstererek “Şüpheliler mi? Bu insanları kaçını taciz ediyorsunuz?” dedi.

Cevap vermeye çalıştım ama ağzımdan hiçbir şey çıkmadı.

“Kimseyi taciz etmedik,” dedi Jessie.

“Çay ister misiniz Dedektif?” dedi Harriet, su ısıtıcısını çalıştırırken.

“Kovalama, sorgulama, yaptığınıza ne demek isterseniz,” dedi Kannemeyer, öfkeli görünüyordu artık.

“Otursanıza,” dedi Jessie.

“Son günlerde birileriyle tartışma yaşadın mı?” diye sordu.

Başımı olumsuz anlamda salladım.

“Tartışmamayı tercih ediyoruz,” dedi Hattie. “Kahve mi istersiniz yoksa?”

“Listenizdeki tüm bu insanları rahatsız mı ediyordunuz?”

“Otursanız Dedektif,” dedi Jessie, “Meseleyi beraber konuşabiliriz. Katilin bulunmasında yardımcı olabiliriz belki.”

Tükürmek istiyormuş gibi görünüyordu Kannemeyer ama oturdu. Hattie kahvesini verdi, Jessie de tahtaya yazdığımız notları açıkladı. Jessie konuşurken Kannemeyer uzun bir süre boyunca dinledi. Piet dışarı çıkmış bahçe

yolunu inceliyordu. Jessie çok iyi bir konuşmacıydı; Hattie de arada bir iki kelam etti. Bense yalnızca izliyordum, film izler gibi.

“Şimdi, bize neler söyleyebilirsiniz?” dedi Jessie nihayet konuşmasını bitirdiğinde. “Başka şüpheliler de var mı elinizde? Ya da bizdeki şüphelilerle ilgili başka bir bilgi?”

Kannemeyer bana dönerek, “Şehrin dışında kalabileceğin bir yer var mı?” dedi.

Gözlerimi kırptım.

“Tannie Maria,” dedi. “Hayatın tehlikede. İki kez ölüm tehdidi aldın. Bu seferki, ilkinden bile daha tehlikeli. Hepinize birden yirmi dört saat koruma verecek kadar adamımız yok. Polis meselelerini polise bırakmış olsaydınız korumaya da ihtiyacınız olmayacaktı zaten. Rica ediyorum senden. Lütfen. Kasabadan ayrılabilir misin? Bir süreliğine?”

Başımı iki yana salladım. Yüzü kızardı, bıyığı titredi, ama konuşmadı. Sonra ayağa kalkıp dışarı çıktı.

Gittiğini sanmıştım ama başını kapıdan uzatıp “Anna’nın nerede olduğunu bilen var mı?” dedi.

“Anna Pretorius mu?” dedi Jessie.

Başımı tekrar iki yana salladım.

“Evinde değil mi?” dedi Jessie.

“Hayır,” dedi Kannemeyer. “Haber alırsanız bana bildirin.”

“Başı dertte mi?” diye sordu Jessie.

Kannemeyer kapının girişinde durup hepimize tek tek baktı. Konuşacakmış gibi derin bir nefes aldı; bıyığı yukarı doğru kıvrıldı. Ama sonra iç geçirdi ve ağzını kapattı. Arkasını dönüp hızla yürüdü.

Her yer karardı yine; sanırım bir dakikalığına uyuyakaldım. Ne oluyordu bana böyle? Hızlıca başımı salladım, sanki kulağıma su kaçmış da onu çıkarmaya çalışıyormuş gibi. Jessie ile Hattie tartışıyorlardı.

“Ama Hattie güvende olmamızın tek yolu katilin yakalanması,” diyordu Jessie. “Eğer polis adamı yakalayabilirse süper olur, hepimiz rahat bir nefes alırız ama bu esnada hiçbir şey yapmadan oturup beklemeyeceğim.”

“Yürütmemiz gereken bir gazetemiz var Tanrı aşkına,” dedi Hattie.

“Evet. Bu da sıcak haber malzemesi işte. Bırak Marius’un Shaft ile olan bağlantısını araştırayım. Eğer madencilerle bağlantısı varsa, bu Martine’i öldürmek için bir sebep olabilir.”

İçini çekti Harriet, “Seni durdurmanın imkanı yok gerçekten de. Lütfen başını belaya sokma ve benim kontrolümden geçmeyen herhangi bir yazıyı siteme yükleme.”

Doğru düzgün bir öğle yemeğine ihtiyacım vardı. Bu beni kendime getirirdi.

“Ben SPAR’a gidiyorum,” dedim.

Markette durup sırf taze sebze ve meyvelere bakmak bile bana huzur verdi. Muzlar, kayısılar ve kavunlar. Olgunlaşmış kavunların tatlı kokuları. Bir muz soyup yedim. Tekrar doğru düzgün düşünmeye başlıyordum; ben de fırın bölümüne gidip dört adet donat aldım ve birini yedim. Kasada aldığım her şeyin parasını ödeyecektim ama yine de güvenlik kameraları olmadığı için sevindim.

Beynim çalışmaya başlayınca buraya yalnızca yiyecekler için gelmemiş olduğumu fark ettim.

Van Wyk’nin Kannemeyer’i aramasının nedenini öğrenmek istiyordum. Çalınan konserveler için mi iletişime geçmişti marketin müdürü? Yoksa nar suyu meselesiyle alakalı olabilir miydi mesele?

Küçük bir market arabası alıp alışveriş yapmaya başladım. Dondurulmuş av etlerinden vardı hala, birkaç paket aldım. Biraz yeşillik, domates ve güzel bir spagetti bolonez için de makama aldım. Ardından, Marietjie’nin kasasında kimse kalmayana dek bekleyip o tarafa doğru ilerledim. Market arabasını, diğerlerinin bu sıraya gelmesini önlemek için arkama doğru koydum. Marietjie’nin saçları bugün ensesinin hizasında küçük bir topuz halindeydi. Topuzunun çevresine pembe bir kurdela takmış ve pembe ruj sürmüştü; ergenlere benziyordu bu haliyle.

“İyi günler Maritjie,” dedim.

“Tannie Maria, nasılsın?”

“Bugün polisler buradaymış ha?” dedim.

Aldıklarımı arabadan tek tek çıkarıyordum. Pırıl pırıl parlayan dudaklarını yaladı; bana doğru eğildi. Kiraz kokuyordu.

“Evet. Bendim. Fotoğrafi ben çektim. Telefonumda.”

Telefonu cebinden çıkarıp gösterdi.

“Hmm,” dedim neyden bahsettiğini anlıyormuş gibi.

“Altı şişenin hepsini bu kadın aldı. Hepsini.”

“Nar suyunun?”

Onayladı.

“Evet. Şu polis, bıyıklı olan. Kim olduğunu hemen anladı. Tekerlekli sandalyedeki fotoğrafına şöyle bir baktı. Bu, Anna Pretorius dedi. Cornel de, yani Bay van Wyk, kesinlikle bu kadını daha önce burada gördüğünü söyledi. Fotoğrafın kasiyerlerin de hatırlamasına yardımcı olacağını da. Gerçekten de yardım etmek istiyor adamcağız.”

“Kasiyerler ne dedi peki?” dedim, et paketini uzatırken.

“Aman, işe yaramazlar. Doğru dürüst hiçbir şey hatırlamıyorlar. Ama ben gördüm daha önce bu kadını burada. Eminim. Ofiste Bayan van Schalkwyk’e selam verirken görmüştüm.”

“Ama geçen Salı nar suyunu o mu aldı yani?”

“Sanırım. Eminim aldı.”

“Polise ne dedin?”

Domatesleri geri çektim.

“Bay Cornelius yardımcı olmak istedi polislere gerçekten.”

“Yani onlara alanın kadın olduğunu söyledin.”

“Konuşmanın çoğunu Bayvan Wyk gerçekleştirdi...”

“Marietjie, önemli bir mesele bu. Yanlış kişinin tutuklanıp asıl katilin dışarılarda elini kolunu sallayarak dolaşmasını istemezsin.”

“Ama altı şişenin tamamını o kadın aldı. Hepsini. Bay Cornelius durumun şüpheli olduğunu söyledi. Önceden de alması olmalı. Kimseyi öldürdüğünü söylemedim. Altı şişenin hepsini onun aldığını söyledim sadece; şimdi fotoğrafına bakınca hatırlıyorum geçen hafta da bir şişe almıştı.”

Domatesleri hızlıca okutup geçirdi.

Marietjie, aldıklarını SPAR poşetlerine doldururken yüzüne bakmadım çünkü ne kadar sinirli olduğumu görmesini istemiyordum. Poşetlere baktım. Martine'in çöp kutusunda bulduğum poşetleri hatırladım. Öldüğü gün birileri onun için SPAR'dan bir şeyler almıştı.

"Teşekkürler Marietjie," demeyi başardım.

"İyi günler," dedi Marietjie.

Altmış Dokuz

"Leziz," dedi Jessie SPAR'dan aldığım donatıları görünce.

Etləri, ofisteki küçük buzdolabına koyup donatılarla birlikte içmek için çay ve kahve yaptım. Sonra da oturup Marietjie'nin söylediklerini anlattım.

Hattie kendisininkini didiklerken Jessie ile ben donatılarımızı yiyip bitirdik.

"Dün gece kuzenim Boetie ile konuştum," dedi Jessie. "SPAR'daki nar suyu meselesiyle ilgili bir şey biliyor sanırım ama mantıklı konuşabilecek durumda değildi. Esrar içiyor ama annesi sadece gece geç saatte içtiğini söyledi-başka bir zaman konuşacağım yani onunla."

"Kabul etmelisiniz ki Anna'nın aleyhinde azımsanamayacak kadar çok delil var," dedi Harriet.

"Arna hepsi saçmalık," dedi Jessie.

"Parmak izleri cinayet aracının üzerindeydi. Öldürmek için hem nedeni hem de fırsatı vardı," dedi Hattie.

"Birçok başka insanın da."

Ağzında kalan pudra şekerini silmesi için Jessie'ye peçete verdim.

"Belki de uyarmalıyız onu," dedim. "Avukat bulmasını söyleyebiliriz."

"Evicevap vermiyor," dedi Jessie. "Cep telefonu da yok."

"Dirk yerini biliyor mudur acaba?" dedim.

"AğrıMark'tan Sanna, Dirk'in evine döndüğünü söyledi," dedi Jessie. "Bence bir kez daha gidebiliriz oraya."

“Evet, geçen sefer apar topar çıkmıştık.”

“Bende numarası var,” dedi Jessie. “Yoksa çat kapı mı gitsek?”

“Öyle yapalım.”

“Sevgili kızlar, yalvarırım dikkatli olun,” dedi Hattie, ayağa kalkmış, yarım kalmış donatını masamda bırakmıştı. “Serseriliğe başlamadan evvel de gazete ve web sitesinde bu hafta çıkacak yazılarınızın kopyalarını istiyorum.”

Yarım kalan donatı Jessie ile beraber hızla bitirdik; ellerimizi yıkayıp masalarımızın başına geçtik.

Masamdaki zarflara baktım. İsimsiz katilden gelen kanlı mektubu düşündüm. Cevap yazmayı hak etmiyordu tabii ki. Hele yemek tarifini hiç hak etmiyordu.

Mektuplara göz gezdirip üzerinde Oudtshoorn damgası olan iki mektubu açmaya karar verdim. Burası, Ladimisth’in yüz kilometre doğusunda yer alan, Cango Mağaraları ve deve kuşu çiftlikleriyle ünlü bir yerdi.

İlk mektup şu şekildeydi:

Devekuşu yetiştiriyorum. Biltong ve devekuşu bifteği yapmayı biliyorum, ama değişik tatlara ihtiyacım var. Karım her türlü lezzetli yemeği yapardı. Ama artık yok. Uzun bir süre boyunca onu o kadar özledim ki yemek yapmayı bile düşünmedim. Şimdi etlerimin bir kısmını kıyma yaptım ama bununla ne yapacağımı bilmiyorum. Yardımcı olabilir misin acaba? Teşekkürler.

Yanıtlamadan önce Oudtshoorn’dan gelen diğer mektubu okudum. Elinde çok fazla tatlı patates olan bir kadından gelmişti mektup.

Bir yıl boyunca tamamen boş olan tarlamda birden tatlı patates çıkmaya başladı ve tüm tarlayı doldurdu, şimdi onca tatlı patatesle ne yapmam gerektiğini bilmiyorum. Bir kısmıyla cips ve hatta bir kısmıyla da tatlı patates reçeli yaptım ama yalnız yaşıyorum ve tatlı şeyleri de çok sevmem. Çocuklarım uzakta yaşıyorlar ve çok sık gelemiyorlar ziyarete. Patatesleri birilerine vermeyi düşündüm ama komşularımı çok iyi tanımıyorum ve kazadan beri de biraz çekingenim. Yara izlerim artık çok kötü değil ama hala insanların bakışlarını hissedebiliyorum.

Bu iki kişiye tek bir tarif vermeye karar verdim. Deve kuşu kıymasıyla yapılan ve üzerine dökülen tatlı patates püresiyle süslenen bir börek tarifi.

Cumartesi sabahları saat onda Çiftçi Kooperatifinde buluşmaya ne dersiniz, diye yazdım. Etlerle sebzeleri değiş tokuş edersiniz.

“Maria,” dedi Hattie, “Senin için yazılmış bir e-mail aldım. Acil yazıyor. Benim bilgisayarımdan bakabilirsin. Ben kalkarım.”

Kalktı, yerine ben oturdum.

Ah, Tannie Maria, diye başlıyordu mektup.

Çok teşekkür ederim, barbekü harikaydı. Haklıymışsın, ekmeğın yapılışı çok basitti ve kız arkadaşım da çok etkilendi. Çok iyi bir aşçı olduğumu söyledi. Ha-ha ha.

Mektup yerine mail yazdığım için kusura bakma ama acil bir durum söz konusu. Sorabileceğim başka birileri olsaydı keşke ama yok ve yardıma ihtiyacım var.

Biz, nasıl söyleyeyim, beraber olduk. Ve şimdiye dek üç kez. O kadar yakın olmak, kokusunu içime çekmek harika, kelimelere de ihtiyaç yok. Birlikte o kadar iyiyiz ki: Fazla iyiyiz. Ama bir sorunum var, o kadar heyecanlanıyorum ki iki dakika içinde bitiriveriyorum; kız arkadaşım ise, bilirsın işte Tatmin olamıyor.

Benim için tıbbi bir çözüm var mıdır?

Karel, tamirci (frenlenmeye ihtiyaç duyan)

Jessie'nin telefonu çalıyordu: *I'm your man*. Gülümseyerek açtı telefonu, konuşmak için dışarı çıktı. Karel için verilebilecek tavsiyeleri düşündüm. Ama iyi bir seks konusunda ne biliyordum ki? Lezzetli bir pasta gibi olabileceğini hayal etmişimdir hep. Bu düşünce aklıma bir fikir getirdi.

Şöyle yazdım:

İşte sana kendini yavaşlatman için bir yol. İyi bir yemek tarifi ezberle ve aşırı heyecanlanman durumunda bunu içinden tekrar et. Bu, hem işin biraz daha uzun sürmesine yetecek kadar dikkatini dağıtacak hem de zihnın hala lezzetli bir şeyleri düşünüyor olacak.

Ardından da bir çikolatalı kek tarifi verdim. Kannemeyer'e yaptığımın tarifini değil ama, bitter çikolatayla yapılan bir çikolatalı mousse kek. Bu tarifte, yumurtalarla şekerin kıvamlı ve köpük köpük olması için uzun süre çırpılması gerekiyordu ve ayrıca kekin üzerine de krema ve böğürtlen koyuluyordu.

Jessie ile beraber benim küçük mavi kamyonetimle Dirk'in çiftliğinin toprak yolunu tuttuk. Öğleden sonraydı ve havada iri bulutlar vardı. Ama bizi serinletmek yerine sıcaklığı hapsediyordu bulutlar. Camlar sonuna kadar açık bir şekilde gittik oraya kadar ve rüzgarın ve arabanın sesinden konuşmayı deneyemedik bile. Jessie ile tekrar beraber olmak güzeldi. Suç mahaline geri dönmek.

Gelinotları çiçek açıyordu; küçük kırmızı fenerlere benzeyen çiçekleri Noel süslemelerini andırıyordu. Yolun kenarlarında biten otların arasında da büyüyen avuç dolusu mor çiçekler vardı. Jessie, bir *aloe* çiçeğinin üzerine konan parlak yeşil renkli kuşu gösterdi ve ben bakmak için yavaşladım.

"Ooo," dedi Jessie, yoldan aşağı bize doğru son sürat bir firavun faresi geliyordu. Frene bastım ve fare çimenlerin arasına kaçtı.

Sonra art arda gelen bir sürü patlama sesi duyduk.

"Silah sesleri," dedi Jessie.

Ama arabayı çiftliğe doğru sürmeye devam ettim.

Silah sesleri giderek yükseliyordu.

Y e t m i ş

Evi ve büyük okaliptus ağacını geçince Anna'nın kamyonetinin Dirk'in-kinin arkasına park edilmiş olduğunu gördük.

Silah sesleri tekrar işitildi: *Bam. Bam.*

Sessizlik.

Arabaların üzerinden, sol kolu hala askıda olan Dirk'i boş bir arazide dikilirken gördük. Bandajlı olan sağ elinde tabanca vardı, kalçasının kenarından ateş ediyordu.

Bam. Bam. Bam.

4x4'ünü geçince tekerlekli sandalyesinde olan Anna'yı da gördük. Çifte namlulu silahını kaldırdı ve ateşledi. *Dan! Dan!* Dirk'in silahından daha çok ses çıkarmıştı.

Ama Allahtan birbirlerine ateş etmiyorlardı. Kime ya da neye ateş ediyorlardı acaba?

Jessie ile arabadan inip onlara doğru yürüdük. Yerde bir şey vardı. Yaklaşınca yerdekinin ne olduğunu gördük...

Yan yatmış ölü bir ağaç vardı yerde. Kesip öldürmemişlerdi onu; uzun süre önce ölmüştü. Gri renkliydi, yaprakları yoktu ve oyuğun içinde parlayan teneke kutular duruyordu.

Sakat olan kollarından dolayı Dirk tabancasını doldurmakta güçlük çekiyordu, mermi kutusunu tekerlekli sandalyesinde oturan Anna'ya götürdü. Kadının alçılı bacağının üzerinde av tüfeği duruyordu, elinde ise içinde yarısı içilmiş kırmızı bir sıvı olan bardağı. Bardağı yere bırakmak için eğildi ve sonra Dirk'in mermileri doldurmasına yardım etti.

Derken Anna silahı açtı; boş kovanları yere döktü ve yeni mermileri doldurdu.

Elindeki tabancayı bize doğru sallayarak, "Selaam!" diye bağırdı.

Dirk homurdandı. Biz olduğumuz yerde kaldık.

Dirk ağaca ateş etmeye devam etti. *Bam. Bam. Bam.*

"Tam isabet!" dedi Anna, Dirk boş konserve fasulye kabına ateş edince.

Yerdeki içeceğini eline aldı, büyük bir yudum almadan önce adama doğru kaldırdı. Bardağı tekrar yere bıraktı ve domates konervesini hedef aldı. *Dan! Dan!*

"Gelin!" diye seslendi. "Ben Dirk'in av tüfeğini kullanıyorum. O da benim tabancamı."

Bazı harfleri bastırarak söylemesi o kırmızı içeceğin yalnızca meyve suyu olmadığını düşündürdü bana.

"Biz bekleyelim," dedi Jessie.

"Burada sulanması gereken güller var," dedim.

Lawrence'ı özleyen otlar vardı orada. Yapraklar kurumuş, çiçekler boyunlarını bükmüştü. Hortum takılı olan bir musluk gördüm.

Bam. Bam.

Dirk, tabancasını doldurması için Anna'ya doğru yürüdü ama mermileri bitmişti.

“Blikemmer⁶⁷,” dedi kadın boş kutuyu ağaca doğru fırlatırken.

Kutu, mermiler kadar uzağa gitmedi tabii.

Anna yerdeki bardağı alıp içkisinin son yudumunu h  p  rdeterek içti ve bardağı Dirk’e uzattı. Tüfeği bacaklarının arasına sıkıştırıp namlusunu omzuna dayayarak tekerlekli sandalyesini tümsekli yoldan bize doğru sürmeye ba ladı.

“Tekerlekli sandalyen de 4x4 galiba Anna?” dedi Jessie ona doğru y  r  ken.

Bense hala g  lleri suluyordum.

“Aman, dandik bir şey bu,” dedi Anna.

Beyaz alçısı toza bulanmış, üzerine birkaç damla da kırmızı i kisinden damlamı tı. Dirk sendeleyerek yürüyordu; bardakla silahı sağ elindeydi.

“Noel ağacımızı sevdiniz mi?” dedi Anna yerdeki üzeri teneke kutular ve kurşunlarla süslü ağacı göstererek. “Gelin. Bir şeyler içersiniz.”

Eve doğru sürdü sandalyesini. Musluğu kapatıp verandaya doğru peşin-den ilerledim. Dirk, sağa sola yalpalayarak yürüyordu ve Jessie onu bize doğru yönlendirmeye çalışıyordu.

Biz yeti emeden Anna sandalyesini veranda basamaklarının başında bıraktı ve kendisini merdivenlerden yukarı doğru çekmeye ba ladı, kolunun altında tüfeğiyle.

“*Eina. Jou ouma se groottoon*,” diye lanetler okudu alçılı bacağı merdivenlerle çarptıkça. “Aah! Ninenin koca ayak başparmağı!”

Tüfeği elinden alıp verandanın köşesine bıraktım. Jessie, tekerlekli sandalyeyi yukarı çıkardı ve Anna’nın tekrar geri oturmasına yardımcı olduk.

Dirk bir o yana bir bu yana yalpalıyordu ama merdivenleri düşmeden çıkmayı başardı.

“Tuvalette gitmem gerek,” dedi Anna. “Siz rahatınıza bakın. Nar suyu acımasızca lezzetli.”

Dirk de geçirerek onayladı.

“Dirk, Allah aşkına onlara bardak getirsene.”

⁶⁷ Afrikaanca, “Lanet olsun!”

Adam, kapiya doğru ilerlerken kalçasını masanın kenarına çarptı.

“Donder⁶⁸,” dedi.

Masanın üzerinde, boş kırmızı renkli meyve suyu ve votka şişeleri duruyordu. Dolu şişeler de vardı.

Temiz bardak getirdi Dirk, kendisini odaklayama çok çalıştıysa da içecekleri doldururken pek başarılı olamadı.

“Ahh, lanet olsun,” dedi, meyve suyu bardağın dışından süzülürken.

Jessie, işi devralıp ikimize birer nar suyu doldurdu- votkasız. Gözlerimi kapattım, yutmadan önce ağzımda beklettim meyve suyunu. Yoğun ve tatlıydı; toprak ve çocukluğum tadındaydı.

Anna geri gelince Dirk ile kendi bardağına önce votka doldurup üzerini meyve suyuyla tamamladı. Sanki alkolsüz bir içecekmiş gibi içti kendisinininki-ni. Bandajlı olan kolunu ağzına doğru götürmeye çalışan Dirk’in hareketleri sakarcaydı. Bardağı ağzına değdirebilmek için başını aşağı eğdi. İçkisinin bir kısmı askısına dökülse de yeterli miktarda içmeyi başardı. Kısa süre önce hastane beyazı olan bandajlar artık nar suyu ve votka lekeleriyle dolu ve kirliydiler.

“Anna, SPAR’dan biri nar suyunu senin aldığını söylüyor,” dedim.

“Ahh, Dirk, *jou sissie se vissie!*” dedi Anna. Kızkardeşinin örekesi. “Boşa har-cama içkiyi oğlum. Gel de otur şuraya.”

Sandalyesini ona doğru sürdü ve içkiyi adamın ağzına doğru götürdü. Dirk kocaman yudumlar içti. Ve geçirdi.

“Öyle hemen bugün değil, geçen hafta,” dedim. “Cinayetin işlendiği gün.”

Burnundan soludu Anna. Bir bardak daha doldurdu kendine. Votkayı son derece dikkatli doldurdu ancak meyve suyunun hepsi bardağın yolunu bulamadı.

“Kannemeyer seni arıyor,” dedi Jessie.

“Gelsin,” dedi Anna.

“Anna, senin için endişeleniyoruz,” dedim. “Bir avukat tutmalısın.”

“Ya da mermi almalıyım yanıma,” dedi. “Dirk. Tüfeğin mermilerinden kaldı mı sende?”

68 Kelime anlamı gökgürültüsü olan kelime aynı zamanda “Allah kahretsin!” ünleminin karşılığıdır.

Şimdi de Kannemeyer için endişelenmiştım.

Dirk dışanya, çimenlik alanla boş havuza bakıyordu.

"O ördekleri özledim," dedi Afrikaanca.

Sonra, kalın ve bir kurbağanunki kadar gıcırtılı bir sesle şarkı söylemeye başladı.

Ek wonder wat my hinder!

Daar's onrus in my hart,

of daar 'n bange vlinder

sag huiwer in sy smart.

(Canımı sıkan ne bilmiyorum!

Yüreğim huzursuz yine,

Korkmuş bir kelebek misali

Titriyor acıyla usul usul.)

Anna, Dirk'in yanına oturarak şarkıya eşlik etti:

... of daar 'n bange vlinder

sag huiwer in sy smart.

(...korkmuş bir kelebek misali

Titriyor acıyla usul usul.)

Şarkıyı söylerken hafifçe sallanıyorlardı. Dirk, boş olan ördek havuzuna bakıyordu ve Anna'nın gözleri yarı kapalıydı.

Jessie boynunu bir horoz gibi uzattı ve ayağa kalkıp içeri girdik. Mutfak perişan bir haldeydi: bulaşıklar yıkanmamıştı; her yanı karıncalar basmış tezgahdaki yemek artıklarını topluyorlardı. Grace gitmiş olmalıydı. Lawrence'in cenazesinin nasıl geçtiğini ve kadının henüz Cape Town'a gidip gitmediğini merak ettim.

Işık, sürme pencereden içeri sızıyor, metal lavaboyla ahşap masaya vuruyordu. Polislerin parmak izi almak için kullandıkları toz temizlenmiş olsa da masa yepyeni kırıntılar ve Karoo tozuyla dolmuştu. Burayı, gün ışığında görmek tuhaf gelmişti bana. Etraf dağınık olsa da her şey normaldi; katil veya katledilen kimse yoktu sonuçta ortada. Oda gözüme daha büyük göründü: Amerikan mutfak ve oturma odası, Martine'in öldüğü kanepeler, kapısı mermi

izleriyle dolu olan kiler. Kilerin içine bir göz attım- reçel ve un temizlenmiş, raflardaki kavanozlarla tarif kitapları silinip düzenlenmişti. *Pişir ve Eğlen* isimli yemek kitabının kapağına dokundum ve Martine'in bir daha bu kitabı okuyamayacak olmasına hüznlendim. Oturma odasında, kırılmış cam süpürülmüştü. Martine ile Dirk'in düğün fotoğrafları çerçevesinin içinde küçük bir masanın üzerinde tek başına duruyordu- çerçevenin camı yoktu.

Çalışma odasına geçtik. Masa ve yer kağıtlarla kaplıydı. Yerde sayfaları açık kitaplar duruyordu.

"Ne olmuş burada?" dedi Jessie. "En son bıraktığımız halde değil burası."

"Katilin etrafı bu kadar dağıtmaya vakti olmuş mudur?" dedim. "İnsan polis birazcık toparlardı diye düşünüyor. Ya da Dirk."

"Belki de bu hale getiren Dirk'tir. Biraz toplamamızdan zarar gelmez," dedi, "Nasıl da polisin burayla işi bitti."

Ben kitapları toplayıp raflarına dizerken Jessie de kağıtları Martine'in dosya dolabına yerleştirdi. Her birini tek tek yokladım, belki içinde gizli bir kağıt vardır diye. Yaptığım aptalcaydı belki ama mektuplarına gazetede yazdığım cevapları kocasından gizli bir yere saklamış mıdır diye merak ediyordum. Kitapların içinde hiçbir şey yoktu. Nihayet, Klein Karoo ile ilgili olan bir kitabın arasından bir gazete küpürü kanatlanarak yere düştü. Ancak bu bir deve kuşu güveci tarifiydi. Deve kuşu işiyle ilgilenen okurumun ilgisini çekebilir düşüncesiyle tarifi okudum. Domatesli yahniye benziyordu çok tarifi ama içinde daha fazla tane kişniş vardı. Deve kuşunun yağsız etine kişniş çok iyi yakışırdı, mantıklı bir tarifti bu.

Biz kitaplar ve kağıtlarla ilgilenirken Anna ve Dirk şarkı söylemeye devam ediyorlardı:

'n Tortelduif se sange

het in my siel gevaar.

(Kumrunun şarkısı

Değdi ruhuma.)

Anna şarkıya ara vererek sesini yükseltti: "Alçak bir şerefsizsin; biliyorsun bunu, değil mi Dirk. Seni tamamen ölünceye kadar öldürmeliydim."

“Evet,” dedi adam.

“Neden pataklıyordun Martine’i?”

“Ben mahvolmuş bir adamım,” dedi. “Bazen kabadayılığım tutuyor... Neden bilmiyorum.”

“Yardım alman lazım, biliyorsun ...”

“Kim yardım edecek bana? Sen eder misin?”

“Ben değil –içine ettiğim dadın değilim ben senin. Heey, hop! *Jou sissie se vissie*; yine döküyorsun içkiyi. Dur da ben tutayım senin için. Destek al; senin gibi aşağılık heriflerin olduğu yardım gruplarına katıl.”

“Nerede?”

“Araştır be adam. Doktoruna sor ya da boktan Facebook’tan bak... Ördekleri nasıl öldürdün aklım almıyor.”

“İnanmayacaksınız biliyorum ama düşmana ateş ettiğimi sandım. Ordudaki günlerimden. Sazların ardına saklanan terörist olduklarını sandım.”

“Tanrım. Ya kendine bir çeki düzen ver ya da seni öldürürüm, sırf Martine için.”

Bir anlığına sustular. Rüzgarın, okalıptus ağacının yapraklarını hışırdattığını işittim.

“Özlüyorum onu,” dedi Dirk.

“Ben senden daha çok özlüyorum.”

Dirk tekrar başladı şarkısına:

’n Tortelduif se sange

het in my siel gevaar...

Jessie iki yana salladı başını, “Bunun gibi adiler hiçbir zaman normale döner mi acaba?” dedi. Önündeki klasörü göstererek, “Burada değişik bir şey var gibi durmuyor.”

“Eksik olan herhangi bir şey?” diye sordum. “Son baktığından beri?”

“Yok sanırım,” dedi. “En çok mali durumunu gösteren evraklar dağılmış.”

“Benim gazetedeki mektubumdan bir iz var mı?” diye sordum.

“Hayır,” dedi. “Geçen sefer gözümden kaçmış olan maden sondajıyla ilgili bir gazete yazısı var.”

Gittikçe yaklaşmakta olan yumuşak bir gümbürtü duyduğum. Anna tuvalette giderken koridorda tekerlekli sandalyesini bir o duvara bir o duvara çarparak ilerliyordu. Kumruyla ilgili şarkıyı mırıldanıyordu. Tuvaletten çıkınca kafasını kapımızdan içeri uzattı.

“Etrafı topluyoruz,” dedi Jessie, dosya dolabını kapatırken.

“Manası yok,” dedi Anna. “Tekrar dağılacaktır. Dirk, Martine’in hayaletinin yaptığını söylüyor ama tamamen saçmalıyor. Bütün mutfağı ben kendim temizledim ve adamın tekrar o hale getirdiğini kendi gözlerimle gördüm.”

Dirk’in kurbağa sesi verandadan geliyordu:

'n Tortelduij se sange

het in my siel gevaar.

Anna’nın gözleri nemlendi, Dirk’e ve şarkıya geri döndü:

'n liedjie van verlange

wat glad nie wil bedaar,

'n liedjie van verlange

wat glad nie wil bedaar.

Bitmek bilme yen bir hasretin şarkısı, bitmek bilmeyen hasretin şarkısı.

Yetmiş Bir

Jessie’yi gazeteye bıraktım, buzdolabından etlerimi alıp arabamın yan koltuğunda oturan peksimet kutumla beraber evimin yolunu tuttum. Gökyüzünde gri bulutlar olmasına rağmen hava hala sıcaktı. Towerkop zirvesi akşam güneşiyle aydınlanmış, geri kalan kısımları ise gölgede kalmıştı. Akşam yemeği için hazırlayacağım spaghetti bolonezi kafamda planlamaya başlamıştım.

Zihnim makarnaya odaklanmış olduğundan mıdır nedir, neredeyse üstlerinden geçecek kadar yaklaşıp dek kargaları fark etmedim. İki karga, yerde kırmızı bir şeyi gagalıyorlardı. Direksiyonu ters yöne kırıp frene bastım ve araba bir anlığına kontrolden çıktıysa da hakimiyeti yeniden sağlamayı başardım. Soluklanmak için arabayı kenara çekip durdum.

Dikiz aynamdan arkaya baktım. Kargalar yoldaki bir şeyin etrafında dans ediyor, ondan parçalar koparıyorlardı.

“Gidip yediklerinin ölü olduğundan emin olsam iyi olur,” dedim peksimet kutuma. “Hem de yolun kenarına çekerim.”

Arabayı döndürüp aksi istikamette gittim; yanlarına varınca kenara çektim. Yoldaki ölü hayvanı çevreleyen kargalara doğru yürüdüm.

“Kışşt!” dedim.

Ama kargalar sadece parlak kara gözleriyle yüzüme dik dik baktılar.

Ayağımı yere sertçe vurup kııştladım tekrar ama kırmızı eti gagalamaya devam ettiler.

Yolun kenarından sopayla taş buldum.

“Voetsek!” diye bağırp taşı onlara doğru fırlattım.

Ölü hayvanı asfaltta bırakıp zıplayarak geri çekildiler. Aslında sadece kanlı bir enkazdan ibaretti ama kulaklarından, uzun tüylü kulaklarından bu hayvanın ne olduğunu anladım.

Ölü tavşanı yolun kenarına, çalılıkların altına itmek için elimdeki sopayı kullandım. Çalılıkların yanında Karoo çiçekleri bitmişti; hayvanın üzerini örtmek için bu sarı çiçeklerden kopardım birkaç tane.

“Tavşanmış,” dedim peksimetlerime, arabaya tekrar bindiğimde. “Fazlasıyla ölüydü. Hoşçakal dedim ben de.”

Eve vardığımda Kannemeyer’in kamyonetini gördüm. Yolluk peksimetlerimi arabanın içinde bırakıp bahçe yolumdan yürüdüm. Kannemeyer veranda oturmuş kahvesini yudumluyordu. Sanırım saat tahmin ettiğimden geç olmuştu. Sanki saçlarım alnıma yapışmamış, elbisem de ter içinde değilmiş gibi gülümsedim ona. O da, sanki orada yaşıyormuş gibi iyi akşamlar dedi.

“Kahve?” diye sordu.

O ana dek hiçbir erkek bana kendi evimde kahve yapmamıştı ama sanki bu her gün olan bir şeymiş gibi evet lütfen dedim Kannemeyer’e.

İçeri girip üzerime çeki düzen verdim. Temiz bir elbise giyip *veldskoene*’lerimi ayağımdan çıkardım ve çıplak ayak gittim mutfığa. Kahvem i içerken bolonez sosu hazırladım.

Kannemeyer verandada kaldı. Kapının kenarından sağlam ve kırılmaz duran bacaklarını görebiliyordum. Gün batımının bakır ve ateş kırmızısı renklerini izliyordu. Bütün o bulutlar sayesinde gökyüzü gerçek bir şov yapıyordu.

Sos fırının gözünde güzelce marine oluyordu. Makarnaları kaynayan suyun içine atıp verandaya çıktım.

Ben otururken Kannemeyer homurdanmaya benzer bir ses çıkardı ve birlikte gün batımı gösterisinin sonunu izledik.

Kırmızı bulutlar usul usul son danslarını yaptılar. Bana sabah gördüğüm kanlı lekeyi hatırlattılar. Leke artık anka kuşundan ziyade ölü bir tavşana benziyordu. Gökyüzünün kırmızı renkleri yavaş yavaş kayboldu ve koyu renk bir perde indi yerlerine. Gösteri sona ermişti.

Akşam yemeğini verandada yedik.

"Mmm, enfes," dedi Kannemeyer.

Cırcır böcekleri bağırsıyordu dışarıda ve bolonezin tadı harikaydı. Kendimi huzur dolu hissetmem gerekirdi ama bir şeylerin yolunda olmadığına dair garip bir his vardı içimde. Ne yemeğin tuzunun az olması gibi küçük ne de hatta spagettinin fazla pişmiş olması gibi büyük bir sorun. Sahiden kötü bir şey.

Telefon çaldığında haberlerin iyi olmayacağını biliyordum.

Arayan Reghardt'tı.

Jessie ortadan kaybolmuştu.

Yetmiş İki

"Evinde değil," dedi Reghardt. "Hiçbir yerde yok."

Yavaşça oturup telefonu sıkı sıkı kavradım.

"Altı-altı buçuk gibi gazeteye bırakmıştım," dedim.

"Oraya baktım. Heryere baktım. Yedi buçukta evinden alacaktım. Akşam yemeği için bana gelecekti."

“Unutmuş olamaz mı?”

“Hayır. *Bobotie* yapacağımı biliyordu.”

“Kavga falan etmediniz değil mi?”

“Hayır. Öyle bir durum yok.”

Kannemeyer içeri girip mutfakta dikildi.

“Henk, arayan Reghardt. Jessie kayıpmış.”

“Sabah aramıştı beni cepten,” dedi Reghardt. “Görevdeydim. Bayan Kromberg hırsız ihbarı yapmış ancak evine giren şey fıravun faresiymiş meğer. Geri arayacağımı söyledim ama aradığımda telefonu kapalıydı.”

“Ne dedi Jessie tam olarak?”

“Seninle konuşmam gerek dedi. Karakolda mısın diye sordu? Olmadığımı, dışarıda olduğumu, işim biter bitmez arayacağımı söyledim. Neredesin diye sordu. Lanet olsun. Telefonum. Bip sesi duydum ve hat kesildi. Şarjı bitmiştir diye düşündüm. Şarjı çok çabuk biten şu süslü telefonlardan var onda. Ben kendi telefonumu üç günde bir şarja takıyorum.”

“Reghardt,” dedim konu dışına çıkıyordu.

“İki dakika içinde aradım. Ama sesli mesaj servisine ulaşabildim yalnızca.”

“Kaçta aradı seni?”

“Altıyı elli üç geçe,” dedi. “Cep telefonumda kayıtlı. Endişelendim aradığımda ama nasılsa görüşeceğiz diye düşündüm. Görüşünce hallederiz diye.”

“Üzgün mü geliyordu sesi? Ya da kızgın?”

“Kızgın değil. Ama önemli bir mesele varmış gibiydi. Jessie öyledir ama her şeye heyecanlanır.”

“Bir şey üzerinde mi çalışıyordu acaba. Bir hikaye. Davayla ilgili bir ipucu?”

“Cinayetler. Beni endişelendiren bu. O tehditlerden sonra...”

“Yalnızca iki saattir kayıp,” dedim onu rahatlatmak için.

Ama kendimi de pek rahatlatmış sayılmazdım.

“Ben konuşayım,” dedi Kannemeyer; telefonu ona uzattım.

Süper hızlı Afrikaancasıyla emirleri yağdırmaya başlamadan önce bir dakika kadar dinledi Reghardt'ı. Sonra da polis merkezini aradı. Beş dakika içinde, Hattie'ye bir koruma, Jessie'nin evine yollanacak bir polis, Jessie'nin fo-

toğrafiyla restoranlara ve barlara gidecek ve onun mopetini aramaya çıkacak bir başka polisi ayarlamıştı bile. Küçük bir kasabaydı burası. Bu saatte çoğu mekan kapalı olurdu.

Kannemeyer telefonu kapatınca Hattie'yi aradım.

"Jessie kayıp," dedim. "Senin evine koruma yolluyorlar."

"Yüce Tanrım," dedi. "İş bu duruma gelmesin diye dua edip duruyordum."

"Her yerde arıyorlar. Yalnızca iki saattir kayıp."

Kannemeyer, dışarıdaki tabakları içeri taşıyordu.

Hattie ile bir süre sessiz kaldık telefonda. Dışarıdaki cırcır böceklerinin sesi ile telefon hattının ruhsuz uğultusunu duyabiliyordum. Birbirimizi rahatlatmak için birkaç kelime sarf edebilmeyi bekliyorduk ama bizi rahatlatacak bir kelime yoktu.

"Yüce Tanrım," dedi tekrar telefonu kapatmadan evvel.

"Gitsen iyi olur," dedim Kannemeyer'e, elindeki boş tencereyi alırken.

"Hiçbir yere gitmiyorum," dedi.

"Jessie'yi bulman lazım," dedim. "Görevin bu."

"Bu gece görevim senin başına bir şey gelmeyeceğinden emin olmak," dedi.

"Henk," dedim. "Gidip onu araman lazım."

"Burada kalıyorum."

Haykırmak istedim ama bunun yerine bulaşıkları yıkamaya koyuldum. Her zaman yaptığımdan daha gürültülü bir şekilde.

"Yani hiçbir şey yapmayalım mı istiyorsun?" dedim tabak çanak seslerinin arasından. "Jessie'nin o ... o canavarın elinde olma olasılığı varken?"

Henk, bulaşık bezini eline alıp yıkadıklarını kurulumaya başladı. Ben ne kadar gürültüyle yıkıyorsam o da o kadar sessizce kuruluyordu.

"Bir şeyler yapmamız lazım Henk," dedim, bir tencereyi musluk tezgahına çarparak.

"Elimizden gelen her şeyi yapıyoruz. Her yerde arıyorlar Jessie'yi. İyi olduğu haberini her an alabiliriz. Aşırı endişelenmek fayda etmez."

Telefonu çaldı. Bulaşık bezini bırakarak yanıtladı.

“Dedektif Teğmen Kannemeyer. Evet... Evet... Otelde de mi? Tamam. Mopeti aramaya devam edin. Köyü bitirince kasabanın dışındaki çiftliklere bakın.”

Yüzüne baktım.

“Haber yok,” dedi. “Şimdilik.”

Ilık sabunlu suya soktum ellerimi, gözlerimi kapatıp derin bir nefes aldım.

Henk haklıydı. Endişelenmenin yararı yoktu. Yararı olan katili bulmaktı.

Kahve hazırlayıp bir kutu biküviyle beraber verandaya götürdüm. Dışarının ışıklarını yaktım. Sonra gidip kalemimle defterimi aldım.

“Gel,” dedim. “Konuşma vakti artık.”

Henk kahveleri koydu.

“Sen şimdi artık kasabayı terk etmeyi hiç düşünmezsin, değil mi?” dedi.

“Bizim olaya karışmamamızı söyleyebilmen için artık çok geç. İşbirliği yapmamız lazım.”

Tek kaşını kaldırdı Kannemeyer. Kahve çok sıcak olduğu için fincanı üflüyordu.

Hava sıcak ve bulutlar yüzünden bunaltıcıydı ve verandada ışığın cazibesine kapılıp uçuşan böcekler vardı.

“Henk, sen izin vermediğin sürece söylediğin hiçbir şey gazetede yer almayacak, söz veriyorum. Ama iki kişi öldürüldü ve şimdi de Jessie kayıp. Biliyorum polis değilim ama senin hoşuna gitse de gitmese de bu olaya dahil oldum. Eğer beraber hareket edersek belki birinin hayatını kurtarabiliriz. Jessie’nin hayatını.”

Bıyığının kıvrılan ucunu düzeltti ve “Tamam Maria,” dedi, “Ne öğrenmek istiyorsun?”

“Her şeyi,” dedim defterimi açarken. “Biz bildiğimiz her şeyi anlattık. Şimdi sıra sende.”

O gece, şüpheliler, olası nedenler ve soruşturmalar hakkında konuşarak geç saatlere kadar oturduk. Henk polisin neler yapmakla meşgul olduğunu anlatırken ay ışığı, bulutların arasındaki bir boşluktan sızıp savandaki ulu *gwarrie* ağacını aydınlatıyordu.

“Piet, John’un arabasının lastiklerini kontrol etti çiftlikte. Uyuşmuyor. Ayrıca kız arkadaşı da adamın suç anında olay mahalinde olmadığına dair tanıklık etti.”

“Ama kız onun uğruna söylüyor olamaz mı?” diye sordum.

“Belki,” dedi Kannemeyer. “Quin Crush merkeze bir miktar kum getirdi. Firestone lastiği olan araçları bu kumun üzerinde deniyoruz. Şüpheliler listesi bitince, lastik bayii HiWay’den bu bölgede gerçekleşen satışların listesini de aldık.”

“Yedinci Gün Adventistlerini unutma,” dedim. “Ve tabii Bay Marius’u da.”

“Marius’un bugün lastik testi için gelmesi gerekiyordu ama gelmedi; o yüzden, sabah ilk iş gidip evinden alacağım adamı.”

“Ne öğrendin onun hakkında?”

Işığın etrafındaki böcekler çoğalmıştı. İri pervaneler, yeşil bir avcı peygamberdevesi ve başka bazı küçük uçuşan şeyler.

“Shaft adamın müşterisi ve bu bölgede hidrolik şıkışma yapmak istiyorlar. Marius’un Martine’in öldürüldüğü gün nerede olduğuna dair bir tanığı yok. Lawrence’in öldürüldüğü gece için var. Karısı. Ama evlerine gittim ve bana ayrı odalarda uyuyorlarmış gibi geldi.”

Pervaneler, kendilerini ışığa doğru atıyorlardı. Peygamberdevesi ışığın yanında oturmuştu. Avlanmak için bekliyordu.

“Evinde birini saklayabileceği bodrum ya da başka bir yer var mı?”

“Görebildiğim kadarıyla hayır. Ama eğer Jessie sabaha kadar bulunmazsa yarın arama emri çıkartacağım. Karısını da sorgulamaya alabilirim. Kadının bir şeyler bildiğini hissediyorum. Adamdan korkuyor gibiydi.”

İkimize de birer fincan kahve daha doldurdum.

“Başka ne buldunuz?” dedim.

“Martine’in son hesap dökümlerine göre hesabına kırk bin rand yatırılmış.”

Kaşlarımı çattım, “Biz görmedik öyle bir şey.. Herhalde son dökümü henüz evine yollanmamıştı.”

“Bankadan üç yıllık hesap özetini istedik.”

“Araziyi sattığı için mi geçti sence eline bu para?” dedim.

“Olabilir. Nakit para,” dedi. “Riversdale’de Standard Bankasından yatırılmış. Fişin üzerindeki isim V. Niemand.”

“V. Yok öyle biri. Sahte bir isim. Martine bana evden kaçmak için plan yaptığını söylemişti. Acaba bununla ilgisi olabilir mi?”

“Belki de. Bu para yatana kadar sadece düzenli olarak SPAR’dan aldığı maaşı yatırılmış.”

Şişman bir kertenkele böceklerle doğru ilerliyordu duvarda. Elim koluma gitti ve Jessie’nin dövmesinin olduğu yeri okşadım kolumda.

“Peki ya içine uyku hapi katılmış olan nar suyu meselesi?” dedim.

“Bunu kadına katilin getirdiğini düşünüyoruz. Kasiyer, Anna’nın satın aldığını söylüyor meyve sularını. Ama kasiyerin güvenilir olduğundan emin değiliz. Anna bu sabah altı şişe nar suyu almış olabilir ama Martine’in öldürüldüğü gün de aldığı anlamına gelmez bu.”

“Şükürler olsun; kasiyere inanacaksınız sanmıştım.”

“Aptal değiliz. Kadın yalnızca patronunu memnun etmeye çalışıyor. Diğer kasiyerlerin de bir şey hatırladığı yok.”

“SPAR’daki ufak hırsızlıklar ne durumda?” diye sordum.

“Yakalayamadık ama artık çalınan bir şey olmuyor.” Bana baktı. “Ne? Ne biliyorsun bu konuda Tannie Maria?”

Gözlerimi kocaman açıp başımı iki yana salladım.

“Başka kim biliyordu Martine’in nar suyu sevdiğini?” dedim. “Anna, Dirk, David? Candice?”

“Dirk ile Anna’nın, Lawrence’in öldürüldüğü gece hastanede olduğuna eminiz. Dirk’in işyerindekiler de, Martine’in öldürüldüğü gün onun çalışıyor olduğuna tanıklık ettiler. Diğer tanık ifadelerini kontrol ediyoruz.”

“Adli tıp bir şey bulabilmiş mi?” dedim. “Kesilen *veldskoene*’lerim mesela? Ve bana yollanan mektup?”

Kertenkele, peygamberdevesinin yanına vardığında böcek pır diye uçup ışığın diğer tarafına kondu. Şimdi daha da çok pervane böceği gelmişti; ışığın etrafında uçuyor, kanatlarını sertçe lambaya çarpıyorlardı.

“Mektup Oudtshoorn YSKM’de parmak izi için incelemeye alındı -hiçbir şey çıkmadı. Diğer araştırmalar için ayakkabıları Cape Town’daki kuruma göndermeleri gerekiyor. Oradan da henüz bir sonuç yok.”

“Neden? Meselenin acil olduğunu bilmiyorlar mı?”

“Cape Town adli tıp laboratuvarı yüz elli polis merkezine hizmet veriyor. Şehirde o kadar çok suç işleniyor ki. Eğer şansımız varsa sonuçları bir ay içinde

alırız. Sıvılar burada Oudtshoorn'da test ediliyor. Mektubundaki kırmızı leke kandı. Taze kan. Ama insan kanı değil. Test için veterinerlik laboratuvarına gönderildi. Her şey zaman alıyor işte.”

“Ama bizim zamanımız yok,” dedim.

Kannemeyer saatine bakıp “Biraz uyumamız lazım,” dedi.

“Henüz bitirmedik.”

“Yarın.”

Kanepeye çarşaf ve yastık getirdim Kannemeyer için ve kendim de yatağuma gittim. Orada karanlıkta yatıp Jessie için endişelendim. Cır cır böcekleri uyuduğunda dahi hala uyanıktım. Işığın etrafındaki pervaneler misali dönüp durdu düşünceler kafamın içinde.

Yetmiş Üç

Gökgürültüsünün sesiyle uyandım. Yatağın içinde doğruldum. Neredeydi Jessie?

Hava aydınlıktı. Uyuyakalmıştım. Gökgürültüsünü en son Jessie ile beraberken duymuştum, Lawrence'ın öldürüldüğü gece. Dönüp duran düşüncelerim artık bir noktaya odaklanmış, yakalamaya çalışıyorlardı:

Katil o gece orada ne yapıyordu? Martine'in çalışma odasını neden arıyordu? Aradığı şeyi bulabildi mi?

Anna, çalışma odasının tekrardan dağıtılmış olduğunu söylemişti. Dirk, bunu yapanın Martine'in hayaleti olduğunu düşünüyordu. Anna ise Dirk'in yaptığını. Ya ortalığı dağıtan kişi katil ise? Hala bir şeyler arıyorsa?

Ve eğer aradığı şeyi bulamıyorsa -neredeydi o şey?

Gök gümbürdüyor ama yağmur yağmıyordu. Penceremden dışarı baktım. Bulutlar koyu renk ve ağırdı. Patlayacak gibi görünüyorlardı.

İş yerindeki odası, diye düşündüm. Orada da birtakım evrakları vardır.

Üzerimi giyinip oturma odasına gittim.

“Henk?” diye seslendim.

Gök gürledi, şimşek çaktı ve gökyüzü açılıp evimin üzerine boşaldı. Yağmur, evimin çatısını dövmeye başladı.

Dışarıya, verandaya baktım. Kannemeyer değil, Vorster. Bir şeyler söyledi ama yağmurun sesinden duyamadım.

Yanına yaklaşıp “Haber var mı? Jessie’den?” diye sordum.

Başını iki yana salladı. Verandada durup yağmurun yağışını seyrettim. Tepelerle dağların görüntüsünü yıkayıp götürmüştü yağmur. Yalnızca büyük *gwarrie* ağacını görebiliyordum.

Yağmurun yağması güzel bir şeydi ama hoşnut olamıyordum. Jessie’yi çok merak ediyordum. İyi olması için dua ettim. Dua denilebilir mi buna? Kalbime saplanmış bir ok kadar güçlü olan özlemimi gönderdim gökyüzüne:

Jessie’nin üzerine yağ yağmur. Koru onu. Beni ona götür.

Dışarı çıkıp yağmurun altında durdum. Su saçlarımı yapıştırdı, yüzümden aşağı akıp giysilerimi ıslattı. Vorster deli olduğumu düşünmüştür herhalde ama aldırış etmedim.

Jessie’yi bulmama yardım et, dedim yağmura. Canlı olarak.

Zaten ıslanmış olduğum için tavuklarımı kontrol etmek üzere evin arka tarafına doğru yürüdüm. Hepsi oradaydı, kümeslerinin altına sığınmışlardı.

Sıcacık yumurtalarını ıslak avuçlarımdan içine aldım. *Veldskoene*’lerime girmemişti ama elbisemi değiştirmem gerekiyordu. Ön tarafı düğmeli olan soluk mavi renk elbisemi giydim. Kahvaltı olarak yumurtaları pişirip yedim. Ardından Hattie’yi aradım ofisten.

“Maria,” dedi. “Tanrım! Ben de tam seni arayacaktım. Polisler buradan şimdi ayrıldı.”

Yüreğim ağzıma gelmişti.

“Jessie...?”

“Botları ... Ben geldiğimde kapının önündeydiler. Mahvolmuş vaziyette. Yakılmışlar.”

“Yakılmış mı?”

“Memur Piet kızartıldıklarını söylüyor. Kapkara ve yağ içindeler.”

Söyleyecek sözcük bulamıyordum. Yağmur artık hafiflemişti.

“Piet, botların buraya sabahın erken saatlerinde bırakıldığını tahmin ediyor,” dedi. “Saçağın altında yağmurdan korundukları için çok ıslanmamışlardı ve Piet bazı işaretleri çözebildi; nasıl diye bana sorma.”

“Jessie’den veya mopetinden bir iz yok mu?”

“Yok. Hala arıyorlar. Kannemeyer’e seni arayacağıma dair söz verdim.”

“Onu bulmamız lazım.”

“Zavallı Reghardt perişan halde. Bu sabaha kadar yokluğunun başka bir açıklaması olabileceğine dair küçücük de olsa bir ihtimal vardı. Hatta bir şeyleri araştırmak peşinde olduğunu umuyordum ben. İz peşindeyken nasıl av köpeği gibi olur bilirsin. Ama ayakabıları görünce...”

“Ofise geliyorum hemen Hats. Gelirken SPAR’a bir uğrayacağım. Görüşünce nedenini anlatırım.”

Kannemeyer’i aradım ancak cevap vermedi; ben de sesli mesaj bıraktım. Bot konusunu öğrendiğimi ve Martine’in ofisindeki evrak yığınıyla ilgili düşüncelerimi anlattım. Gazeteye giderken SPAR’a uğrayacağımı da ekledim.

“Bekle,” dedi Vorster ben dışarı çıkarken. “Nereye gidiyorsun?”

“İşe gidiyorum,” dedim. “Sen de gidip Jessie’yi arayabilirsin.”

Başını salladıysa da oturmaya devam etti. Emirleri benden almıyordu. Kaldırımında dikkatlice yürüdüm, dereciklere ve su birikintilerine basmamaya çalışarak.

Arabayı sürerken yanbaşımdaki yolluk peksimetlerimin kutusu tıngırdıyordu. Savanla tarlalar yumuşak yağmurun altında bulanık görünüyordu.

“Jessie’yi bulacağım,” dedim peksimetlere.

SPAR’a vardığımda yağmur durmuştu. Ofis bölümünün kapısını çaldım. Açan olmadı. Aynalı şeritlerin arasından bakıp kimsenin olmadığını görsem de tekrar çaldım kapıyı. Genç bir adam yaklaştı yanıma.

“Yardımcı olabilir miyim *Mevrou*?”

Kemiklerinin üzerine sıkıca gerilmiş derisi olan solgun bir yüzü ve yeşil çizgileri olan kısa kollu ütülü bir gömleği vardı.

“Müdür burada mı?”

“Bugün biraz geç gelecek hanımefendi,” dedi kurukafa yüzlü genç kibarca. “Kat müdürü benim. Nasıl yardımcı olabilirim?”

“Bayan van Schalkwyk’in odasındaki evraklara bakmam lazım. Önemli bir mesele.”

“Korkarım bunun için Bayvan Wyk’in iznini almanız gerekecek.”

“Sizde anahtar yok mu? Gerçekten önemli. Hayat memat meselesi.”

“Onun izni gerekiyor hanımefendi.”

“Arayabilir misiniz peki?”

Genç adam kaşlarını çatarak ayrıldı yanımdan. Cep telefonuyla görüşme yapıp yanıma geri döndü.

“Yoldaymış. Birazdan burada olacak.”

Marketin reyonlarında bir aşağı bir yukarı yürüdüm, sakinleşme ümi-diyle. Genelde yiyeceklere bakmak sakinleştirir çünkü beni. Ama bugün bir yararı olmadı. Kemikli yüzü olan kat müdürünün yanına döndüm.

“Dün akşam altıdan sonra Jessie’yi burada gördün mü?”

“Jessie kim?” dedi.

“Gazetede çalışan güzel muhabir kız.”

Başını iki yana sallayıp “Tanımıyorum,” dedi.

“Kuzeni burada çalışıyor. Neydi adı? Boetie. Onunla görüşebilir miyim?”

“Kusura bakmayın hanımefendi. Boetie hasta olduğu için izinli bugün.”

Buz gibi etlerin, tereyağlarının ve yoğurtların olduğu bölümden geçtim. Rooibos⁶⁹lu yoğurtlar. Yeni bir üründü bu. Kasaların birinde Marietjie’yi gördüm.

“Marietjie dün gece Jessie’yi gördün mü?”

“Merhaba Bay van Wyk,” dedi Marietjie benim arkama doğru bakarak.

“Bay van Wyk,” dedim. “Gelmenize sevindim.”

Bay van Wyk burnunu siliyordu. Gözleri kırmızı ve şiş şişti. Saçlarını tepesinden yana doğru düzeltilmişti ama bunu kötü bir şekilde yapılmıştı ve kel kısımlar görünüyordu.

“Kusura bakmayın,” dedi. “Grip. Önemli bir şey yok.”

Bana bayağı kötü göründü ama birkaç mikrobun beni yavaşlatmasına izin vermeyecektim.

⁶⁹ Güney Afrika’da Kızıl Çalı olarak da bilinen, çayı da yapılan bir bitki.

“Gördün mü Marietjie?” diye sordum. “Dün, akşam altıdan sonra.”

Marietjie başını olumsuz anlamda salladıktan sonra kasasını açıp paraları düzenlemeye girişti. Bay van Wyk öksürdü.

“Size nasıl yardımcı olabilirim?” dedi.

“Odanıza geçebilir miyiz?” dedim.

Yolu gösterirken başının yan kısımlarındaki saçları düzeltmeye çalıştı. Gömleği kırışık, ütöleyecek kimsesi yokmuş gibi.

“Martine van Schalkwyk’in evraklarına göz atmam gerekiyor,” dedim.

Oturmam için buyur etmedi. Eliyle çikolatalı süt izi gibi duran bıyığını sildi ama bu leke geçmedi tabii.

“Ne arıyorsunuz?” diye sordu.

“Mm, emin değilim,” dedim. “Bulduğumda anlayacağım.”

“Polis baktı zaten evraklara,” dedi.

Martine’in tertipli masasına geçtim.

“Tekrar bakmamın sakıncası var mı?” dedim.

“Sizi neden ilgilendiriyor bu konu, gerçekten anlayamadım ...” dedi.

Kollarını bağlamış bir halde ayakta dikilmiş, bana tepeden bakıyordu.

“Martine’in cinayeti için *Klein Karoo Gazetesi*’nin yürüttüğü soruşturmanın bir parçası,” dedim. “Ben Maria van Harten; muhabirim ve Martine’in de arkadaşıyım.”

“Bakın,” dedi, “Polisin işine burnunuzu sokmamanız gerektiğini düşünüyorum ama Martine’in katilinin yakalanmasını elbette istiyorum. Bu yüzden evraklara göz gezdirmenize izin vereceğim. Hatta size yardım da edeceğim.”

Yanıma bir sandalye çekti ve beraber Martine’in çekmeceleriyle “Giren” ve “Çıkan” olarak isimlendirdiği dosya raflarını incelemeye başladık. Yardımını istemiyordum bu adamın ama bana engel olmadığı için de mutluydum. Masasında bir yığın defter vardı. Hepsini de onlarca sayının olduğu sütunlarla doluydu.

“Bu matematiksel işlemleri bilgisayarlarda yapmıyor musunuz?” dedim.

“Tabii,” dedi, “Ancak mali müfettiş matbu kopyaları da istiyor. Martine’in Bilgisayarı bu.” Beyaz küçük bir dizüstü bilgisayardı. “Bakmak istiyor musunuz? Polis, hard diskinin kopyasını aldı.”

“Başka zaman,” dedim.

Eğer katilin peşinde olduğu şey kağıtsa benim de kağıtları incelemem gerekiyordu. Üzerinde “Ladismith” yazan bir defterin kapağını açtım. İçindekiler sayılar ve işaretlerle dolu sütunlar ve kodlardan ibaretti. Ne olduklarını anlayamadım ve sanırım Van Wyk bunu fark etti.

“Satışların kaydını tutuyordu,” dedi. “Girip çıkan tüm malları da kaydediyordu ayrıca. Bu kodlar, malların dökümü için.”

Göstermek için eğildi. Tuhaf kokuyordu. Bozuk baharat gibi. Fazla biberli. Yemekleri karısı mı pişiriyordur acaba diye merak ettim. Marietjie, adamın karısının olduğundan bahsetmişti.

“Eşiniz yemek yapmayı sever mi?” diye sordum.

Hapşırıldı.

“Beni terk etti,” dedi, “Durban’da kız kardeşiyle kalıyor. Ben kendi kendimi idare ediyorum.”

Yemek tarifi kitabı kullanmalı bu adam diye geçirdim aklımdan.

Adam bumunu silerken sayfalara bakındım. “Bölgesel” başlıklı başka bir defter daha vardı.

“Bu nedir?” diye sordum.

“Bölgedeki tüm SPAR marketlerinin satış ve masraflarının özetini tutuyordu. Bölge müdürü benim, biliyorsunuzdur. Diğer şubelerdeki muhasebeciler kendi şubelerinin bilgilerini mail yoluyla gönderiyorlar; o da hepsini bir araya getiriyor.”

Başımı salladım. “Maaşlar” yazan son derece kalın bir defteri aldım elime; belli ki bölgedeki tüm SPAR çalışanlarının maaşlarını, işsizlik katkı paylarını, emekliliklerini, vs. içeriyordu. Çalışanlara yüksek ücretler ödenmiyordu burada.

Fazlasıyla defter ve fazlasıyla evrak vardı. Aralarında saklanmış bir sayfa kağıt var mı diye bakıyordum. Saklamaya çalıştığı bir şeyler olabilirdi. Defterlere sayfa sayfa bakmaya vaktim yoktu; ben de kitapları yan çevirip salladım. Ama içlerinden hiçbir şey düşmedi.

“Evindeki kağıtlara da baktınız mı?” diye sordu Van Wyk.

O da sallıyordu kitapları.

“Evet,” dedim.

“İşe yarar bir şey çıkmadı mı?”

Başımı olumsuz anlamda salladım.

“Ne tür bir evrak arıyorsunuz?” dedi. “Fikriniz var mı en azından?”

“Hımm, para durumuyla ilgili bir şey olabilir,” dedim. “Bir satış belgesi belki.”

Hesabına yatırılan para gelmişti aklıma.

Masasının hemen üzerindeki raftan aldığım diğer kitapları da salladım. Bunların ikisi muhasebe ile ilgili kitaplardı, diğeri ise bir roman. Masasının çekmecesindeki ve dosya raflarındaki tüm föylerin üzerinden geçtik. Çekmecenin arka taraflarına uzattım elimi, bir elektrik faturasıyla alışveriş listesi buldum. Listenin üzerindeki “Kuzu butu” yazısı ona verdiğim körili koyun eti tarifini hatırlattı bana.

O an bir düşünce beliriverdi aklımda. Alnıma çarpan bir tokat gibi sarstı beni; çılglık atmamak için ellerimle ağzımı kapatmam gerekti. Nasıl bu kadar aptal olabiliyordum ki?

“Yardımlarınız için teşekkürler Bay van Wyk,” dedim. “Telefonunuzu kullanabilir miyim?”

“Ne oldu?” dedi Van Wyk.

“Bir şey yok,” dedim. “Çıkmam gerekiyor yalnızca.”

Rehberden numaraya bakıp numaraları tuşladıktan sonra Dirk van Sc-halkwyk ile görüşmek istediğimi söyledim.

“Şu anda bir toplantıda; sizi geri aratayım mı?” dedi AgriMark’taki kadın.

“Hayır, gerek yok,” dedim.

Evine habersiz uğramamın Dirk için sorun olmayacağından emindim.

Yetmiş Dört

Dirk’in çiftliğindeki büyük okaliptus ağacının altına park ettim. Ev, son derece sessiz görünüyordu.

“Belki de şimdi buraya gelmemeliydim,” dedim peksimetlere. “Ama Jessie’yi bulmam lazım.” Kamyonetimin kapısını açtım. “Uzun sürmeyecek.”

Güneş bulutları buharlaştırmış, uçsuz bucaksız mavi gökyüzünde eritip yok etmişti. Toprak ise yağmurdan dolayı hala serin ve nemliydi. Verandanın etrafını dolaşip ön kapıyı çaldım. Kimsenin açmayacağını bile bile beklerken ayaklarımdaki çamuru kapıdaki paspasa sildim.

Kapıyı açmayı denedim; kilitlenmemişti ve ben de içeri girdim.

“Dirk?” diye seslendim.

İşyerinde olduğunu biliyordum ama yine de seslenmek kibarlıkmiş gibi geldi. Sessizlik, usulca oturup atlamayı bekleyen ağır bir şey gibiydi bu evde. Mutfak lavabosunun içinde bir yığın yıkanmamış bulaşık duruyordu.

Ne için geldiysem doğruca ona yöneldim. Yemek tarifi kitapları. Martine’in benim verdiğim yemek tarifi için hazırlamış olduğu alışveriş listesi kafamın çalışmasını sağlamıştı: Onun kilerinin raflarında gördüğüm kitapları hatırlamıştım. Benim için bir yemek tarifi kitabı, tam da önemli bir şeyi saklamak istiyor olsam kullanacağım kadar özel bir yerdir.

Dört yemek kitabını da masanın üzerine getirip tek tek açtım; dikkatle salladım her birini. *Ina Paarman ile Yemek Pişirin* isimli ilk tarif kitabının arasında tereyağlı cheesecake tarifi yazılı bir kağıt vardı. İkinci ve üçüncü kitaplar olan *Karoo Mutfağı* ve *Güney Afrika Yemekleri*’nde herhangi bir şey yoktu. Dördüncü ve en kalın olan kitap ise *Pişir ve Eğlen* isimli kitaptı. Kitabı sallayınca içinden bir kağıt düştü: gazeteye yazdığı mektuba cevabım, körili koyun eti tarifi. Tıpkı benim onun bana yazdığı mektubu bu kitabın Afrikaanca versiyonu olan *Kook en Genit*’in arasında saklamam gibi saklamıştı o da benim mektubumu. Ürpertici bir histi bu. Ölümünün ardından tarif kitaplarımız birbirleriyle konuşuyorlarmış gibi.

Ve sonra onları buldum, *Pişir ve Eğlen*’in tam ortasında. İki sayfa: biri sayılarla diğeri ise Martine’in düzgün el yazısıyla dolu. Önüme o kağıtladı alarak oturdum. Pencerenin dışında bir sinek vızıldadı. Bir araba sesi duydum ve bir anlığına Dirk’in eve gelmiş olabileceğini düşündüm. Kitapları yerlerine yerleştirmek için ayağa kalktım ama araba eve doğru yaklaşmıyordu. Başka bir yere gidiyor olmalıydı.

Tekrar oturdum. Kağıtların birini tanır gibi oldum. SPAR'da gördüğüm muhasebe sayfalarına benziyordu. Üzerinde "Bölgesel Emeklilik Maaşları" diye bir başlık ve bir dizi anlaması zor rakam ve kod listeleri vardı. Ben de önce diğer sayfayı okudum.

Sevgili Bay van Wyk, yazmıştı Martine.

Geçtiğimiz üç yıl boyunca bana ulaştırdığınız emeklilik kayıtları yalan.

"Yalan" kelimesinin üzerini çizip "doğru değil" yazmıştı.

Masanızda doğru olan bir rapor buldum ve bu sayede anladım ne yapmaya çalıştığınızı.

Sonra birkaç sütun rakam ve ardından tekrar düzgün el yazısı:

Hesaplamalarım göre en az 900.000 rand çalmışsınız.

Başka düzeltmeler de vardı kağıdın üzerinde. Herhalde bu taslak olan mektubuydu; adama nihai versiyonunu vermiş olmalıydı.

Sizi ihbar etmeyeceğim. Ama çaldığınız paranın %33'ünü istiyorum, 40.000 randı şimdi ve kalan 260.000 randı da ayın sonunda.

Önümüzdeki üç ay içinde fondan para aşırmaı bırakmalısınız. Mevcut kayıp hali hazırda emeklilik planını sigorta eden Old Mutual⁷⁰ tarafından karşılanabilir durumda. Ancak bunu yapmaya devam ederseniz, SPAR önümüzdeki yıllarda ödenmesi gereken olan emeklilik ödemelerini gerçekleştiremeyecek ve işçiler de bu durumdan muzdarip olacaklar.

Suçunuzun elimdeki delillerini ancak bana yapacağınız ödemenin tamamını gerçekleştirdiğiniz zaman ortadan kaldıracam.

İki kez baştan sona okudum. Elindeki "delil" bölgesel emeklilik maaşları ile ilgili o muhasebe defteri sayfası olmalıydı. Aynı zamanda hem bu hırsızlığa ortak olup hem de işçilerin zarar görmemesini istemesi garipti. Belki hırsızların arasında bile suçun farklı türleri bulunuyordu.

Ancak kafamın içinde ahlaki değer yargılarını kovalama zamanı değildi şimdi. Bu kağıtlar Van Wyk'in Martine'i öldürmek için önemli bir nedeninin olduğunu gösteriyordu. Ayrıca, büyük olasılıkla kadının nar suyu sevdiğini de biliyordu ve SPAR'dan başka bazı siparişlerle beraber o getirmiş olabilirdi nar suyunu.

⁷⁰ Güney Afrika'da kurulmuş uluslararası yatırım, sigorta ve bankacılık şirketi.

Bir ses duyduğumu sandım. Ama korkaklığa gerek yok dedim kendi kendime. Buraya kendi başıma gelmemeliydim. Tekrar duydum o sesi -bir şeyler mi çıtırdıyordu? Gidip çalışma odasındaki telefonu kullanmak için ayağa kalktım. Kalbim biraz fazla hızlı çarpıyordu. Ahizeyi kaldırdım. Çalışmıyordu telefon.

Mutfağa geri dönüp kitapları kilerin rafına yerleştirdim. İki sayfa kağıdı yanıma aldım. Ben henüz ön kapıya varamadan kapı açılmıştı bile.

Cornelius van Wyk duruyordu kapıda. Yanlara yatırılmış saçları berbat bir haldeydi, kafasının keli porselen bir kase misali parlıyordu. Elinde bir tabanca vardı. Bana doğrultulmuş bir tabanca.

Y e t m i ş B e ş

Silah öyle bana doğrultulmuş dururken gözlerim kocaman açılmış olarak donakaldım. Bedenim ve zihnim ayrı ayrı kendi yollarına gidiyordu. Dizlerim titriyor ancak beynim bu bilmecenin sonuna geldiğimiz için mutluluk duyuyordu.

“Demek sendin,” dedi ağzım; bacaklarımın değil beynimin adına konuşuyordu.

Bana doğru ilerleyip kağıtları elimden aldı.

“Bulmuşsun,” dedi.

Elindeki silahla önce bana sonra da kapıya işaret etti.

“Gidelim,” dedi.

Zihnim, *Neden onunla gideceksin? Öldürecekse burada öldürsün,* diyordu.

Gözleri buz gibi soluk mavi renkteydi ama yüzü ise kıpkırmızıydı ve sütlü çikolata bıyığı küçümser bir şekilde kıvrılmıştı. Başkasının acılarından zevk alan bir adamdı bu.

Tartışma, ne diyorsa onu yap, dedi bacaklarım. *Yürü.*

Ama ayaklarım yere çakılmıştı.

“Jessie’yi mi arıyorsun?” dedi, burun delikleri açılıp kapanıyordu.

Kalbim ayaklarımı harekete geçirdi. Gidecektim onunla.

Arabasını park ettiği yola doğru yürüdük. Zemin hala nemliydi, dikkatle attım adımlarımı, *veldskoen*lerimin izlerini çamura iyice basıyordum ki Piet'in izlerden çıkaracak bir hikayesi olsun. Van Wyk arabayı sürerken dahi silahını bana doğru tutuyordu. O tuhaf baharatlı kokusunu duydum yine.

"Aptalca bir şey yaparsan," dedi, "Vururum. Uslu olursan Jessie'ye götürebilirim seni."

Silahsız olan eliyle burnunu sildi, sonra yine burnunu çekti. O koku; yemek kokusu değildi. Biber kokusuydu -Jessie'nin karşı koyuşunun kokusu.

"Gaz sıktı değil mi sana? Biber gazı," dedi ağzım.

"Kokarcaların kokusu daha beterdir," dedi. "Ben bir avcıyım."

Ellerimi dümdüz olarak kucağıma koydum ki titrediklerini görmesin. *Etkilenmeli miyim*, dedi beynim. Şu aptal bıyıklarına bak. Okullu çocuklarınkı bile daha iyidir. Kannemeyer'i özlemiştim.

Ağzımın, bıyık hususunda sessiz kalmasına memnun oldum.

Van Wyk arabayı şehrin dışına, Barrydale'e doğru sürüyordu. Touwsberg yönüne giden tozlu bir yola saptı. Bir takım çamur birikintilerinin üzerinden geçerken arabayı yavaşlattı. Bir süre daha gittikten sonra karşımıza, üzerinde "Kraaifontein Tabiat Koruma Alanı" yazan metalden bir büyük bir kapı çıktı ve arabayı durdurdu.

"Aç," dedi.

Arabadan inerken bacaklarım hala titriyordu ama beynim yolun kenarındaki kırılmış gelinotu dallarının farkına vardı. Büyük bir antilobun izlerinin arasında, çamurun içinde ezilmişti kırmızı gelinotu çiçekleri. *Bir eland'dır⁷¹ herhalde*, dedi beynim, *boynuzlarıyla dalları kırmayı severler*.

Van Wyk arabayı kapıdan içeri sokarken küçük bir fare kaçırverdi çalılıkların arasına. *Koş*, dedi bacaklarım. Ancak ayaklarım koşmaya inanmış olsa bile beynim bir mermiden daha hızlı gidemeyeceğimi biliyordu. Beyaz bir 4x4'ün

⁷¹ Bir antilop türü.

park halinde durduğu küçük bir kulübeye varana kadar tümseklerle dolu yol boyunca ağır ağır ilerledik arabayla.

4x4'e binerken arabanın lastiklerinin Firestone olduğunu gördüm; çamur içindeydiler. Touwsberg'e doğru ilerledik. Parlak mavi gökyüzünde asılı gri renkli iri bulutlar vardı. Vadi, mor renkli gölgelerle kaplanmıştı. Etrafımızda kayalıklar ve *gwarrie* ve erik ağaçlarıyla kaplı küçük tepelikler vardı. Geçerken bir zebra sürüsünü korkuttuk; hayvanlar tepeyi dörttnala tırmandılar. Kalbim de onlarla beraber koştu dörttnala. Allahın ıssızlığına *gidiyoruz. Beni öldürecek.* Ama sonra beynim dedi ki: *Hala hayattasın. Ve Jessie'ye gidiyorsun.*

"Jessie'ye ne oldu?" diye sordu ağzım.

"Nar suyu meselesini öğrenmiş. Ambalaj bölümünde çalışan kahrolası Boetie depodan bir şişe nar suyu aldığımı söylemiş kıza. Kuzeni miymiş neymiş. Marietjise söyledi."

İşe hasta olduğu için gelmediği söylenen kuzen. Hasta mıydı acaba gerçekten?

"Marietjie de mi bu işin içinde?" dedim.

"Hayır. O yalnızca zavallı sadık bir kızcağız. Olan biteni anlatıyor bana. Markette yaşanan hırsızlıklar konusunda personelden şüphelenmiştim; onlar da beni suçladılar hırsızlıkla."

"Jessie takip mi etti seni?"

Yolda Afrika bir ceylanı duruyordu. Hayvan, kocaman kara gözleriyle bize bakarken güneş kulaklarının arasından parlıyor gibi duruyordu.

Van Wyk yavaşlamadı. Hayvan tam zamanında dikenli bir çalılığın üzerine sıçradı. Ağzım havayı içine çekti. Van Wyk güldü.

"Sadece bir kere bir antilopu böyle avladım," dedi. "Ama her taraf battı. Arabayı berbat ediyor. O yüzden ok ve yayı tercih ediyorum artık."

"Jessie?" dedim.

"Onu takip ettim," dedi. "Sana doğru geliyordu. Senin evine giden o toprak yolda yakaladım."

"Yakaladım derken?"

"Devirdim."

"Devirdin?"

Tıpkı bir eko gibiydi sesim ama kendime hakim olamıyordum. Jessie'ye ne olduğunu bilmem gerekiyordu.

"Of, kıza bir şey olmadı; sadece bir iki dakika bilincini yitirdi. Gerçi bacağı biraz paralandı. Ne yazık. Sağlam bir koşucudur diye umuyordum halbuki."

"Koşucu mu?" dedim.

Beynim, ağzımın çıkardığı eko seslerinden rahatsız olmuştu. Belki Van Wyk de. Bir süreliğine konuşmadık. Geniş bir verandası olan kare şeklindeki bir evin bitişiğine, sazlıklarla kaplı tavanı olan yanları açık garajın altına park etti arabayı.

Kocaman deri kanepeleri ve beton zemini vahşi hayvanların postlarıyla kaplı olan bir oturma odasına girdik; beni önünden yürütmüştü. Duvarlarda, donuk gözleriyle bana bakan, doldurulmuş uzun boynuzlu hayvan kafaları duruyordu. Geniş metal tezgahı olan mutfağı görebiliyordum kapının aralığından. Ayağıyla yerdeki zebra postunu kenara itti. Postun altında ahşap bir kapak vardı.

"Aç," dedi.

Ellerim pirinç tutamacı kavradı, kare şeklindeki kapı yukarı doğru açıldı. Karanlık bir kapıya inen gri merdivenler vardı. Cebinden el feneri çıkardı ve merdivenlere doğru tuttu. Kapı, gri renkli kalın metalden yapılmıştı.

"Aşağı in," dedi.

Başımı iki yana salladım. Bu defa, bedenimle beynim hemfikirler.

"Jessie'yi görmek istemiyor musun?" dedi, silahını kalbime doğrultmuşken.

Basamağa adımını attım; iğrenç bir şekilde gülümsedi yine.

"Siz insanlar," dedi kendi kendine.

Merdivenleri peşimsıra indi, sonra da kapıyı büyük bir anahtarla açtı. Kapı son derece kalın ve ağır olmasına rağmen açılırken hiç ses çıkarmadı. Devasa bir buzdolabının kapısını açıyormuşuz gibi buzlu bir hava dalgası çarptı yüzümüze.

Hafif bir uğultu ve odanın bir köşesinde soluk mavi bir ışık vardı. Doğru düzgün göremiyordum. Van Wyk içeri itti beni ve büyük, donmuş bir şeye çarptım.

Kapı arımdan çarpıp kapandı ve adamın basamakları çıktığını ve mahzenin kapağını kapatırken çıkan *küt* sesini işittim.

İçerideki loş ışığa alışabilmek için gözlerimi açıp kapattım. Yere değme-
den tavanda asılı duran büyük bir cismin silüetini görebiliyordum ancak. Ama
burnum devreye girerek algıladığım şeyin ne olduğunu onayladı. Et kokusu.
Yüzümün tam karşısında asılı duran soğuk et. Ayaklarım geriye doğru gider-
ken boğazımdan ciyaklar gibi bir ses çıktı.

"Jessie?" dedi kısılmış sesim.

Cevap yoktu elbette. Burası canlılar için uygun bir yer değildi ki.

Yetmiş Altı

Gözlerim karanlığa alışınca tavanda asılı duran etin şeklini seçebildim.
Küçük ve tombul. Yaklaştım. Antiloptu bu. Nefesimi verdim. Hayvan için
üzüldüysem de Jessie olmadığı için sevinmişim.

Omzuna dokundum. Çok soğuktu ama henüz donmamıştı. Küçük bir
kaya antilobuydu bu. Ne tür bir insan öldürebilirdi ki bir kaya antilobunu?

Kollarımla bedenimi sardım, sahip olduğum her gram yağ için memnu-
niyet duyarak. Devasa buzdolabının içinde gezinirken ellerimi ovuşturup par-
maklarımı nefesimle ısıtıyordum. Tavanda asılı duran altı leş daha gördüm loş
ışığın altında. İçim bir tuhaf olmuştu ama tek tek hepsini incelemeye zorladım
kendimi.

Küçük bir Afrika ceylanı, boynuzları daha yeni kıvrılmaya başlamış.

Dişi bir eland.

İki Afrika antilobu; biri erkek, biri dişi. Eş olup olmadıklarını merak ettim.

Bir yavru zebra.

Bir de bana hamile gibi görünen bir anne zebra.

Avcılık konusunda uzman değilim ancak avcılıkta birtakım kurallar ol-
duğunu biliyorum ve bu adam bu kurallara uymuyordu. Ayrıca, av sezonu kış
olmasına rağmen yazın da öldürüyordu hayvanları.

Afrika ceylanının altında koyu renkli bir kan birikintisi vardı. Etrafa bu-
laşmış gibiydi, yakından bakmak için eğildim. Betonun üzerinde ceylanın ka-

nıyla yapılmış bir el izi vardı. Hemen yanına da bir ismin baş harfleri yazılmıştı kanla: J.M. (Jessie Mostert) buradan geçmişti. Peki şimdi neredeydi?

Kalbim, *Jessie. Neredesin Jessie?* diyordu.

Beni gördüğüne sevinip gülümseyen yüzü canlandı gözümde. Soğuk göğsümde ılık bir sızı yarattı. Bu da odayı aradığım sürece ayakta kalmamı sağladı. Altında mavi ışıktan bir şerit olan büyük bir dondurucu dayanmıştı duvara. İçine bakmaya hazır olmadığımndan Jessie'den başka mesaj bulma umuduyla yerleri ve duvarları inceledim. Hiçbir şey yoktu.

Dondurucuya yöneldim. Kapağında büyük bir asma kilit asılıydı ama kilitli değildi. Kapağı açtım. İçinde ışık vardı, et torbalarını gördüm. Kıyma, sosis, biftek. Üzerlerinde ambalaj olmamasına rağmen SPAR'dan aldığım av etlerine benziyorlardı. Jessie'den iz yoktu.

Yüksek sesli bir takırdı işittim. Soğuktan birbirine vuran dişlerimden geliyordu ses. Midem bulandı. Dondurucunun kapağını kapatıp kollarımla onu sardım; başımı kapağa yasladım.

Yine geldi Jessie'nin yüzü gözlerimin önüne, bu sefer kaşlarını çatıyordu bana. *Vazgeçme Tannie M,* diyordu.

Göğsüme o ılık his yayıldı yeniden ve ayaklarım debelenmeye başladı; ellerim kollarımı sıvazladı.

"Jessie'yi bulacağım," dedim donmuş etlere.

Dışarıdaki merdivenlerde ayak sesleri duydum. Kapı açılıp bir el fenerinin ışığı gözüme doğru tutulduğunda doğruca ona doğru ilerledim.

"Jessie'ye ne yaptın?" dedim.

Ancak kelimelerin ağızından doğru dürüst çıkıp çıkmadıklarını bilmiyorum çünkü adamın elindeki kocaman bıçağı görüp fena halde yutkunmuştum.

Yetmiş Yedi

"Mutfakta yardımına ihtiyacım var *Tannie Maria,*" dedi.

Kapıda kendisinin ve bıçağının silüetleri görünüyordu.

Bir adımı geri attım ve başımı bir antiloba çarptım.

Güldü ve "Az da olsa saygı duymayı öğreniyor olmana sevindim," dedi. "Ama bunun için endişelenme." Bıçağını havada sallıyordu. "Sadece etleri doğramak için." Metalin üzerinde koyu renkli izleri ve gümüşü bir pırıltı görebiliyordum. "Hadi gel, üşümedin mi burada?"

Donarak ölürsem Jessie'ye yardım edemeyeceğim için adamın peşinden merdivenleri çıktım. Tabancayı beline takmıştı. Fanie ile geçirdiğim günlerden savaşçı bir insan olmadığımı gayet iyi biliyordum. Ne yeterince hızlı ne de yeterince kuvvetliydim. Dövüş dersi almış olmayı ya da bir silah kullanmayı öğrenmiş olmayı falan istedim o an. Jessie'nin böyle bir iki hareket bildiğine bahse girebilirdim. Belki de kaçabilmişti. Belki gayet iyiydi.

Beni önden mutfığa doğru yürüttü. Büyük metal tezgahların üzerinde her türlü kasap malzemesi vardı; bir kıyma makinesi, bir sosis yapma makinesi.

Yukarısı daha sıcak olmasına rağmen titremem daha da felaket bir hal almıştı. Bir çingirak gibi zangır zangır titriyordum.

"Jessie'ye ne oldu?" dedim dişlerim birbirine vura vura.

"Yemek yaparak ısınırsın belki," dedi. "Karım beni terk ettiğinden beri doğru düzgün bir yemek yemedim ve senin de bayağı iyi bir küçük aşı olduğunu biliyorum."

Ocağın üzerinde büyük döküm bir kızartma tavası duruyordu; hemen yanında da üzerinde üç parça et filetosu duran bir kesme tahtası. Ayrıca, SPAR'dan alınmış bir pancar kavanozu ile fasulye salatası da vardı.

"Hadi bakalım, şimdi sen biftekleri pişiredur," dedi. "Et çok taze."

Ocağın altını yakmaya çalıştım ama ellerim layıkıyla hareket edemiyordu. Soğuktan uyuşmuşlardı.

"Dur yardım edeyim," dedi, baştan aşağıya bir Bay Kibar olarak ve elindeki bıçağı bırakıp ocağın altını açtı.

Bu adamdan, bu katilden nefret ediyordum ama yine de ocağı yakmasına izin verdim. Ellerimi tavanın iki yanına koydum. Parmaklarım morarmıştı. Isınınca sızlamaya başladılar. Ama bir süre geçince tekrar işlevlerini kazandılar ve tavanın içine biraz sıvı yağ gezdirdim.

Tam etleri dizecektim ki ellerim tekrar yitirdi işlevlerini. Ancak bu sefer sebep soğuk değildi. Kalbim öyle istiyordu.

Nefret ederek yemek yapamam, dedi kalbim. Yapamam işte.

Fanie için yapıyordun, diye hatırlattı beynim. Ve ondan nefret ediyordun.

Hayır etmiyordum, dedi kalbim. Sadece sevmiyordum onu. Yemek pişirmeyi seviyordum ama.

Ocaktan uzaklaştım bir adım.

“Sana yemek yapmayacağım,” dedim.

“Bana yemek yapacaksın,” dedi, silahını çıkararak.

“Yemek sevgiyle yapılması gereken bir şeydir,” dedim.

Ağzım konuşurken, tüm bedenim bu söylediklerime inanıyordu ama beynim: *Delirdin mi? Adam seni öldürecek,* diyordu.

Kollarımı bağlayıp kurşunu bekledim.

Ancak beni vurmak yerine gülmeye başladı Van Wyk. Buz gibi, kuru bir kahkaha.

“Siz insanlar ve sevgi saçmalıklarınız,” dedi alayla gülerken. “Nasıl da zayıf bir hale getiriyor sizi.”

Öylece orada dikildim; bedenim hala soğuktan titrer halde ama midemde başkaldırışımın sıcaklığını hissederek.

“Eğer yemeği yaparsan,” dedi yapay tatlandırıcı gibi bir sesle, “Jessie’ye ne olduğunu söyleyeceğim. Söz veriyorum.”

Tabii ki sözünün hiçbir değeri yoktu ama eğer bir şeyler öğrenebilmemin küçük de olsa bir imkanı varsa ... yapacaktım o yemeği, Jessie için.

Etleri tavaya dizdim. Yağ üzerime sıçradı ama ellerim kenara kaçırdım. Van Wyk tekrar kahkaha attı.

“Senin zayıflığın beni nasıl da güçlendiriyor, görüyor musun?” dedi, silahını tekrar beline yerleştirirken. “Önemsemesen bu saçmalığın içinde olmazdın. Yüzünü bir kez bile görmediğin bir yabancıyı önemsedin. Bunun seni soktuğu şu zorluğa bak. Anormal bir durum bu, biliyor musun, çok anormal.”

“Sensin anormal,” dedim. “Hastasın sen.”

Yemek pişirmem onunla aynı fikirde olacağım anlamına gelmiyordu.

“Değilim,” dedi. “Son derece sağlıklıyım. Avcıyım ben. Kendi çıkarlarımı gözetiyorum.”

Cebinden bir tarak çıkartıp başındaki birkaç tel saçını taradı.

“Sevgi ve şefkat yoksa hiçsin sen, yapayalnız bir adamsın,” dedim etleri çevirirken.

“Yalnız olmayı seviyorum. Gerçi güzel yemekleri özlemiyor değilim,” dedi tarağını cebine koyarken. “Ve şeye ihtiyacım olunca; sizler nasıl adlandırıyorsunuz ... ?” dedi bakışları konuşurken oradan oraya kayıyordu; göz bebekleri suda yüzen böcekler gibi hareket ediyordu, “Yakınlığa, samimiyete ihtiyaç duyduğum zaman da ava çıkıyorum.”

Pancar ve fasulyeyi iki tabağa paylaştırdı. Tabaklara birer parça et ekledim. En kalın üçüncü dilimi soğumasın diye tavada bıraktım.

“Çok insan öldürdün mü?” dedim, sanki domates sosu ister misin diye sorarmış gibi.

“Hayır, bu benim için yeni bir spor,” dedi. “Yalnızca hayvanları avlıyordum. İnsanların bu kadar tatmin edici olduğunun farkına varmamıştım.”

Tabakları, yanında çatal ve bıçakla beraber tezgaha koydu ve yemeye başladı; ayakta duruyordu.

Isınmak için bedeninin yakıtı ihtiyacı var, dedi beynim.

Sandalye çekip yemeye koyuldum.

“Takip,” dedi, “Çok önemli. Öldürmenin hazzı var ama aynı şey değil.” Etini kesti. “Elbette temiz bir şekilde öldürmeye çalışıyorum ama hayvan yaralanıp kaçınca izini sürüyorum ve bu avlanmayı daha da iyi bir hale getiriyor.” Çiğnedi. “Biliyor musun, her seferinde buluyorum izini. Genelde ölmüş oluyor ama zaman zaman yaralı halde ızdırabını dindirmem için bekliyor beni. Ben de dindiriyorum.”

Gülümsedi. Gözleri buz gibi donuktu. Etini yerken ağzının kenarından kan sızıyordu.

“Hmm, fena değil,” dedi. “Hiç fena değil.”

Bifteği fazla pişirmem. Et dolgun ve yumuşaktı. Tadından türünü çıkarılamadım ama tat alan dokularım donmuş ve allak bullak bir haldeydi. Bir kaya antilobu veya benzer bir şey yemiyordumdur umarım diyordum kendi ken-

dime. Eti bırakıp salatalardan biraz yedim. Tatları hazır dükkan yemeklerine benziyordu ama zorla da olsa yemeyi başardım.

"Jessie'ye ne oldu?" dedim.

"Ok ve yay. Harika silahlar. Keskin bir nişancıysan hatasız sonuç verirler. Ayrıca ses de çıkarmazlar. Avlanan, başına ne geldiğini anlamaz. Adrenalin olmadığından etin tadı da daha güzel olur. Sezon dışı avlanıyorsan seni ele veren gürültülü silah sesleri duyulmaz."

"Jessie," dedim. "Ne olduğunu anlatacağına dair söz vermiştin."

"Anlatıyorum ya."

Tabağımı kenara ittim. Midemdeki düğüm daha fazla yememe izin vermiyordu.

"Jessie'yi okla mı vurdun?"

"Bacağı yaralandığı için takip eğlenceli geçemeyecekti. O yüzden mopedini almasına izin verdim. Benzininin çoğunu boşaltmıştım." Ağzına fasulye doldurdu. "Tabii ki ona bunu söylemedim, dolayısıyla ona ulaştığımda telaş içinde motoru çalıştırmaya çalışıyordu. Geldiğimi görmedi."

"Vurdun mu onu?"

"Asla ıskalamam."

"Nerede şu an?"

"Uzaklarda değil," dedi etin son kalanını çatalına takarken. Çatalı havada salladı yavaş yavaş. "Çok yakında, eminim. Çok yakında."

Çatalına takılı ete ve kendi tabağında duran ete baktım. Kusmak istedim.

"Son dilimi alıyorum *Tannie* Maria. Sen yemek istemiyorsan tabii. Bakıyorum tabağındakini bitirmemişsin hala?"

Çatalındaki biftek parçasını ağzına attı.

Ocağa doğru gidip iki elimle döküm tavayı sapından kavradım. Tezgaha dönerken tavayı adama doğru salladım. Kaçmayı başardı ama yine de hızla vurdum. Başına mı yoksa boynuna mı vurduğumdan emin değildim. Yere düştü ve kalkıp kalkmadığını görece kadar beklemedim. Elimden geldiğince hızlı bir şekilde mutfaktan çıktım, hayvan postlarıyla dolu oturma odasını geçtim ve kendimi dışarı attım. Aşağıya, biri dizi ağaca doğru ilerledim. Nefesim, boğazımda takılı kalmıştı. Arkama bakınca ıslak kumların üzerinde ayak izlerimi gördüm.

Nehir yatağının yakınlarında bir ağaçkakan üzerinde durduğu ağacı galayıp duruyordu. Kalbimin sesi gibiydi bu ses. *Küt, küt, küt*. Koşmak için yaratılmış bir insan değildim ancak yine de bacaklarım ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorlardı. Sürekli hareket halindeydiler, biri diğerinin ardında, beni o adamdan uzaklara götürüyorlardı. Ona tavayla vurduğumda yere düşen o son et diliminden uzaklara.

Bulutlar iyice kararıp şişmişlerdi ve bir gümbürtü işittim.

Lütfen yağmur yağsın, diye dua ettim. *Yağsın*. Üzerime yağsın yağmur. İzlerimi saklasın. Jessie'yi korusun.

Midem inleyip duruyordu. Bu kadar inleyip sızlanan şeyin Jessie'nin bir parçası olmadığını umuyordum. Sonuçta insan yemeğin hemen ardından spor yapmamalı zaten. Ama yine de bacaklarım hareket etmeye, beni saklanabileceğim ağaçların ardına ulaştırmak için uğraşmaya devam ediyorlardı.

Tam ağaçlara ulaşmak üzereyken bir patlama oldu ve sıçradım. Kalbim, bir ağaçkakanın kanatları gibi çırpındı. Ama vurulmamıştım. Yalnızca şimşek çakmıştı.

O an hissettim. Yağmur. Kuvvetle yağıyor, yüzümden aşağı doğru akıyordu.

Teşekkür ederim. Teşekkür ederim, teşekkür ederim.

Nehir yatağı boyunca dizilmiş olan ağaçların korunaklı alanına girdim. Rüzgar, yaprakların arasından gürlüyor ve dalları sallıyordu. Evin görüş hizasından çıkmıştım ve nefesimi düzeltmek için kafur ağacına yaslandım. Ellerim ve dişlerim titriyordu. Kollarımı ellerimle ovaladım.

Aferin sana Tannie Maria, dedi beynim. *Hala hayattasın. Belki Jessie de hayattadır.*

Midem ve şimşek aynı anda guruldadılar. Bacaklarım bedenimi yeniden harekete geçirdi. Dar nehir yatağı boyunca ilerledim ve yağmur ardımda bıraktığım izleri sildi. Güneye yöneldim; kapıya doğru ilerlediğimi umuyordum.

Dikenli bir çalılığın altından bir tavşan fırladı hızla. Hızla bana doğru geldi ve ben onu korkutmamak için hareketsiz bekledim. Yanımdan dolandı ve nehir yatağından yukarı doğru ilerledi.

Birden, tavşanı bu denli korkutan şeyin ne olduğunu gördüm.

Yaklaşık on metre önümde, sarı çiçeklerle kaplı bir diken ağacının altından çıkıverdi. Saçları karman çorman, bıyığı alayla bükülmüş öylece duruyordu. Oku ve yayı omzuna asılıydı.

Van Wyk bana seslendi. Fırtınadan dolayı ne dediğini duymakta zorlanmıştım ama tekrar bağırdı:

“Koş *Tannie*, koş!”

Bedenim korkuyla sarsıldı ama ben koşmaya inanmazdım. Hele de bir katil beni hareketli bir hedef haline getirsin diye koşmaya hiç inanmazdım...

Çamurla kaplı bir çalılığın üzerinden atlayıp eliyle kışkırladı beni. Ama yüzüm ona doğru dönük bir şekilde durdum, yağmur saçlarımdan akarak ve giysilerin sınıslıklam ıslanarak. Kafasını salladı ve okuyla yayını kaldırıp bana doğru salladı.

Ben kıpırdamayınca geri geri gidip uzaklaştı. On metreden atış onun için fazla kolaydı. Aramızdaki mesafeyi iki katına çıkardığında yayını kaldırdı, oku yaya yerleştirdi ve ipi geri çekti.

Kolunun oku serbest bıraktığı o kısacık anda, beynim, bedenim ve kalbim birlikte çalıştılar ve tuhaf bir şey oldu. Tarif edilmesi zor ama yine de anlatmaya çalışacağım.

Soğuk ve korku beni tıpkı bir yaprak gibi titretiyordu ama adam kolunu geri çektiği anda put kesildim.

Hiç vakit yoktu ama aynı zamanda dünyanın tüm zamanı vardı. Bir yağmur damlasının düşüşünü izledim.

Oku bıraktığı anda koşmadım.

Uçtum.

Yukarıya ve uzağa, yana doğru uçtum.

Öldüğümü sandım ama yaşıyordum. Tıpkı bir anka kuşu gibi uçtum.

Öylesine uçmamı sağlayan şey kalbimde hissettiğim sevginin ateşiydi. Beni Van Wyk'ten daha güçlü kılan şey işte buydu. Beni güçlü, onu ise bir hiç yapan.

Sevgi. Hayatım için duyduğum sevgiyi hissettim. Jessie, Hats ve tavukların için duyduğum sevgiyi. Ve Kannemeyer için duyduğumu.

Sevgim beni havalandırdı. Kanatlandırdı.

Yukarıya ve yana doğru uçtum ve tekrar aşağıya düştüm. Düşüşüm o kadar hafif olmadı. Toprağa çakıldım. *Güm*. Ama hiç acı hissetmedim. Bir bölümüm hala uçuyordu.

Derken, dudakları gerilmiş, dişleri küçük ve acımasız Van Wyk karşımda belirdi.

“Gerçekten ilginç bir hale getiriyorsun bu işi,” dedi. Seyrek bıyıklarına yağmur damlaları düşmüştü. “Kısa kestiğim için kusuruma bakma ama halletmem gereken bir av daha var.”

Yağmur hafiflemişti şimdi. Usul usul düşüyordu üzerime. Bir ok daha aldı, yayına yerleştirdi, geri çekip bana doğrulttu. Tam kalbimi isabet almıştı.

“Acaba ok bu mesafeden seni delip geçer mi?” dedi. “Baya bir şişmansın da.”

O iğrenç gülüşünü görmemek için gözlerimi kapattım. Jessie ve Hattie ile beraber çay içip peksimet yediğimizi hayal ettim. Ve gür bıyıkları ve güzelim gülüşüyle Kannemeyer’i canlandırdım gözümde.

Korkmuyordum.

Y e t m i ş D o k u z

Yüksek bir patlama işittim. Ardından bir *güm*. Kalbimi yarıp geçerken böyle sesler mi çıkmıştı oktan?

Ama hala herhangi bir acı hissetmiyordum. Belki de o patlama gök gürültüsünün sesiydi? Gözlerimi açtım. Bedenime saplanmış bir ok yoktu ama hayalini kurduğum yüz tam karşımdaydı. Kestane renkli bıyığı olan. Böylece, öldüğümü anladım.

“Maria?” dedi, yanıma diz çökerek, “İyi misin?”

Elini alnuma koydu. Yağmur durmuştu ama yüzüm hala ıslaktı. Oturmak için doğrulmaya çalıştım. Ölmemiştım. Deli gibi titriyordum.

“Üşüyorum,” dedim.

Dişlerim birbirine o kadar hızlı bir şekilde çarpıyordu ki dediğimi duyup duymadığını bilemedim ancak ne olduğunu anlamış olmalıydı. Gömleğinin düğmelerini açtı ve üzerinden çıkarıp omzuma doladı.

“Sıcak bir şeyler getirin,” dedi o an eve doğru koşmaya başlayan Piet’e.

Van Wyk, nehir yatağının orada yerde yatıyordu. Hareketsiz. Gömleğine yayılmakta olan kırmızı bir leke ile.

“Onu vurdun,” dedim.

Kalkmama yardım etti Kannemeyer. Göğsünde de o kestane rengi kıllar vardı. Beni kendine doğru çekip kollannı omzuma doladı. Dövüşürken Anna’yı tuttuğu an geldi aklıma. Ben karşı koymadım. Tıpkı yeni pişmiş ekmek gibi sıcacıktı. Tenim, bedeninin sıcaklığını kana kana içti ama ama yine de titremeye engel olamıyordum.

“Seni ısıtmamız gerek,” dedi.

Kolunun tekini belime dolayıp nehir yatağından yukarı yürümeme yardım etti. Geri dönüp Van Wyk’e baktım.

“Büyük bir buzdolabına kapattı beni,” dedim. Hala titriyordum ama ağzımı biraz aralık bırakınca dişlerim birbirine çarpmıyordu. “Jessie. Galiba Jessie’yi vurmuş. Bir ok ve yayla. Mopedinin üzerindeyken. Dedi ki...”

Eve doğru yürüdük ve Reghardt ile Piet de bize doğru koşmaya başladılar. Piet’in elinde büyük bir ceylan postu vardı; Kannemeyer alıp üzerime sardı.

“Jessie burada mı? Onu gördün mü?” diye sordu Reghardt.

Koyu renkli gözleri nemli, yüzü solgundu.

“Hayır. Ama...” Midem guruldayarak bulandı ve kusmak istedim.

“Ne?” dedi Reghardt.

“Buradaymış. Kanın üzerinde el izini ve isminin baş harflerini gördüm. Buzdolabı hayvan leşleriyle dolu. Tavana asılmış halde.”

“Nerede? Neyden bahsediyorsun?” dedi Reghardt.

“Zebra postunun altında. Bir kapak var. Kocaman bir buzluğa giden merdivenlere açılıyor.”

Reghardt, eve doğru koşmaya başladı.

"Kilitli," dedim.

"Anahtarları için Van Wyk'in üzerini ara," dedi Kannemeyer Reghardt'a; Reghardt derhal nehir yatağına doğru koşmaya başladı.

"İçeride bir itiş kakış olmuş," dedi Piet. "Tava kullanılmış. Ona vurdun mu?" Başımla onayladım.

"Bana zorla biftek pişirtti, sonra dedi ki... Dedi ki... Etin, Jessie olduğunu ima etti. Jessie'yi yediğimizi Mutfakta yerde bir parça et var. Ve benim tabağımda da." Piet eve doğru fırladı.

"Seni sıcak bir banyoya sokmamız lazım," dedi Kannemeyer verandaya doğru yaklaşırken.

Sadece eve bakınca bile midem düğümflenip sızladı.

"Oraya geri girmeyeceğim," dedim.

Reghardt bir sürü anahtarla geri döndü, buzluğun kapısını açan büyük anahtarı gösterdim. Dedektif Kannemeyer, Piet ile Reghardt'a bir dizi talimat haykırdı. Destek kuvvet, arama, ambulans.

"Hemen döneceğim," dedi omzunun üzerinden, beni polis arabasına doğru götürürken. "Teğmen Synman, Harriet Christie'yi arayıp derhal Tannie Maria'nın evine gitmesini söyle. Memur Witbooi, şu mopetin izlerini bul."

Araç, Van Wyk'in 4x4'ünün üzerinde kamış benzeri gölgeler yapan sundurmanın hemen yanına tuhaf bir açıyla park edilmişti. Kannemeyer arabaya binmeme yardım edip postu etrafıma sıkı sıkı sardı. Gömleğini geri istemedi.

Araba tam hareket edecekken Piet koşarak yanımıza geldi.

"Biftekler," dedi. "O eti biliyorum. Domuz eti."

Midem sızlamayı kesti ve rahatlayarak sakinleşti.

S e k s e n

"Neler olduğunu anlat bana, Maria?" dedi Kannemeyer.

Arabanın ısıtıcısını sonuna kadar açmış halde, toprak yolun üzerinde sarsılarak ilerliyorduk. Tenimin dışı ısınıyordu ama soğuk iliklerime işlemişti.

En başından anlattım bütün hikayemi.

"Sabah aklımda Dirk'in evindeki çalışma odasıyla uyandım," dedim.

Evraklar hakkındaki düşüncelerimi ve SPAR'a gerçekleştirdiğim ziyareti anlattım, sonra da yemek tarifi kitaplarıyla ilgili beyin fırtınası. Aptalca şeyler yaptığım için Kannemeyer'in bana kızıp kızmayacağını önemsemedim. Önemli olan şey Jessie'nin bulunmasıydı. Ölü ya da diri.

Sinirlenmedi, yalnızca dinledi, arada birtakım sorular sordu. Göğsü hala çıplaktı ve tıpkı toprak ve yağmur ve muskat gibi kokuyordu.

Doğa koruma alanının girişinde durduk, "Şu Afrika ceylanına bak," dedi.

Minik ceylan bir *gwarrie* ağacın gölgesinde yatmış, kulaklarını dikmişti. Kannemeyer, kapıyı açmak için arabadan inince savana doğru hızla kaçtı.

Toprak yoldaki su birikintilerinin üzerinden geçip asfalt yola ulaştık. Kannemeyer'e, biber gazından, Van Wyk'in seyrek bıyığından, ölü hayvanlardan ve katile sevgiye dair söylediklerimden bahsettim. Hikayemin sonuna geldiğimde ona nasıl uçtuğumu bile anlattım. Ama beni tıpkı bir anka kuşu misali uçuran şeyin yüreğimdiki sevginin ateşi olduğunu söylemedim. Ya da onu ve kestane rengi bıyıklarını düşününce korkumun dindiğini de.

Bunun yerine, "Beni nasıl buldunuz?" diye sordum.

"Sanırım Boetie sayesinde," dedi. "Ve Harriet. Ofisteki tahtaya yazdığınız notları incelerken Jessie'nin SPAR'daki kuzeniyle görüşmeye çalıştığını hatırlamış. Senin de SPAR'dan dönmen fazla uzun sürünce kalkıp markete gitmiş o da. Ama markette senden bir iz yokmuş ya da Boetie'den."

Elini göğsü üzerinde dolaştırdı. Güneş şimdi bulutların arasından göz kırpyordu ve ışık, göğüs kıllarındaki kırmızı ve gümüşü renkleri ortaya çıkarıyordu.

"Senin için endişelenmiş," dedi, "Ve karakola geldi. Biz de, kumun üzerinde lastiklerini denemesi için Marius'u çağırmiştık. Piet, lastiklerde bir sorun olmadığını söylemişti ama biz yine de gidip adamın evini arayacaktık. Harriet, öncelikle Boetie'yi bulmamız hususunda bizi ikna etti. Beni de senin için meraklandırdı."

Bana baktı, bakışlarımı ellerime çevirdim. Hala titriyordu ellerim.

"Ne komik; ellerim hala çok soğuk," dedim. "Boetie'yi buldunuz mu peki?"

“Evet. Suurbak’a arkadaşlarıyla kafa çekmeye gitmiş. Bulduğumuzda hala küfelikti ama biz onu ayılttık ve hikaye ortaya çıktı. Bugün işe gitmemiş çünkü patronunu kızdırmış olmaktan korkmuş.”

“İyi olduğuna sevindim. Boetie’nin. Düşünmüştüm ki, Van Wyk’in belki onu da...”

“Boetie, Jessie’ye Van Wyk’in bir şişe nar suyu aldığını söylemiş.”

“Evet,” dedim, “Van Wyk söyledi bana. Marietjie, konuşulanları duyup patrona yetiştirmiş.”

Kannemeyer konuşmasını sürdürdü, “Boetie, Jessie’nin bu konuda neden bu kadar heyecanlanarak aceleyle çıkıp gittiğini anlamamış. Marietjie’nin kendilerini dinlediğini ve Jessie ayrılır ayrılmaz van Wyk’in ofisine gittiğini görmüş. Apar topar işyerinden ayrılıp otostopla Suurbraak’a gitmiş.”

“Marietjie ile konuştun mu sen?”

“Van Wyk’in kendi marketinden istediğini almaya hakkının olduğunu söyledi. Hırsızlık olmuyormuş bu. Sonra da ağlamaya başladı, başka da bir şey söylemedi. Van Wyk’in şehirdeki evini aradık ve sonra da çiftliğini. Şükürler olsun ki oraya zamanında yetişebildik. Sana bir zarar...” Kannemeyer, direksiyonu sınırsız kavramıştı. Kollarında da tıpkı göğsündeki gibi yumuşacık kestane rengi tüyler vardı. “Sana bir şey olsaydı...”

Bana baktı ve gözlerinde o hüznü gördüm. Uzanıp elini tutmak istedim. Ama yapmadım.

Direksiyonu evime giden yola doğru çevirirken gözlerini de yola çevirdi.

“Çavuş Vorster arama ekibine katıldı,” dedi Kannemeyer arabayı park ederken.

“Sen de katılmalısın,” dedim. “Ben de katılmalıyım.”

“Evet, gideceğim ben de. Seni kurutup ıstalım da önce. Harriet birazdan gelir.”

Ellerim hala titriyordu ve arabanın kapısını açmakta zorlandım. Gelip arabadan çıkmama yardım etti; ceylan postunu hala sıkıca sarıyordu üzerime.

Eve götürdü beni, doğruca banyoya gidip küveti doldurmaya başladı. Mutfaktan Klipdrift marka brendiyi aldı, bardağa biraz doldurup içine de bir kaşık şeker attı. Üzerinde gömleği olmadan evin içinde dolaşmasını seyretme-

nin keyfini çıkarttum. Geniş göğsünün şekline ve üzerindeki kestane rengi tüy tabakasına ve göbeğinden pantolonunun beline kadar inen yumuşacık tüyle-re bakmamaya çalışıyordum. Arkasını döndüğünde, sırtındaki esmer derinin altında hareket eden kaslarına bakabiliyordum. Şekerli brendiyi uzattı bana. Titremekten bir kısmını döktüysem de koca bir yudum boğazımdan mideme kadar sıcacık bir şekilde akıp gitti.

Küvet hazır olunca banyoya çağırdı beni, suyun ısısına bakmak için parmağımı dokundum.

“Eina⁷²,” dedim. “Sıcak.”

Eğilip dirseğini soktu suya.

“Değil,” dedi, “Çok üşüdüğün için sıcak geldi sana. Ama biraz soğuturum, girince kendine göre sıcak su eklersin.”

Soğuk suyu açtı, üzerimdeki ceylan postunu aldı. Gömleğini geri almadı.

“Dışarıdayım,” dedi. “Bana ihtiyacın olursa.”

Dışarı çıkıp banyonun kapısını kapattı. Gömleğini omuzlarımdan alıp yüzüme doğru tuttum, kokusunu içime çektim. Gömleği, kirli sepetinin üzerine koyup mavi renk elbisemin düğmelerini çözmeye çalıştım ama ellerim bir türlü düğmeleri açamıyordu. Elbiseyi kafamdan çıkarmaya çalıştıysam da sonuç alamadım, tekrar aşağı indirdim.

“Maria,” dedi. Hala kapının dışında bekliyordu. “İyi misin?”

“Düğmelerim,” dedim.

“Yardım ister misin?” dedi.

Başımınla onayladım.

“Girebilir miyim?”

Tekrar başımı salladım. Böyle bir yardımı sesli istemek zordu benim için.

“Maria?”

Kapıyı çalıp içeri girdi.

“Düğmeleri açamıyorum,” dedim.

Elbisem hala ıslaktı, göğüslerime yapışmıştı. Bana doğru bir adım attı. Nefesini hissediyordum. Tarçın kabuğu ve bal kokuyordu. Ben hareketsiz

⁷² Afrikaanca, “Ah!”

kalmalarını söylesem de, göğüslerim nefes aldıkça bir aşağı bir yukarı sallıyorlardı.

“Hattie’yi beklesek iyi olur,” dedim.

Buz gibi ellerimi sıcak avuçlarının arasına aldı. Bir anlığına titremesi durdu ellerimin. Gözlerimin içine baktı.

“Bence beklememize gerek yok,” dedi.

Ellerimi bırakıp üst düğmemi açtı.

Seksen Bir

Düğmelerimi açarken gözlerimin içine bakmaya devam etti. Hafifçe titriyordu parmakları. Göğüslerimin sabit durması için nefesimi tuttum ama sonra nefesim kesilince havayı içime çekmem gerekti. Parmak uçları bedenime değiyor, elleri bir sonraki düğmeyi arıyordu.

Vücudunun sıcaklığını hissedebiliyordum; sıcaklık dalgaları vücudundan bana doğru yayılıyordu. Düğmeleri kalçalarımın kadar çözünce elbiseyi omuzlarımdan aşağı kaydırды. Altımda güzel bir iç çamaşırı olduğu için sevindim. Beyaz pamuklu.

Önümde durdu- vücudu o kadar yakınımdaydı ki göğsündeki kıllardan gıcıklandım- sütyenimi çıkarmak için bedenimi sardı. Askılarını omuzlarımdan indirince sütyen yere düştü. Sonra vücudundan yayılan sıcaklık beni kendine çekti ve bedenimi göğsüne yasladım.

Eliyle başımın arkasını tutuyordu, sanki kırılacakmışım gibi usulca. Yaklaşan bir arabanın sesini işittik. Bir adım geri attı ve ellerim göğüslerimi kapatmak üzere hareket ettiler. Ama o an, henüz hiçbir erkek beni çıplak görmemişken o gün ölmüş olabilirdim diye düşünüp ellerimi yana indirdim.

Orada, yalnızca külotum ve çamurlu *veldskoene*’lerimle dururken bana bakıp gülümsedi. Kalbime taklalar attıran o kocaman bembeyaz gülüş...

“Çok güzel,” dedi.

Gömleğini kaptı ve kapıyı kapatarak banyodan çıktı. Üzerimde kalanları çıkarıp küvetin içine girdim ve sıcak suyun içine uzandım. İçimdeki buz yavaş yavaş eriyordu.

S e k s e n İ k i

"Maria, canım iyi misin?" dedi Hattie banyonun kapısından.

"Hats! İyiyim tatlım."

"Çay yapıyorum," dedi. "Dedektif, küvete biraz daha sıcak su eklemeni söylememi istedi."

Sıcak su musluğunu açarken evin kapısından ayrılan arabanın sesini duydum. Titremem durmuş, sıcaklık tüm bedenimi kaplamıştı.

Pantolon ve bir gömlek giydim; ayağıma da bir çift temiz çorap ile *veldskoene*'lerimi geçirip verandaya çıktım. Hattie olduğu yerden sıçrayıp bana sıkı sıkı sarıldı.

"Ah Maria. *Tannie* Maria!" dedi.

Çelimsiz bir kadına göre gayet kuvvetle sarılabiliyordu. Verandadaki masanın üzerinde içinde fincanlar, örtülü bir çaydanlık ve kapağı açılmış bir bisküvit kutusu olan bir tepsi duruyordu. Çayları doldurdum sanki sıradan bir Cuma ziyaretindeymişiz gibi. Tavuklarım gıdaklayarak bize doğru gelince bir avuç dolusu mısır attım önlerine.

"Meraktan kafayı yiyecektim," dedi Hattie.

Hikayemin bilmediği kısımlarını anlattım; çay içip peksimet yedik beraber.

"O korkunç adam öldü neyse ki," dedi.

"Sayende Hats. Boetie konusundaki fikirlerin olmasa bana zamanında yetişemezlerdi."

"Offf!" dedi, sanki sinek kovalıyormuş gibi elini sallayarak. "Hepimiz elimizden geleni yaptık. Hayatta olduğun için ne kadar mutlu olduğumu anlamam."

Ancak mutlu görünmüyordu. Yüzü solmuş ve çökmüştü. Jessie'nin boş bıraktığı sandalye kocaman bir boşluk yaratıyordu. Öğlen güneşinin, son kalan fırtına bulutlarını eritmesini izleyip oturuyorduk ama sessizlik fazla gürültülü olmaya başlamıştı.

"Burada öylece oturamayız," dedim. "Gidip arama çalışmalarına yardım edelim."

"Emin misin *Tannie* M? Dinlenmen gerekmiyor mu?"

"Sen olsan dinlenebilir miydin?" dedim ayağa kalkarken.

İçini çekip ayağa kalktı. Bisküvit kutusunu, ceketimi ve el fenerini kap-tım ve Hattie'nin arabasına doğru ilerledik. Toyota Etios, bir diken çalısı ile bir okaliptus ağacının arasında ezilip kalmıştı.

"Arabayı ben kullanayım mı?" dedim.

"Saçmalama Maria, başına gelen onca şeyin ardından."

"Dirk'in evine gidip kamyonetimi alabiliriz"

"Sonra alırız onu," dedi. "Sinirlerin yatışınca."

"Haklısın. Ne kadar hızlı varırsak..."

Arada yolu tarif etmemin dışında yol boyunca pek fazla konuşmadık çünkü çoğunlukla nefesimi tutuyordum. Araba kullanışı her zamankinden de felaketti -belki sarsılan sinirlerim yüzünden bana öyle geldi ya da belki toprak yoldaki çamur birikintileri ve tümseklerden dolayı öyle hissettim.

Bisküvit kutusu arka koltukta tıngırdıyordu. İçindekiler un ufak olmasın diye kutuyu alıp kucağıma koydum. Ancak Hattie'ye yavaşlamasını söyleme-dim çünkü oraya olabildiğince çabuk varmak istiyordum. Allaha tan yolda ne kendimizi ne de herhangi bir vahşi hayvanı öldürmedik. Sanırım hayvanlar, Hattie'nin gelişini duyup tepelere kaçmıştı.

"Aman Tanrım!" dedi Hattie, Etios'unu Van Wyk'in evinin kapısına park etmiş olan Combi marka bir araca çarparken. "Bu ne şamata; sirk gibi!"

"Kasabanın yarısı gelmiş gibi görünüyor," dedim.

Söz konusu sirk, verandadan taşıp garaja kadar yayılmıştı. Jessie'nin akrabalarından oluşan bir sürü; hastaneden gelen bir dizi hemşire; Jessie'nin, hemşire önlüğü içinde ve kollarını kendi kendisine sarmış bir vaziyette hiç kıpır-

damadan duran annesi; Yedinci Gün Adventistlerinden bir grup ve soytarılar -bandajları ve tekerlekli sandalyeleri içinde Dirk, Anna ve John.

Üniformalı polisler insanları küçük gruplara ayırıyorlardı. Kannemeyer verandada, duvara yapıştırılmış bir harita üzerinde bir yerleri gösteriyordu. Gömleğini tekrar giymişti üzerine ama kırıış kırıştı gömlek.

“Başınızdaki polisin sizi götüreceği yerlere bakacaksınız yalnızca,” dedi. Beni görünce kaşlarını çatıp başını ikiyana salladı ama konuşmasını sürdürdü. “Memur Witboi’nin hala üzerinde çalışmakta olduğu izleri bozmak istemiyorum. Kimse sağa sola koşmasın.”

“Şuradaki adam deli gibi koşup duruyor ama,” dedi Anna, savandaki bir tepenin eğimi üzerinde çakallar misali zikzaklar çizerek hareket eden bir kişiyi işaret ederken.

“O, Teğmen Reghardt Synman. Memur Witboi ile çalışıyor. Dinleyin, oyalanarak kaybedecek vaktimiz yok. Ya bizim dediklerimizi yapın ya da derhal burayı terk edin. Anlaşıldı mı?”

Bazı başlar onaylar şekilde sallandı. Anna, yanından gümüş renkli bir cep şişesi çıkarıp içinden bir yudum aldı ve şişeyi alçısının üzerine bıraktı.

“Evet. Şimdi dikkatli dinleyin. Birinci grup benimle geliyor. Oraya vardığımızda gerekli talimatları vereceğim.”

Kannemeyer konuşurken kırmızı bir spor araba süratle tırmandı yolu ve patinaj yaparak durup etrafı toza buladı.

“İkinci grup Çavuş Vorster ile gidecek,” dedi Kannemeyer. “Aranızda üçer metre mesafe bırakarak Çavuş’u takip edeceksiniz. İkinci grup dinliyor musunuz?”

Ama fark etti ki insanların onun üzerindeki dikkati dağılmıştı; millet Candy’nin gelişini seyrederken Kannemeyer başını sallayarak küçük bir mola verdi.

Candy’nin bacakları daha da uzamış gibiydiler ve arabadan gece mavisi topuklular eşliğinde indiler. Kısacık elbisesi gökyüzü mavisiydi ve omuzlarına dökülen altın renkli saçları yumuşacık görünüyordu. O engebeli arazide bize doğru gelirken dahi podyumda yürüyen bir manken gibiydi.

Kannemeyer’i gördü ama onu boşvererek bana baktı.

“Tannie Maria,” dedi sanki gösteriyi kendisi değil ben yapıyormuşum gibi, “Duyar duymaz geldim. Yapabileceğim bir şey var mı?”

“Buraya gel,” dedim çünkü Hattie ile beraber birinci gruba dahil edilmiş-tik. “Dedektifin söylediklerini dinle.”

Pembe dudaklarını büzdü ve gelip yanımda durdu. Limon çiçeği koku-yordu.

“Evet,” dedi Kannemeyer haritanın üzerinde bir bölüm işaret ederek. “İkinci grup Çavuş Vorster ile beraber güneye gidecek.”

Her biri farklı bir bölgeyi arayacak olan dört grup vardı. Grupların üçü kendi başlarındaki polisle beraber yola koyulmuştu bile. Birinci grup ise ve-randada durmuş Kannemeyer’i bekliyordu.

“Pretorius. Bu şeyin içinde savanayı arşınlamaya kalkışma sakın,” dedi Kannemeyer ikinci grubun peşinde tekerlekli sandalyesiyle ilerleyen Anna’ya.

“Dürbünüm var,” dedi Anna, dürbünü sandalyesinin cebinden çıkarıp adama doğru sallarken.

“En iyisi burada kal.” Topallayarak yürüyen bandajlı Dirk ve John’a dön-dü. “Üçünüz de.”

“Off, lanet olsun,” diye homurdandı Dirk.

“Memur Smit’in burada, operasyon kumanda merkezinde, desteğe ihti-yacı olacak.”

Smit, kaşlarını kaldırdı.

“Ambulans birazdan burada olur,” dedi Kannemeyer memura. “Van Wyk’i almak için.”

“Ne?” dedi Anna.

“Hala burada mı o?” dedi John.

“Onu öldüreceğim,” dedi Dirk.

“Zaten öldü,” dedi Kannemeyer.

“Umrumda değil,” dedi Dirk. “Nerede o?”

“Ambulansın sesini duyuyorum şu an,” dedi Kannemeyer.

Tepelerin oradan inleyen bir siren sesi geliyordu.

Memur Smit’e *kusura bakma* dedi çaktırmadan. Ardından da birinci gruba beraber yola koyuldu.

“Memur Piet Witboo’ye yetişeceğiz,” diye açıklama yaptı bize.

Grubumuzda on kişi vardı, Kannemeyer’in minivanına sığmayanlar Hattie’nin arabasına tırmandık. Ön koltukta, gözleri kızarmış sıksa genç bir adam oturuyordu, yün şapkasını kulaklarının altına kadar çekmişti. Tatlı bir ot kokusu geliyordu adamdan. Reyhan mı desem?

Yedinci Gün Adventistlerinden Georgie ve Candy benimle arkaya oturdular. Kucağımda, parçalanmış peksimetlerle dolu kabı tutuyordum.

“Onun için dua ediyoruz,” dedi Georgie, dizimi sıvazlayarak.

Hattie, geri geri çıkarken Combi’ye tekrar çarptı.

“Aahh,” dedi Georgie cırtlak bir sesle ve ardından da tekdüze bir ritimle dua etmeye başladı.

“Tanışalım,” dedi Hattie öndeki delikanlıya. “Ben Harriet Christie.”

“Hı hı,” dedi adam.

“Ya sen?”

“Boetie,” diye geveledi.

“Ha, şu meşhur Boetie Mostert sensin demek,” dedi Hattie, toprak yolda Kannemeyer’in arabasına yetişebilmek için gaza basarken.

“Değişik bir pırıltın var şekerim,” dedi Candy bana, önündeki koltuğa tutunurken. “Ne oldu?”

Kannemeyer’in banyodaki halini düşündüm ve yüzüm alev alev oldu.

“Jessie kaçmış olabilir,” dedim. “Biber gazı sıkılmış adama.”

“Kızardın. Umarım öyledir. Jessie sert bir kız.” Çamurlu *veldskoene*’lerine baktı. “Tam sana göre ayakkabılarım var dükkanda. Bir çift göndereceğim.”

Hattie toprak yolda makas atarak ilerliyordu, çamur birikintilerinden kaçmaya çalışıp kayalara çarparak.

Tümsekler arttıkça Georgie de daha hızlı dua ediyor, çıkardığı ahlayıp oflama sesleri daha da yükseliyordu, “Tanrım, ahh, tanrım, ölüm vadisinden geçerken bizi, hepimizi koru. Ooff. Ahhh.”

“Piet şurada,” dedim.

Kannemeyer’in kamyonetinin arkasında durduk, arka tamponuna sadece hafifçe çarparak. Belki de Georgie’nin duaları işe yaramıştı.

Hepimiz bir araya toplanıp vahşi savana ve tepelere baktık. Dağın uzak sırtlarında birkaç zebranın silüeti görünüyordu. Peksimetlerimle ben, konuşmalarını duyabilecek kadar yakınlarındaydık erkeklerin. Piet yolun kenarında kalçasının üzerine çömelmiş, çamurlu toprağı inceliyordu.

“Ne yapıyorsun?” dedi Kannemeyer.

“Karıncalan izliyorum,” dedi Piet.

“Bir şey bulabildin mi?”

“Yağmur çok şiddetliymiş.”

“İzler?”

“Moped lastikleri ve Firestone izleri. Durmuşlar. Firestone lastikleri buradan dönüp geri gitmiş.”

“Ayakkabı izi yok mu hiç?”

“Yağmur fazla şiddetli yağmış.”

Kannemeyer üzerine abandığı ayağını değiştirdi.

Piet, karıncaları izlemeye devam etti.

Kannemeyer, bıyığını tek ucundan çekti.

“İşte aramaya yardım etmek için gelen gönüllüler.”

Başını salladı Piet ve karınca dizisini takip ederek iki santim ileri kayd.

“Onlara ne tarafa gideceklerini söyler misin?” dedi Kannemeyer.

“Onlar bana söylüyorlar,” dedi Piet bakışlarını yerden ayırmadan.

“Memur Witbooi,” dedi Kannemeyer.

Piet işaret etti.

Karıncalara baktık. Bir belirli bir yöne ilerlemekte olan uzun bir karınca sırası vardı, bir de onların gittiği yönden geri dönmekte olan.

Piet ileri fırladı. Kannemeyer ve ben peşinden gittik.

Sukulentlerin arasından geçip bir kalem kaktüsün arkasına giden karıncaları takip ettik. Piet, ayağıyla toprağı eşeledi. Zemin yumuşaktı ve örselenmişti.

“Burada toprağın altında karıncaların yediğı bir şey var,” dedi.

Reghardt tepeden bize doğru koştu; yüzü yara bere ve toz içindeydi.

“Ne oldu?” dedi. “Ne buldun?”

“Arabanın arkasından küreğı getir,” dedi Kannemeyer.

Gruptaki diğer insanlar da dolaşarak yanımıza gelmiş arkamızda duruyorlardı. Öğlen güneşinden sakınmak için elleriyle yüzlerini örtüyorlardı. Reghardt, kürekle aralarına dalınca kenara çekildiler. Kannemeyer, elinden almaya çalıştı ama Reghardt küreği bırakmıyordu.

Piet, kazılması gereken yeri işaret etti. Reghardt elindeki küreği hızla ama yüzeye doğru batırdı. Toprağın altındaki şeye zarar vermek istemiyormuş gibi.

Kumlu toprağın altından sadece daha çok kum çıkıyordu. Reghardt'ın yüzünden ter akıyordu. Sonra sert bir şeye çarptı kürek. *Küt*. Ses beni yerimden sıçrattı ve peksimetleri kutunun içinde tıngırdattı.

Reghardt gözlerini kapatıp bir anlığına hareketsiz durdu. Yüzü bembeyaz oldu. Sonra eğilip delikten içeri baktı. Piet yere çömelmişti. Deliğe uzandı ve Reghardt'ın çarptığı şeye dokundu. Parmağını dışarı çıkarıp kokladı. Tırnağının üzerinde bir karınca geziniyordu.

"Kan," dedi Piet.

S e k s e n Ü ç

Reghardt, sanki karnından vurulmuş gibi bir ses çıkardı ama sonra yutkundu ve tıpkı pençeleriyle toprağı eşeleyen bir hayvan gibi elleriyle kazmaya başladı. Piet de hemen yanında çalışıyordu. Reghardt eliyle bir şeyi yakalayıp çekiştirmeye başladı.

"Metal," dedi. "Metal bu."

Kannemeyer ve Boetie de katıldılar onlara ve kazmayı dördü birlikte sürdürdüler. Toprağı temizlediklerinde bir moped çıktı ortaya. Jessie'nin kırmızı mopeti.

Mopetin oturma yerindeki karıncaları ve koyu renkli yapışkan maddeyi görebiliyordum. Piet, parmaklarını bu lekenin üzerinde gezdirdi. Sonra da parmağını dilinin ucuna değdirdi.

"Bugün olmuş bu," dedi.

Reghardt'ın yüzü şimdi beyazdan da beyazdı.

“Öldü, değil mi?” dedi. “Bana açıkça söyle.”

Piet başını iki yana salladı.

“Bilemem.”

Reghardt çok hızlı bir şekilde nefes alıp veriyordu; bayılacağını düşündüm.

Tereyağlı bisküvit kabımı sıkıca tuttum elimde. Şokunu atlatması için bir şeyler vermek istiyordum ona. Ancak, elimdeki un ufak olmuş peksimetlerden daha fazlasına ihtiyacı vardı. Hepimizin ihtiyacı olan şeye: Umut. Umutlu olmak zorundaydık.

“Jessie mopetinin üzerindeyken vurmuş adam onu,” dedim, “Bir ok ve yay ile. Ama yanına geldiğinde Jessie hazırlanmış onu bekliyormuş. Üzerine sprey sıkmış. Biber gazı. Van Wyk’in üzerinde kokusu vardı. Adam biber gazından dolayı göremez olunca Jessie de kaçmış. Mopetini bırakmış ama kendisi kaçtı, Reghardt. Sonra da yağmur yağınca Jessie’nin ayak izleri silindi ve adam onu bulamadı.”

Piet onaylar şekilde başını sallıyordu ama Reghardt ikna olmuyor, göz yaşlarını zor tutuyordu. Konuşmaya devam ettim.

“Jessie yaralı bir hayvan gibiymiş ve bu yüzden adam onu aramak için geri dönmek istemiş. Ama benim işyerinde olduğumu söyleyen bir telefon alınca benim yanıma gelmek durumunda kaldı. Bu sabah, bana haklaması gereken bir avı daha olduğunu söylemişti. Jessie’den bahsediyordu işte. Bulamamıştı onu. Ve bulamadı.”

Arkamda duran insanlara döndüm.

“Adam artık öldü ve Jessie’yi bulamadı,” dedim. “Ama onu biz bulabiliriz.”

“Memur Witbooi,” dedi Kannemeyer, “Mopetinin izlerinin sona erdiği yere gidip herhangi bir ayak izi bulabilecek misin diye bak.” Bizlerle konuşmak için döndü. “Eğer Jessie yaralıysa iki kilometreden fazla yol kat etmiş olmaz. Ayrıca vücut ısının da düşmüş olması muhtemel. Gözlerinizi yerden ayırmayın. Yağmurdan dolayı ayak izleri silinmiş olabilir ama hiç belli olmaz belki yağmur dindikten sonra yürümüştür. Kırılmış dallar, kan ve karıncalara da dikkat edin. Olağan dışı bir şey görmeniz halinde elinizi kaldırıp beni veya Memur Witbooi’yi çağırabilirsiniz.”

Kannemeyer konuşurken peksimetleri ikram ettim ve herkes aldı. Beyaz üniformalı genç bir hemşire kabı elimden alıp benim uzanmadığım kişilere de uzattı.

“Teğmen Synman, sen bu noktanın etrafındaki geniş bir daire içinde hareket et. Çevremizdeki bu tepelerin her birine tırman. Ve tüm gizli yerleri, çalılıkları, ağaçları, çukurları kontrol etmek için de dürbününü kullan.”

Reghardt öylece dikiliyordu ama artık yüzüne az da olsa renk gelmeye başlamıştı.

“Hadi!” dedi Kannemeyer.

Reghardt gözlerini kırıştırıp tıpkı bir yarış köpeği gibi fırladı.

Reghardt gidince Kannemeyer bize dönüp “Bir yandan yumuşak toprak da arıyoruz,” dedi. Mopetin yanındaki toprağa ayağıyla vurdu. “Bunun gibi. Altına bir şeyler gömülmüş olan.”

Georgie’nin eli ağzına gitti. Bir “Ooff, ahh,” sesini parmaklarıyla yakaladı.

Hemşire, peksimet kabımı bana geri uzattı ve ben de kalan son peksimeti Kannemeyer’e ikram ettim. Yerken gözlerimin içine baktı ve göğsüm tuhaf bir sıcaklıkla doldu.

Sonra eteklerinde bir sıra *spekboom* ağacı olan bir tepeyi işaret etti.

“Önce bu tarafa gideceğiz. İkişer metre aralıklarla yürüyün ve beni takip edin. Ben önden gidip açıkça ortada görünen bir şey var mı diye kontrol edeceğim. Siz yavaş hareket edin ki hiçbir şey gözünüzden kaçmasın.”

Umudun son kırıntılarını yedim –sonra teneke kutuyu arabaya bıraktım.

Hepimiz yayılarak Kannemeyer’in arkasından yürümeye koyulduk, gözlerimiz yerde. Telsizden, Memur Smit ile konuştuğunu duydum, adama hazırda bir ambulans bekletmesini ve diğer grupları da bize katılmaları hususunda uyarmasını söylüyordu. Bir yanımda Hattie, diğer yanımda Candy yürüyordu. Ayağındaki topuklulardan dolayı Candy daha yavaş yürüyordu benden, Hattie ise daha hızlı. Ama onları çok da fark edemiyordum.

Gözlerim, önüme çıkan her şeyi kana kana içiyordu. İpuçları arıyordum. Yağmurun ardından hareket etmiş olan bir yılanın izlerini gördüm. Bir grup aloenin arasına kaçan bir fare. Bir tavşanın ayak izleri, bir inek başlı antilobunun kalp şeklindeki toynakların izleri. Öbek öbek parlak ve siyah büyük hayvan pislikleri. Beyaz taşlar, mor taşlar, kurumuş kan rengi taşlar.

Güneş alçalmış, yüzümün yanına çarpıyordu. Yürümeye ve aramaya devam ettim. Diğer gruplar da katıldılar arama çalışmamıza. Savan boyunca yürüyen, tepelere tırmanan insanlar birikmişti. Ama ben dikkatimi bana ait olan önümde iki metrede tutuyordum hep.

Bir keseli antilobu korkutup yabani erik ağacının gölgesinden kaçırdım. Derelerin içlerine, kıpkırmızı çiçekleri olan yengeç çalısının büyüdüğü kumlu çukurlara baktım. Aslanağzı çiçeklerinin minik yüzleri bana baktı. Yıldız biçimindeki kurumuş tohumlarını yapraklar boyunca ileri geri giden karıncalara benzettiğim için bir başka bitkiyi de inceledim. Ama karınca değillerdi ve bana hiçbir ipucu vermediler.

Bokböcekleri ve altın rengi göbekleri olan örümcekler gördüm. Kadife taçyaprakları olan Karoo menekşeleri ve ismini bilmediğim küçük dikenli başka bitkiler gördüm.

Ama hiçbirinde Jessie'den izler yoktu.

Önceden gerçekten hiç farkına varmadığım ne çok yaşam çeşidi varmış meğer- böcekler, bitkiler, mahluklar.

Hayat, diye kendimi toprağın üzerindeki hayata dua ederken buluverdim; tıpkı gökyüzü ve yağmura dua ettiğim gibi. Toprağın üzerindeki hayat. Jessie'nin sağ kalmasını sağla. Nerede olduğunu göster bize. Sana yalvarıyorum, Hayat, Jessie sağ kalsın.

İncelemeye ve yürümeye devam ettik. Artık güneş batıyor, bulutlar renk değiştirmeye başlıyordu. Kısa zaman içinde karanlık çökecekti. Kalbim de güneşle beraber batıyordu. Karanlık çökmeden onu bulmamışsak... Gözlerim etrafa bu kadar dikkatle bakmaktan, hiç birisinde Jessie'den iz olmayan bu kadar çok şey görmekten dolayı ağrımişti. Parmaklarımı gözkapaklarımın üzerine bastırıp bir anlığına gözlerimi kapattım. O kadar yorgundum ki, yere serilip ağlamak istiyordum. Gözlerimi açınca Reghardt'ın tepeciklerin birinin zirvesine tırmanmakta olduğunu gördüm. Bir Afrika ceylanı sürüsü Reghardt'tan kaçıyor, tepeden aşağı doğru. Kocaman boynuzları olan ceylanların biri kaçmadı. Diğerleri dörtmala koşarken, o batan güneşin altında parlayan boynuzlarıyla öylece durup baktı Reghardt'a. Tepeye tırmanırken Reghardt'ın arkası dönüktü ceylanlara. Kaçışan ceylanlar, iki büyük kayanın arasında

büyümüş olan bir *gwarrie* ağacının yanına geldiklerinde birden durdular. Geri dönüp ağaçtan uzaklaştılar, geriye Reghardt'a doğru tırmandılar. Büyük olan ceylan sesler çıkardı ve sürü tekrar aşağı doğru koştu ama bu defa yamaçta ağaçtan uzak bir yere gittiler.

Elimi kaldırıp bağırdım, "Henk! Piet!"

Kannemeyer yakınımdaydı. Gördüğüm şeyi söyledim: Ceylanlar o ağaçtan kaçıyordu.

"Orada ne görmüş ya da neyin kokusunu almış olabilirler?" dedim.

Hemen telsizle Reghardt'ı aradı: "Sana göre güneybatı yönünde kalan büyük *gwarrie* ağacı."

Reghardt'ın sürünerek tepeden inmesini izledim. Koşarken, çakıllardan dolayı kayıyordu. Ağacın oradaki kayaların arkasında gözden kayboldu. Kannemeyer ile Piet de yamaçtan yukarı doğru koşuyorlardı.

Derken, kayaların arkasından çıkan Reghardt'ın kafasını gördüm. Kollarında birini taşıyordu.

Net olarak göremeyecek kadar uzaktaydı ama kollarındakinin Jessie olduğunu anladım.

Reghardt bağırarak bir şeyler diyordu. Tepenin dibine en yakın noktada arama yapanlar ona doğru koştular ve kısa süre içinde onlar da bağırırmaya başladı ama ne dediklerini bir türlü duyamıyordum. Sonra onlara en yakın olan grup söylenenleri işitti ve sözler diken ağaçlarının ve kayaların arasından tüm savanı geçip kulaklarıma ulaştı:

"Yaşiyor. Yaşiyor!"

Seksen Dört

Başımı minnetle yere eğdim:

Teşekkürler Yağmur, onun izlerini gizlediğin için.

Teşekkürler Hayat, onu sağ tuttuğun için.

Onu nerede bulacağımızı gösterdiğin için teşekkürler.

Hattie yanıma geldiğinde gözyaşları yüzümden süzülüyordu ve sarılıp beraber ağladık.

Sonra bize, topuklu ayakkabılarıyla dikenli bitkilerin arasına basan Candy de katıldı. Bacakları çiziki içinde kalmış, yüzü tozdan ve gözyaşından şerit şerit olmuştu ama gülümseyince çok güzel oluyordu.

Biz savan boyunca yürüyüp yanlarına varamadan ambulans Jessie'yi almıştı bile; Reghardt ile Kannemeyer'in onu ambulansa bindirdiklerini gördük. Reghardt da yanına bindi. Ambulans, sireninin sesi günbatımını delip geçerek hızla uzaklaşırken bir dağ zebrası sürüsü de düzlük boyunca dörtmala koşmaya başladı.

Arabalara geri dönerken Kannemeyer geldi yanımıza. Biz gülümsüyorduk ama onun yüzündeki ifadeyi görünce donup kaldık.

"Ne oldu?" dedim.

"Doktor değilim," dedi, "Ama bilinci yerinde değildi ve iyi görünmüyordu."

Yedinci Gün Adventistlerinden bir grup derhal duaya başladı, Hattie de katıldı onlara. Eğer Tanrı diye bir şey varsa, telefon numarası Adventistler ile Hattie'deydi herhalde; dua işini onlara bıraktım bu yüzden. Uzaklaşıp kararan gökyüzünü izledim. Bulutlar, koyu kırmızı bir renkle çizgi çizgi olmuşlardı. Akşam ışığında yumuşacık görünen savana baktım.

Gökyüzü ve yeryüzü. İkisine de dua etmişim ve ikisi de dualarım kabul etmişti. Hala daha fazla isteme hakkım var mıydı acaba?

Benim de birtakım işleri üstlenmem gerekmez miydi? Jessie'nin iyileşmesine yardımcı olmak gibi. Doktor olmasam da arkadaşıydım nihayetinde onun. Ona duyduğum sevgiyle doldu kalbim. Sevgim, tıpkı günbatımı misali kocaman ve kıpkırmızıydı ve göğsümdeki endişeleri ve korkulan def etti. Yüreğim böylesine bir sevgiyle dolunca infilak edecekmiş gibi hissettim, bütün bu sevgiyi ona gönderdim. Onun telefon numarası vardı bende. Alırdı sevgimi.

Omzuma sıcacık bir el dokundu. Kannemeyer'in eli. Ama ben dönüp yüzüne bakamadan, dönüp arabasına doğru gitti. Arama ekipleri arabalara dolmuş geri dönmeyi bekliyorlardı.

"Tanrım," dedi Hattie, "Sence Jessie..?"

"Farlarını yak," dedim. "Jessie'miz güçlü bir kız."

Diğerlerini bıraktık ve yalnızca Hattie ile ikimiz kaldık; Toyota'sında karanlıkta gidiyorduk.

"Çok kan kaybetmiş olabilir," dedi Hattie, farları yakarken yanlışlıkla kornaya basmıştı.

"Yavaşla," dedim.

"Yaraları da var. Ve belki aşırı düşük vücut ısısı da –"

"Dikkat et!"

Bir Afrika ceylanı aniden yola çıktı ve Hattie direksiyonu dikenli bir çalılığın içine kırdı.

"Of, bir bu eksikti!"

Çalılıklardan kurtulup arabayı aynı hızda kullanmaya devam etti.

"Eee tatlım, dedektifle senin aranızda ne oluyor?"

"*Pasop!*⁷³ Kapı!"

"Görüyorum, kör değilim."

Kapıyı açmak için arabadan indim; açaabilmem için arabayı geri aldı biraz.

Arabaya tekrar bindiğimde, "Birbirinize nasıl baktığınızı gördüm," dedi.

"Bilmiyorum Hats."

"İtiraf etmeliyim ki sana çok iyi bakıyor üstelik. Merak ettim o banyoyu sana o mu hazırladı?"

"Kibar davranıyor evet. Ama yalnızca işini yapıyor."

"Şimdi artık herhalde artık senin evinde kalmaz."

"Hayır. Hayır, kalmaz."

"Gerçekten çok yakışıklı bir adam."

Ve benden çok daha iyisini bulabilir, diye düşündüm içimden.

"Bu meseleler için fazla yaşlıyım," dedim.

"Asla fazla yaşlı diye bir şey yok. Fanie'den beri kimse olmadı mı?"

Başımı olumsuz anlamda salladım. Asfalt yola ulaşmıştık, yolculuk biraz da olsa düzelmişti. Ve yolun üzerinde bir oraya bir buraya gitmemize rağmen Allahtan bizden başka araba ya da hayvan yoktu.

"Zamanı gelmedi mi sence de?" dedi Hattie.

⁷³ Afrikaanca, "Dikkat et!"

“Fanie sayesinde erkeklerden soğudum.”

“Ciğeri beş para etmezsin tekiydi o. Bütün erkekler aynı değil, biliyor musun.”

“Biliyorum, biliyorum. Ama kalbim sanki mühürlenmiş gibi.”

“Ona bir şans ver Maria.”

“Göreceğiz. Dirk’in çiftliğine bırakabilir misin beni? Kamyonetim orada. Sinyalin açık.”

Dönüş sinyalinin kapatırken bu sefer de dörtlüleri yaktı. Ama söylemedim. Daha güveli olacaktı açık durmaları.

Dirk’in evi karanlıktı.

“Nerede acaba?” dedi Hattie.

“Belki de daha dönmemiştir; biz çok hızlı geldik.”

“Hızlı mı? Belki Anna iledir. Acaba hala bir arabayı kullanmak için birlikte mi hareket ediyorlar?”

“Sağ ol canım,” dedim ve yanağından öptüm.

“Çok yorgunum, Maria. Eminim sen de öylesindir. Bir şeylere ve dinlen. Sabaha görüşürüz.”

Arabayı sürüp gitti; dörtlüleri hala yanıp söniyordu.

Mavi kamyonetim, okaliptus ağacının altında sabırla bekliyordu. Peksimet kutum yolcu koltuğundaydı.

“Katil, SPAR’ın müdürüymüş,” dedim arabayı sürerken peksimetlerime. “Neredeyse beni de öldürüyordu ama Henk vurdu onu. Öldü. Jessie’yi bulduk. Yaşiyor. Ama yaralı ve bilinci yerinde değil. Kötü olabilir. Şimdi hastaneye gidiyoruz. Bu sefer siz de benimle geliyorsunuz.”

Seksen Beş

Jessie yoğun bakımdaydı. Bölümün bekleme odası çok kalabalıktı. Arama ekibindeki insanların birçoğu oradaydı. Reghardt, muşamba zemin üze-

rinde belirlediği bir çizgi üzerinde ileri geri gidip geliyordu. Kannemeyer ortalarında yoktu.

“Durumu nasıl?” diye sordum.

Reghardt başını sallayıp dudaklarını ısırdı. Uzun kirpikleri ıslaktı.

“Doktor birazdan gelip haber verecek,” dedi.

Büyükçe bir semaver duruyordu odada ve Jessie’nin küçük kız kardeşi Juanita bardaklara çay dolduruyordu. Herkese dağıtması için yardım ettim. Anna, gümüş cep şişesini çıkarıp çayının bir ölçü içki kendi çayına, sonra bir ölçü de Dirk’in bardağına karıştırdı. Juanita’ya peksimet kutumu verdim ve insanlara onu da ikram etti. Otuz saniye içinde kutu boşalmıştı. Çoğumuz akşam yemeği yememiştik muhtemelen. Dirk’in başı arkaya düştü ve domuz gibi horlamaya başladı. Koridordan gelen ayak seslerini işittik ve Anna, dirseğiyle Dirk’in kaburgalarını dürttü. Burnundan soluyarak doğruldu adam. Jessie’nin annesi ayağa fırladı. Üniforması yoktu üzerinde; mavi bir elbise giymişti. Tertemizdi elbisesi; benimki ise kırıksık ve çamur içinde. Kadıncağızın yüzü berbat bir haldeydi ama.

Doktor yanımıza gelince hepimiz güneşe bakan çiçekler misali ona döndük. Beyaz bir önlük içinde çok siyah bir güneşti bu.

“Sadece aileyle görüşebilir miyim?”

Çoğumuz ayağa kalkıp yanına doğru gittik.

“Ha, peki. Sizin için sorun değilse, herkese anlatabilirim.”

Hemşire Mostert’e baktı ve başıyla onayladı hemşire.

“Jessie’nin durumu kritik. Bacağındaki yara ile okun omzunda isabet ettiği yer çok ciddi değil. Enfeksiyon var ama kontrol altında şu an için. Sorun kan kaybı. Çok fazla kan kaybetmiş. Kalbi bir süreliğine durdu ve tekrar çalıştırdık. Hala komada. Kendine gelebilirse eğer, en büyük endişemiz beyinde kalıcı bir hasar oluşmuş olması.”

Jessie’nin annesi yumruğunu göğsüne bastırdı. Doktor, anlaşılması güç bir tıp diliyle konuşmaya başlamıştı, “nöral prob” tehlikesinden ve benzeri anlayamadığım ve anlamak istemediğim başka tehlikelerden bahsediyordu.

Gözlerimi kapatıp sevgimi gönderdim Jessie’ye. Ona doğru gidip içine aktığını görebiliyordum; kıpkırmızı, tıpkı nar suyu gibi. Kan gibi.

“Bir seferde bir ziyaretçi,” diyordu doktor normal bir dille. “Ve yalnızca en yakınları. Hemşire Mostert ile Teğmen Synman içeri kimin gireceğini takip edecekler. Jessie şu an komada ama küçük bir ihtimal de olsa sizi duyabilir. Bu yüzden lütfen ona yalnızca ümit verici şeyler söyleyin.”

İnsanlar bekleme odasına girip çıkıyordu ama ben oturmaya devam ettim. Çoğunlukla gözlerim kapalı dursa da uyumuyordum; Jessie’ye telefonda konuşuyordum:

Jessie, kızım, iyileşeceksin. O korkunç adam öldü. Yakaladık onu. Sen de şu an hastanede iyileşiyorsun. Hayatında yediğin en güzel çikolatalı keki yapacağım sana. Tavuk çorbamdan içmiş miydin sen benim? Seni anında iyileştirecek. Sonra da sevdiğin her şeyi yiyeceksin: bobotie ve koeksister gibi.

Gözlerimi açtım- bekleme odası neredeyse boşalmıştı. Anna ile Dirk hala oradaydılar. Anna, tekerlekli sandalyesinde kendinden geçmişti; Dirk ise kanepenin üzerinde horluyordu. Reghardt dimdik oturuyordu; gözleri kan çanağı, dudakları kenetlenmiş.

Jessie ile telefon konuşmama devam ettim:

Hazır olduğunda senin için bir ziyafet hazırlayacağım; kuzu kızartma ve patates ve körili vetkoek. Ve salatalar: patatesli, üç tür fasulyeli ve havuçlu ve ananaslı. Ve kahve yapacağım sana ve koeksister ve çikolatalı kek de. Appelkooskonfyt’li ekmek de olacak tabii. Ah, o kadar çok yiyeceksin ki karnın davul gibi şişecek.

Ayak sesleri duydum ve Jessie’nin annesinin bize doğru geldiğini gördüm. Odada benden başka yalnızca Reghardt vardı. Şu an artık Hemşire Mostert’in elbisesi de yüzü gibi berbat bir haldeydi. Reghardt yerinden fırladı.

“Şimdi içeri girebilirsin,” dedi. “Eve gidip uyumaya çalışacağım.”

Tekrar kapattım gözlerimi. Bir süre sonra omzumda birinin elini hissettim, “Henk” diyerek uyandım.

Reghardt idi.

“Kannemeyer buradaydı,” dedi. “Seni rahatsız etmek istemedi.”

“Jessie iyi mi?” diye sordum.

“Aynı,” dedi. “İstersen bir süreliğine içeri girebilirsin. Sonra da seni evine bırakırım. Kannemeyer, seni evine bırakmamı söyledi.”

“Yok, kendim araba kullanacak haldeyim. Ama Jessie’yi mutlaka görmek istiyorum, bir dakikalığına da olsa.”

“Tamam, sonra sabahakadar yanında ben kalırım. Kız kardeşi erkenden gelecek.”

Yoğun bakım ünitesinin döner kapılarından geçip sıvı sabunla ellerimi yıkadım. Hemşire, Jessie’nin yatağını gösterdi. Serumlar, borular, üzerinde rakamlarla yeşil çizgilerin yer aldığı bipleyip duran makineler bağlıydı Jessie’ye. Sol kolunun üstü bandajlanmıştı ve sağ dizi ve kaval kemiği sargılar içindeydi. Van Wyk’in arabasından ve okundan aldığı yaralar tedavi ediliyordu. Yüzünde plastik bir maske vardı ve bir makinenin yardımıyla nefes alıyordu.

Tamamen kıpırtısız bir halde yatıyordu. Hemşire beni yalnız bıraktı ve yatağın yanbaşındaki sandalyeye oturdum. Son derece zayıf ve solgun görünüyordu Jessie; üzerindeki bütün o serumları ve boruları söküp tıpkı bir bebek gibi bağrıma basmak istedim. Elini elinin üzerine koydum. Sıcak ve hareketsizdi.

Solunum cihazıyla beraber inip kalkan göğsünü izledim.

“Evet, onu yakaladık Jessie,” dedim. “Öldü. İyi bir takımız biz. Senle ben. Ve Hats. Polis de yardım etti. Reghardt seni gerçekten seviyor, biliyor musun. Hepimiz çok seviyoruz. Kertenkele dövmeli kızımızsın sen bizim.”

Sargısız olan omzundaki kertenkele şeklinde mürekkebe baktım. Onu da hiç bu kadar kıpırtısız görmemiştim daha önce. Elini okşadım. Nefes alıp veriyordu.

“Sadece iyileşmen lazım şimdi. Ben de o arada sana en sevdiğin çikolatalı kekten yapacağım.” Parmakları kıpırdadı. “Sabah ilk iş.”

Reghardt gelmişti yatağın ayak ucuna. Sonra gelip elini Jessie’nin alnına koydu ve saçlarını geriye doğru düzeltti. Kızın saçlarını okşarken yüzündeki o ifadeyi gördüm. Kalbim dağıldı resmen.

Seksen Altı

Evim çok sessiz ve boştu. Ne bir polis koruması. Ne de Kannemeyer.

Bir dilim ekmeğin üzerine reçel sürüp kanepeye oturdum.

Kannemeyer’in uyuduğu yastıklar çökmüştü. Kanep, Kannemeyer gibi kokuyordu. O kadar yorgundum ki uzandım biraz, sadece bir saniye-

liğine. Yastıkların üzerinde bıraktığı izlerin şeklinde uzandım. İkimizi beraber düşünmekle aptallık mı ediyordum? Banyoda, ilk adımı atan bendim; kendimi ona yaslamıştım. Ama o da güzel olduğumu söylemişti. Belki de yalnızca külot ve *veldskoene* kombinimle ilgili kibarlık yapıyordu. Belki söylediğinde başka bir anlam yoktu ... İşini yapıyordu adam yalnızca. Ve artık o iş bitmişti.

Orada neredeyse ölüm döşeğinde yatan Jessie dururken, nasıl oluyordu da Kannemeyer'i düşünebiliyordum? Ölüm döşeğinde ama kendisini seven bir adamla birlikte...

Kannemeyer'in vücudunun şeklini alan yastıkların üzerinde yatıyordum. Bıraktığı boşluğuna tam sığmıştım. O kıvrımların içinde uyuyakaldım.

Uyandığımda, güneş ışığı, oturma odasının açık penceresinden içeri girmişti. Telefon çalıyordu. Arayan Hattie idi.

"Kendine geldi. Konuşuyor. İyileşecek."

Hiçbir şey söyleyemedim çünkü ağlıyordum. İyi haberler neden böyle ağlatır beni hep?

"Seni soruyor..."

Yutkundum.

"Geliyorum."

Hızlıca duşa girerek uykumdan da üzerimdeki çamurlardan da arındım. O kadar çok yürümüştüm ki bacaklarım ağrıyordu. Saçlarımı taradım ama ne bir ruj sürdüm ne de bir kahve içtim.

Hastaneye vardığımda Jessie yastıklara yaslanmış oturuyordu yatağın içinde. Beni gördüğünde kocaman bir gülümseme yayıldı yüzüne ama o kadar güçsüzdü ki gülümsemesi bile kısa sürdü.

"Jessie," dedim, elini tutarken.

"Başardık Tannie Maria," dedi. "Yakaladık o şerefsizi."

Parmaklarını sıktım. O da benim elimi sıkıp gözlerini kapattı.

"Çikolatalı kekini gördüm rüyamda," dedi, yanaklarını bir saniyeliğine yeni bir gülümseme aydınlatırken.

Bir kolu, parmakları diğerkolundaki kertenkele dövmesine değecek şekilde göğsünün üzerinde duruyordu. Kertenkelenin başına okşayacakmış gibi dokundu ama sonra uykuya daldı.

İhtiyacım olan malzemeleri almak üzere SPAR'a gittim. Marketin reyonlarında alışveriş arabamı sürerken hala alacaklanımı planlıyordum. Çikolatalı kek için una ihtiyacım olacaktı elbette. Ama tavuk çorbası için de alınması gereken malzemeler vardı; sonuçta insan yalnızca kekle beslenemez. Ve peksimet için de biraz daha un gerekiyordu. Daha bir sürü peksimet yapmam gerekiyordu. Durup Eureka Değirmenleri'nin iki buçuk kiloluk un paketlerine baktım. Bir tane aldım. Ve o an onu gördüm. Henk Kannemeyer. Reyonun diğercundaydı.

Onun da beni gördüğünü sanmıştım ama görmemiş olacak ki yanıma gelmek yerine ortalıktan kayboldu.

Onun için de kek yapacaktım. Ona, Piet'e ve Reghardt'a güzel bir çikolatalı kek. Un paketini göğsüme bastırmuş olarak bir sonraki reyona doğru ilerledim. Oradaydı.

"Henk," dedim.

Gülümsedim. Şimdi ruj sürmediğim için pişman olmuştum. Ama daha kötü haldeyken de görmüştü beni ve ona rağmen güzel olduğumu söylemişti.

Sanki görülmüş olmaktan rahatsız olmuş gibi önce uzaklara sonra bana baktı. Belki orada gizli bir görevle bulunuyordu. Ama yok canım, saçma bir fikir bu; nihayetinde Ladismith'teki herkes onu tanıyor zaten.

Yanına gittim ve "Durumu iyi. İyileşecek," dedim.

"Evet," dedi bana bakarak. "Duydum. Sevindim."

"Ona yapacağım kek için malzeme alıyorum. Çikolatalı kek. Sana da bir tane yapacağım."

"Oo, hayır; lütfen zahmet etme."

Yine koridorda yukarı ve aşağı doğru bakıyordu. Birilerinden mi kaçırıyordu? Un paketimi göğsüme bastırdım.

"Ama çok yardımın dokundu. Bana baktın falan. Hayatımı kurtardın Henk."

"Bayan van Harten, ben yalnızca görevimi yapıyordum."

Gözlerime baktı, gözlerinde hüznü vardı.

“Evet. Haklısın. Yalnızca işini yapıyordun.”

Geri adım attım ve arkamdaki reçel kavanozlarına çarptım. İki kavanoz çilekreçeli raftan yuvarlandı ve elimdeki iki buçuk kiloluk un torbasıyere düştü. Patlayıp her yere yayıldı.

Dedektif Kannemeyer eğilip toparlamaya çalıştı.

Yüzü kurukafayı andıran kat müdürü koşarak geldi.

“Aman Tanrım,” dedi.

“Kusura bakmayın,” dedi dedektif.

“Hayır, benim hatamdı,” dedim.

Dedektifle müdür etrafı temizlemeye çalışıyorlardı. Bense kıpırdamaya mecalim olmadan orada öyle dikiliyordum.

“Kusura bakmayın,” dedi Kannemeyer tekrar.

“Önemli değil,” dedi müdür.

“Benim hatamdı. Aptallık ettim,” dedim.

“Biz temizleriz,” dedi müdür.

“Berbat oldu ortalık,” dedim. “Berbat. Parası neyse ödeyeceğim.”

Kannemeyer ayağa kalktı. Pantolonu, elleri, hatta bıyıkları bile un olmuştu.

“Çok üzgünüm,” dedi ve yürüyüp gitti.

S e k s e n Y e d i

Marketten o kadar çok şey almıştım ki aldıklarımı iki seferde taşıdım arabadan eve. Ama yavaş yavaş yürüdüm ve sorun olmadı.

Ev çok sessizdi ve midemde bir boşluk hissi vardı. Yiyecekleri masaya koyup verandada durdum.

“Cik, cik, cik,” diye seslendim.

Koşa koşa geldiler ve bir avuç mısır attım önlerine.

Gıdıkladılar hep beraber.

Küresteki yumurtalarından aldım kendime. Şöyle düzgün bir yemek yememin vakti gelmişti. Önümde yemek pişirmekle geçecek uzun bir gün vardı ve güçlü olmam gerekiyordu.

Birkaç yumurta ve pastırma ve sosis ve domatesler kızarttım ve buzlukta-ki peynirli çöreklerden çıkarıp ısıttım. Sonra ekmek kızartıp kahve yaptım ve tereyağ ve kayısı reçeli ile beraber tepsiye koyup verandaya çıktım.

Bahçem de sava da yağmurdan sonra çok hoş görünüyordu ama benim gözüm sadece kahvaltımı görüyordu. Yedim, yedim ve yedim. Yemekle o kadar meşguldüm ki yiyeceklerimle konuşmayı bile ihmal ettim.

İçimdeki boşluk hissi meğer sadece açlıkmış. Güzel bir kahvaltıdan sonra kendime geldim.

Evimin önündeki toprak yoldan bir arabanın geldiğini duydum sandım. Ama sonra Route 62'den geçen bir kamyon olduğunu anladım.

Tıka basa dolmuştum, artık boşluğa yer kalmamıştı ama yine de her ihtimale karşı bir peynirli çöreği daha üzerine reçel sürüp yedim.

Tavuk çorbasıyla başladım işe, uzun sürede yavaş yavaş pişerse güzel oluyordu çünkü. Miktarı fazla tutmaya karar verdim ki buzluğa atıp her gün bir kase götürebileyim Jessie'ye. Kerevizi doğrarken, sürekli kafamı kaldı-
rarak o kahrolasica kanepa yastıklarına bakıp durdum. Üzerlerinde Kan-nemeyer'in ve onun üzerinde de benim bedenimin izleri vardı. Çok utanç vericiydi.

Elimdeki bıçağı bıraktım ve gidip yastıkları ters çevirdim.

"Böylesi daha iyi," dedim kerevize, doğrayıp bitirirken. "Aptallık ettim... Salağım ben. Bir daha asla yapmayacağım bunu. Gerçekten, şu yaşımda..."

Zeytinyağında, pırasa, soğan, zencefil ve sarımsakla beraber kızart-tığım tavuklara patates, kereviz, havuç, domates ve maydanoz ekledim. Üzerine soğuk su koydum. Güzel bir çorba yapmanın sırrı budur. Su soğuk olmalı ki içindekiler tadını suya bıraksın; yoksa lezzet sebzelerde hapsolür.

Çorba kaynamaya başlayınca tencereyi fırının sıcak gözüne koydum. Sonra da çikolatalı kek ve peksimet için gereken tüm malzemeleri çıkardım. Yine annemin tereyağlı müslili peksimetlerinden yapmaya karar vermiştim. Müsli, tohumlar, kuru üzüm ve ekstra tereyağlı olanlardan.

İşe kekle başladım. Sadece bir tek kek.

Ama kocaman karıştırma kabına malzemeleri koyarken ölçüyü iki katına çıkarmaya karar verdim. Kannemeyer ile diğer polislere de kek yapacaktım. Belki hayatımı kurtarmamıştı ama hayatımı kurtarmıştı sonuçta adam. Bu da kesinlikle bir şeylere değerdi.

Müslili peksimetler hala fırının içinde kururken iki çikolatalı kek ve büyük bir kavanoz tavuk çorbası ile ayrıldım evden.

Keki karakola bıraktım. Kannemeyer ile Reghardt orada değillerdi ama Piet bana kocaman bir gülümsemeyle teşekkür etti.

Jessie'nin durumu iyiye gidiyordu ama uykudaydı. Doktor, uyandığında çorbadan biraz içebileceğini söyledi. Katı gıda yoktu ama henüz, hele kek hiç yoktu. Keki, yorgun görünse de yüzündeki gülümsemeyle tüm hastaneyi aydınlatan annesine bıraktım.

Eve döndüğümde mutfak masama geçtim. Güzel bir gün olmuştu. Jessie iyileşiyordu. Bir dünya yemek yapmışım. Kanapenin üzerindeki yastıklara baktım. Dümdüz ve bomboş duruyorlardı.

"Bazen gerçekten kendimi çok... yalnız hissediyorum," dedim.

Kendi kendime konuşmuştum; işte artık çatlak yaşlı bir kadına dönüşüyordum.

Sonra fırındaki peksimetler geldi aklıma. Çıkarma zamanı gelmiş olmalıydı. Tepsiyi çıkarıp masanın üzerine koydum.

"Yalnız değilim," dedim. "Kendi kendime konuşmama da gerek yok. Siz varsınız."

Gülümsedim. Kahverengi çıtır çıtır çekirdekleri ve kara üzümleriyle altınlımsı renkteydi peksimetler. En az elli tane vardı. Ve peksimet insanın en iyi dostudur bence.

Kendime bir fincan kahve yaptım ve altı tane peksimetle beraber dışarı çıktım. Onlarla hem konuşup hem kahveme batırarak ve verandamın güzelim manzarasını seyrederек oturdum.

İyiydim ben.

Sonraki birkaç hafta boyunca Jessie'ye her gün ayrı bir yemek pişirdim. Cevaplamam gereken mektuplar birikmişti birikmesine ama o şifalı yemeklerin onun bedenine girmesini garantiye almak için gereken zamanı her zaman buldum. Sevgiyle yapılmış yemeklerin.

İkinci gününde tavuk çorbamdan birkaç kase dolusu içti ve üçüncü gününde bir parça çikolatalı kek bile yedi. Kekin kalanını ziyaretçilerinin bitirmesine izin verdi. Bir süre sonra salata da yemeye başladı. İlk körili *vetkoek*'ini yediğinde doktor, bol bol istirahat etmesi koşuluyla evine dönebileceğini söyledi. Yatağının başında bir evine hoş geldin partisi yaptık. Reghardt, yapabildiği kadar bol *bobotie* yapmıştı bize. Çok da lezzetliydi. Gözlerinden zaten anlaşıyordu ya, yine de onun Jessie'ye duyduğu aşka dair en ufak bir şüphesi olanın yaptığı *bobotie*'lerin tadına bakması yeterdi. Bana kendi tarifini verdi. Bol baharatlı kıymaya *appelkooskonfyt* ve badem kırıkları eklemiş, üzerini kaplayan sos için de ekşi krema kullanmış. Ama yemeğine o özel Reghardt tadını katan şey pişirirken kalbinden geçen duygulardı bence.

Kannemeyer, bana hiçbir zaman o kek için teşekkür etmedi. Teşekküre ihtiyacım olduğundan değil- sonuçta ben o keki ona teşekkür etmek için yapmıştım ve insan sonsuza kadar birbirine teşekkür edip duramaz. Fakat beni aramak isteseydi eğer, bu kullanabileceği bir fırsattı. Ve aramadı.

Arada sırada rastlıyordum kasabada ona. Bir defasında, arabasındaydı ve yanımdan beni hiç fark etmemiş gibi geçip gitti. Oysa yanında oturan Piet selam vermek için el sallamıştı.

Jessie, yarı zamanlı olarak gazeteye döndüğünde, ona "Jessie, canım, hala çok zayıfsın. Kertenkelelerinin tırmanacak yeri bile yok. Sana sözünü verdiğim şu ziyafetin zamanı geldi bence. Kuzu kızartma ve tüm diğer sevdiğin yiyecekler," dedim.

"Ahh, şahane *Tannie M.* Sabırsızlanıyorum. Bak kertenkelem nasıl da bir yıldıza doğru tırmanıyor." Dövmesinin az üstündeki ok yarasının izini gösterdi. "Havalı, değil mi?"

Upuzun bacakları olan büyük pembe bir kutu belirdi kapıda. Kutunun yanından Hattie'nin başı göründü.

"Günaydın şekerlerim," dedi. "Bak sana ne gelmiş *Tannie Maria*."

Kutuyu pat diye masama bıraktı, üç adet mektupla birlikte. Üzerindeki mühüre baktım: New York idi. Gönderen adresi: Candy's Boutique. Omzumun üzerinden bakan Harriet ve Jessie ile beraber açtım kutuyu.

"Aman Tanrım," dedi Hattie.

"Vaay, seksi!" dedi Jessie.

Kutununiçinde, ince pelur kağıda sarılmış çokşık kremrengi birelbiseve onunla uyumlu zarıf alçak topukları olan bir çift ayakkabı vardı. Ölçüler doğru gibiydi. Ayrıca, inci renkli bir ojeyle incecik inci bir kolye de duruyordu kutunun içinde.

Hattie kolyeyi eline alıp inci tanelerinden birini dişine sürttü.

"Korkarım sahte," dedi. "Ama elbise olağanüstü."

"Denesene," dedi Jessie.

"Aman, yok" dedim. "Hiç havamda değilim."

"O zaman daha sonra, eve gidince denersin", dedi Hattie.

O zaman da havamda olmayacağımı biliyordum.

Hepimiz için peksimet ve rooibos çayı hazırladım; doktor Jessie için yararlı olduğunu söylediğinden beri hepimiz bu çaydan içiyorduk. En son gelen üç mektubun başına oturdum. İlki, oto tamircisi dostumdandı. Zarfını ve el yazısını tanıdım ve mektubu açarken mutlu oldum.

Sevgili Tannie Maria, diyordu.

Çok teşekkür ederim, bana o kadar çok yardımın dokundu ki. Tarif numarası işe yaradı! Ve ayrıca Lucia'nın şimdiye kadar yediği en müthiş çikolatalı keki de yaptım. Aramız her geçen gün daha da güzel oluyor.

Uzun zamandır beraber olmasak da ikimiz de birbirimiz için doğru insanlar olduğumuzu biliyoruz. 21 Aralık'ta Riversdale'deki düğünümüze gelersen ikimiz de çok memnun oluruz. Lütfen ön sıraya, Cape Town'dan gelecek olan ağabeyimin yanına otur. Karoo Gazetesi'nin üçüncü sayfasında düğün ilanımızı göreceksin. Benim

gerçek adım Kobus (Karel değil) Visagie, Lucia'nınki de Stella Vinkness. Yanında bir erkek arkadaş da getirebilirsin.

İşitme engelliyim ben ama dudak okuyabiliyorum. Konuşmam iyi değil; ben de zaten çok konuşmuyorum. Yazılı mesajların ve mektupların ve yemeklerin benim için harika birer konuşma şekli olması bu yüzden. Yine de umarım düğünüme gelip benimle konuşursun.

Her şeyin en iyisi senin olsun,
Kobus

Gülümseyerek bitirdim peksimetimi. Yanımda götürebileceğim bir erkek arkadaşım yoktu ama gidecektim Kobus'un düğününe.

Diğer mektup Outdshoorn'dandı.

Sevgili Tannie Maria, yazıyordu.

Ben tatlı patatesleri olan hanım. Ne olduğunu hayatta tahmin edemezsin. Cumartesi sabahı mektubunu okuduktan sonra, senin önerdiğin gibi saat 10'da Çiftçi Kooperatifine gittim. Balkabağı çuvallarının yanında dolanan ve sanki beni bekliyormuş gibi görünen bir adam vardı. Son derece dost canlısı ve kibar biriydi. Sonra birden, kısa bir süre sonra, üç adam ve dört kadın daha geldi; hepsi de kendi bahçelerinden ve çiftliklerinden bir şeyler getirmişlerdi ve orada durup devekuşu kıyması ve tatlı patateslerle ilgili bir şeylerden bahsetmeye başladılar. Gazetedeki mektupları okumuşlardı ve hem tanışmak hem de yemek yemek istiyorlardı! Sonuçta, Devekuşu Akşam Yemeği Kulübünü kurduk ve her Cumartesi bir yerlerde buluşuyoruz. O kadar eğlenceli ki. Bize katılmak isteyen başka yalnız (ileri yaşta) kişiler olursa Cumartesi sabahları kooperatifte balkabağı çuvallarının yanına gelebilirler; bir sonraki etkinliğin yerini ve menüsünü söyleriz. Belki bir gün sen de bize katılmak istersin, Tannie Maria.

Kadına teşekkürlerimi yazdım ve bir süre önce Martine'in çalışma odasındaki kitaplardan birinin arasından düşen o deve kuşu güveci tarifini verdim.

Üçüncü mektup daha önce bana hiç yazmamış olan birinden geliyordu. Okudukça, nefes alışverişlerim ve kalp atışım hızlandı. Bir kuzusu olan bir adamdan gelmişti mektup.

Sevgili Tannie Maria, diye başlıyordu mektup.

Kısa bir süre önce tanıştığım özel bir hanım var. Hayatımda yediğim en güzel kuzu kızartmayı yaptı bana. Ve en güzel çikolatalı keki. Ama ne yazık ki ben ona pek de güzel davranmadım. Aramızdaki çekim artınca, bir nevi kaçtım diyebilirim.

Çok sevdiğim bir kadınla evliydim. Dört yılı aşkın bir zaman önce kanserden kaybettim eşimi. Çok acı vericiydi.

Başka bir kadına önem vermeye başladığım an, kendimi karıma ihanet ediyormuşum gibi hissettim. Karım da çok iyi bir aşçıydı.

Bir diğer sorun ise bu diğer hanımın kendini devamlı olarak tehlikenin içine atması. Tekrar tekrar: O da ölecek olursa buna dayanabileceğimi zannetmiyorum. Böylesine bir acıya bir kez daha katlanabilir miyim bilmiyorum gerçekten.

Bu yüzden kaçtım bu özel hanımdan.

Ama çok özledim onu. Çok. Verandasında oturmuş beraber kuzu kızartmasını yediğimizi hayal ediyorum sürekli.

Okumayı bıraktım. Bu mektubu buruşturup çöpe atmak istedim. Ne sanıyordu ki bu adam kendini, canı isteyince bir kadının verandasına gelecek ve istemeyince kaçıp gidecek. Rooibos çayımın son yudumunu içtim ama çay hem soğumuştur hem de içinde yumuşamış peksimet kırıntıları vardı. Sonra kendimi zorlayarak okumaya devam ettim:

Aramızı nasıl düzeltebilirim?

Benim aklıma şu geldi: Amcam Koos çiftliğinden biraz taze et getirdi bana. Aslına bakarsan kuzu hala canlı. Hatta şu an arka bahçemdeki sardunyaları yiyor:

Sence bu lammetjie'yi⁷⁴yi bu özel hanıma vermek iyi bir fikir mi?

Diğer sorunun da bu hanımın beni arkadaşstan öte görüp görmediğinden emin olamamam. Birbirimize yakınlaştık çünkü olaylar bizi buna itti. Bana başka türden özel bir ilgi duyup duymadığını nasıl anlayacağım?

Saygılarımla,

⁷⁴ Afrikaanca, küçük kuzu.

Ayağa kalkıp dışarı yürüdüm.

Pelesenk ağacına yaslanıp gökyüzüne baktım. Gök çok parlaktı, ben de toprağa baktım. Bu adama, *Hayatına bir girip bir çıkma saçmalığını göstererek daha çok acı çektireceğine, o özel kadını yalnız bırak da kendi yoluna gitsin, yazmak istedim.*

"Ne oldu Maria?" dedi Hattie, elinde bir hesap makinesiyle bahçeye çıkıp.

"Bir şey yok," dedim.

"Peki, konuşmak zorunda değilsin," dedi.

Önümüzden geçen bir arabayı izledik. Yanlarında yazılar olan bir Combi idi.

"Adventistler yakında dağa çıkacaklarmış," dedi. "Dünyanın sonu bu Cuma günü geliyormuş. Ayın yirmi birinde."

"Dünyanın sonu..." dedim. "O gün bir düğüne davetliyim."

"O zaman umalım düğünden sonra gelsin dünyanın sonu," dedi.

"Bir kadın hayatında kaç defa kendini aptal durumuna düşürebilir?" diye sordum.

"Efendim; ne dedin?" dedi Hattie.

İçeri girdim ve kalemim ve bir sayfa boş kağıtla masama oturdum. O özel hanımın ben olduğumu düşünerek zaten kendimi aptal yerine düşürüyordum. Aşk tavsiyeleri veren bir *tannie* olarak işimi yapmalıydım. Bu olaya dahil değilmişim gibi yanıtlamalıydım mektubu. Belki de bu adamın hikayesindeki özel hanım haber alınca çok sevinecekti adamdan. Ve minik kuzusundan.

Sevgili Bir Adam ve Bir Kuzu, diye yazdım.

Günümüzde iyi bir aşçı kendi hayvanlarını kesmeyi sevmez. Ona sadece bir kuzu butu versen daha iyi olur bence. Eğer çiftçilikten anlayan bir insan değilsen bu işi senin yerine kasap yapabilir.

Hepimizin yaşamının ölümle son bulacağı aşikar. Bu konuda yapabileceğimiz çok fazla bir şey yok. Ancak hayatına sevgiyi ve güzel yemekleri katmak senin elinde. Bu senin tercihin.

Acıya dair söylediklerini anlıyorum. Ancak aşk, göğsünde hapsolarak yaşamamalı. Acı, aşkı içinde saklamak için bir bahane değil. Onun açığa çıkmasına izin vermelisin.

Bu cümleyi yazdıktan sonra kalemi elimden bırakıp derin bir iç çektim. Kendi tavsiyelerime kendim uyabilir miydim ki acaba? Sonra onun mektubunu bir kez daha okudum ve cevabıma devam ettim:

Onun gözünde arkadaşın öte olup olmadığını nasıl anlarsın? Bu, kalbinin sana söyleyeceği bir şey. Ama kadın seni görmeden önce üzerine çeki düzen veriyorsa ve sana baktığında yüzü ışıltıyorsa, o zaman muhtemelen o da seni özel biri olarak görüyordur.

Eğer sana değer veriyor idiyse, o zaman muhtemelen ondan kaçtığın için duygu-ları incinmiştir ve kalbini tekrar kazanmak için de oldukça sıkı çalışman gerekecektir.

"Sıkı" kelimesinin üzerini çizip "çok" yazdım.

Kalbini tekrar kazanmak için de çok çalışman gerekecektir.

TM

Kollarımı masamın üzerine koyup başımı yasladım.

D o k s a n

"Jislaaik, "Tannie Maria. Yemek yapabiliyorsun, ha?" dedi Jessie kendine biraz daha patates salatası alırken.

Reghardt başıyla olumladı, ağzı havuç salatasıyla doluydu.

"Bu üç fasulyeli salata en iyisi, Maria," dedi Hattie.

Aralık ayının yirmisi, Perşembe günüydü ve verandamda oturmuş, güneş tepelerin üzerine düşerken Jessie'ye sözünü verdiğim ziyafetin tadını çıkarıyorduk. Olur da dünyanın sonu ertesi gün gelirse diye sözünü verdiğim şeyi yapmak istemiştim. Ayrıca, eğer yaşayacak tek bir günüm kalsaydı da o günü bu şekilde değerlendirmek en çok istediğim şey olurdu. En sevdiğim insanlarla güzel yemekler yiyerek verandamda, o güzel manzara karşısında oturmak.

"O uçuşan seksi elbise," dedi Jessie. "Candy'nin gönderdiği elbise mi?"

"Ve de o ayakkabılar?" dedi Hattie. "Ayak tırnaklarındaki oje inci rengi mi Maria?"

"Vetkoek?" dedim, kaseyi masanın üzerinden uzatırken.

Reghardt biraz daha aldı tabağına. “Kıymayı *vetkoek*’in tam ortasına nasıl koyabiliyorsun?” dedi. “Daha önce hiç böylesini yememiştim.”

“Biraz daha kuzu kızartma ister misin?” diye sordum Jessie’ye etin lezzetli kenarından bir dilim keserek.

“*Asseblief*,” dedi Jessie tabağını uzatırken. “Senin bu sosunun içinde ne var?”

“Nar suyu ve kırmızı şarap,” dedim kestiğim dilimi uzatırken.

“Müthiş,” dedi ve yemeğinin üzerine bol bol sos döktü.

“Canım benim,” dedi Hattie. “Seni tekrar böyle keyifli görmek çok güzel Jessie.”

Jessie, yemeğe devam etmeden kolundaki dövme kertenkeleyi okşadı. Onu böylesine güçlü ve mutlu görmek çok güzeldi.

Piet’in tabağına biraz daha et koydum. Ufak tefek bir adamdı ama bayağı bol miktarda et yiyebiliyordu.

“Biraz daha ister misin?” diye sordum Kannemeyer’e.

“Lütfen,” dedi ve kocaman bembeyaz gülüşüyle güldü bana.

Dizlerime güçlü durmalarını söyledim çünkü elinizde kocaman bir bıçak varken titrememeniz gerekir. Ayrıca da, bir gülümseme ve bir kuzu bacağı adamın tekrar kaçıp gitmeyeceği anlamına gelmezdi.

“Ahh, hayır Kosie,” dedi Kannemeyer, “Şimdi yemek yiyorum.”

Bir kuzu, yumuşacık bumunu adamın bacaklarına sürüyordu.

Kannemeyer cebinden bir şişe çıkardı ve hayvan aç bir bebek gibi emdi onu.

Henk Kosie’nin başını, minik boynuzlarının arasını okşadı ve kuzu gübre öbeğine doğru uzaklaştı. Tavuklarını, Kosie’nin ziyafetlerine katılmasına izin vermek için yoldan çekildiler.

*Moerkoffie*⁷⁶, *koeksister* ve çikolatalı kekin ikramına başladığımda karanlık çökmüştü.

Verandanın ışıklarını açtım ve hep beraber uçsuz bucaksız Karoo göğüne çevirdik gözlerimizi. Burada gökyüzünde dünyanın başka herhangi bir yerin-

⁷⁵ Afrikaanca, lütfen.

⁷⁶ Afrikaanca, filtelenmemiş kahve.

de olduğundan çok daha fazla yıldızımız var. Eğer yeterince uzun süre bakarsanız gökyüzüne, karanlıktan çok yıldız olduğunu görebilirsiniz.

Böylesi bir göğe bakınca asla karanlıktan korkmazsınız.

Orada otururken Kannemeyer elini elime doğru uzattı. Elimi tutmasına izin verdim ama kalbimin sıkıştığını hissettim. Kendimi aptal gibi hissettiğim bütün o zamanların acısı çıkıyordu sanırım.

Sıktı elimi ama ben onunkini sıkmadım. Hafifçe tutmaya devam etti, sanki avcunun ortasında bir kuş tutar gibi.

Herkes ortalığı toparlamama yardım etti ama millet gittikten sonra Kannemeyer kalıp bulaşıkları yıkadı.

“Merak etme,” dedim, “Ben hallederim. Sen gidebilirsin.”

“Bitti sayılır,” dedi.

Koeksister’in sonunu buzdolabına koydum ve yeniden kahve içer misin diye de sormadım.

“Gitsem iyi olur o halde,” dedi, bulaşıklar yıkanıp kurulanıp üst üste dizildikten sonra.

O elbisenin içinde lezzetli bir *koeksister*’mişim gibi baktı ve bana doğru bir adım attı ama ben kendimi geri çektim.

“Seni tekrar görebilir miyim?” dedi.

Ayaklarıma baktım. Ayak tırnaklarım bu ayakkabıların içinde gerçekten güzel görünüyorlardı.

“Yarın öğleden sonra Riversdale’de bir düğüne gideceğim,” dedim. “Gelmek istersen ikide evden çıkacağım.”

“Burada olacağım,” dedi.

D o k s a n B i r

Ertesi gün saat ikiye çeyrek kala geldi. Dünyanın sonu henüz gelmemişti ama belki de gelmek üzereydi. Mavi çiçekli güzel elbisemi ve ayağıma da

Candy'nin verdiği ayakkabıları giymiştim. Onun arabasına bindik; kucağımda bir kutu eski usul yapılmış ~~tatlı~~ kurabiye duruyordu.

"Güzel kokuyorsun," dedi.

"*Soetkoekies*?", dedim. "Ama bize yolluk değil. Kobus ve Stella için pişirdim."

Bir meleme sesi duyup yerimden sıçradım. Kuzu, arka koltuktaydı.

"Kuzuyu da getirmiyorsun değil mi?!"

"Kosie'nin dört saatte bir beslenmesi gerekiyor," dedi. "Onu öyle bırakamazdım."

Bu durumdan memnun olmadığımı göstermek için kollarımı bağladım ama güldüğümü görmesin diye de kafamı cama doğru çevirdim.

Kendimize de yolluk getirmiş olsaydım keşke diye düşündüm- uzun bir yolculuk vardı önümüzde. Üzerleri *fynbos*⁷⁷ bitkileriyle kaplı kocaman yemyeşil dağların arasındaki güzel bir geçitten geçtik. Bol bol camdan dışarı baktık ve az az da konuştuk.

Sarp geçidin sonuna yaklaştığımızda "Seni gerçekten özledim Maria," dedi.

"Proteya çalısının üzerindeki şu şeker kuşuna bak," dedim ben de.

"Güzel," dedi.

Böyle hep iyi olduğunda kalbim ısınıyordu ama aynı zamanda da acıyor ve sıkışıyordu.

Hava, Kosie'yi tek başına arabada bırakmak için fazla sıcak olduğundan Henk arka sırada kuzuyla oturdu. Kilisenin önünde, Kobus'un ağabeyinin yanına oturdum. Güzel bir tören oldu. Gelin çok güzel, damat da çok yakışıklı görünüyordlardı. Ama her şeyi daha da güzel kılan Kobus'un kullandığı işaret diliydi. Nasıl oluyorsa, sürekli kıpırdayan elleri sözcüklerden daha fazla duygu ifade ediyordu.

Törenden sonra, dışarıdaki büyük çadırda çok güzel bir çay ve yiyecek ikramı yapıldı.

⁷⁷ Afrikaanca, kurabiye.

⁷⁸ Güney Afrika'nın klasik bitki örtüsü. Narin ağaç anlamına gelir.

Henk kuzusunu bir ağaca bağladı ve birlikte mutlu çifti tebrik etmeye gittik. Yürürken Henk koluma dokundu ama elini tutmak istemedim.

Stella'nın etrafı insanlarla çevriliydi ama Kobus'un yanına ulaşmayı başardık.

"Merhaba Kobus," dedim. "Ben *Tannie* Maria. Tebrik ederim."

Sanki doğumgününde aldığı yeni bir bisikletmişim gibi gülümsedi bana.

Ellerini göğsünün tam ortasına götürüp parmaklarını kanat çırpın kuşlar misali oynattı.

"Teşekkürler," diye fısıldadı.

İlk mektubunda yazdığı bir satır geldi aklıma: *Bana gülümsediğinde bir kuş sürüsü göğsümden dışarı çıkmak için kanat çırpıyormuş gibi hissettim.* O kuşlar uçmayı başarmış gibi duruyordu.

Bana işaret dilinde teşekkür ediyordu, biliyorum ama sanki *Kalbini aç, aşkının dışarı çıkmasına izin ver,* diyormuş gibi hissettim dediklerini.

Henk Kannemeyer'in elini tutmak için uzandım.

Neden olmasın? diye düşündüm. *Neden olmasın?*

Tannie Maria'nın Tarifleri

Cinayet ve aşk hikayeleri o kadar fazla yer kapladı ki yemek tariflerini yazmaya yer kalmadı. Bu yüzden Karoo yemeklerinin arasından birkaç favorimi seçtim sizin için. Sırf Karoo yemekleri olduğu için değil aynı zamanda çok lezzetli oldukları için.

Vejeteryan Yedinci Gün Adventistleri kusuruma bakmasın çünkü tariflerin çoğunda et, tereyağı ve yumurta var ama yine de deneyebilecekleri birkaç tarif mevcut.

Kullanacağınız et ve süt ürünlerini uygun çiftliklerden almaya dikkat edin; serbest dolaşan hayvan yetiştiren çiftliklerden veya av çiftliklerinden olabilir. Hayvanlar günışığında yaşayıp yeşil alanlarda beslenmeli.

Buharlı Tencere Kullanımı

Buharlı tencere, pişirme kabınız için ortasında delik olan straforla kaplı büyükçe bir düzenektir. Kullanımı, elektrik tasarrufu sağlamakla birlikte ağır pişmesi gereken yiyecekler için de idealdir. Gece veya işe gittiğinizde pişirmeye bırakabilirsiniz.

Bugünlerde artık buharlı tencereyi kolaylıkla satın alabilirsiniz. Ben kendimkini uzun zaman önce kilise ziyafetinden almıştım; turuncu 'shweshwe' kumaş ile kaplı. Annem, tenceresini ahşap bir zemin üzerine koyup üzerini yorganla sıkıca sarar, en üstüne de bir yastık koyardı, onun yöntemi de sorunsuzdu.

Kullanımda önemli olan husus, yemeğin sulu olması ve tencerenin suyunu kaybetmemesidir (Yarısı dolu bir tencerede yemek ısını kaybetmese de pişmeyecektir). Buharlı tencere, çorbalar, yahniler, soslar, pilav ve diğer bakliyatlar için son derece kullanışlıdır. Yemek kaynama noktasına geldiğinde buharın içine oturtmanız yeterli. Tencere, asgari iki saat sıcak kalacaktır. Bakliyat yapıyorsanız eğer çok fazla su eklememeye dikkat edin aksi takdirde yemek fazla pişmiş olacaktır.

Buharlı tencerenin içinde nem kaybolmaz bu yüzden eğer fazla suyunu pişirerek çekmek istiyorsanız servis etmeden önce yemeğinizi ocakta veya fırında ısıtabilirsiniz.

Ölçüler

YK= Yemek kaşığı

TK= Tatlı kaşığı

Bardak= Yaklaşık 200 gram

Kullanılmış olan bütün yumurtalar büyük boydur.

Tarifi verilen et yemekleri -kişilerin açlık durumlarını da göz önünde bulundurmak koşuluyla- 4-6 kişiliktir.

Martine'in Körili Koyun Eti Tarifi (Samballarla⁷⁹ Beraber)

- 1 YK öğütülmüş zerdeçal
- 1 ½ YK kırmızıbiber
- 2 YK öğütülmüş kişniş
- 1 TK öğütülmüş karabiber
- 1 TK tuz
- 4 YK doğranmış sarımsak (6 diş)
- 3 YK doğranmış taze zencefil (15 gr)
- 2-4 adet doğranmış acı biber
- 1 kg koyun ya da kuzu eti
- 2 adet orta boy patlıcan (küçük küçük doğranacak)
- 5 YK ayçiçek yağı
- 1 ½ YK kimyon tohumu
- 2 TK çemenotu
- 1 YK hardal tohumu
- 6 adet kabuklu kakule (içi açılacak)
- ½ çubuk tarçın
- 2 adet ince ince doğranmış büyük boy soğan
- 8 adet büyük boy domates (kabukları soyulup doğranacak)
- 4 adet orta boy patates (küçük küçük doğranacak)

⁷⁹ Hint mezeleri.

1 YK garam masala

1 bardak doğranmış taze kişniş

Yemeği servis etmeden 24 saat önce hazırlayınız- bu önemli bir nokta. Etin yumuşaması için kısık ateşte pişmesi, baharatların da tadının yemeğe geçmesi için pişme süresinin uzun tutulması gerekmektedir.

Öğütülmüş olan bütün baharatları (garam masala hariç) tuz, sarımsak, zencefil ve doğranmış olan acı biberlerle karıştırın. Elde edilen karışımla eti iyice ovun ve eti dinlenmeye bırakın.

Patlıcanı, yaklaşık bir tatlı kaşığı tuzla tuzlayın. Yağı, büyük bir tencerenin içinde kızdırın. Tohumlarla öğütülmemiş olan baharatları yağa atıp kokuları mutfağı doldurana ve hardal tohumları yağın içinde zıplamaya başlayana kadar karıştırın. Soğanları da ekledikten sonra ocağın ateşini kısabilirsiniz.

Soğanlar pembeleşince, patlıcanı sudan geçirip tencereye alın, renkleri değişene kadar pişiririn.

Üzeri baharatlarla kaplı olan eti tencereye ekleyip baharatlar tencerenin dibine yapışmayana dek karıştırın. Etin rengi koyulaşınca 1 bardak su ekleyip doğranmış olduğunuz domatesleri tencereye atın. Su kaynayınca 15 dakika daha pişirmeye devam edin.

Fırınıınızı veya buharlı tencerenizi ısıtın. (Buharlı tencere kullanımını daha önceki sayfalarda bulabilirsiniz.)

Fırın kullanıyorsanız: 2 saat boyunca 150 derecede pişirin. Fırını kapattıktan sonra soğuması için bekleyin. Gece, buzdolabına koyabilirsiniz.

Buharlı tencere kullanıyorsanız: Yemeğinizin sıcak ve sulu olmasına ve tencerenin içindeki suyun aynı seviyede kalmasına dikkat edin. (Dolu olmayan bir tencerede yemek güzel pişmeyecektir.) 25 cmlik demir döküm tencerelerden kullanabilirsiniz. Tencerenizi, buharın içinde 4 saat veya gece boyunca bırakabilirsiniz. Ardından tekrar ısıtıp buharlı tencereye yerleştirin. Bu işlemi, vaktiniz varsa, her 4 saatte bir tekrar edebilirsiniz.

Ertesi gün, yemeği yemeden 1 saat kadar önce:

Doğranmış olan patatesleri bol tuzlu suda yumuşayana kadar haşlayın (15-20 dakika kadar). Suyunu süzüp baharat karışımı ile beraber ete ekleyin. Tencereyi, kapaksız bir şekilde fırına sürün, 190 derecede, 50 dakika boyunca ya da üzeri kabuk bağlayana dek pişirin.

Buharlı tencere kullanımında daha fazla su konulması gerektiğinden bu işlem biraz daha fazla vakit alabilir. Yemeği fırına koyarken genişçe bir kabın içine alırsanız daha kısa süre içinde pişecektir.

Fırından çıkarınca tadına bakın, belki bir tutam tuz veya biber ekleyebilirsiniz. Üzerini taze kişnişle süsleyip hint pirinci, samballar ve papadom eşliğinde servis edebilirsiniz.

S a m b a l l a r

Salatalıklı Sambal

- ½ bardak yoğurt
- ½ TK tuz
- 1 YK doğranmış taze nane
- 1 adet minik küpler halinde doğranmış salatalık
- ½ ince ince doğranmış kırmızı soğan
- 3 YK doğranmış taze kişniş
- 1 YK sirke
- Bütün malzemeleri karıştırın.

Domatesli Sambal

- 2-3 adet doğranmış domates
- 2 YK limon ya da misket limonu suyu
- ½ TK acı biber
- ½ TK tuz
- 1 TK şeker

1 TK kavrulmuş kimyon tohumu
1 dal doğranmış yeşil soğan
Bütün malzemeleri karıştırın.

Reghard'ın Bobotie'si

½ bardak üzüm ya da kuru üzüm
1 YK öğütülmüş kişniş
4 TK öğütülmüş zerdeçal
1 TK öğütülmüş karabiber
1 ½ TK öğütülmüş kimyon
½ TK toz tarçın
¼ TK öğütülmüş zencefil
¼ TK öğütülmüş rezene tohumu
¼ TK öğütülmüş çemen tohumu
¼ TK öğütülmüş kara hardal tohumu
¼ TK amavut biberi
1 ½ TK tuz

Bir tutam muskat

Bir tutam öğütülmüş karanfil

¼ bardak tereyağı

2 adet ince ince doğranmış soğan

Bir diş ezilmiş sarımsak

1 TK taze zencefil

Yarım kilo kıyma (kuzu, devekuşu veya herhangi bir av eti)

1 bardak rendelenmiş havuç

1 dilim ekmek; 3 YK süte batırılıp çatal yardımıyla ezilecek

¼ bardak kırılmış badem

¼ bardak kayısı reçeli- ev yapımı olursa daha iyi olur (kitapta daha önce verilen tarifi kullanabilirsiniz)

3 YK limon suyu (veya 2 YK şarap sirkesi)

1 adet yumurta

Kreması için;

3 adet yumurta

1 bardak süt

1 bardak krema veya ekşi krema

½ TK tuz

½ TK sirke

Yarım limon kabuğu rendesi

6 limon yaprağı (limon yaprağı bulamazsanız defneyaprağı da kullanabilirsiniz)

Üzümleri sıcak suya basıp bekletin.

Öğütülmüş baharatları küçük bir kase nin içine koyup hepsini karıştırın.

Tereyağını geniş bir tavanın içinde kızartıp soğanları pembeleşinceye kadar kavurun. Sarımsağı, taze zencefili ve diğer baharatları da ekleyip 1-2 dakika boyunca pişirin.

Kıymayı ekledikten sonra topak kalmaması için iyice karıştırın. Rende lenmiş havucu da ekleyince tavayı ocaktan alabilirsiniz.

Kalan malzemelerin hepsini, suyunu süzdüğünüz üzümler de dahil olmak üzere, içine atın, en son olarak da yumurtayı ekleyin. Baharatının kıvamında olup olmadığını anlamak için tadına bakın, karışımı dörtgen bir fırın tepsisine yayın.

Sosunu hazırlamak için, yumurtaları çırpın ve sütü, kremayı, tuzu, sirkeyi ve limon kabuklarını ekleyip iyice çırpın. Karışımı etin üzerine yayın.

Limon yapraklarını yalnızca uçları görünecek şekilde yemeğin içine batırın.

200 derece sıcaklıkta 20-25 dakika kadar pişirin.

Bobotie bütün yemeklerle uyum sağlasa da geleneksel olarak sarı pilav (zerdeçal, üzüm ve tarçınlı bir pilavdır, piştikten sonra bal ve tereyağı eklenir), hint turşusu, muz dilimleri, domates ve soğan salatası ile servis edilir.

İpuçları

• Ev yapımı reçel kullanamayacaksanız iki adet kayısı çekirdeğini ezerek yemeğe bademsi tadı katabilirsiniz. Çekirdeğin kabuğunu çekiçle veya tuğla yardımıyla kırarak içindeki öze ulaşabilirsiniz. Ayrıca, marketlerden de satın alabilirsiniz.

• Eğer yemeği önceden hazırlayacaksanız sosunu, yemeği pişirmeden hemen önce hazırlayınız.

• Acı seviyorsanız ekstra arnavut biberi ekleyebilirsiniz ancak acıyı alması için muzlarla beraber yoğurt da servis edebilirsiniz.

Tamatiebredie

- 1 kilo domates, kabukları soyulup doğranacak
- 5 YK ayçiçek yağı
- 1 kilo koyun gerdanı (kuzu da kullanılabilir)
- Etin üzerini kaplamak için yaklaşık yarım bardak un
- 2 adet doğranmış orta boy soğan
- 2 YK tereyağı
- 5 adet karanfil
- 6 adet yenibahar tohumu
- 10 adet öğütülmemiş biber tanesi
- 1 adet çubuk tarçın
- 1 TK kişniş tohumu
- 4 TK öğütülmüş kişniş
- 1 TK kimyon
- ½ TK pul biber
- Bir tutam muskat
- Bir tutam hindistan cevizi kabuğu – mace
- 2-3 diş doğranmış sarımsak

2 TK taze zencefil

¼ bardak domates salçası

2 TK tuz

2 TK şeker

4 adet orta boy patates, soyulup küp küp doğranacak

1-2 YK sirke

Domateslerin iki tarafını da kesin. Birkaç dakikalığına kaynar suyun içine atıp soğuk suya koyun. Bu işlem kabuklarının kolayca soyulmasını sağlayacaktır. Kabuklarını soyup doğrayın.

Yağı, fırında kullanılabilen bir tencerede kızdırın. Eti una bulayıp kızgın yağa koyun, tek seferde birkaç parça eti kızartıp unu yakmamaya dikkat edin. Et kızarınca tencereden alın.

Aynı tencerenin içinde soğanı tereyağında birkaç dakika kavurun. Bütün baharatları ekleyip soğan pembeleşinceye kadar pişirmeye devam edin. Öğütülmüş olan baharatları, sarımsağı, zencefili de ekleyip bir dakika daha kızartın. Eti tekrar tencereye alıp domatesleri, salçayı tuzu ve şekeri ilave edin. İyice kaynatın.

Buharlı tencerenizi veya fırınıınızı hazır hale getirin. (Buharlı tencere kullanım talimatlarınızı okuyabilirsiniz.)

Kalan süreci iki şekilde tamamlayabilirsiniz: 1. Tencereyi, her dört saatte bir yeniden ısıtarak buharda pişirebilirsiniz. 2. Önceden ısıtılmış 120 derece fırında dört saat boyunca pişirebilirsiniz. Dördüncü saatin sonunda fırından çıkarıp dinlendirebilirsiniz.

Doğramış olduğunuz patatesleri tuzlu suda yumuşayana kadar haşlayın (15-20 dakika).

Yemeği servis etmeden yaklaşık bir saat önce, haşlanmış patatesleri ete ekleyin, tencerenin kapağı açık bir şekilde 180 derece fırına koyun veya sosu koyulaşana kadar ocağın üzerinde kaynatın. Eğer fırını tercih ederseniz etin tencerenin dibine yapışmamasına dikkat edin. Etin bu aşamaya gelene kadar lokum gibi olması lazım. Servis etmeden hemen önce damak tadınıza göre sirkesini ekleyin. Tadına bakıp eksiği olup olmadığını kontrol edin. Muhtemelen bir tutam tuz ile taze öğütülmüş kara biber gerekecektir.

Pilav ve taze fasulye ile servis edebilirsiniz.

İpucu

• Kızartma ve pişirme işlemi için ben genelde ayçiçek yağı kullanıyorum ancak siz baskın bir tadı olmayan herhangi bir yağı kullanabilirsiniz.

Vetkoek İçin Kıyma

Vetkoek ile beraber yenmesi için yapılan körili kıyma tarifi bu. *Vetkoek* tarifini ise daha sonra vereceğim.

3 YK tereyağı

Yarım kilo dana kıyması

1 adet orta boy doğranmış soğan

½ TK zerdeçal

1 TK kişniş

1 TK beyaz toz biber

4 adet karanfil

1 adet defneyaprağı

2 adet iri domates, kabukları soyulup doğranacak

1 ½ TK tuz

2 bardak su

¼ bardak yeşil domates turşusu (ya da mayhoş bir tadı olan herhangi bir turşu)

Orta derece ateşte tereyağını eritin. Kıymayı ekleyip iyice ezin. Yapışmasını engellemek için karıştırarak pişirin.

Kıymanın rengi değişince doğranmış olan soğanları ekleyip pembeleşene dek pişirin.

Ateşi biraz kısıp baharatları ekleyin. Kıyma ve soğanlarla beraber birkaç dakika pişirdikten sonra kalan malzemeleri ekleyin.

Karışımı yarım saat boyunca ya da kıvamı ve lezzeti gelene kadar pişirmeye devam edin.

Biraz daha tuz ya da limon suyu gerekip gerekmediğini anlamak için tadına bakın.

İpuçları

• Kıymanın pişirilmesi başlangıçta biraz vakit alsa da buna değecektir, emin olun. Yemeğe özel bir tat ve zenginlik veren kıymanın iyi pişmiş olmasıdır.

• *Vetkoek*'i ortasından kesin (tarifini ileriki sayfalarda göreceksiniz) üzerine parçalamamak için bıçağın ucunu kullanın. Böylelikle, *vetkoek*'in içine bu leziz kıymayı koyduğunuzda yemeniz daha kolay olacaktır. Kıymayı koyduktan sonra içine biraz daha turşu ekleyebilirsiniz.

Tatlılar

Kayısı Reçeli

1 kilo tam olgunlaşmamış sert kayısı

1 kilo şeker

1 adet limonun suyu (tercihe bağlı, kayısılar olgun ise)

10 adet kayısı çekirdeği (kabukları kınılınca ulaşılan çekirdek)

Kayısıyı ikiye ayırıp tartmadan evvel çekirdeklerini çıkarın. Kayısıyla birebir aynı oranda şekeri ölçüp üzerine ekleyin. Bir gece bekletin.

Şekerli kayısıyı genişçe bir kaba alın. Limon suyu ile (kayısılarınız olgunlaşmış ise) kayısı çekirdeklerini ekleyin. Tencereyi kısık ateşteki ocağa alıp şeker tamamen eriyene kadar karıştırın. Kaynamasını bekleyin.

Tencerenin kenarlarında kalmış olabilecek şekerlerin erimesi için tencerenin kapağını 3 dakika kadar kapatın, kapağı açıp reçel kıvama gelene dek kaynatmaya devam edin (20-25 dakika). Tencerenin dibine yapışmaması için arada bir karıştırın, çok sık karıştırırsanız şekeri donup kalır.

Reçelin kıvamına geldiğini anlamak için soğuk bir yüzeyin üzerine bir damla damlatın. Kıvamının koyu ve yapışkan olması ve akmaması gerekir. Soğuk yüzeyi hareket ettirdiğiniz zaman reçelin akmaması, hafifçe salınmasıdır önemli olan. Birkaç kez reçel yaptıktan sonra kıvamına gelip gelmediğini kaşıktan süzülme şekline bakarak anlayabilirsiniz.

Reçeli, temiz kavanozların içine doldurun, her bir kavanozun içine birkaç adet kayısı çekirdeği koymayı ihmal etmeyin. Reçel ılıklaşınca kavanozların kapaklarını eritilmiş mumla kaplayıp hava almayacak şekilde kapatın. Mum kullanmak zorunda değilsiniz ama bu işlem reçelin seneler boyu bozulmadan kalmasını sağlayacaktır.

İpuçları

- Kayısı çekirdekleri, reçele hoş, bademsi bir tat verir. Çekirdeğin kabuğunu çekiçe veya tuğla yardımıyla kırarak içindeki öze ulaşabilirsiniz. Ayrıca, marketlerden de satın alabilirsiniz. Çekirdeklerin, reçele bademsi bir tat katması 1-2 ayı bulacak ve zaman geçtikçe daha hoş bir aroma katacaktır.

- Daha güzel bir tat için olgunlaşmamış meyve kullanın. İçinde hem daha çok pektin bulunur hem de tadını daha uzun bir süre korur. Meyveleriniz biraz olgunlaşmışsa limon suyu kullanın (içinde pektin bulunur).

- Kavanozları sterilize etmek için sıcak köpüklü suda yıkadıktan sonra ısınması için fırına koyup 100 derecede 20 dakika bekletin. Reçeli, hem kendisi hem de kavanozlar sıcakken kavanozlara doldurun.

Tannie Kuruman'ın Melkerti

Hamuru için;

1 ¼ bardak un

1/3 bardak pudra şekeri

¼ TK tuz

½ bardak tereyağı (125 gr), küçük parçalar haline getirilip yumuşaması
beklenecek

2 yumurta sarısı

Un, pudra şekeri ve tuzu karıştırın.

Tereyağı ile yumurtanın sarısını ekleyip harmanlayın. Tereyağı iyice eriyene kadar elinizle, nazikçe yoğurun. Elde ettiğiniz hamuru streç filme sarıp 30 dakika buzdolabında dinlenmeye bırakın.

Hamuru, altı unlanmış bir zeminin üzerinde açıp iyice yağlanmış olan fırın kabına yerleştirin.

Çatal yardımıyla hamurun üzerinde birkaç delik açın.

200 derece ısıda 15-20 dakika kadar pişirin.

Kreması için;

A grubu malzemeler:

2 bardak süt

1 YK tereyağı

Bir tutam tuz

2/3 bardak şeker

B grubu malzemeler:

1 bardak süt

2 YK un

¼ bardak mısır nişastası

C grubu malzemeler:

2 yumurta

1 TK vanilya esansı

Üzeri için;

Tarçın ve şeker karışımı

A grubundaki malzemeleri (2 bardak süt, tereyağı, tuz ve şeker) tencereye alıp şeker eriyene kadar kısık ateşte karıştırın.

B grubundaki malzemeleri (1 bardak süt, un ve nişasta) bir kasenin içinde karıştırıp A grubundaki malzemeleri bu kasenin içine ekleyin. İyice karıştırdıktan sonra hepsini tekrar tencereye alın.

Bu karışımı, yaklaşık 5 dakika boyunca sürekli karıştırarak kıvamı koyulaşıp un tadı gidene kadar pişirin.

C grubundaki malzemeleri (yumurta ve vanilya) bir kasenin içinde karıştırın. Pişirdiğiniz karışımı bu kasenin içine yavaş yavaş çırparak dökün. Kaseenin içindekileri tekrar tencereye alıp kıvamı koyulaşana kadar kısık ateşte pişirin (2-3 dakika).

Elde ettiğiniz bu kremayı, pişirmiş olduğunuz hamurun içine doldurup soğumaya bırakın. Servis etmeden önce üzerini şeker ve tarçınla kaplayın.

İpuçları

- Şeker-tarçın karışımını elde etmek için aynı miktarlardaki tarçın ve esmer şekeri karıştırın.
- Sütli turtanızın üzerini yalnızca tarçınla da süsleyebilirsiniz.

Mangolu Sorbet

2 adet olgunlaşmış tatlı mango, soyulup doğranacak
Yoğurt veya limon suyu (tercihe bağlı)

Doğranmış olan mangoları en az 3 saat ya da yeterince sertleşene kadar dondurun, tamamen buz sertliğinde olmamasına dikkat edin.

Buzluktan çıkardığınız mangoları blenderdan geçirdikten sonra tekrar buzluğa atın.

Servis etmeden önce bir yemek kaşığı dolusu yoğurt veya limon suyu ekleyebilirsiniz.

İpuçları

• Bu tarif, mangoların çok lezzetli olduğu durumda geçerlidir. Mangolarınız çok tatlı değilse dondurmadan önce krema veya yoğurt ekleyebilirsiniz veya üzerine hafifçe bal gezdirebilirsiniz.

• Eğer mangolar ilk aşamada buzluktan tamamen donmuş bir halde çıktıysa blenderdan geçirmeden önce birkaç dakika bekleyiniz.

Yayı Kaltı Sütü Çikolatalı Enfes Kek

Keki için;

¼ bardak su

220 gram tereyağı

½ bardak (60 gr) kakao

1 ¾ bardak esmer şeker

2 adet yumurta

1 ¾ bardak yayıkaltı sütü

1 TK vanilya esansı

2 bardak (240 gr) un

1 TK karbonat

1 TK kabartma tozu

½ TK tuz

Fırını 180 derecede önceden ısıtın. Kek kalıbının altına yağlı kağıt serin kabın kenarlarını iyice yağlayın.

Öncelikle, tencereye suyu dökün ve üzerine tereyağı ile kakaoyu ekleyin. Bu karışımı ısıtın, kaynama noktasına gelmeyecek.

Şekerle yumurtayı çırpın üzerine süt ile vanilyayı ekleyin. Kakaolu karışımı da ekleyip iyice karıştırın.

Unu, karbonatı, kabartma tozunu ve tuzu elekten geçirerek karışıma ekleyin. Hepsini güzelce karıştırın. Bu karışımı da kakaolu karışımınıza ekleyip iyice karıştırın.

Elde edilen karışımı kek kalıbına döküp 50-55 dakika boyunca pişirin. Kalıbın içinde soğumaya bırakın.

Üzeri için;

1 ½ bardak (200gr) pudra şekeri, elekten geçirilecek

½ bardak (125gr) tereyağı

¼ bardak (40gr) kakao, elekten geçirilecek

¼ bardak yayıkaltı sütü

¼ TK tuz

½ TK vanilya esansı

1 YK rom

Rom dışında bütün malzemeleri tencereye alıp orta ateşte sürekli karıştırarak hiç tortu kalmayacak şekilde pişirin. Kaynayınca ocaktan alın. Romu üzerine ekleyin.

Soğumaya bırakın. Hem kek hem de sos soğumadan sosu kekin üzerine dökmeyin.

İpuçları

• Sosunu, keki fırından çıkarmadan hazırlayın ki tamamen soğuması için vakit kalsın.

• Sosun ılık hali, dondurmalarınızın üzerine koymak için lezzetli bir çikolatalı sos olarak da kullanılabilir.

• Romunuz yoksa brendi de kullanabilirsiniz fakat rom ile çikolata bir arada inanılmaz bir lezzet oluyor.

Tamircinin Çikolatalı Mousse Keki

240 gram bitter çikolata

½ bardak (125gr) tereyağı

1 TK vanilya esansı

4 adet yumurta

¼ bardak rafine toz şeker

Bir tutam tuz

1 adet portakalın kabuğu, rendelenmiş

Çikolatayı, tereyağını ve vanilyayı benmari usulü eritin. Ben malzemeleri küçük bir kaseye koyup altına da kaynar su dolu başka bir kase koyarak ger-
çekleştiriyorum bu işlemi (ateşin üzerinde olmayacak).

Yumurta, şeker ve tuzu köpük köpük olanakadar yüksek devirde çırpın. Mikserle ortalama 5 dakikanızı alacaktır bu işlem. Önemli bir nokta olduğun-
dan aceleyle getirmemenizi tavsiye ederim. Karışım, normal halinden beş kat
daha yoğun ve köpüklü bir hal alacaktır.

Portakal kabuklarını da ekledikten sonra bütün karışımı eritilmiş çikola-
tanın üzerine dökün.

Elde edilen karışımı yağlanmış olan kelepçeli kek kalıbına döktük-
ten sonra 160 derece ısıda 35-45 dakika ya da kekin üzeri çatlayana dek
pişirin.

Süre dolduktan sonra keki fırının içinde soğumaya bırakın, soğuduktan
sonra fırından çıkartıp üzerini kremşanti ve böğürtlen veya kremşanti ve fındıkla kaplayın.

İpuçları

• Bu tarifte kullanılan bitter çikolata %35-40 oranda kakao içerir. %45ten
fazla kakao içeren çikolataları kullanmamanızı öneririm çünkü aksi takdirde
kekiniz fazla kuru, keskin ve yoğun olacaktır.

• Keki üzeri biraz fazla düz görünüyor olabilir ancak bu, ortasını krem-
şanti, böğürtlen veya fındık hatta nektari ile süslemeniz içindir.

Ballı Karamelli Yılan Kek

Hamuru için;

½ bardak süt

2 YK (30gr) şeker

1 YK (20gr) bal

1 TK kuru maya

2 adet kakule

2 bardak (240gr) un

¾ TK tuz

Bir tutam muskat

1 adet çırpılmış yumurta

7 YK (100gr) yumuşamış tereyağı

Ballı Karamelli Sosu için;

3 TK (45gr) yumuşamış tereyağı

2/3 (75gr) bardak pudra şekeri

1 adet yumurtanın beyazı

2 YK (40gr) bal

30 gram kadar doğranmış badem

Süt, şeker ve balı tencereye alıp kısık ateşte pişirmeye başlayın. Hafif ılındıktan sonra altını kapatın, çok sıcak olursa mayanın bozulmasına neden olur. Mayayı ekleyip soğumaya bırakın.

Kakulenin kabuklarını havanda kırın. Kabukları ayırıp çekirdeklerini şeker de ekleyerek iyice dövün.

Un ile tuzu elekten geçirdikten sonra üzerine muskat ve kakuleyi ekleyin.

Mayalı sütle çırpılmış olan yumurtaları da ekleyip birkaç dakika boyunca karıştırın. Yumuşamış olan tereyağını da ekledikten sonra hamuru yaklaşık 10 dakika boyunca iyice yumuşayana kadar yoğurun.

Hamuru, yağlanmış olan bir kaba aldıktan sonra üzerini bezle örtüp sıcak bir yerde kabarması için ortalama bir buçuk saat ya da 2 kat kabarana kadar dinlenmeye bırakın.

Bu esnada, sosu için bütün malzemeleri bir kaba koyup iyice karıştırın.

Yayvan bir tepsiye yağlı kağıt serin. Hamuru, un serpilmiş olan bir yüzeye alıp açın. Açmış olduğunuz hamuru şeritler halinde kesip uzun sosisler gibi rulo şekline getirin. Ellerinize yapışmaya başlarsa birkaç dakika dinlenmeye bırakabilirsiniz. Hamurdan sosisleriniz ortalama 70 cm uzunluğa ya da 2-3 cm genişliğe eriştiğinde tepsinin üzerinde gevşekçe spiral şekline getirin. Kıvrımların birbirine değmemesine dikkat edin, yılanın yalnızca kuyruk kısmını alta doğru sıkıştırabilirsiniz.

Hazırlamış olduğunuz sosu kekin üzerine eşit miktarda gezdirip kabarması için 20-25 dakika kadar bırakın.

Keki, 190 derece ısıda 30-35 dakika ya da altınımsı bir renk alana kadar pişirin.

İpuçları

• Bu kek, en çok pişirildiği gün lezzetlidir ancak fırında tekrar ısıtılarak ilk günkü lezzetine kavuşabilir.

K o e k s i s t e r

Şerbeti için;

1 kilo şeker

2 ½ bardak su

½ TK zencefil

2 adet çubuk tarçın

3 YK limon suyu

½ TK krem tartar

Hamuru için;

4 ½ (560gr) bardak un

1 TK tuz

4 TK kabartma tozu

½ bardak (125gr) tereyağı

2 adet çırpılmış yumurta

1 bardak kadar süt

2 litre kadar ayçiçek yağı, kızartma için kullanılacak

Öncelikle şerbeti hazırlayarak başlayabilirsiniz; şeker, su, zencefil ve tarçını tencerede karıştırın. Orta ateşte şeker eriyene kadar iyice karıştırarak pişirin. Kaynadıktan sonra şerbet kıvamına gelmesi için 5 dakika daha pişirmeye devam edin. Ateşten alıp limon suyu ile krem tartarı üzerine ekleyin.

Şerbet ılındığında buzdolabına veya buzuğa yerleştirin.

Hamuru hazırlamak için öncelikle un, tuz ve kabartma tozunu elekten geçirin. Bu karışıma tereyağını iyice yedirin. Yumurtaları ve şekil verebilecek kıvama gelene kadar sütü ekleyin. En az 10 dakika boyunca pürüzsüz ve elastik bir kıvam alana dek yoğurun.

Hamuru, yağlanmış bir kaba alıp üzerini bezle örttükten sonra 3 saat dinlenmeye bırakın.

Hamuru, yağlanmış bir yüzeye alın. 6 eşit parçaya böldükten sonra bu parçaları sosis şekline getirin. Hamuru parçalamadan, bu parçaları olabildiğince rulo şekline getirmeye çalışın. Birini bitirdikten sonra dinlenmeye bırakıp bir sonraki parçaya aynı işlemi uygulayın. 6 parçayı da rulo haline getirdikten sonra hepsi yaklaşık 100 cm olana dek bu işlemi yapmaya devam edin. Tamamlandıktan sonra sosis şeklindeki hamurlarınızı 10 dakika dinlenmeye bırakın.

Rulo haline gelmiş olan üçer şeritle toplamda 2 örgü oluşturun. Bu işlemi gerçekleştirmenin en basit yolu, ortadaki şeritten başlayıp önce bir taraftakini daha sonra da diğer taraftakini almaktır. Örgünüzün sağlam olup olmadığını kontrol ettikten sonra 10-15 dakika daha dinlenmeye bırakın.

Örgüleri kesmeye başlayabilirsiniz- her bir örgüden en az 12 *koeksister* çıkacak şekilde kesebilirsiniz.

Kızgın yağda tek seferde dört adet *koeksister* pişirebilirsiniz, kızıl-kahverengi bir renge ulaştıklarında arkalarını çevirin (bir yüzünü 2-3 dakika pişecek şekilde ayarlayabilirsiniz). Renkleri daha da koyulaşınca soğuk şerbetin içine atmadan evvel kağıt havlu veya boş yumurta kaplarının üzerine koyarak yağın çekebilirsiniz. Bir sonraki grubu yağdan çıkarmaya hazır olana kadar şerbetin içinde bırakabilirsiniz. Hepsini tamamlayana kadar bu işlemleri uygulayın.

İpuçları

• Bu tatlı son derece lezzetli olduğundan çekilen zahmete kesinlikle değer. Soğuyunca servis edebilirsiniz. Ayrıca buzdolabında ilk günkü tazeliğini birkaç gün boyunca koruyacaktır (gerçi muhtemelen hemen yiyip bitireceksiniz). Dondurularak da tüketilebilir.

Müslili Yayıkaltı Sütlü Peksimet

- 1 kilo un
- ¼ bardak (40gr) kabartma tozu
- 4 TK tuz
- 1 ½ bardak (200gr) kavrulmuş müslü
- 1 bardaktan 1 parmak az üzüm
- 1 bardak (75gr) doğranmış kurutulmuş elma
- 1 ¼ bardak (175gr) ayçekirdeği
- ½ bardak (40gr) kurutulmuş hindistan cevizi
- ¼ bardak (35gr) keten tohumu
- ¼ bardak (35gr) susam
- ¼ bardak (30gr) kabak çekirdeği
- 2 bardak (400gr) esmer şeker
- 3 adet büyük boy yumurta
- 2 bardak yayıkaltı sütü
- 2 bardak eritilmiş tereyağı

Fırını önceden 180 derecede ısıtın, 4 adet ekmek tavaını veya bir büyük boy fırın tepsisini yağlayın.

Kuru malzemelerin hepsini karıştırın.

Yumurtaları çırpıp süt ve yağ ile karıştırın. Bu karışımı, kuru malzemelerin üzerine döküp hepsini harmanlayın.

Karışımından birer kaşık alarak (ortalama 2.5 cm kalınlığında olacak) tepsiye koyun ve 45 dakika pişirin.

Fırının içinde hafifçe ılımaya bırakın sonra çıkarıp tamamen soğuyana kadar bekleyin.

Boyutunu kendi sevdiğiniz ölçüde olacak şekilde keserek ayarlayın.

Varsa gece boyunca ısıtma çekmecesinde bırakın veya sert ve kuru bir hal alana kadar fırında orta ısıda 4-6 saat boyunca bekletin. Hava almayan bir kabın içinde muhafaza edin.

Bisküvileri yaptığınız gibi peksimeti de kahvenize batırıp yumuşacık ve lezzetli bir şekilde yiyebilirsiniz.

İpuçları

- Kurutulmuş elmaları kesmek için makas kullanabilirsiniz- çok daha pratik.
- Kuru malzemelerin toplam miktan değişmediği sürece kurutulmuş yabancı mersini veya sevdiğiniz kuruyemişleri, kurutulmuş meyveleri de ekleyebilirsiniz.

E k m e k l e r

K a r o o K ö y E k m e ğ i

4 ½ bardak (600gr) kepekli un

3 TK tuz

2 TK (10gr) kuru maya

- 1 bardak (80gr) yulaf
- ½ bardak (80gr) ayçekirdeği
- ¼ bardak (80gr) pekmez
- 1 YK yağ
- 2 ½ bardak ılık su
- 1 bardak (55gr) All Bran gevreği

Ekmek tepsisini yağlayın.

Unu eleyin (elekte kalan buğday kepeklerini kaba ekleyebilirsiniz), tuz, maya, yulaf ve ayçekirdekleri ile karıştırın.

Pekmezi, yağı ve suyu da ekleyip hepsini karıştırın. All Bran gevreğini de ekleyip iyice karıştırın. Elde edilen hamuru tepsiye alıp kabarması için 30 dakika boyunca sıcak bir yerde bekletin.

Hamurun üzerine ayçekirdeği serpip önceden ısıtılmış fırında 220 derece ısıda 40-45 dakika pişirin.

Dilimlemeden önce, tepsiden çıkarıp tel rafın üzerinde soğumaya bırakın.

İpuçları

• Ekmek bir hafta kadar taze kalır. Tereyağı ve kayısı reçeli veya kalın dilimlenmiş peynirle yiyebilirsiniz.

Vetkoek

- 5 ¾ (600gr) bardak un
- 3 TK kuru maya
- 2 YK şeker
- 3 TK tuz
- 2 YK yağ
- 2 bardak (200ml) sıcak su
- 2 bardak (200ml) süt

Kızartma için yaklaşık 2 litre yağ kullanılacaktır.

Unu eleyip maya, şeker ve tuz ile karıştırın.

Yağ, sıcak su ve sütü karıştırıp unun içine yavaş yavaş ekleyin. Yoğurula-
bilir bir kıvama gelmesi lazım. Hamuru, un serpiştirilmiş bir yüzeyin üzerinde
pürüzsüz ve elastik bir kıvam alana dek yoğurun (8-10 dakika kadar). Büyük-
çe bir kaseyi yağlayıp hamuru içine yerleştirin, üzerini bezle örtüp yaklaşık 2
saat ya da boyutu 2 katına çıkana dek kabarması için dinlendirin.

İçindeki havayı boşaltmak için hamuru nazıkçe yoğurun ve 10 parçaya
ayırın (her biri yaklaşık 100 gr olacak şekilde). Yuvarlak yapıp avucunuzu kul-
lanarak düzleştirin. Bu parçaları da yağlayıp 20-30 dakika kadar kabarmaya
bırakın.

Bu esnada, genişçe bir tencerede yağı kızdırın. *Vetkoek*'leri kızgın yağın
içinde tek seferde üç tane olacak şekilde kızartın, bir tarafı kızıl-kahve bir renk
aldığı zaman (4-6 dakika alacaktır bu işlem) diğer tarafını çevirin.

Kağıt havlu veya boş yumurta kaplarının üzerinde yağını çekmeye bira-
kın.

Vetkoek'le beraber kıyma (tarifine bakabilirsiniz) veya tereyağı, peynir ya
da ev yapımı kayısı reçeli ikram edebilirsiniz.

Yazmak son derece yalnız bir eylemdir ancak teşekkür metnimi yazarken sahip olduğum destekçi ordusunun farkına varınca şaşıp kaldım. Size canı gönülden teşekkür ediyorum. Teşekkür etmek istediğim kişilerin bazıları:

Peter van Straten, Bosky Andrew ve Joan van Gogh ilk taslaklarım hakkında güzel geribildirimlerde bulundular. Miriam Wheeldon ve Nicolene Botha müzik konusunda bana tavsiyeler verdiler. Anel Hamersma ilk Afrikaanca dili ve kültürü düzeltmesini gerçekleştirdi. Christian Vlotman ve P.J. Andrew gençlik kültürüyle ilgili sorularımı yanıtladı. Vilia Reynolds, beni Ladismith hakkında bilgilendirdi. Andrew Brown hukuki, yazınsal ve polis meseleleriyle ilgili bilgi verme konusunda hayli cömert davrandı. Ladismith polisleri, belli başlı prosedürler konusunda beni nezaketle eğitti.

Carole Buggé (New York Yazarları Workshop çalışmasından) bana hem umut verdi hem de kitabın ilk düzeltmesini yaptı. Christopher Hope, derinlemesine bir geribildirimde bulundu.

Sisi Nono Silimela, *Tannie Maria*'nın 'doğru olanı yap' felsefesinin yaratıcısı. Bana ismini de ödünç veren Ditto *Tannie Maria* van der Berg son derece zeki bir aşçı ve kızı Crecilda ile beraber sövgü sözcüklerinden etler konusuna kadar pek çok hususta tavsiyelerde bulundu. Danie Vorster ikinci hususta bilgi verdi. Ronel Gouws, Hanneke Verschoor, Chris Erasmus, Pieter Jolly ve Carl Wicht Afrikaanca, edebiyat, Buşman, kırılan uzuvlarla ilgili bilgiler verdiler. Vlok ve Schutte-Vlok'a *Klein Karoo'nun Bitkileri* (Umduus, 2010) isimli kitapları için müteşekkirim.

Editörüm Isobel Dixon hakkında methiyeler düzmeye kalkışsam yağcı gibi görünürüm sanırım bu yüzden onun mucizeler kadını ve tanrıça olduğunu söyleyerek bu işi dozunda bırakıyorum. Louise Brice bir melek, Melis Dagoglu benim için dağları yerinden oynattı, Blake Friedmann Yaynevindeki

kişilere (bana ismini ödünç veren) Hattie Grunewald ve Tom Witcomb da dahil olmak üzere teşekkürü bir borç bilirim.

Fourie Botha, Beth Lindop, Maire Fisher (Umuzi, Güney Afrika); Louisa Joyner, Jamie Byng, Lorraine Mc-Cann (Canongate, UK); Dan Halpern, Megan Lynch, Bridget Read, Victoria Mathews (Ecco, HarperCollins US); Iris Tupholme (HarperCollins Canada); Mandy Brett and Michael Heyward (Text, Avustralya) gibi muhteşem yayıncılardan, editörlerden ve redaktörlerden hem coşku hem de imtinalı düzenlemeler aldığım için çok mutluyum. Birçok aşçının çorbaya tuzunu kattığı harikulade işbirlikli bir deneyim oldu bu (tatlı Louisa'nın uzman mutfak yönetimi sayesinde).

Dünya çapındaki tüm yayıncılarıma minnettarım. Aralarından bazıları'nın yazmış olduğu o güzelim mektuplar için de çok teşekkür ederim. Sizden gelen mektupları aşk mektuplarımda saklıyorum, kötü bir gün geçirdiğimde de ilaç niyetine onları okuyorum.

Eşsiz adam, Bowen Boshier'a teşekkür ediyorum her konuda bana destek olduğu ve nasıl görmem ve nasıl olmam gerektiğini bana öğrettiği için.

Sizlerden aldığım destek ve sevgi Karoo'da her gün içtiğim taze kaynak suyu gibi geldi bana.

İsmi zikredeceğim ilham aldığım şu edebi kişiliklere de müteşekkirim: Suç Kraliçesi Agatha Christie, o keyifli gizem dolu hikayeleri sevmemi sağladığı için; usta hikayeci Herman Charles Bosman, hikayeye eklediğiniz olayların tıpkı ekledikleriniz kadar önemli olduğunu öğrettiği için; ve büyüleyici Alexander McCall, Güney Afrikalı yavaş, ağır kanlı bir kadın dedektifin Kuzey Amerika'nın hızlı, işin kurdu olmuş özel dedektiflerinin çoğunu geride bırakabileceğini gösterdiği için.

Jessie'nin cep telefonunda duyulan müzikler için ismini vereceğim muazzam müzisyenlere teşekkür ediyorum: "Girl on Fire" Alicia Keys; "My Black President" Brenda Fassie; "Light My Fire" The Doors; "I'm Your Man" ve "By the Rivers Dark" Leonard Cohen.

Dirk ve Anna tarafından söylenen Afrikaan halk şarkısı "n Liedjie van Verlang" nin orijinali Alman halk şarkısı "Ich Weiss Nicht Was Mir Fehlet" tir.

Afrika Dili ve Kültürü Derneği ve Protea Boekhuis'e bu şarkının Afrikaanca versiyonunu kullanmama izin verdikleri için çok teşekkür ediyorum.

Kitabın tariflerle ilgili bölümlerini kusursuz kılma yardımcı olan şeflere ve aşçılara minnettarım.

Nikki Langer taslak aşamasındayken kitabımın tamamını okuyup yiyecekler hakkında yardımcı oldu ve bana sayısız şahane tarif fikirleri verdi.

Efsane aşçı Martin Mössmer, *Tannie Maria*'nın bütün tariflerini, insanlara parmaklarını yedirecek kadar lezzetli olana dek test edip üzerlerinde oynadı. Domatesli sambal, *vetkoek*, *vetkoek* kıyması, ballı karamelli yılan kek, *koeksister*, çikolatalı mousse kek ve yayıkaltı sütlü çikolatalı kekin tariflerini o verdi. O olağanüstü *melkert*'in tarifi ise büyük-büyük-büyükannesi Alie Visser'dan.

Sevgili Ina Paarman salatalıklı sambal ve *bobotie* sosu tariflerini kullanmama izin verdi ayrıca benimle buluşup fikirlerini de paylaşmaktan imtina etmedi.

Harikulade yemekler yapan kızkardeşim Gabrielle Andrew ilham kaynağım. Körili koyun eti tarifi onun kendi tarifinden bir uyarlama (Martin ve ben de birtakım katkılarda bulunduk).

Annem ve babam, Bosky ve Paul Andrew yeryüzündeki en iyi evsahipleri, pişirdikleri bütün yemekleri aşkla yaparlar, ikisi de kutsal varlıklar. Annemin sık sık kullandığı tarif kitabı *Cook with Ina Paarman* (Struik, 1987) ve babanemin yemek kitabı *Mrs. Slade's South African Cookery Book* (Central News Agency, 1951) müteşekkir olduklarımın arasında. Ayrıca, S.J.A de Villiers'in *Kook en Geniet* kitabından da esinlendim (yazarın kendisi tarafından 1955 yılında basıldı).

Mrs. Slade'den esinlenilmiş *bobotie* tarifi babama ait (Ina Paarman ve Martin Mössmer'in katkılarıyla beraber). Tamatiebredie ise Martin Mössmer'in yaptığı ufak değişiklikler dışında bana ait.

Karoo köy ekmeği tarifi için Barrie Pringle'a, fırıncı Gavin Lawson'a ve ekmek ustası Chris Johnston'a, annesinin muazzam peksimet tarifi için de Laurian Roebert'e teşekkürü borç bilirim.

Dan Halpem, Hattie Grunewald, Laurian Roebert, Teresa Loots, Jenny Wheeldon, Lindy Truswell ve Tova Luck, *Tannie Maria'nın bazı tariflerini deneyip muhteşem geribildirimde bulunan usta aşçılar.*

Ayrıca, Sydda Essop'un *Karoo Kitchen: Heritage Recipes and True Stories from the Heart of South Africa* (Quivertree Publications, 2012) isimli kitabından da esinlendim.

Kitabımda yer alan tariflerin çoğu, Afrikaanların yemek pişirme geleneklerinden gelen tarifler. Ancak, Güney Afrikalıların büyük bir kısmı tarafından beğeniyle yenen bu yiyeceklerin kaynakları son derece farklı. Irkçı politikanın bütün çabalarına rağmen, kültürler (ve yemekler) iç içe geçmiş ve "geleneksel Güney Afrika" yemek tarifleri Afrikaan kökenlerine rağmen pek çok farklı kaynaktan (Malay, Hint, Alman, Fransız, İtalyan) esinlenmiştir.

Bana göre *Tannie Maria'nın* tüm tarifleri aşırı lezzetli ama yine de herhangi bir hata ya da başarısızlık tamamen benim sorumluluğumdadır ve yukarıda bahsi geçen aşçıların hiçbir suçu yoktur.

"Orijinal tarif diye bir şey yok... Hepimiz birbirimizden öğreniyoruz ve sonra uyarlıyoruz. Şuradan buradan bir şeyler, bir avuç ondan bir avuç bundan ... Bir nesilden diğerine."

Karan du Perez, *Karoo Mutfağı Kitabı'ndan* alıntıdır.

"Bir yemek hazırladığınızda bunu mutlaka kalbinizle yapmalısınız".

Carolyn Essop, *Karoo Mutfağı Kitabı'ndan* alıntıdır.

Huzurlarınızda Tannie Maria... Yemek pişirmeyi çok pek çok, yazı yazmayı da az biraz seven bir kadın.

Yaşadığı küçük kasabanın yerel gazetesi için bir yemek tarifleri köşesi hazırlıyor ve bir yandan da verdiği tarifler üzerinden hayatı yeniden tanımlıyor.

Sakin, sessiz mutfağında kayısı marmeladı yaptığı bir gün yakın arkadaşı Harriet'in beklenmedik şekilde çıkagelmesi tüm yaşamını değiştiriyor. Tannie Maria henüz farkında değil ama Harriet o gün ona yepyeni ve çok farklı iki tarifi, aşk ve cinayet tariflerinin, ilk malzemesini getiriyor.

Enrika, çikolatalı kek ve dostluğun çok lezzetli bir karışımı olan bu kitap, hem lezzetli tarifleriyle damağınız için hem de temposu hiç düşmeyen öyküsüyle dimağınız için tam bir iştah açıcı...

Yepyeni denemeler için lezzetli tarifler ve beklenmedik heyecanlar için esrarlı maceralar ile dolu çok keyifli bir dizisinin ilk öyküsü...

ruhun
gıdası
kitaplar

₺24

ISBN 978-605-83796-6-4

ruhungidasikitaplar.com